

■ Школа ЗІЗ:
захисна каска

■ Виконуємо
газонебезпечні роботи

№ 10/2015

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

індекс 74377

СІМ
«ЗОЛОТИХ
ПРАВИЛ»

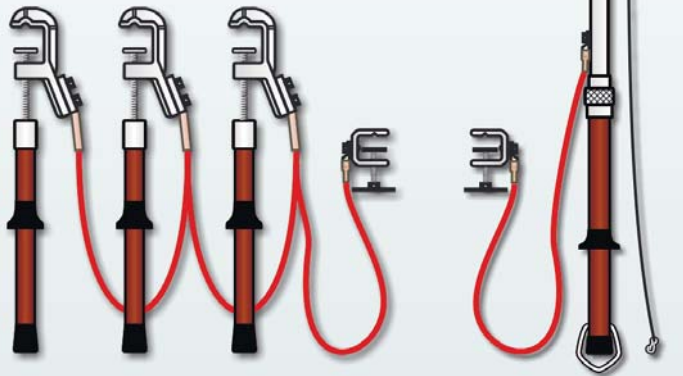
НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

www.ohoronapraci.kiev.ua

ПЕРЕНОСНІ ЗАЗЕМЛЕННЯ

Виробляємо переносні заземлення будь-якої складності за ТУ та ескізами замовника для:

- ♦ розподільних пристроїв, трансформаторних підстанцій
- ♦ повітряних ліній, включаючи СІП та накид на ПЛ
- ♦ контактних мереж залізниці
- ♦ пожежних машин, брандспойтів
- ♦ пересувних, вантажопідйомних механізмів та машин

НВТ «ДНІПРОЕНЕРГОМАШ»

Тел. (0562) 362457

www.npo-dem.com

ВОСТОК СЕРВИС

ТОВ «Восток-Сервіс»

Сайт: ukrvostok.prom.ua

Київ: 0(44) 422-95-30

Дніпропетровськ: 0(562) 36-68-86

Харків: 0(44) 766-72-91

Кривий Ріг: 0(56) 409-67-31

БЕЗПЕКА ПОНАД УСЕ!

АВЦЕНТР

ДНІПРОПЕТРОВСЬК • ДОНЕЦЬК • ЗАПОРІЖЖА • КИЇВ • КРИВИЙ РІГ • ЛЬВІВ • ХАРКІВ

3M

CERVA

DUPONT

BICAP

BLS

UNIVET

EVONIK

MARAPROFESSIONNEL

SCOTT

VOCHOC

VOSS

+380 44 230-87-07

WWW.AVCENTR.COM.UA

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

РОЗПОЧАЛАСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 2016р.

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

Для зручності фахівців з охорони праці додаток з актуальними нормативно-правовими документами видається окремим збірником обсягом 64 сторінки

Індекси журналів:

«Охорона праці» – 74377

«Охрана труда» – 74378

Передплатна ціна через відділення зв'язку:

на один місяць – 99 грн 87 коп.

на квартал – 299 грн 61 коп.

на півріччя – 599 грн 22 коп.

на рік – 1198 грн 44 коп.

Адреса редакції журналу:

Сайт:

E-mail:

Тел./факс:

Реквізити:

02100, м. Київ, вул. Попудренка, 10/1,
ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
www.ohoronapraci.kiev.ua
peredplata.op@gmail.com
(044) 559-19-51, тел. 558-74-27
Р/р 26009300879173 в ФГУ
по м. Києву та Київській обл.
АТ «Ощадбанк»
МФО 322669 ЄДРПОУ 21601181

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Початок вересневої ділової активності у сфері охорони праці ознаменувався низкою цікавих подій. Відчутно поживалися зовнішні комунікації Державної служби України з питань праці. Якщо раніше тривала напружена робота всередині — над формуванням структури, складанням внутрішніх документів, з підбору персоналу тощо, то нині Держпраці (як центральний апарат, так і територіальні підрозділи) активніше спілкується з соціальними партнерами, іншими органами влади, піднаглядними підприємствами з метою налагодження співробітництва та вирішення нагальних питань охорони праці. Більше того, інспектори вже здійснюють перевірки підприємств щодо дотримання ними вимог трудового законодавства. Що стосується охорони праці, то наглядовці проводять роботу з профілактики травматизму на піднаглядних підприємствах у регіонах: відбуваються зустрічі, семінари, наради, круглі столи — застосовується весь можливий комунікативний інструментарій, щоб привернути увагу керівників та працівників підприємств до питань безпеки. Адже не секрет, що в період дії мораторію на проведення перевірок суб'єктів господарювання тема охорони праці, так би мовити, відсувається роботодавцями на другий план.

Вирішуються й питання стосовно навчання працівників Держпраці — як керівної ланки, так і рядових службовців. Не можна не відзначити зусилля Служби, що спрямовані на перегляд НПАОП. Зокрема, уже відбулося два засідання робочої групи, під час яких фахівцями з охорони праці та представниками навчальних центрів були напрацьовані пропозиції щодо внесення змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Тепер перед Держпраці постало інше, не менш складне завдання — знайти кошти для того, щоб замовити у фахівців розробку нової редакції згаданого документа.

У вересні — на початку жовтня Головний навчально-методичний центр Держпраці та низка приватних навчальних закладів проводили семінари та навчання з питань охорони праці. Ключова тема — ризик-орієнтований підхід у системах управління охороною праці. Україна хоч і повільно, але рухається в напрямі Євросоюзу, поступово впроваджуючи директиви ЄС, що стосуються сфери охорони праці. Рано чи пізно, але з оцінюванням ризиків на виробництві, як цього вимагає законодавство ЄС, доведеться мати справу кожному керівнику і, звісно, спеціалісту з охорони праці. І чим раніше ви, шановні колеги, оволодієте азами науки з оцінювання та управління ризиками, тим ціннішим буде ваш професійний ресурс, тим затребуванішими ви будете на своїх підприємствах.

Запрошуємо вас здобувати нові знання разом з журналом «Охорона праці». Спільно з Державною службою України з питань праці ми щорічно проводимо науково-практичні конференції з управління ризиками. Наступну заплановано на травень 2016-го. Крім цього, на базі журналу працює Академія систем менеджменту гігієни та безпеки праці. Тільки в нас ви зможете прослухати цілісний структурований курс науково-практичних семінарів, тренінгів, майстер-класів з системного менеджменту, управління ризиками, набутти досвіду їх практичного застосування та отримати сертифікат міжнародного зразка.

Залишайтеся з нами і в наступному, 2016 році. Зі свого боку обіцяємо тримати руку на пульсі охорони праці та стати для вас ще більш корисними у вашій повсякденній і дуже потрібній суспільству роботі.

Головний редактор журналу «Охорона праці» Дмитро Матвійчук

ПЕРЕДПЛАТНА АКЦІЯ ВІД ЖУРНАЛУ «ОХОРОНА ПРАЦІ»

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Передплатіть журнал «Охорона праці» на 2016 рік
з 1 вересня до 30 листопада та отримайте
один із цінних призів.

Для того щоб взяти участь у розіграші, вам необхідно:

- передплатити журнал до 30 листопада 2015 року;
- надіслати копію абонементу про передплату до редакції не пізніше 10 грудня.

На абонементі обов'язково вказати
контактний номер телефону.

Поштова адреса: 02100, м. Київ, вул. Попудренка, 10/1,
ДП «Редакція журналу «Охорона праці».

Електронна адреса: peredplata.op@gmail.com

**Передплатити журнал ви можете
в редакції, зателефонувавши
за номером: (044) 559-19-51,
або в найближчому поштовому відділенні.**

ПЛЮС

12 місяців корисної інформації з охорони праці

ПРИЗИ*:

I місце – планшет
(у разі передплати від п'яти примірників на місяць)

II місце – електронна книга
(у разі передплати від двох до чотирьох примірників на місяць)

III місце – флеш-накопичувач
(у разі передплати одного примірника на місяць)

Заохочувальні призи:
чашка, футболка, кепка
із логотипом журналу

* Отримання призу передбачає сплату 1 грн.

**Розіграш
призів
відбудеться
24 грудня
2015 року**

Навчання керівників

На базі ДП «ГНМЦ» 22–24 вересня 2015 р. відбулася нарада-навчання з питань охорони праці керівників територіальних органів та директорів експертно-технічних центрів Держпраці. У заході взяли участь керівники Держпраці, зокрема, її голова Роман Чернега та заступник голови Олег Румежак. На нараду було також запрошено фахівців департаментів та управлінь Держпраці, Мінекономрозвитку, Головдерженергонагляду України, ННДІПБОП, Міжнародного інституту менеджменту тощо.

Виступи фахівців містили оцінку сучасного стану сфери охорони праці, йшлося про необхідність удосконалення вітчизняного законодавства з питань охорони праці, приведення його у відповідність до чинних норм ЄС. Слухачі закріпи-

ли отримані знання під час практичної роботи в комп'ютерному класі. Усі успішно пройшли контроль знань та підтвердили свою відповідність займаним посадам.

Інформцентр «ГНМЦ»

Функції передано

Розпорядженнями КМУ від 16 вересня 2015 р. № 929-р та від 30 вересня 2015 р. № 1021-р «Питання Державної служби з питань праці» Держпраці були передані функції Державної інспекції з питань праці та Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки, діяльність яких припиняється.

Окреслено напрями роботи служби

У Федерації роботодавців України відбулася робоча зустріч експертів ФРУ, представників бізнесу з керівництвом Державної служби України з питань праці. Учасники зустрічі обговорили питання взаємодії роботодавців та Держпраці в контексті виконання контрольних функцій, а також питання створення конкурентних умов надання послуг у сфері промислової безпеки.

«Роботодавці перш за все очікують, що дотримання законодавства про працю та зайнятість населення відбуватиметься за новою ідеологією, в якій Держпраці буде виконувати роль сервісної, а не каральної служби», — сказав під час зустрічі заступник голови Ради ФРУ Олексій Мірошніченко.

У свою чергу голова Держпраці Роман Чернега також підкреслив важливість переходу Служби на сервісний формат роботи. Він назвав три основних напрями в роботі Служби. Перш за все — це сприяння створенню безпечних умов праці на підприємствах, адже тільки за неповний 2015 р. кількість смертельних випадків на виробництві вже перевищила 240. Іншими двома напрямками, за словами Романа Чернеги, будуть легалізація трудових відносин і мінімізація боргів по зарплаті.

Інформцентр ФРУ

Вітаємо ювілярів!

У вересні поточного року виповнилося 80 років **Едуарду Миколайовичу Теличку** — ініціаторові та авторові двох основних законів, на яких побудована вітчизняна система охорони праці та соціального захисту потерпілих на виробництві.

Після закінчення в 1959 р. Донецького індустріального інституту Едуард Теличко працював на шахтах регіону на різних посадах: гірничим майстром, начальником відділу техніки безпеки, старшим інженером, заступником головного інженера об'єднання. У 1974 р. його запросили на роботу в Державний комітет з нагляду за безпечним веденням робіт і гірничого нагляду. Від того часу його життя присвячене вирішенню питань безпеки праці на виробництві. Він стояв у витоків журналу «Охорона праці» та пропрацював у ньому багато років. Завдячує йому своїм створенням і Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці. З-під його пера вийшло більше 10 романів та повістей.

Колектив журналу пам'ятає і шанує свого колегу. Бажаємо йому довгих років життя, здоров'я та творчого натхнення.

Колеги і друзі з апарату Федерації професійних спілок України, а також журнал «Охорона праці» від щирого серця вітають із 70-річним ювілеєм **Анатолія Івановича Стовбуна**.

Народившись у переможному 1945-му, Анатолій Іванович у житті завжди перемагав і був попереду. Закінчив з відзнакою Київський медінститут, став кандидатом наук, працював лікарем-епідеміологом не тільки в Житомирській області, а й в Алжирі, куди був свого часу направлений. Вивчив французьку мову і багато пісень, виховав сина, зберіг сімейне тепло, любов і повагу.

За останні 15 років Анатолій Іванович блискуче проявив себе, працюючи головним довіреним лікарем — технічним інспектором праці профспілки працівників річкового транспорту України, довіреним лікарем — технічним інспектором праці в апараті ФПУ. Завдяки глибоким знанням, аналітичному розуму, привабливим людським чеснотам він зробив значний внесок у профспілкову справу захисту життя та здоров'я людини праці від хвороб, нещасних випадків і несправедливості.

Зміст

6

20

№10 (256)/2015
ОХОРОНА ПРАЦІ

Науково-виробничий щомісячний журнал

Видається з липня 1994 р. Перереєстрований 19.06.95 р.
Свідцтво КВ № 1496

Засновники: Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду; трудовий колектив редакції журналу «Охорона праці»

На першій сторінці обкладинки колаж **Олександра Антоненка**

■ Управління охороною праці

Сергій Сторчак та ін.

Сім «Золотих правил» НАК «Нафтогаз України»

6

Аналіз семи «Золотих правил» управління охороною праці, які впроваджуються в країнах ЄС, та нульового травматизму на виробництві

Людмила Солодчук

Криза – це шанс для оновлення

10

Головні теми XIII Науково-практичної конференції з охорони праці та промислової безпеки у вугільній промисловості

Ольга Богданова

Культура безпеки: від гасла до дії

12

Про необхідність розвитку культури безпеки на підприємстві, її моделі та зв'язок із СУОП

Олександр Фандеев

Не чекати, а діяти

16

Ініціативи спеціалістів з охорони праці агропромхолдингу «АСТАРТА-КИЇВ», зокрема щодо створення програми зменшення травматизму в АПК

Вадим Кобець

Державний нагляд: слухати й бути почутими

20

Про роботу фахівців Головного управління Держпраці у Харківській області на підприємствах регіону

Олег Моїсеєнко

Довгоочікуваний перегляд

22

Підсумки першого засідання робочої групи щодо внесення змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпечкою

Олег Моїсеєнко

Небагато читай, та багато розумій!

24

Автор з'ясовує, яку частину робочого часу працівник повинен витратити на навчання з питань охорони праці, проходження інструктажів і медоглядів

Олександр Баженов

Підприємствам на замітку

26

Переваги та етапи проведення дистанційного навчання з питань охорони праці на ДП «ГНМЦ»

Микола Лисюк

Уроки державної мови: стандарт термінів з охорони праці

28

Про нову редакцію ДСТУ 2293:2014 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять», що набула чинності 1 травня 2015 року

Редакційна колегія

Матвійчук Дмитро Лаврентійович –
головний редактор журналу «Охорона праці»

Больман Георгій Олександрович –
заступник виконавчого директора
Асоціації незалежних експертів України
«Укрексперт»

Деньгін Анатолій Петрович –
директор ННДІПБООП, канд. техн. наук

Зіміна Олена Спиридонівна –
Державна інспекція
ядерного регулювання України

Костриця Василь Іванович –
Національний координатор
(06.1996–02.2013) МОП в Україні

Лисюк Микола Олександрович –
заступник директора з наукової
роботи ННДІПБООП, канд. техн. наук

Мірошніченко Олексій Валентинович –
виконавчий віце-президент Конфедерації
роботодавців України

Савчук Сергій Петрович – національний
координатор Міжнародної організації праці
в Україні

Українець Сергій Якович –
заступник Голови Федерації
профспілок України

Цопа Віталій Андрійович – докт. техн. наук,
професор, міжнародний експерт і аудитор систем
менеджменту ISO 9001, 14001, 50001
і OHSAS 18001

Чернюк Володимир Іванович – заступник
директора з наукової роботи Інституту
медицини праці АМН України, докт. мед. наук

■ Безпека праці

Сергій Колесник

Будуємо риштування

Про наслідки економії на безпеці під час виготовлення, монтажу та демонтажу будівельного риштування

Олександр Фандеев

Дружи з головою – надівай каску

Призначення, будова та загальні вимоги до промислових захисних касок

Микола Федоренко

Каска та захисний шолом. У чому відмінності?

Про засоби захисту голови та вимоги щодо їх застосування

Вадим Кобець

Хто змінить графік

Про умови праці водіїв аварійно-диспетчерських служб комунальних підприємств

Олена Свиридчук

Газонебезпечні роботи: аналіз і рекомендації фахівців

Основні причини нещасних випадків під час виконання газонебезпечних робіт та рекомендовані заходи з метою запобігання їм

Тетяна Мордик

Небезпечна спека

Про ризики виконання газонебезпечних робіт упродовж літа та на початку осені

Олег Малихін, Олександр Сліпачук

«Газовий» травматизм

Про рівень та причини виробничого травматизму в газовій промисловості України

Наталія Логвиненко

Чи буде Україна «газовою державою»

Історія та перспективи розвитку вітчизняного нафтогазового комплексу

■ Медицина праці

Сергій Павлющенко

Поліпшення умов праці – справа честі

Про необхідність створення належних умов праці на робочому місці, що відповідають санітарно-гігієнічним вимогам

■ Соціальний захист

Сергій Колесник

Переваги «легкої праці»

Про потребу переведення працівника на легшу роботу у зв'язку з погіршенням стану здоров'я та про переваги таких кроків

■ Безпека життєдіяльності

Олександр Фандеев

Рятують та ризикують

Фоторепортаж про показові навчальні тренування, що відбулися в Міжрегіональному центрі швидкого реагування, м. Ромни

■ На допомогу спеціалісту з охорони праці

Про першочергові заходи з поліпшення стану державного нагляду у сфері безпеки і гігієни праці в Україні

Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. ДСТУ 2293:2014

30

Читайте в наступному номері:

Тенденції у сфері підготовки фахівців з охорони праці
Досвід роботи з персоналом АК «Харківобленерго»

ЧИТАЙТЕ НАС НА

www.facebook.com/1415021262063604

facebook

Редакція журналу

Приймальня (044) 558-74-11
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1.
ДП «Редакція журналу «Охорона праці»

Теличко Костянтин Едуардович (044) 296-05-69
перший заступник головного редактора, канд. техн. наук

Солодчук Людмила Миколаївна (044) 558-74-18
заступник головного редактора

Дизайн Борецька Ганна, Турчанова Алла,
Антоненко Олександр

Реклама (044) 296-05-65, 296-82-56

Відділ реалізації та маркетингу (044) 559-19-51

Поліграфічні послуги (044) 559-62-79

mail@ohoronapraci.kiev.ua www.ohoronapraci.kiev.ua

Власні кореспонденти:

Луганська, Сумська, Харківська та Чернігівська обл. –
Кобець Вадим Володимирович (057) 397-16-77

Автономна Республіка Крим, Вінницька, Миколаївська,
Кіровоградська, Одеська, Херсонська та Черкаська обл. –

Колесник Сергій Анатолійович (051) 632-23-29

Донецька, Дніпропетровська, Запорізька та

Полтавська обл. –

Моїсєєнко Олег Васильович (097) 694-01-21

Волинська, Івано-Франківська, Житомирська,
Закарпатська, Київська та м. Київ, Львівська, Рівненська,

Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька обл. –

Фандеев Олександр Іванович (044) 296-01-73

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою авторів матеріалів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Рукописи не рецензуються. За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 07.10.2015. Формат 60х84/8. Папір – крейдований глянцева. Друк – офсетний. Ум. друк. арк. – 14,02. Наклад 4 769. Зам. № 1240. Надруковано в друкарні ТОВ «Інтерекспресдрук».

03680, Київ, вул. Сим'ї Сосніних, 3.
Журнал видається українською та російською мовами. Загальний наклад – 6 962 прим. Редакція журналу «Охорона праці» – колективний член Європейської асоціації з безпеки.

© ОХОРОНА ПРАЦІ
Передплатний індекс 74377
Передплатна ціна – 97 грн 85 коп.

СІМ «ЗОЛОТИХ ПРАВИЛ» НАК «Нафтогаз України»

ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНИХ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В НАФТОГАЗОВОМУ КОМПЛЕКСІ.

С. О. Сторчак, докт. техн. наук, С. В. Горобинський, канд. техн. наук, А. М. Березинець, О. В. Федько, канд. екон. наук (Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»), І. О. Перевозник (Федерація роботодавців гірників України)

Стаття присвячена аналізу семи «Золотих правил» управління охороною праці, які впроваджуються в країнах Європейського Союзу, та Zero Accident – нульового травматизму на виробництві. Запропоновано кроки (шляхи та заходи) з впровадження передового міжнародного досвіду на підприємствах нафтогазового комплексу України для створення безпечних і здорових умов праці.

Одним з основних принципів політики НАК «Нафтогаз України» є пріоритет життя та здоров'я працівників, повна відповідальність керівників підприємств, що перебувають у корпоративному управлінні компанії, за створення безпечних і здорових умов праці. І структура нашого підприємства сформована таким чином, що підрозділ, який опікується питаннями охорони праці, підпорядковується безпосередньо першому керівнику – голові правління.

Після підписання у 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та ЄС наша країна взяла чіткий курс на побудову європейських підходів у всіх сферах діяльності, у тому числі й у питаннях ставлення до безпеки людської праці. Визначення їх пріоритетними у виробничих процесах підприємств нафтогазової галузі не на словах, а на ділі – сьогодні завдання номер один для нашої компанії.

Ще декілька років тому з метою досягти сталого поліпшення стану виробничої безпеки керівництво компанії доручило вивчити найкращий світовий досвід з питань управління охороною праці та впровадити його на підприємствах нафтогазової галузі.

У ході виконання доручення представники апарату підприємств компанії (ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», ПАТ

«Укргазвидобування», ПАТ «Укртранс-нафта», ПАТ «Укрнафта») стали учасниками тренінгу з питань управління охороною праці, що проводився за ініціативою Федерації роботодавців гірників України із залученням провідних спеціалістів Міжнародної організації праці (МОП), Міжнародної асоціації соціального забезпечення (International Social Security Association, ISSA – провідна міжнародна організація, заснована у 1927 році під егідою МОП; об'єднує більше 340 організацій та відомств соціального забезпечення з понад 160 країн світу).

Під час тренінгу його учасники дізналися про основні положення передового міжнародного досвіду з управління охороною праці – глобальну стратегію «Zero Accident –

нульовий травматизм на виробництві» та сім «Золотих правил», які розроблені ISSA та успішно впроваджуються в країнах Європейського Союзу.

Отримані на тренінгу знання було закріплено на Міжнародному стратегічному семінарі, присвяченому питанням підвищення рівня безпеки на добувних підприємствах, що організувала ISSA у серпні минулого року в Німеччині. Учасники семінару, а це представники 21 країни світу, методом «мозкового

штурму» визначили заходи для комплексної стратегії «Нульової смертності», яка, у свою чергу, включає профілактику як спосіб забезпечення безпечного майбутнього без смертельних або серйозних професійних захворювань, нещасних випадків та дорожньо-транспортних пригод.

Отримані фахівцями НАК «Нафтогаз України» знання були передані керівникам, посадовим особам та спеціалістам відповідних служб підприємств компанії в ході галузевої семінар-наради, що проводилася у вересні 2014 р. У рамках наради з метою вивчення, адаптації до національних реалій підприємств нафтогазового комплексу з урахуванням специфіки їх діяльності та напруження механізму впровадження семи «Золотих правил», розроблених міжнародними експертами, відбувся круглий стіл.

У подальшому прагнення щодо впровадження семи «Золотих правил» знайшло своє відображення у **Кодексі корпоративної етики НАК «Нафтогаз України»**.

Що ж це за правила такі особливі? Вони, як і усе геніальне, дуже прості, систематизовані та подані у вигляді чітких і зрозумілих постулатів, які включають напрацювання виробників, розробників стандартів та вимоги європейських директив та конвенцій МОП.

ПРАВИЛО 1.

ВІЗЬМИ НА СЕБЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА СТАНЬ ЛІДЕРОМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Це ключова вимога. Рух до безпеки розпочнеться тільки завдяки рішучості керівництва, яка базується на принципі поваги до людини: «важливий кожен працівник», «хіба можна допустити, щоб травмувалася хоча б одна людина». Усе зміниться зі зміною свідомості керівництва.

Конкурентоспроможність та охорона праці. Фахівці Британії у результаті проведеного дослідження виявили закономірність: країни з розвинутою культурою охорони праці відрізняються високою конкурентоздатністю на світовому ринку, та навпаки.

Відсутність належного рівня безпеки призводить до зниження продуктивності. Формула «ефективне управління виробництвом + охорона праці = підвищення продуктивності» підтверджена часом.

Керівник підприємства має сам чітко усвідомити, що надзвичайні ситуації на виробництві — це не тільки значні матеріальні та моральні втрати, а й втрата іміджу компанії. Крім того, згідно з законодавством, роботодавець несе безпосередню відповідальність, аж до кримінальної, за стан аварійності та травматизму на своїх об'єктах. І пам'ятати про це слід завжди, а не тільки тоді, коли сталося лихо.

Керівник має бути взірцем щодо дотримання правил безпеки та вимагати цього від працівників усіх ланок. Будь-яке, навіть незначне їх порушення працівниками не повинно залишатися поза увагою.

ПРАВИЛО 2.

ВИЯВЛЯЙ НЕБЕЗПЕКИ ТА РИЗИКИ (УПРАВЛЯЙ РИЗИКАМИ)

Системна робота з виявлення та управління ризиками є одним з принципів національної політики провідних європейських країн у питаннях безпеки та гігієни праці.

Ось алгоритм дій, який нам пропонують провідні фахівці:

- ⇒ визнач усі робочі місця, де існують ризики;
- ⇒ вияви усі наявні ризики;
- ⇒ здійсни оцінку ризику за вірогідністю та величиною наслідків;
- ⇒ управляй ризиками — усувай або мінімізуй;
- ⇒ інформуй про усі наявні ризики.

Правило передбачає превентивний підхід до безпеки праці на відмі-

ну від типової у нас практики вивчення лише наслідків кожного окремого випадку.

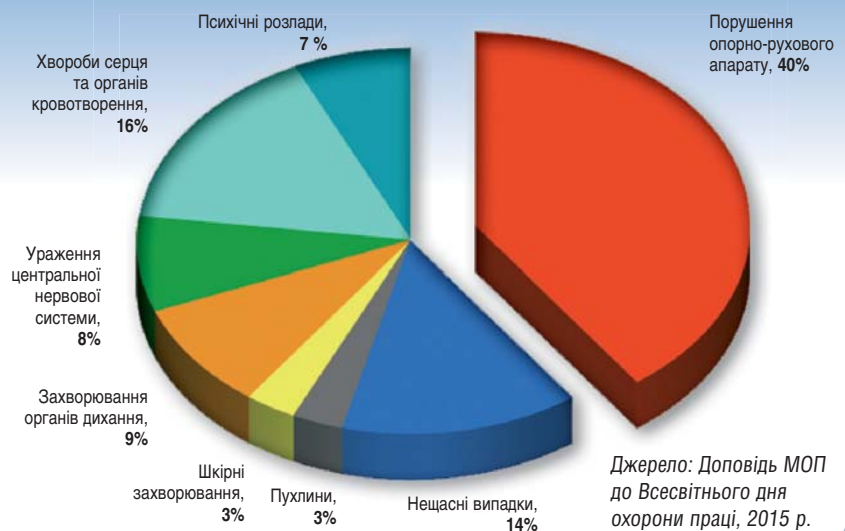
Фахівці наполягають на необхідності систематичної ідентифікації небезпек та ризиків, регулярному проведенню повторної оцінки ризиків, а також запровадженню надійної системи звітності не тільки щодо аварій, нещасних випадків, професійних захворювань, але й передаварійних ситуацій, інцидентів, відмов.

ПРАВИЛО 3.

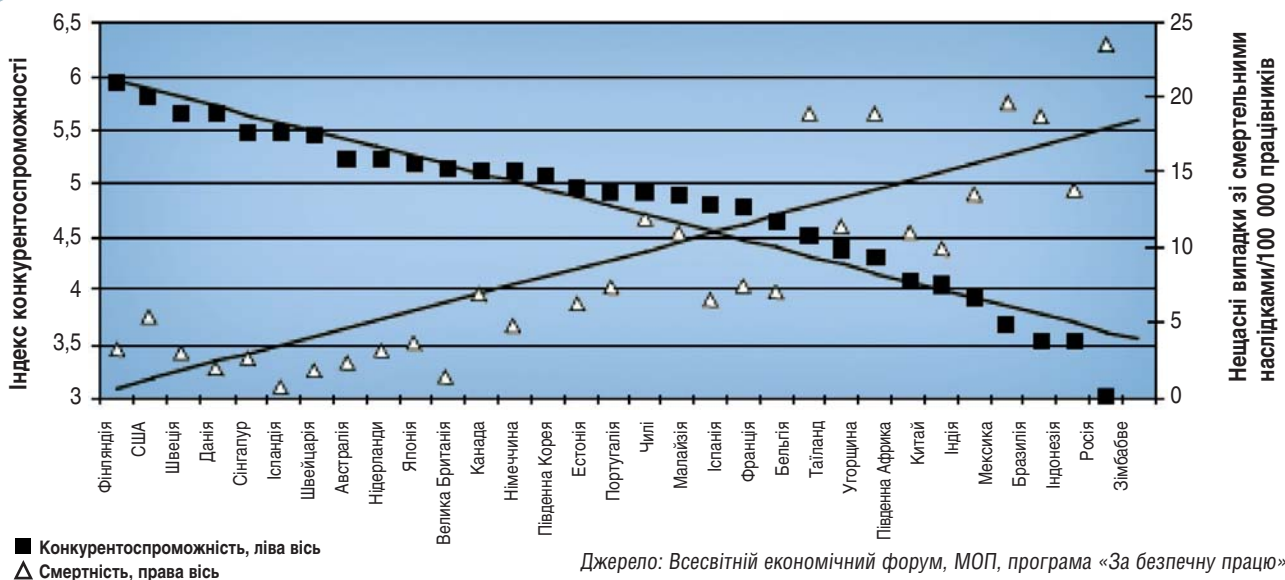
ВИЗНАЧАЙ ЦІЛІ ЩОДО ОХОРОНИ ПРАЦІ

Це повинні бути не просто слова, а щоденна кропітка робота усього колективу підприємства. Цілі визначаються на підставі систематичного аналізу ос-

Глобальні витрати на компенсації у зв'язку з нещасними випадками на виробництві та професійними захворюваннями

Джерело: Доповідь МОП до Всесвітнього дня охорони праці, 2015 р.

Джерело: Всесвітній економічний форум, МОП, програма «За безпечну працю»

новних ризиків, оцінки статистичних даних з охорони праці. Для досягнення цілей розробляються профілактичні (превентивні) заходи, які мають постійно коригуватися відповідно до стану безпеки виробництва. Лише чіткі, скоориговані цілі дозволяють досягти найкращого результату за допомогою наявних ресурсів, бюджету та часу.

ПРАВИЛО 4.

СТВОРИ БЕЗПЕЧНУ СИСТЕМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА

Успішний бізнес вимагає поєднання безпеки праці з усіма процесами. Всі підрозділи підприємства мають опікуватися питаннями безпеки з чітко визначеними правами та обов'язками та безумовно їх дотримуватися. В обов'язковому порядку слід впровадити регулярне інспектування керівниками об'єктів усіх робочих місць та здійснювати контроль за дотриманням працівниками норм безпеки під час виконання своїх виробничих функцій.

ПРАВИЛО 5.

ВИКОРИСТОВУЙ БЕЗПЕЧНУ ТА СПРАВНУ ТЕХНІКУ

Здається, що це цілком звичайна річ. Але якби це було так, то смертельний виробничий травматизм у світі зменшився б на 10 %. Саме стільки нещасних випадків зі смертельними наслідками, пов'язаних з виробництвом, стається з технічних причин.

Під час вибору нового устаткування слід виходити не тільки з привабливості його вартості, а й з того, наскільки воно безпечне та ергономічне. Працівник має експлуатувати його з повним розумінням безпечних методів роботи, із застосуванням захисних пристроїв. Усе обладнання має вчасно обслуговуватися та ремонтуватися, проходити регламентні роботи.

ПРАВИЛО 6.

ПІДВИЩІЙ КВАЛІФІКАЦІЮ ПРАЦІВНИКІВ

Автоматизація дедалі ширше замінює ручну працю, що вимагає більш високого рівня компетентності та обумовлює більшу відповідальність кожного окремого працівника. Попит на підготовлені та кваліфіковані кадри зростає через небувало швидкі зміни в технології та підвищення її складності. Без кваліфікованого персоналу неможливо

забезпечити ані ефективне, ані безпечне виробництво. Семінари та тренінги не тільки передають знання, але й змінюють позиції, сприйняття і думки.

Навчені висококваліфіковані працівники — запорука безпеки виробництва. Працівники, які свідомо ставляться до питань збереження життя та здоров'я, як свого, так і оточуючих, майже ніколи не створюють небезпечної ситуації.

ПРАВИЛО 7.

ЗАЛУЧАЙ ПЕРСОНАЛ

Майже всі нещасні випадки на виробництві супроводжуються суб'єктивними помилками, і кожному працівнику необхідно розуміти, що ні на кого не можна буде перекласти відповідальність. Колективний рух за «нульовий травматизм» розпочинається з розуміння власної та загальної безпеки, усвідомлення своєї унікальності та незамінності для близьких.

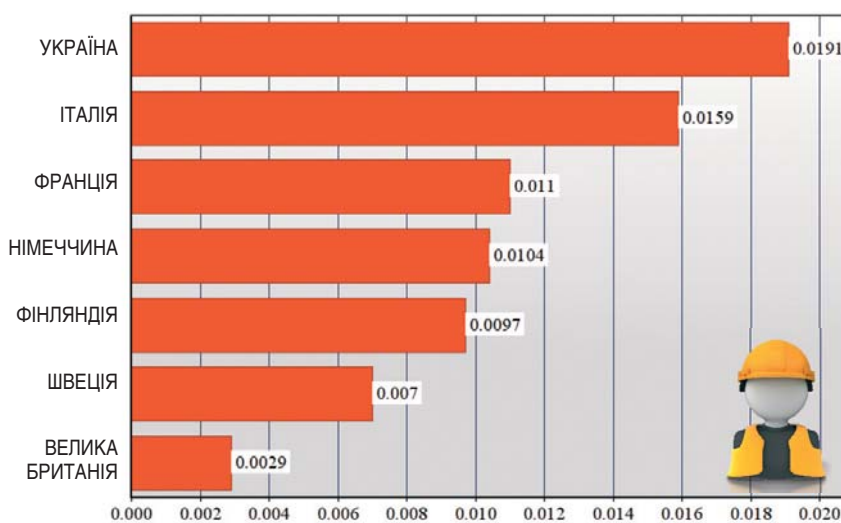
постійно інформували про небезпечні фактори, ситуації, інциденти. Заклади основу стимулювання працівників для безпечної поведінки, заохочув до активної профілактичної роботи.

* * *

Всі положення семи «Золотих правил» перекликаються з тою чи іншою вимогою національного законодавства. Для фахівців відповідність очевидна. В чому ж причина того, що наша країна за числом смертельних випадків на виробництві значно випереджає такі економічно розвинені країни Європи, як Німеччина, Франція, Велика Британія, Італія та інші? Чому майже 64 % нещасних випадків в Україні стаються з організаційних причин. Та тому, що норми в нас на рівні європейських, а подекуди й більш жорсткіші, але виконуються вони формально або взагалі ігноруються.

Автори семи «Золотих правил» переконані, що тільки послідовне впровадження та безумовне виконан-

Кількість смертельних випадків внаслідок виробничого травматизму (на 1000 працівників)

Джерело: Кундієв Ю. І., Нагорна А. М., Добровольський Л. О. (2010) ПРОБЛЕМА ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ В ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ ТА СТАН В УКРАЇНІ. «Український журнал з проблем медицини праці» (1(21)). с. 3–8. ISSN 2223-6757

Досягти безпеки на робочому місці можливо тільки тоді, коли кожен працівник буде думати: «Я сам ні в якому разі травму не отримаю та не дам травмуватися товаришам».

Хто, як не працівник, що безпосередньо виконує роботу, краще знає, як її безпечно виконувати і які ризики та небезпеки є на його робочому місці?

Використовуй свої найцінніші ресурси — знання працівників. Мотивуй їх до формування та ефективного функціонування системи управління охороною праці підприємства. Зміни роль працівників у цьому питанні з пасивної на активну. Зроби так, щоб робітники

них рекомендацій урешті-решт дасть очікуваний результат — нульовий травматизм на виробництві.

«Zero Accident — нульовий травматизм на виробництві» — це рух, який абсолютно не допускає виробничого травматизму, оберігає життя кожної людини та стоїть на позиції працівника. Він також базується на принципі поваги до людини: «Кожна людина — незамінна», що дає можливість усунути ризики і проблеми на робочих місцях за участю всіх працівників. Кінцева мета — «нульовий травматизм», «нульові захворювання».

Концепція **Zero Accident** базується на трьох принципах: «нуля», «запобігання», «участі».

ПРИНЦИП «НУЛЯ» — виявлення, оцінювання, усунення ризиків, що приховані на робочому місці, в роботі і повсякденному житті кожної працюючої людини, викорінювання виробничого травматизму.

ПРИНЦИП «ЗАПОБІГАННЯ» — виявлення, оцінювання, усунення всіх ризиків, що приховані на робочому місці, в роботі і повсякденному житті кожного працівника до початку дій.

ПРИНЦИП «УЧАСТІ» — добровільне вирішення проблем на кожному робочому місці, майданчику у взаємодії всіх членів колективу — керівництва та працівників, з метою виявлення, оцінювання, усунення ризиків, що приховані на робочих місцях і безпосередньо в роботі.

Фахівці пропонують такі основні підходи, що сприяють досягненню «нульового травматизму»:

- ⇒ діяти на випередження: не реакція, а управління;
- ⇒ залучати до процесів управління безпекою максимальну кількість працівників;
- ⇒ переглянути ролі в управлінні безпекою праці: керівники на місцях — лідери з безпеки праці;
- ⇒ працювати над зміною відношення до безпеки праці: безпека — це природна потреба кожної людини.

Досконало вивчивши усі новітні підходи та практики, отримавши необхідні знання та навички, ми розпочали поступове впровадження передового міжнародного досвіду з побудови безпечного виробництва та рекомендували підприємствам компанії:

- ⇒ оголосити 2015 рік роком впровадження на підприємстві семи «Золотих правил» з управління охороною праці;
 - ⇒ активізувати лідерство керівників усіх рівнів управління у забезпеченні охорони праці;
 - ⇒ визначити пілотну філію, структурний підрозділ, де буде в першу чергу впроваджено основні принципи правил;
 - ⇒ провести семінари з вивчення передового міжнародного досвіду з управління охороною праці із залученням фахівців ISSA, МОП, Федерації роботодавців гірників України.
- Далі нами було проведено низку інформаційних заходів. Основні поло-

ження семи «Золотих правил» розміщено на сайті НАК «Нафтогаз України». У рамках Всесвітнього дня охорони праці на підприємствах компанії відбувся місячник охорони праці, тематичні наради, зустрічі з трудовими колективами. Мета заходу — привернути увагу всіх працівників, від першого керівника до кожного працівника, до формування загальної культури охорони праці та свідомого ставлення до питань безпеки.

У червні 2015 р. в НАК «Нафтогаз України» проведено тренінг-семінар на тему: «Розвиток та просування профілактичної культури з питань охорони праці на виробництві», у якому

взяли участь Національний координатор МОП в Україні, представники Державної служби України з питань праці, Федерації роботодавців гірників, ТОВ «ЄВРАЗ Україна», провідні українські фахівці та експерти міжнародного рівня з питань охорони праці, спеціалісти компанії та підприємств, що знаходяться у її корпоративному управлінні.

На підприємствах нафтогазового комплексу вже ведеться активна робота з впровадження семи «Золотих правил» — визначені пілотні філії, структурні одиниці, затверджено відповідні організаційно-технічні заходи. В ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» діє методика визначення небезпек та оцінювання ризиків, ведеться їх постійний моніторинг, за необхідності — коригувальні дії з недопущення нещасних випадків.

Для впровадження на підприємствах компанії семи «Золотих правил» передбачено наступні кроки:

КРОК 1.

Внесення відповідних доповнень до установчих документів та політики підприємства, контрактів з керівниками, посадових інструкцій, що стосуються напрямку роботи з питань управління охороною праці.

КРОК 2.

Розроблення та виконання на підприємствах заходів з впровадження передового міжнародного досвіду з питань управління охороною праці.

КРОК 3.

Забезпечення у філіях та структурних підрозділах підприємств:

- ⇒ наявності необхідних брошур, плакатів та іншої наочної інформації;
- ⇒ розміщення на порталах основних положень семи «Золотих правил»;
- ⇒ запровадження практики проведення регулярних селекторних нарад, семінарів, зборів трудових колективів з питань безпеки;
- ⇒ проведення з працівниками роз'яснювальної роботи щодо дбайливого ставлення до особистої безпеки і здоров'я.

КРОК 4.

Доповнення положеннями семи «Золотих правил» відповідних навчальних програм навчально-курсівих комбінатів та інших навчальних закладів, що здійснюють навчання та підвищення кваліфікації працівників галузі з питань охорони праці.

Забезпечення підприємствами, їх філіями та структурними підрозділами:

- ⇒ перегляду нормативно-технічної документації та обов'язкових стандартів, положень, інструкцій з метою зменшення їх кількості та обсягу шляхом оптимізації;
- ⇒ внесення змін та доповнень до тематики і змісту програм інструктажів з питань охорони праці з урахуванням положень правил.

КРОК 5.

Філіям, структурним та виробничим підрозділам підприємств:

- ⇒ у кабінетах, куточках з охорони праці розмістити інформацію про виконання Комплексних заходів з охорони праці, рівень виробничого травматизму та кількість наявних виробничих ризиків, тезисні положення принципів «Zero Accident» — нульовий травматизм на виробництві та семи «Золотих правил»;
- ⇒ встановити в адмінбудівлях та на прилеглих територіях інформаційні стенди, білборди тощо з інформацією про кращих працівників, тривалість роботи філії, структурного підрозділу, про бригади без порушень, інцидентів, нещасних випадків на виробництві.

КРОК 6.

Підприємствам, їх філіям, структурним та виробничим підрозділам запровадити використання на всіх робочих місцях всіма працівниками аналізу безпеки виконання робіт:

- ⇒ визначити наявні джерела небезпеки, або ті, що можуть виникнути під час виконання даної роботи;
- ⇒ оцінити можливі наслідки для людей та навколишнього середовища;
- ⇒ визначити та виконати необхідні заходи захисту від джерел небезпеки;
- ⇒ продумати заходи реагування у разі можливої нештатної ситуації;
- ⇒ прийняти рішення щодо можливості починаати роботу. Не виконувати її при найменшій загрозі вашій безпеці.

Поки що ми тільки на початку шляху. Але самий головний крок зроблено. Керівництво компанії повністю підтримує усі наші заплановані, розуміє їх необхідність. І перше «Золоте правило» в НАК «Нафтогаз України» вже виконується. Є розуміння та воля. Тепер необхідна послідовна копітка робота підприємств та їх колективів задля досягнення визначеної мети — безпечне та здорове виробництво. Саме головне — переломити свідомість усіх учасників виробничого процесу, щоб життя та здоров'я працюючої людини стали дійсно головним пріоритетом.

КРИЗА – це шанс для оновлення

Неоголошена війна на сході України поставила перед вугільною галуззю нові виклики та загрози: на непідконтрольній Україні території залишилося дві третини державних вугільних шахт, майже всі наукові та навчальні заклади відповідного профілю, підприємства, які виробляли для шахтарів засоби індивідуального й колективного захисту та обладнання для аерогазового контролю шахтної атмосфери. Тепер і науку, і деякі виробництва, необхідні для функціонування вугільної галузі, треба відновлювати фактично з нуля.

Чи поставила ситуація, що склалася у країні, вугільну галузь на коліна? Ні! Це підтвердив робочий настрій учасників XIII Науково-практичної конференції з охорони праці та промислової безпеки у вугільній промисловості, яка проводилася у рамках Міжнародного форуму «Паливно-енергетичний комплекс України: сьогодні і майбутнє» (22–24 вересня ц. р.). У роботі конференції взяли участь представники Міненерговугілля, Держпраці, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, вугледобувних підприємств, виробників ЗІЗ, Державної воєнізованої гірничорятувальної служби (ДВГРС), профспілок і громадських організацій.

Заступник начальника управління фізичного захисту, промислової безпеки та охорони праці Міненерговугілля Ігор Ященко доповів про хід виконання у поточному році Програми підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівних підприємствах на 2011–2015 роки та про стан травматизму і профзахворюваності в галузі. Указаною Програмою передбачено 49 пунктів – технічних та організаційних заходів. Як зазначив І. Ященко, серед найважливіших – навчання інженерно-технічних робітників (ІТР) за програмами «Охорона праці» та «Ведення аварійно-рятувальних робіт», які станом на вересень поточного року виконані відповідно на 57 і 86% від плану. Життя вносить свої корективи: у зв'язку з тим, що значна частина учбових центрів для вугільників залишилася на окупованій території, на допомогу прийшов Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці

(ННДІПБОП). За участю фахівців Міненерговугілля він підготував програму дистанційного навчання та перевірки знань з охорони праці, яку вже нинішнього року використовують деякі приватні та державні вугледобувні підприємства.

Серйозну роль у профілактиці аварійних ситуацій на шахтах сьогодні відіграють гірничорятувальники, що пов'язано з обмеженнями щодо здійснення державного нагляду. Підрозділи ДВГРС з початку 2015 р. провели майже 10 тис. профілактичних оглядів, у ході яких, окрім порушень, було виявлено 1130 ситуацій, що могли загрожувати життю людей.

Значно **погіршилося становище з фінансуванням заходів з охорони праці на державних підприємствах**. На поточний рік коштів із держбюджету на ці цілі не виділялося, і загальні відрахування галузі на працюохоронні заходи порівняно з 2014 р.

зменшилися на 33%. Внаслідок чого надзвичайно загострилася ситуація із забезпеченням працівників шахт засобами колективного та індивідуального захисту. Загалом у 2015 р. на заходи з охорони праці спрямовано 32,5 млн грн, це складає 1,12% від обсягу коштів, отриманих від реалізації вугільної продукції, та 1,39% – від фонду оплати праці шахтарів.

Становище із забезпеченням шахтарів ЗІЗ погіршилося не лише через недостатнє фінансування. Річ у тому, що багато заводів – виробників цієї продукції залишилися на окупованій території і здебільшого були вимушені згорнути свою діяльність (зокрема, ПАО «Донецький завод гірничорятувальної апаратури», ПАО «Завод гірничорятувальної техніки «Горизонт», «Завод «Фільтр» та багато інших).

Нові виробництва ЗІЗ буде розгорнуто в Україні. Зокрема, лабораторію для випробування дихальної апаратури вже організовано в Черкасах компанією «ДЕЗЕГА Холдинг Україна», і тепер її планують оснастити сучасною технікою. Проте тут є одна проблема: залучення інвестицій у розгортання виробництва ЗІЗ на підконтрольній Україні території може відчутно позначитися на ціні кінцевої продукції, принаймні найближчими роками. А це, у свою чергу, боляче вдарить по кишенях вугільників.

Що стосується **наукової підтримки галузі**, вона також поступово переміщується до Центральної та Західної України. Найглибший біль для шахтарів – це втрата Макіївського державного науково-дослідного інституту з безпеки робіт у гірничій промисловості (МакНДІ) та низки інших наукових установ. Тепер їх функції щодо підготовки погоджень, експертних висновків, проведення різноманітних досліджень для

вугільних підприємств беруть на себе інші наукові установи. А це вимагає відповідного технічного забезпечення, підготовки кадрів і, врешті-решт, внесення змін до уставних документів інститутів.

Як заявив у своєму виступі на конференції заступник директора з наукової роботи Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України Олександр Круковський, його установа виконує роботи з питань дегазації вентиляції, раптових викидів вугілля й газу та за іншими напрямками наукового забезпечення безпечного ведення гірничих робіт. Він також наголосив, що наразі на вугільних шахтах необхідно впроваджувати та використовувати технології, що спрямовані на підвищення безпеки праці та зниження собівартості видобутку вугілля. Зокрема, йдеться про технологію анкерного кріплення. І, щоб не втратити вже набутий досвід, необхідно найближчим часом відновити поставки на шахти анкерного кріплення та полімерного закріплювача або організувати їх виготовлення на підконтрольній українській владі території.

Не менш актуальною є **тема ліквідації аварій на шахтах та їх розслідування**, участь в якому донедавна брали співробітники інститутів, що залишилися на окупованому сході. Тепер перед Міненерговугілля стоїть завдання щодо підготовки розпорядчого документа, який би регламентував питання, що стосуються участі представників інших інститутів у розслідуванні аварійних ситуацій на шахтах і відповідного навчання таких фахівців.

Інформуючи про **стан виробничого травматизму та профзахворюваності**, І. Ященко повідомив, що за 8 місяців 2015 р. на вугільних підприємствах, які належать до сфери управління Міненерговугілля, на 19,37% зменшилася кількість випадків виробничого травматизму та на 55,6% — випадків зі смертельними наслідками. Рівень профзахворювань знизився на 35,6%.

На конференції піднімалося також питання щодо **оновлення нормативно-правових актів з охорони праці** у вугільній галузі. Присутній на заході голова Державної служби України з питань праці Роман Чернега інформував присутніх про те, яку роботу в цьому напрямі вже здійснила очолювана ним служба з початку року.

Зі свого боку І. Ященко запропонував Р. Чернезі разом звернутися до Кабінету Міністрів із пропозицією сформувати та затвердити державну програму з перегляду та адаптації нормативно-правових актів з охорони праці, яка матиме відповідне бюджетне фінансування. Адже, наприклад, перегляд деяких вугільних НПАОП вимагає не тільки часу і трудових ресурсів, але й лабораторних досліджень, які неможливо виконати без участі спеціалізованих інститутів. Тому робота ця є достатньо затратною.

Про термінову необхідність **впроваджувати ризик-орієнтовані системи управління охороною праці** на вугільних підприємствах говорила представник ННДПБОО Олесь Цибульська. По-перше, цього вимагають ратифіковані Україною конвенції Міжнародної організації праці. По-друге, враховуючи складну ситуацію в економіці України, держава не має можливості підтримувати збиткові підприємства вугільної промисловості. Тому головним завданням на сьогодні є переведення вугільної галузі на бездотаційний і самоокупний режим діяльності.

Відповідно до **плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році**, серед основних напрямів Програми енергонебезпечності — реформування вугільної галузі та залучення стратегічних

інвесторів, а також приватизація всіх перспективних вугледобувних підприємств. Це відповідає й **Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом**.

На офіційному сайті Міненерговугілля розміщено проєкт **Концепції Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015–2020 роки**, який передбачає короткострокове надання державної підтримки вугледобувним підприємствам, у тому числі на охорону праці. Це має забезпечити створення бази для залучення приватних інвестицій у розвиток вугледобувних підприємств з наступною їх приватизацією.

Таким чином, для того щоб знизити рівень виробничого травматизму та зацікавити потенційних інвесторів, особливо іноземних, на вугледобувних підприємствах має бути впроваджена та ефективно функціонувати інтегрована система управління, основу якої складають три підсистеми: управління якістю (ISO 9001), управління екологією (ISO 14001) та управління охороною праці (британський BS OHSAS 18001). Усі ці стандарти побудовані з використанням циклу Шухарта — Демінга (Plan—Do—Check—Act, тобто Плануй—Виконуй—Перевірй—Дій) та містять обов'язковий елемент — оцінку та управління ризиками.

До речі, у цьому році наказом Міненерговугілля затверджено **Положення про Систему управління охороною праці на підприємствах електроенергетики**, яке розроблено на основі вимог ДСТУ OHSAS 18001:2010, що є ідентичним британському. Тому перехід до системного управління охороною праці з використанням ризик-орієнтованого підходу є не просто бажаним, а, можна сказати, неминучим як для об'єктів вугільної промисловості, що підлягатимуть приватизації, так і для всіх підприємств, які належать до сфери управління Міненерговугілля України або щодо яких міністерство здійснює управління корпоративними правами держави.

За словами І. Яценка, аналогічне положення про СУОП заплановано розробити і для вугільних підприємств. Його затвердження і впровадження очікується у 2016 р. Доповнив цю тему присутній на конференції голова наглядової ради ПАТ «Науково-дослідний інститут гірничої механіки ім. М. М. Федорова» Борис Грядущий, який нагадав присутнім, що за радянських часів саме вугільна галузь України була ініціатором впровадження на виробництві СУОП, а деякі елементи сучасних методик з оцінки ризиків успішно використовувалися на окремих вугільних підприємствах. Проте, на жаль, зі змінням державного устрою цей перший досвід з оцінки ризиків було втрачено.

Людмила Солодчук,

заступник головного редактора журналу «Охорона праці»

Фото О. Фандєєва

КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ: ВІД ГАСЛА ДО ДІЇ

Ольга Богданова,
менеджер з виробничої безпеки праці
та охорони довкілля
АТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна»

Вибір моделі культури безпеки завжди за підприємством. Але найголовніше – бути готовим стати на шлях удосконалення і вже ніколи з нього не сходити.

УКРАЇНСЬКІ КОРЕНІ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ

Щоб не стати просто гучним гаслом, а справді бути дієвим інструментом для збереження життя та здоров'я працівників, поняття «культура безпеки» повинно мати чітке визначення, характеристику, модель та етапи впровадження, зв'язок із системою управління охороною праці, щоб процес впровадження культури безпеки був зрозумілим і прийнятним на всіх рівнях підприємства.

Культура безпеки – комплексне поняття, що включає відносини, переконання, погляди і цінності, які поділяють співробітники щодо безпеки. Іншими словами, це основа для формування безпечного середовища на робочому місці.

Термін «культура безпеки» був уперше використаний Міжнародною агенцією з атомної енергії (МАГАТЕ) у звіті щодо результатів розслідування Чорнобильської катастрофи «Summary Report on the Post-Accident Review Meeting on the Chernobyl Accident» (1988): «Чорнобильська катастрофа наголосила на важливості культури безпеки та впливу управлінських і людських чинників на результат показників безпеки». «Культура безпеки – це такий набір характеристик і особливостей діяльності організації та поведінки окремих осіб, який встановлює, що проблемам безпеки атомних станцій, як таким, що мають вищий пріоритет, приділяється увага, яка визначається їх

значущістю». Наразі це визначення використовується далеко за межами сфери атомної енергетики, тим не менш і надалі атомні енергокомплекси, у тому числі й українські, залишатимуться флагманами в підвищенні рівня культури безпеки.

Для прикладу наведемо деякі принципи, викладені на офіційному сайті Хмельницької АЕС, а саме звернення до кожного співробітника станції:

БЕЗПЕКА – ЦЕ ОБОВ'ЯЗОК КОЖНОГО

Ваш внесок у безпеку праці

- ⇒ Активно сприяйте безпеці, підтримуйте її.
- ⇒ Добре виконуйте свою роботу, дотримуйтесь вимог безпеки. Будьте професіоналом.
- ⇒ Ретельно з'ясовуйте, чому виникло небезпечне чи наближене до небезпечного стану відхилення в роботі обладнання.
- ⇒ Передавайте колегам інформацію про всі відомі небезпечні ситуації та рівень їх небезпеки. Ви – член команди.
- ⇒ Посиліть контроль за обладнанням при відхиленнях від нормального режиму роботи.

Щоденно перед виходом з дому на роботу переконайтеся в тому, що ви:

- ☒ пам'ятаєте вимоги безпеки і психологічно готові до виконання своїх обов'язків;
- ☒ готові до правильних спільних дій з іншими працівниками;
- ☒ перебуваєте в хорошій формі: елегантні, бадьорі, енергійні;
- ☒ якщо б вас зараз бачили ваші батьки, вони б пишалися тим, який(-а) у них син (донька).

Дуже важливо перед тим, як виконувати кожне завдання чи планову роботу, запитати себе:

- ⇒ Чи все зроблено для безпечного стану обладнання на вашій ділянці?
- ⇒ Чи все передбачено для безпечного виконання завдання?

Залізне правило 1

Переконайтеся, що зрозуміли своє завдання правильно, бачите мету і розумієте умови завдання, його вплив на безпеку, необхідність і важливість для виробництва.

Залізне правило 2

Перевірити себе, чи маєте необхідні знання і чи зможете виконати завдання, як належить.

Фінал кожного дня – підбиття підсумків: що було зроблено для посилення безпеки. Що конкретно ви зробите завтра для підвищення рівня культури безпеки на своїй ділянці роботи?

Нижче наведено базову модель культури безпеки, розроблену МАГАТЕ (рис. 1).

Рис. 1. Модель культури безпеки, розроблена МАГАТЕ

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ:

- ✓ залучення всіх організаційних рівнів шляхом навчання;
- ✓ урахування людського чинника;
- ✓ комунікація та організаційна культура;
- ✓ провідна роль вищого керівництва.

Першорядним завданням керівництва вважається завоювання довіри працівників і сприяння зародженню в них почуття власності, що має позитивний вплив на мотивацію та на їх особисту зацікавленість у досягненні індивідуальних та організаційних цілей безпеки.

ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ВИЗНАЧЕННЯ

Наразі сформована велика кількість визначень терміна «культура безпеки». Комісія зі здоров'я та безпеки Великобританії (Health & Safety Commission) розробила одне з найбільш часто використовуваних визначень цього поняття: «Це продукт індивідуальних і групових цінностей, відносин, сприйняття, компетентності та зразків поведінки, які визначають прихильність, стиль і високий професійний рівень управління здоров'ям і безпекою в організації». Наведене визначення разом із вищезгаданим визначенням МАГАТЕ є найбільш уживаним у сфері професійної безпеки. І хоча з 1980-х років було проведено значний обсяг досліджень, здійснено багато спроб описати це поняття, все ж концепція культури безпеки залишається значною мірою «погано визначеною», «недорозвиненою» та надзвичайно варіативною, що призводить до дискусій між фахівцями. Автору найбільше до вподоби таке визначення: **культура безпеки — це організаційна атмосфера, де безпека та здоров'я розуміються і приймаються як найвищий пріоритет.**

Ще однією класичною моделлю стала модель зрілості культури безпеки (Safety Culture Maturity Model (SCMM)), описана доктором Марком Флемінгом на замовлення Управління з охорони праці Великобританії.

М. Флемінг визначає п'ять рівнів розвитку культури безпеки, наведених на рис. 2:

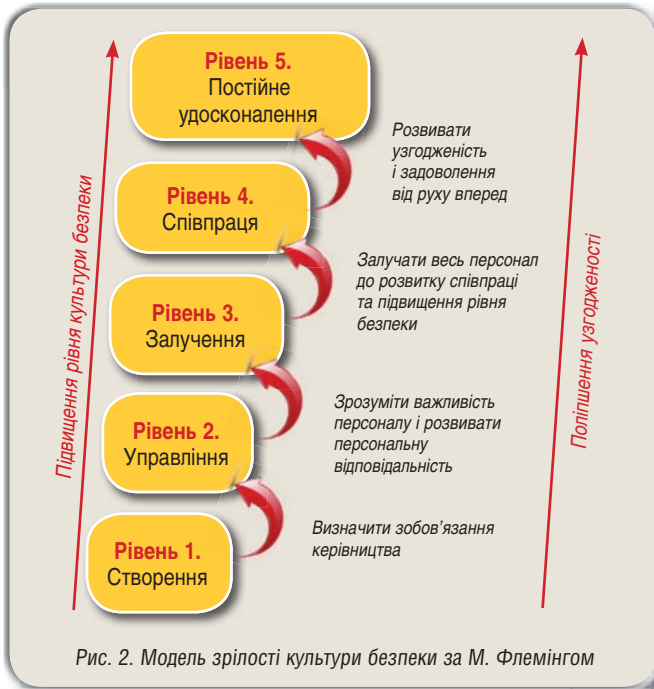

Рис. 2. Модель зрілості культури безпеки за М. Флемінгом

Також М. Флемінг визначає 10 елементів моделі зрілості культури безпеки:

- ✓ зобов'язання керівництва та ясність;
- ✓ комунікація;
- ✓ співвідношення «продуктивність — безпека»;
- ✓ організація навчання;
- ✓ ресурси з охорони праці;
- ✓ залучення;
- ✓ загальні уявлення про безпеку;
- ✓ довіра;
- ✓ трудові відносини і задоволеність роботою;
- ✓ навчання.

КЛАСИФІКАЦІЯ МОДЕЛЕЙ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ

Серед інших моделей культури безпеки автор пропонує виділити кілька найпоширеніших типів. В інтернет-ресурсах можна знайти численну кількість їх модифікацій, але принципове розділення за типами зберігається. Отже, виділяють п'ять основних типів моделей культури безпеки, а саме: *циклічний, пірамідальний, перехресний, елементарний, поетапний.*

Організація сама обирає модель для розвитку власної культури безпеки, спираючись на загальний рівень системи управління, напрями діяльності, комунікаційні можливості. Насправді, не так вже й важливо, який саме тип буде обрано, важлива готовність організації втілювати в життя всі його складові. Як правило, у культурі безпеки немає більш чи менш важливих компонентів, адже навчання має не менше значення, ніж розподілення обов'язків, а навички персоналу нічим не поступаються комунікаціям. Особливістю всіх моделей є те, що в них не йдеться про матеріально-технічний стан обладнання та інфраструктури, а лише про людські чинники та системи управління. Це означає, що успішного розвитку культури безпеки можна досягти і при обмежених матеріальних ресурсах, що в наш час дуже суттєво.

Рис. 3. Модель культури безпеки циклічного типу

Рис. 4. Модель культури безпеки пірамідального типу

Рис. 6. Модель культури безпеки елементарного типу

⇒ **Циклічний тип.** Кожна зі складових впливає одна з одної та є умовою для руху вперед і переходу до наступного кроку (рис. 3).

⇒ **Пірамідальний тип.** Базові практичні кроки є підґрунтям для формування більш узагальнених процесів вищого порядку у сфері безпеки. І зворотний процес: від загального до конкретних дій (рис. 4).

⇒ **Перехресний тип.** Усі складові тісно пов'язані між собою, утворюючи на своїх перетинах нові спільні узагальнені процеси (рис. 5).

⇒ **Елементарний тип.** Цей тип є найпоширенішим. Зв'язки між його елементами чітко не визначені, але відсутність або недорозвиненість будь-якого з елементів руйнує всю структуру культури безпеки (рис. 6).

⇒ **Поетапний тип.** Модель цього типу поетапно демонструє процес розвитку культури безпеки в часі (рис. 7).

Рис. 5. Модель культури безпеки перехресного типу

Особливістю культури безпеки є те, що її властивості підтримуються не окремими особами, а групою людей.

Принципова роль у формуванні культури безпеки належить керівництву. Бродбент, Барлінг та інші науковці встановили, що між застосуванням трансформаційного лідерства (керування перетвореннями) відповідно до культури безпеки та частотою виробничого травматизму існує пряма математична залежність. Трансформаційне лідерство посилює мотивацію, підвищує моральний дух і продуктивність послідовників за допомогою різних механізмів. У цій моделі лідер є зразком для наслідування. При цьому він повинен виявляти слабкі й сильні сторони у своїх послідовників та ставити їм завдання, які можуть оптимізувати їхню роботу.

Сучасний підхід до культури безпеки зміщує акцент з технічних аспектів на людські чинники, змінюючи тим

самим підходи до оцінювання рівня ризику та зміщуючи формування культури безпеки з організаційного рівня (формування так званого «клімату організації») на індивідуальний. Але навіть ініціатори нових тенденцій науковці Глендон, Мернс, Бродбент та інші визнають, що сучасна концепція культури безпеки не може дати відповіді на запитання щодо причин травматизму.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ

Для організації з позитивною культурою безпеки характерні такі вагомі риси:

- ☑ комунікація, що ґрунтується на взаємній довірі;
- ☑ спільні думки щодо важливості безпеки;
- ☑ упевненість у ефективності профілактичних заходів.

Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Стадія 4	Стадія 5
Патологічна «Ми робимо якнайменше з можливого»	Реактивна «Ми діємо після інцидентів»	Розрахункова «Ми запроваджуємо безпеку через наші системи управління»	Проактивна «Ми запроваджуємо безпеку, впливаючи на людей, щоб вони керувалися системами та поведінковою безпекою»	Креативна «Ми втілюємо безпеку як невід'ємну частину нашого бізнесу»

Травматизм

Час

Рис. 7. Модель культури безпеки поетапного типу

На сьогодні оцінка стану культури безпеки залишається одним із відкритих питань. Наразі найпоширенішими для оцінювання стану культури безпеки є такі індикатори:

- ✓ лідерство;
- ✓ залучення;
- ✓ виконання зобов'язань;
- ✓ рівень комунікації;
- ✓ звітність щодо інцидентів.

Також проводяться опитування у фокус-групах, аналізуються статистичні дані, але поки немає чіткого визначення поняття «культура безпеки», адекватно оцінити її неможливо. Як варіант, для оцінювання культури безпеки (негативна, бюрократична чи позитивна) ви можете використати таблицю, запропоновану Джефом Вітменом.

Чинники культури безпеки	Культура безпеки		
	Негативна	Бюрократична	Позитивна
Інформація про небезпеку:	обмежується	ігнорується	активно обдумується
Поборники безпеки:	не схвалюються або караються	до них толерантно ставляться	навчають та підтримують
Відповідальність за безпеку:	уникається	фрагментарна	розподілена
Розповсюдження інформації щодо безпеки:	не заохочується	дозволяється, але не заохочується	нагороджується
Помилки призводять до:	приховування	локального усунення причин	розслідування та систематичних реформ
Нові ідеї:	знищуються	розглядаються як нові проблеми (а не можливості)	вітаються

ЗВ'ЯЗОК КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ІЗ СИСТЕМОЮ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

За визначенням фахівців аерокосмічної галузі (ще однієї, крім атомної, провідної галузі в питаннях безпеки), результативна система управління охороною праці (СУОП) слугує прискорювачем формування культури безпеки. Але й культура безпеки, в свою чергу, також сприяє удосконаленню СУОП. У цілому культура безпеки — це ідея, а СУОП — це інструмент для практичної реалізації цієї ідеї. Такий комплементарний зв'язок і взаємозалежність позитивним чином впливають на рівень безпеки в організації (рис. 8).

Удосконалення СУОП шляхом упровадження принципів, покладених в основу культури безпеки, може здійснюватися за такими напрямками:

- ⇒ реалізація найкращих практик з безпеки через СУОП;
- ⇒ регулярний перегляд цілей та програм СУОП та доповнення їх новими ідеями;
- ⇒ зміцнення СУОП шляхом зворотного зв'язку з питань безпеки;
- ⇒ системний аналіз недоліків, невідповідностей СУОП;
- ⇒ удосконалення тренувальних програм, розвиток безпечних навичок персоналу;
- ⇒ оцінювання рівня ризику із зміщенням фокусу з технічних чинників на людські.

ВИСНОВКИ

Отже, якщо ви запланували підняти культуру безпеки на вищий рівень, найкраще розпочати це паралельно із запровадженням системи управління охороною праці. У тісному взаємозв'язку ці два системних підходи позитивно вплинуть на статистику травматизму в організації. Під час вибору базової моделі для впровадження концепції культури безпеки необхідно враховувати особливості діяльності та специфіку організації, адже універсальної моделі культури безпеки не існує. Але несуттєво, яку саме модель обере організація, важливо, щоб культура безпеки сприймалася як пріоритетний напрям розвитку в загальному руслі вдосконалення діяльності підприємства. І хоча для формування культури безпеки необхідний тривалий час та ресурси, практика свідчить, що функціонування сучасного підприємства неможливе без її розвитку. Адже це запорука сприйняття безпеки як стилю життя та формування ставлення до безпеки як до найвищої цінності і на рівні працівника, і на рівні організації в цілому.

Цією статтею автор лише відкриває дискусію та пропонує взяти слово кожному, хто має досвід формування культури безпеки на своїх підприємствах.

Не чекати, а діяти

Олександр Фандєєв,
спецкор

За таким принципом працюють в агропромхолдингу «АСТАРТА-КИЇВ», який ініціював створення програми зменшення травматизму в АПК. Уже кілька років поспіль тут проводять зустрічі спеціалістів з охорони праці агропідприємств, на яких народжуються цікаві пропозиції.

реальних справах не позначаються: поговорили, а згодом забули. Але в агрохолдингу слова, пропозиції, що викристалізувалися в результаті, намагаються втілювати в конкретні справи.

Остання зустріч спеціалістів з охорони праці за участю представників ПАТ «Миронівський хлібопродукт», корпорації «Сварог Вест Груп», ТОВ «Сингента», ПрАТ «Райз-Максимко» та інших підприємств відбулася наприкінці серпня на базі ТОВ «Агрофірма ім. Довженка», яка входить до складу агропромхолдингу «АСТАРТА-КИЇВ». На нараду також запросили представників Держпраці.

Щодо травматизму, то, за словами начальника відділу нагляду в АПК та СКС (соціально-культурна сфера) Держпраці Володимира Ткачова, війна на сході України скоротила кількість підприємств вугледобувної галузі, що була лідером з виробничого травматизму, і її місце зайняв АПК. При цьому, якщо раніше найчастіше травмувалися механізатори, то тепер, коли господарства мають сучасну техніку та висококваліфікованих спеціалістів, до цієї ка-

тегорії потрапили підсобні робітники, зайняті на сезонних роботах, що не потребують високої кваліфікації. Більшість нещасних випадків в АПК стаються на підприємствах малого бізнесу, де питанням охорони праці приділяється менше уваги. Звідти ж люди найчастіше скаржаться на жорсткі умови праці, відсутність спецодягу та інших ЗІЗ, а також необхідність працювати по 12 годин на добу.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА НАБЛИЗИТЬСЯ ДО ДИРЕКТИВ ЄС З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Невиконання вимог інструкцій з охорони праці, відсутність або недостатність навчання, що особливо стосується сезонних робітників, — основні причини травматизму в агросекторі. Про це зазначив у своєму виступі провідний спеціаліст з охорони праці та пожежної безпеки агропромхолдингу «АСТАРТА-КИЇВ» Андрій Бесараб. На його думку, рівень травматизму в АПК можна суттєво знизити, якщо об'єднати зусилля представників агропідприємств, спеціалізованих асоціацій, інститутів з охорони праці, вищих навчальних закладів тощо. Для цього він запропонував створити групу з 15–20 таких фахівців, які налагодять у галузі обмін найкращими практиками, методами навчання і стажування, вироблятимуть пропозиції, рекомендації для їх подальшого впровадження на підприємствах АПК. Подібна ініціатива знизу, яку вирішили назвати Програма зменшення травматизму в АПК, дозволить, як сподівається Андрій Бесараб, реально

ДОВІДКА

Агропромхолдинг «АСТАРТА-КИЇВ» працює на ринку сільгоспвиробництва України понад 20 років. Спеціалізується на рослинництві, тваринництві та переробці. Основні культури, які вирощують в «АСТАРТІ», — пшениця, буряк, соя, кукурудза, соняшник. До складу агрохолдингу входять сучасні елеваторні господарства, два комбикормові та вісім цукрових заводів, соєвий переробний завод і біоенергетичний комплекс, який виробляє з жому біогаз. У агрохолдингу впроваджують систему екологічного менеджменту згідно з міжнародним стандартом ISO 14001, а також систему управління охороною здоров'я і безпекою персоналу відповідно до OHSAS 18001. Наразі на підприємствах проводиться вивчення ризиків на робочих місцях, підготовка документів, розроблення заходів, інформування працівників.

впливати на стан травматизму в АПК, а також на процес реформування працезахоронної системи.

Живий інтерес учасники зустрічі виявили до питання актуалізації нормативно-правових актів (НПА) з охорони праці в АПК. За словами заступника начальника відділу нагляду в АПК та СКС Держпраці, координатора підгрупи з актуалізації нормативно-правових актів з ОП в АПК Миколи Тягая, на першому етапі було визначено 6 НПА, що можна скасувати без шкоди для виробництва. На черзі — ті, які передусім потребують перегляду (сюди увійшли правила охорони праці в цукровому виробництві і на підприємствах зі зберігання та переробки зерна). На довгострокову перспективу планується розроблення нових сучасних НПА, причому їх автори відвідуватимуть підприємства АПК, аби визначити потреби аграріїв.

Радянських актів, які регламентували все і вся, більше не буде. Нормативно-правова база стане схожою на директиви ЄС з охорони праці — більш лаконічною за змістом і декларативною за формою, та забезпечить мінімальні вимоги до умов безпеки. Таким чином, спеціалісти з охорони праці отримають більше свободи у розробленні адаптованих до конкретного підприємства і виробничого процесу правил та інструкцій з ОП, зросте їх роль і відповідальність на підприємствах. У зв'язку зі змінами в законодавстві про стандартизацію тепер усі посилання в правилах охорони праці будуть не на ГОСТи, а на технічні регламенти.

МОЖНА ДАТИ ЗНАННЯ, А ОТ ПОРЯДНОСТІ НЕ НАВЧИШ

На завершення наради організатори продемонстрували її учасникам, чим багата та чим живе «Агрофірма ім. Довженка», розташована у мальов-

ничому селі Яреськи Полтавської області. Тут дійсно є на що подивитися і чому повчитися. Нині агрофірма — це майже 45 тис. га орних земель; до її складу входять 10 виробничих підрозділів, зокрема Яреськівський цукровий і Шишацький комбикормовий заводи, сучасні тваринницькі ферми та молочнотоварний комплекс (агрофірма утримує понад 13 тис. голів великої рогатої худоби, з них майже 7 тис. дійних корів), є у довженківців навіть власний кінологічний центр. Господарство розвивається і потребує сучасної служби охорони праці.

За словами начальника служби охорони праці, пожежної безпеки та охорони навколишнього середовища агрофірми Сергія Скорохода, підприємство увійшло до структури агропромхолдингу «АСТАРТА-КІІВ» у 2009 р. Два роки тому в агрофірмі вирішили реформувати службу охорони праці. Ініціатором змін був генеральний директор Віктор Скочко, який і запропонував Сергію Анатолійовичу очолити оновлений підрозділ. Як розповідає С. Скороход, кадри, які згідно з відомим висловом «вирішують все», він підбирав за такими критеріями, як знання справи і, що

не менш важливо, порядність. Бо чого не знаєш, тому можна навчитися, але порядності не навчиш. Нову команду, до якої увійшли інженер з охорони праці в агросекторі, інженер з ОП у галузі переробки, еколог у агросекторі, еколог у секторі виробництва, провідний фахівець з ОП та начальник служби, він формував зі спеціалістів, які вже мали досвід роботи в різних підрозділах агрофірми і у сфері безпеки праці та екології.

Незважаючи на те що кожний відповідає за свій напрям роботи, всі співробітники служби пройшли навчання з охорони праці, добре знають «гарячі точки» кожного підрозділу, тож у разі необхідності можуть замінити один одного. До речі, агрофірма має сучасний навчальний клас, куди запрошує викладачів, тому переважна більшість працівників підприємства навчаються на місці. Цього року навчання поетапно пройшли слюсарі, зварювальники, керівники робіт і виробничих підрозділів — всього 95 осіб.

В агрофірмі працює близько 2,5 тис. працівників. Звісно, перші кроки діяльності служби виявилися важкими. Зокрема, тому, що підходи, методи і стиль роботи було змінено, а от психологія та ставлення багатьох працівників до дотримання правил безпеки змінювалися повільніше. І все ж поступово реформа відбувалася і в головах людей. Для прикладу, багато хто за звичкою ходив на роботі у травнебезпечних шльопанцях, бо так зручніше, а сьогодні норма — взуття з фіксованою п'яткою.

За першою спеціальністю Сергій Анатолійович педагог, тому вміє спілкуватися з людьми і переконувати їх. У працівників, на його думку, треба бачити не порушника, а насамперед людину з усіма її сильними і слабкими сторонами, особливостями характеру, radoщами і негараздами. А коли так,

то спочатку слід поговорити з людиною про життя, а вже потім про порушення. Тоді виникає порозуміння, і працівник усвідомлює власну відповідальність за дотримання правил безпеки.

ПОЧИНАТИ З КОНТРОЛЮ — МАРНУВАТИ ЧАС

Для служби дуже важлива підтримка з боку керівництва. Без неї було б складно створити атмосферу поваги до правил охорони праці. Так, якщо раніше питання охорони праці вважалося другорядними і виносилися на загальне рідко, то зараз директор з питань безпеки та адміністрація агрохолдингу щопонеділка обговорюють, що зроблено за минулий тиждень у сфері безпеки праці, які проблеми на порядку денному, та пропонують шляхи їх вирішення. Директор з питань безпеки Василь Сокол, який координує і контролює кожен напрям роботи служби, є членом дирекції агрохолдингу, бере участь у її нарадах, ініціює обговорення проблем у сфері охорони праці і має можливість впливати на фінансування і вирішення її нагальних проблем. У свою чергу керівник служби має повноваження візувати усі договори, що укладаються з агрофірмою, і підписує їх лише за умови, що ними передбачені заходи з охорони праці, пожежної безпеки та екології.

Щодо фінансування підрозділу з охорони праці, то в недалекому минулому воно належало до графи «Інше», тоді як зараз має власний бюджет. Це дає змогу працювати чітко за планом і вчасно реалізовувати його. Наприклад, не лише стовідсотково забезпечувати працівників засобами індивідуального захисту, але й звести до мінімуму вміст у ЗІЗ синтетичних матеріалів, а також одягати працівників агрофірми у фірмовий спецодяг. Задля підвищення рівня безпеки одяг працівників цукрового заводу цього року доповнили сигнальними смужками різного кольору. Це дозволяє, наприклад, визначити, з якого цеху робітник, який не вдягнув каску. До речі, у агрофірмі є власний цех з пошиття спецодягу, а ще її працівники забезпечені якісним харчуванням, як безкоштовним, так і за мінімальною вартістю.

Керівництво агрофірми, як відзначає начальник служби, вважає людину, її здоров'я та життя головними у системі виробництва і націлює на це службу. Без людини не буде нічого. Робота працівників служби, як пояснив Сергій Анатолійович, базується на чо-

тирьох принципах — планування, організація, мотивація і контроль. По суті, це і є головні елементи будь-якого процесу управління. Планування дає відповідь на три основні питання: де ми знаходимося на цей час, якої мети хочемо досягти і як збираємося це зробити. Організовувати — означає створювати систему дій, сприятливі умови діяльності, ставити перед людьми конкретні завдання. Щоб досягти запланованої мети, необхідно мотивувати людей. Тобто керівнику слід визначити потреби своїх підлеглих та створити умови, за яких вони задовольнятимуть їх через сумлінну працю та дотримання правил безпеки. І тільки після цього можна здійснювати контроль і вимагати від працівників виконання обов'язків. Інформація, отримана під час контролю, допомагає виправити помилки і може бути використана на етапі планування, організації і мотивації.

ЗВІЧКУ ДО КУЛЬТУРИ ПРАЦІ НЕОБХІДНО КУЛЬТИВУВАТИ

Не секрет, що питання охорони праці, пожежної безпеки і екології стосуються не лише виробництва, а й суспільного життя людей, і тісно пов'язані з вирішенням соціальних проблем. Який тут зв'язок? По-перше, ефективна ризик-орієнтована СУОП передбачає, що працівник дотримується правил безпеки та дбає про навколишнє середовище як на виробництві, так і поза його межами. По-друге, якщо людині комфортно жити на своїй землі, у своєму селі, то й працюватиметься їй безпечніше.

Згідно з цією простою тезою «Агрофірма ім. Довженка» співпрацює з сільськими радами, на території яких орендує землі. У рамках соціального партнерства вона надає допомогу школам, дитсадочкам, лікарням, будинкам культури, підтримує самодіяльні художні колективи, спортивні ко-

манди, талановиту сільську молодь. А ще допомагає селам боротися з полиноистою амброзією, алергеном, що активно розповсюджується і викоринити який самотужки дуже важко.

У найближчих планах служби, як розповів її керівник, — удосконалити у виробничих підрозділах систему вентиляції і працювати далі над поліпшенням умов праці людей, перш за все за рахунок модернізації виробництва, впровадження сучасних більш безпечних технологій, заміни обладнання, що вичерпало свій ресурс. Так, в агрофірмі вже провели інвентаризацію засобів пожежогасіння, усі прострочені вогнегасники повністю замінили. На безпеці тут намагаються не заощаджувати, бо недарма ж кажуть: пожалкуєш гривню, втратиш десять.

Звісно, людський чинник, що найчастіше призводить до випадків травматизму, виключити повністю ще не вдавалося нікому. Цього року в агрофірмі під час роботи в колодязі від газування неприємно померла людина. На щастя, обійшлося. Прикрий інцидент став приводом для проведення позапланового навчання працівників, які працюють у колодязях. Завдання спеціалістів з охорони праці, впевнений керівник служби, — запобігати таким випадкам, вести системну роботу, щоб мінімізувати травматизм, аби люди не звикали до поганого. Це як у помешканні доброго господаря: якщо вимітати сміття і прибирати у хаті регулярно, то будуть чистота й порядок.

До агрофірми часто навідуються за досвідом. І знаєте, що вражає гостей найбільше? Порядок. Ця атмосфера ладу, роботи за усталеними правилами, обов'язковими для всіх, має своєрідний ефект щеплення. Бо коли потрапляєш у середовище з високою культурою безпеки праці, на рівні підсвідомості починаєш жити за тими ж цивілізованими правилами.

Фото автора

ТОВ «КВІРІН» КОМПЛЕКСНІ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ

ДСТУ ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008)

Концепція, проект, монтаж, обслуговування

04070, м. Київ, вул. Почайнинська, 23, оф. 31

(ст. метро «Контрактова площа»)

Тел.: +38 (044) 568 57 45; +38 (096) 563 77 51

e-mail: kvirin@kvirin.ua

www.шпак.com

SCHRACK
SECURENET

Системи пожежної сигналізації

www.vesda.kiev.ua

VESDA
Vision Fire & Security

Аспіраційні системи
пожежної сигналізації

www.novec1230.kiev.ua

Системи пожежогасіння всіх типів

www.kvirin.com

Системи охоронної сигналізації
та контролю доступу

www.kvirin.ua

Системи раннього виявлення загрози
виникнення надзвичайних ситуацій

www.kvirin.ua

ПУЛЬТОВА ЧАСТИНА

Пульт централізованого
пожежного спостереження

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД: слухати й бути почутими

Вадим Кобець,
власкор

Фахівці Головного управління Держпраці у Харківській області активно працюють на підприємствах регіону. Ні, поки вони не здійснюють контрольно-наглядових функцій – наразі діяльність інспекторів має суто профілактичний характер. По-перше, вони розповідають роботодавцям і працівникам про цілі та завдання новоствореного наглядового органу. По-друге, нагадують про необхідність дотримуватися вимог НПАОП та інших положень трудового законодавства України.

Починаючи з серпня фахівці Головного управління Держпраці у Харківській області, начальником якого є Олена Назаренко, відвідують великі промислові підприємства регіону, бюджетні установи та організації. Робота ведеться згідно з графіком виїзних робочих нарад, який, до речі, планують з урахуванням побажань роботодавців. Графік дуже щільний: так, протягом кількох останніх місяців О. Назаренко разом з колегами щотижня була на двох-трьох суб'єктах господарювання м. Харкова та області.

Основне завдання наглядовців – донести до всіх зацікавлених сторін (власників, відповідальних осіб, представників відповідних служб, профспілок та трудових колективів) актуальну інформацію про важливі зміни, які відбуваються у сфері охорони праці та роботі державних наглядових органів.

Під час таких візитів розглядаються й поточні питання охорони праці. Адже всі добре розуміють, що запроваджений минулого року урядовий мораторій на проведення перевірок суб'єктів господарювання негативно позначився на виконавчій дисципліні працівників і на бажанні роботодавців виділяти необхідні кошти на створення безпечних та здорових умов праці тощо. Тому інспектори Держпраці з подвійною енергією взялися за організацію та проведення превентивної роботи на підприємствах.

На початку серпня, фактично відразу після затвердження нового штатного розпису обласного управління, за ініціатииви відділу нагляду в машинобудуванні та енергетиці було організовано розширений семінар-нараду з керівниками служб охорони праці та головними спеціалістами підприємств машинобудівної та енергетичної галузей. У заході взяли участь представники великих промислових підприємств регіону: ПАТ «Турбоатом», ПАТ «ХАРП», ДП «Електроважмаш», АТ «ХТЗ», ПАТ «Завод «Південкабель», ДП «Завод ім. Малишева», Харківське державне

авіаційне виробниче підприємство, ПАТ ХМЗ «Світло шахтар», ПАТ «Харківський котельно-механічний завод», ПрАТ «Харківський коксовий завод», ДП «Завод «Радіореле», АК «Харківобленерго» та інших.

Під час семінару начальник відділу нагляду в машинобудуванні та енергетиці Олександр Ламанов звернув особливу увагу на питання, що стосуються підготовки суб'єктів господарювання до роботи в осінньо-зимовий період, необхідності організації та здійснення дієвого контролю за виконанням розпоряджень і приписів як з боку служб охорони праці, так і державних інспекторів, а також за проведенням відповідних заходів, що мають одну конкретну мету запобігання нещасним випадкам. У зв'язку з оновленням низки нормативно-правових актів з охорони праці наглядовці порадили переглянути та привести у відповідність з новими вимогами затверджені раніше СУОП підприємств, установ та організацій.

Також відбулися робочі зустрічі О. Назаренко та її колег з апаратом управління і трудовими колективами ГПУ «Шебелінгазвидобування» ПАТ «Укргазвидобування», КП «Харківські теплові мережі», ЗАТ «ТЕЦ-3», Харківської філії ПАТ «Укртелеком», КП «Харківводоканал», ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України», ТОВ «Кар'єр «Основа», Зміївської ТЕС ПАТ «Центр-енерго», ПАТ «Харківська ТЕЦ-5» та інших підприємств. Насамперед наглядовці побували на тих об'єктах та виробництвах, які через наявність великої кількості потенційних небезпек потребують найбільшої уваги. Так, у ході візиту на КП «Харківводоканал» вони відвідали комплекс біологічного очищення «Диканівський», де в 1995 р. сталася велика техногенна катастрофа.

Співробітники управління в рамках виїзних нарад на базі ДП «Південна залізниця» провели зустрічі з працівниками понад 50 структурних підрозділів підприємства та надали фахові роз'яснення, що стосуються змін у трудовому та санітарному законодавстві, питань працевлаштування залізничників, надання відпусток без збереження заробітної плати тощо.

Загалом протягом серпня-вересня 2015 р. співробітники Головного управління Держпраці у Харківській області відвідали фактично всі великі суб'єкти господарювання регіону, кількість працівників яких становить понад 500 осіб. Вони відповіли на велику кількість запитань найрізноманітнішого характеру, проте в деяких випадках не могли дати чітких та вичерпних роз'яснень, по-перше, через ще незавершений процес реформування Держпраці, а по-друге, через законодавчу неврегульованість багатьох аспектів. Характерною у зв'язку з цим була зустріч з представниками ліфтової галузі регіону на базі комунального спеціалізованого підприємства «Харківміськліфт». Керівники та спеціалісти підприємств галузі ставили безліч запитань: яким чином виконувати вимоги законодавства про охорону праці у процесі експлуатації технічно зношеного ліфтового господарства (хоча з цим ліфтовики більшменш справляються); хто ж є власниками ліфтів в умовах юридичної невизначеності; щодо трудових взаємовідносин, пільгового стажу для певних категорій працівників, працевлаштування інвалідів тощо.

«Законодавство про охорону праці та трудове законодавство дійсно перебувають сьогодні у стадії оновлення. Тому дуже важливими, — наголосила О. Назаренко, — є дієві ініціативи, що надходять з місць і спрямовані на підвищення рівня безпеки та захисту працівників, досяг-

нення порозуміння з роботодавцями, на підвищення ефективності державного нагляду. Фахівці Головного управління Держпраці у Харківській області всі пропозиції роботодавців та громадськості відповідним чином систематизуватимуть і групуватимуть для подальшого направлення керівництву Державної служби України з питань праці та Мінсоцполітики».

У результаті превентивної роботи, що проводилась упродовж останніх трьох місяців, від представників роботодавців, профспілкових організацій та трудових колективів регіону було отримано понад 30 пропозицій, прохань та звернень. Багато які з них стосуються необхідності виділення коштів для підвищення рівня промислової безпеки на найважливіших об'єктах життєзабезпечення регіону, перегляду й оновлення окремих нормативно-правових актів, у тому числі й тих, що встановлюють правила укладання колективних договорів, регулюють видачу ЗІЗ тощо.

При цьому дуже важливо, щоб представники новоутвореної Держпраці, виконуючи покладені на них обов'язки, мали змогу продуктивно опрацьовувати отримані від роботодавців пропозиції та стали додатковими провідниками між роботодавцями та законотворчими органами.

Важливо також на регіональному рівні налагодити конструктивний діалог Держпраці з адміністраціями і профспілками підприємств. Сьогодні всі без винятку мають вчитися працювати якісно й ефективно. А це означає, що сторони діалогу мусять навчитися слухати одна одну та робити кроки назустріч. Лише рух в одному напрямку дасть змогу досягнути спільної для всіх мети — безпечної, безаварійної роботи працівників у гідних, здорових умовах праці, що є фундаментом побудови процвітаючої та заможної країни.

Фото автора

Міжнародна спеціалізована виставка

БЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВА

У рамках XIV Міжнародного
промислового форуму – 2015

ОРГАНІЗАТОР
Міжнародний виставковий центр
ЗА ПІДТРИМКИ
Української національної
компанії "Укрверстатойнструмент"

Технічний партнер: **RentMedia**

24–27
листопада 2015 р.

+38 044 201-11-58, 201-11-56, 201-11-65
e-mail: alexk@iec-expo.com.ua
www.iec-expo.com.ua
www.tech-expo.com.ua

**МІЖНАРОДНИЙ
ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР**
Україна, Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

Реклама

ДОВГООЧІКУВАНИЙ ПЕРЕГЛЯД

У працехоронного товариства України намічається значна подія, про необхідність якої говорили й писали давно й багато – перегляд двох найчастіше використовуваних нормативно-правових актів з охорони праці: Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою.

Олег Моїсєнко,
власкор

Десятого вересня у приміщенні Держпраці на вулиці Десятинній, 13 відбулося перше засідання робочої групи щодо напрацювання пропозицій про внесення змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (далі – Типове положення) та Переліку робіт з підвищеною небезпекою (далі – Перелік), затверджених наказом Держкомітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15.

Якщо орієнтуватися на темпи раніше розпочатого перегляду Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою КМУ від 30.11.2011 № 1232, то, імовірно, ще 2–3 роки піде на розробку, узгодження й реєстрацію нових редакцій Типового положення та Переліку. Але перший крок на цьому шляху вже зроблено. От як це відбувалося.

На перше засідання робочої групи прибуло близько 40 осіб – представники державних органів, профспілок та об'єднань роботодавців, служб охорони праці великих підприємств, тобто всіх сторін соціального партнерства.

Після обміну взаємними вітаннями більша частина присутніх висловилися не за написання нового акта з чистого аркуша, а за створення нової редакції Типового положення шляхом внесення суттєвих змін і виправлень до чинного нормативно-правового акта. Після цього розпочалося обговорення всіх змін і зауважень до пунктів чинного положення, які були запропоновані Держпраці та надходили безпосередньо під час засідання.

Поки верстався номер, в Держпраці відбулося друге й останнє засідання робочої групи з опрацювання пропозицій щодо внесення змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою. Обговорення зазначених документів було завершено. Як обіцяли організатори, усі пропозиції та напрацювання членів робочої групи будуть передані розробникам нового НПАОП.

На жаль, виступи не всіх членів робочої групи були лаконічні й по суті. Хтось був надто емоційним, а хтось мовчки відсиджувався на своїх місцях. Більше половини присутніх не мали на руках робочих матеріалів, що стосувалися засідання, і почали спішно перегортати й намагатися зорієнтуватися в тих 4–5 їх примірниках, які організатори роздали безпосередньо на засіданні. Усе це разом із великою кількістю та різноманітністю думок щодо кожного зауваження призводило до занадто тривалого обговорення й зниження ефективності роботи.

Деякі зміни до чинного Типового положення приймалися відразу й майже одностайно, деякі – викликали бурхливі дебати й широкий спектр думок щодо їх доцільності та конкретних формулювань. Наприклад, більш ніж півгодинне жваве

фото К. Теличка

обговорення учасників викликав п. 1.4 Типового положення. Було запропоновано виключити з його змісту слова про професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації, про виконання робіт з підвищеною небезпекою, про одержання відповідного дозволу тощо. Також звучали пропозиції щодо необхідності доповнити цей пункт конкретними критеріями, яким повинен відповідати суб'єкт господарської діяльності, що планує проводити навчання з питань охорони праці працівників інших підприємств. Стало цілком очевидним, що цей пункт потребує повного оновлення.

Бурхлива суперечка виникла і стосовно формулювання місця й ролі ГНМЦ Держгірпромнагляду в методичному забезпеченні навчання з питань охорони праці (п. 1.6 Типового положення).

Усі учасники обговорення виявилися одностайними в тому, що п. 1.7 «Визначення понять і термінів» Типового положення не є достатнім, однозначним і точним, а тому потребує перегляду з метою розширення й уточнення.

Швидко здолавши розділ 2 Типового положення, учасники засідання зупинили формулювання п. 3.1. З'ясувалося,

що в них можна вкладати зовсім різний зміст. «Працівники під час прийняття на роботу...» (це в першу годину чи в перший місяць після підписання наказу про прийняття?) «...проходять на підприємстві...» — яке підприємство мається на увазі? Те, куди працівник влаштовується, або відповідний навчальний центр (суб'єкт господарської діяльності, який проводить навчання з питань охорони праці працівників інших підприємств)? Відсутність чітко визначеної послідовності проведення інструктажів, спеціального навчання, стажування (дублювання), перевірки знань і допуску до самостійної роботи є причиною правових колізій під час розслідування нещасного випадку, що стався з працівником до його допуску до самостійної роботи.

Серед учасників засідання панувала однаковість думок стосовно того, що:

⇒ п. 3.4 Типового положення необхідно доповнити конкретним змістом мінімально необхідних вимог, форм навчальної документації тощо, а не обмежуватися загальною фразою;

⇒ зміст п. 3.6 слід вилучити зі згаданого нормативно-правового акта.

Після тривалого обговорення різних аспектів п. 3.10 була висловлена пропозиція виключити з тексту передостанній абзац про обов'язкову участь інспекторів Держгірпромнагляду в складі комісії з первинної перевірки знань як такий, що не відповідає їх реальному навантаженню.

Була прийнята пропозиція вилучити з другого абзацу п. 3.14 вимогу про необхідність вказувати в протоколі й посвідченні перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці та з безпечного виконання конкретних видів робіт, в обсязі яких працівник пройшов перевірку знань,

як таку, що не відповідає формі цих документів (додатки 1 і 2 до Типового положення).

Бурхливо пропрацювавши 2 години 15 хвилин і доставши усього-на-всього лише до розділу 4 Типового положення, робоча група завершила своє перше засідання на пропозиції до її членів надсилати на електронну адресу vizhul@dnop.gov.ua зауваження до змісту інших 4-х розділів і додатків цього документа, а також до 137 пунктів Переліку.

Завершуючи інформацію про засідання робочої групи, хотілося б поділитися двома найбільш яскравими враженнями, які воно справило:

1. Яскрава й різноманітна палітра думок щодо тлумачення вимог майже кожного пункту чинного Типового положення наочно продемонструвала, наскільки неоднозначним і неточним є цей документ. А для нормативно-правового акта з охорони праці це категорично неприпустимо!

2. Під час заходу відчувалося, що його організаторів більшою мірою хвилює те, як відреагують на запропоновані зміни роботодавці. А як же тоді турбота про працівників?

313 від падіння та обладнання для рятування
Горизонтальні та вертикальні анкерні лінії
Монтажні пояси та страхувальні системи
Спускові пристрої, зажими та карабіни
Блок-ролики і поліспасти

Зроби крок до безпеки!

Запрошуємо відвідати наш стенд на виставці з 24 по 27 листопада 2015 р. за адресою: м. Київ, Броварський пр-т, 15 Міжнародний виставковий центр

ТОВ "КРОК ПРОМА"
м. Бровари
(050) 422-49-47
(063) 744-01-34
krok@krok.biz
www.krok.biz

Крок

Реклама

Пропонуємо комплекс послуг, які охоплюють майже всі сфери діяльності підприємства, пов'язані з роботами підвищеної небезпеки

- ⦿ Навчання посадових осіб, фахівців, членів комісій та робітників з питань охорони праці
- ⦿ Атестація зварників (усі способи зварювання)
- ⦿ Професійно-технічне навчання: ліфтер, водій навантажувача, оператор АЗС, електрогазозварник, стропальник
- ⦿ Огляд (крім первинного та позачергового), випробування, експертне обстеження машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та їх елементів
- ⦿ Послуги виміральної електротехнічної лабораторії
- ⦿ Підготовка необхідної документації для отримання дозволів Держгірпромнагляду та свідоцтв ДП «Укрметртестстандарт»
- ⦿ Розробка та атестація зварювальних технологій
- ⦿ Допомога у працевлаштуванні наших випускників

02089, м. Київ, вул. Радистів, 64 (їхати 10 хвилин від метро «Лісова», автобус №11, зупинка «Радіоцентр»)
www.liftzvar.com.ua

e-mail: info@liftzvar.com.ua
тел.: (044) 496 95 89
(097) 329 47 98
(068) 373 37 88

бухгалтерія, тел.: (044) 496-95-91, (066) 323 44 95

Небагато читай, та багато розумій!

Олег Моїсєнко,
власкор

Яку частку робочого часу працівник повинен витрачати на навчання з питань охорони праці, проходження інструктажів і медоглядів?

ПИТАННЯ БЕЗ ВІДПОВІДІ

Закон України «Про охорону праці» (далі — Закон) вимагає від роботодавця власним коштом забезпечити фінансування й організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці або таких, де є необхідність у професійному доборі (ст. 17). Також за рахунок роботодавця під час прийняття на роботу та в ході трудової діяльності персонал підприємства (установи, організації) повинен проходити інструктажі, навчання з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії, а також щорічне спеціальне навчання та перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці (ст. 18).

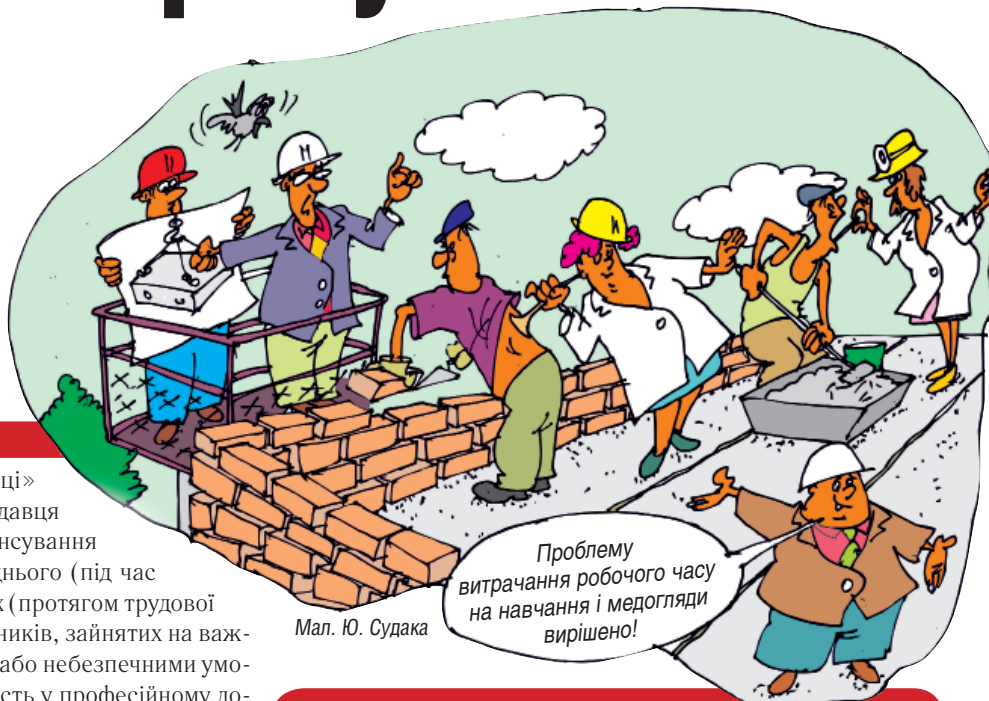
Закон вимагає, але... Найчастіше в реальності цих двох вимог дотримуються лише номінально, на папері. Чому так відбувається? У чому причина подібного формалізму?

Зважаючи на те, що жодних особливих складнощів у методиці проведення заходів з охорони праці немає, можна припустити, що причини формального підходу полягають у небажанні роботодавців витрачати на це фінанси та час.

Спробуємо розрахувати, яких витрат часу потребує дотримання вимог ст. 17, 18 Закону, взявши за приклад представника такої поширеної та затребуваної професії, як електрогазозварник, причому високої кваліфікації, тобто 4–6 розряду.

Вважатимемо, що електрогазозварник виконує ті основні види робіт, що наведені в «Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників» (Вип. 42 «Оброблення металу», ч. 2 «Працівники», кн. 1 «Зварювання металу»). Крім того, він повинен знати способи та види контролю зварного шва, загальні відомості про методи зберігання найпоширеніших газів, що використовують під час газового зварювання, різання, а також порядок обслуговування та ремонту зварювального устаткування.

Мал. Ю. Судака

ВИТРАТИ ЧАСУ НА МЕДОГЛЯДИ, НАВЧАННЯ, ПЕРЕВІРКУ ЗНАЙ ТА ІНСТРУКТАЖІ

Практичний досвід свідчить, що на проходження медичного огляду (з урахуванням очікування в чергах, відвідування кабінетів численних лікарів у кількох медичних установах, здавання аналізів, оформлення та одержання відповідних документів) зазвичай потрібно не менше ніж два робочі дні. Таким чином, робітник буде відсутній на виробництві 16 годин робочого часу, які роботодавець зобов'язаний йому оплатити.

Для того щоб скласти перелік видів щорічного спеціального навчання та перевірки знань з питань охорони праці, у тому числі відповідних нормативно-правових актів, необхідних для електрогазозварника, виберемо із НПАОП 0.00-2.24-05 «Перелік робіт з підвищеною безпекою» (далі — Перелік) такі, що належать до його професійних обов'язків. Отримуємо список із 11 видів робіт підвищеної безпеки: 1. Електрозварювальні, газополуменеві, наплавочні та паяльні роботи. 2. Роботи на діючих електроустановках. 3. Обслуговування, ремонт і налагоджування обладнання для дугового зварювання, різання та іншого електрозварювального устаткування. 4. Роботи з легкозаймистими та вибухонебезпечними речовинами. 5. Транспортування балонів зі стисненими, зрідженими, вибухонебезпечними та інертними газами. 6. Виконання газонебезпечних робіт. 7. Роботи з використанням інертних газів. 8. Обслуговування генераторних ацетиленових установок. 9. Роботи з речовинами, що окислюються. 10. Комплекс робіт із застосування продуктів розділення повітря. 11. Обслуговування посудин, що працюють під тиском.

ЗАМІСТЬ ПРОФІЛАКТИКИ – ПРОФАНАЦІЯ

Урахування специфіки виробництва та конкретних умов підприємства, чого вимагає останній абзац Переліку, зазвичай додає до цього списку ще кілька видів робіт підвищеної небезпеки (*у колодязях, камерах, котлованах; закритих просторах; на висоті; з підйимальних колисок і риштувань на висоті*).

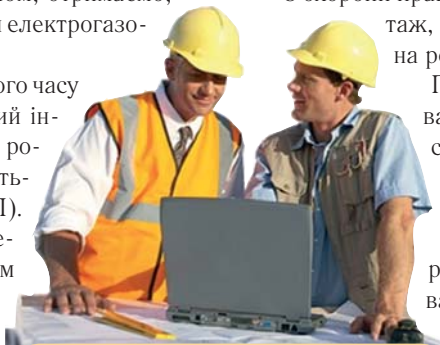
Таким чином, з одержаного списку та вимог п. 4.1 НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці» (далі – ТП) випливає, що електрогазозварник зобов'язаний щорічно проходити від 11 до 15 видів спеціального навчання та перевірки знань. Для спрощення розрахунків візьмо число 12.

Щоб підрахувати витрати часу на проведення всіх видів навчання, треба знати тривалість одного курсу, але ТП не містить такої інформації. Проте відомо, що програми спеціального навчання з питань охорони праці, яке проводиться у встановленому ТП порядку навчальними центрами (п. 4.2 Положення), розраховані на кілька робочих днів. Ми візьмо середню округлену цифру 20 год для одного виду спеціального навчання. І, таким чином, отримаємо, що весь обсяг спеціального навчання електрогазозварника займе **240 годин**.

Тепер перейдемо до витрат робочого часу на інструктажі. Як відомо, повторний інструктаж з питань охорони праці на роботах підвищеної небезпеки проводиться один раз на три місяці (п. 6.5 ТП). Припустимо, що, крім цього, безпосередній керівник ще 11 раз протягом року проводив з нашим електрогазозварником позапланові та цільові інструктажі (для представників цієї професії, що їх постійно залучають до виконання робіт, на які оформлюється наряд-допуск, це не є надмірним). У результаті ми виходимо на цифру 15 інструктажів на рік.

Відповіді на запитання, якої тривалості має бути один інструктаж, у ТП ми теж не знайдемо. Тому виходитимемо із приблизних витрат часу, необхідних на те, аби безпосередній керівник у процесі інструктажу встигнув переповісти та пояснити основні вимоги декількох інструкцій з охорони праці (обсягом від 10 до 20 сторінок друкованого тексту), провести по кожній із них усне опитування та перевірку набутих навичок безпечних методів праці, а також оформити відповідні записи в журналі реєстрації інструктажів і наряді-допуску. Із досвіду, якщо всі ці операції здійснювати в повному обсязі, то на один інструктаж піде не менше ніж 1,25 години. У сумі за рік ця цифра складе близько **19 годин**.

В остаточному підсумку отримуємо, що роботодавець повинен буде оплатити електрогазозварникові за рік 275 годин робочого часу (16 + 240 + 19), або більше ніж 34 робочих дні, які будуть витрачені не на виконання виробничих завдань, а на дотримання вимог двох зазначених вище статей Закону. Якщо зіставити цю кількість із нормою робочого часу, яка на 2015 рік становить 2004 години (лист Міністерства соціальної політики України від 09.09.2014 № 0196/0/14-14/13 «Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2015 рік»), то отримаємо трохи менше ніж 14%. Із чого випливає, що безпосередньо на виробничий процес і майбутню щорічну відпустку в нашого електрогазозварника залишається приблизно 86% робочого часу.

Неодмінна умова дотримання всіх вимог Закону – це серйозне та уважне ставлення до його положень з боку роботодавця і служби охорони праці підприємства.

Небажання роботодавця або керівника підприємства нести надмірні, на їхній погляд, витрати на охорону праці призводить до того, що заходи, спрямовані на профілактику виробничого травматизму та профзахворюваності, у реальності перетворюються на профанацію. Якщо щорічне спеціальне навчання робітників проводиться у сторонніх навчальних центрах, то воно здійснюється «за скороченою програмою» – не за всім переліком необхідних нормативно-правових актів, що відповідають роботам підвищеної небезпеки, які виконуються на підприємстві, а тільки за одним-двома видами. Якщо це навчання здійснюється безпосередньо на підприємстві, то найчастіше його повноцінне проведення підмінюється оформленням мінімуму необхідних документів – протоколів засідань комісії з перевірки знань.

Замість якісного проведення заходу з перевіркою знань після його закінчення відбувається збирання підписів робітників у заздалегідь оформлений журнал реєстрації інструктажів. При цьому навіть у самих горе-керівників немає в наявності повного комплексу необхідних інструкцій з охорони праці, за якими вони повинні проводити інструктаж, не кажучи вже про наявність цих документів на робочих місцях.

Подібне ставлення проявляється й до стажування. Найчастіше воно просто не проводиться або існує тільки на папері. Проте, разом із тим, навіть наказів (розпоряджень) про допуск до стажування та самостійної роботи на дільниці у безпосереднього керівника робіт знайти неможливо! І така ситуація триває із кварталом у квартал роками!

Для проведення чергового медогляду підприємство підбирає «поступливу» медичну установу, яка проводить його «швиденько». Заклучний акт такого медогляду зазвичай не складний і такий, який легко виконати, що й потрібно замовникові.

Сподіватися, що за подібного підходу підприємство працюватиме без аварій, професійних захворювань і травм, звичайно, не можна. Травми трапляються, але більша їх частина благополучно приховується або переводиться до розряду побутових.

ЩО СЛІД РОБИТИ?

Щоб виправити ситуацію з описаним вище «проведенням» навчання та інструктажів з питань охорони праці, насамперед необхідно, щоб економісти і трудовики правильно підраховували та обґрунтовували ту частку робочого часу працівника, яку він безболісно для виробництва має право і повинен витрачати на дотримання зазначених вимог Закону. Цю норму потрібно завести в Закон, подібно до норми на фінансування охорони праці. Але зробити це слід більш продумано, ніж у варіанті статті 19 чинного Закону.

На основі запропонованої нової норми й має будуватися вся система навчання з питань охорони праці. Аби вона не вироджувалася у фарс, а служила цілям профілактики та безпеки, ця система повинна бути реалістичною, не відірваною від можливостей і потреб виробництва. Оновлене ТП повинно містити вказівки щодо тривалості проведення інструктажів і спеціального навчання, у тому числі й у такій ситуації, як із нашим електрогазозварником, коли й те, й інше необхідно проводити по численних документах.

Підприємствам на замітку

Про переваги та етапи проведення дистанційного навчання з питань охорони праці на ДП «Головний навчально-методичний центр Держпраці».

Олександр Баженов,
директор ДП «Головний навчально-методичний центр Держпраці»

Процеси глобалізації, становлення світового інформаційного простору, впровадження нових освітніх технологій змінюють підходи до вирішення традиційних питань освіти. З кінця XX ст. у системах освіти різних країн (Великобританія, США, Німеччина, Іспанія та ін.) ведеться робота щодо впровадження в практику принципів і технологій дистанційного навчання, яке базується на використанні сучасних інформаційних технологій.

Інтенсивний розвиток вказаних технологій спостерігається в Україні упродовж останніх 10 років. Їх застосування регулюється Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні, затвердженою постановою МОН України від 20 грудня 2000 р., та Положенням про дистанційне навчання, затвердженим наказом МОН України від 25 квітня 2013 р. № 466. Згідно зі згаданим Положенням під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

У наш час дистанційна форма навчання, що регламентується п. 3.5 Типового положення про порядок проведення

навчання і перевірки знань з питань охорони праці (далі — Типове положення), все ширше використовується для підготовки фахівців з питань охорони праці. Більшість навчальних закладів організують дистанційне навчання працівників підприємств за типом екстернату, що передбачає самостійне опанування працівником навчального матеріалу з наступним оцінюванням знань.

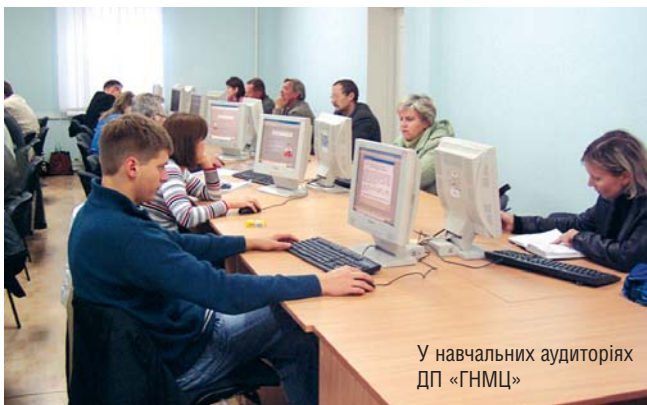
У процесі організації та проведення дистанційного навчання вирішуються такі завдання:

- формування навчального матеріалу для дистанційного навчання;
- проведення дистанційного навчання;
- перевірка знань після завершення дистанційного навчання.

Формування навчального матеріалу — дуже непросте завдання. Від його якості залежить якість і ефективність навчального процесу. Підготовка якісних навчальних матеріалів для комп'ютерних систем управління навчанням¹ (далі — універсальні системи) та їх інтегрування у вказані системи — справа трудомістка. Вона потребує значних коштів і часу, глибокого розуміння розробниками предмета і способів подачі навчального матеріалу, а також навичок роботи з універсальною системою, що використовується. При застосуванні таких систем значні зусилля витрачаються також на підтримку навчальних матеріалів в актуальному стані, тобто внесення в них змін і доповнень у процесі використання.

У теперішній ситуації, коли багато підприємств і навчальних закладів перебувають не в найкращому матеріальному становищі, простішими та вигіднішими з економічної точки зору при використанні є спеціалізовані комп'ютерні системи із готовим навчальним матеріалом, призначені саме для навчання з питань охорони праці. Такими системами є автоекзаменатори, до складу яких входять тексти нормативних документів (законодавчих та нормативно-правових актів, інструкцій, відомчих документів тощо) і тестові завдання до них. При використанні автоекзаменатора завдання з формування навчального матеріалу для певної категорії працівників значно спрощується. Вона зводиться до відбору для навчального курсу тих нормативних документів, які повинен знати працівник. Важливо підкреслити, що згідно з п. 3.9 Типового положення, саме знання нормативних документів, додержання яких входить до функціональних обов'язків працівника, є об'єктом перевірки, а отже, і змістом навчання.

У навчальних аудиторіях
ДП «ГНМЦ»

Фото О. Фандеева

Проведення дистанційного навчання — найважливіше з перелічених завдань. Універсальні системи підтримують різні типи дистанційного навчання: самопідготовку, відеоконференції, відеолекції, чат-заняття, веб-заняття тощо. Така різноманітність типів навчання дає змогу ефективно організувати навчальний процес — акцентувати увагу слухачів на значущих питаннях предмета, що вивчається, забезпечити зворотний зв'язок з викладачем, організувати обговорення складних питань слухачами. Наявність таких можливостей дуже важлива під час вивчення нового предмета, на який відводиться достатньо часу і яке відбувається у вищих і середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

Періодична підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці займає від 8 до 30 годин (п. 2.3 Типового положення). Під час такої підготовки відбувається не вивчення нового предмета, а поглиблення, оновлення і певною мірою розширення знань працівників з питань охорони праці. У цій ситуації, коли час навчання досить обмежений і працівник, що навчається, вже вивчав вказаний предмет, найбільш ефективно використовувати такий тип дистанційного навчання, як самопідготовка (адже в акцентуванні уваги та обговоренні потреба значно знижується, а часу і педагогічних ресурсів, як правило, не вистачає). Самопідготовка дає змогу кожному працівнику зосередитись саме на тому матеріалі, який він знає гірше, і не витратити час на знайомий матеріал. Саме функцію дистанційної самопідготовки, як правило, підтримують автоекзаменатори.

Важливо підкреслити, що в цій ситуації додатковими перевагами самопідготовки порівняно з відеоконференціями, відеолекціями, чат-заняттями є індивідуалізація навчання і можливість навчатися за особистим розкладом у зручний час. Це досить суттєво для працівників, які проходять підготовку без відриву від виробництва. Крім того, індивідуалізація навчання призводить до підвищення його ефективності. У 2004 р. у роботі ініціативної групи ADL² було показано, що ефективність індивідуальної роботи у 98% студентів на 50% вища, ніж у групі.

Дистанційне навчання потребує також контролю з боку викладача за процесом підготовки кожного слухача та результатами поточного і заключного тестування. В усіх універсальних системах і автоекзаменаторах підтримуються функції такого контролю.

Перевірка знань після завершення дистанційного навчання потребує додаткових зусиль. У всіх комп'ютерних системах, що підтримують дистанційне навчання, є можливість протестувати працівників, але при дистанційному тестуванні завжди залишається відкритим питання: чи працівник самостійно проходив тестування чи користувався підказками? Для отримання виваженої і об'єктивної оцінки перевірка знань працівника може бути проведена очно чи, як виняток, дистанційно через Skype, безпосередньо в навчальному закладі, що проводив навчання, або в авторизованому навчальному закладі. Як правило, до перевірки знань допускаються працівники, які після завершення дистанційного навчання успішно пройшли підсумкове тестування. У разі очної перевірки знань працівник у призначений день повинен прибути до навчального закладу і пройти перевірку знань, яка може проводитись за однією з форм, вказаних у п. 3.13 Типового положення.

З 2015 р. Головний навчально-методичний центр Держпраці організовує та проводить дистанційне навчання за нор-

мативно-правовими актами з охорони праці (далі — НПАОП). Термін навчання за одним НПАОП становить два тижні, за двома — три, за трьома або чотирма — чотири тижні. Для проведення дистанційного навчання використовується автоекзаменатор «Охорона праці» (розробка НВП «Протек»), який дає змогу проводити навчання через Інтернет.

На автоекзаменаторі можна формувати навчальні курси для будь-яких категорій працівників, включаючи в них НПАОП у тому обсязі, в якому їх повинен знати працівник певної категорії, задавати способи тестування працівників, вказуючи кількість запитань у тесті, спосіб оцінювання знань, необхідність обмеження часу на тестування тощо, розробляти і коригувати розклад занять.

Працюючи на автоекзаменаторі, працівник має можливість ознайомитись з текстами НПАОП і опрацювати запитання до них, пройти пробне, поточне і підсумкове тестування. Процес навчання фіксується у звітах. Використовуючи їх, викладач завжди може відстежити, що вивчав працівник, скільки часу він витратив на роботу з певним НПАОП, і на основі цих даних відкоригувати розклад навчання, прийняти зважене рішення про допуск до перевірки знань. Остання проводиться очно у формі тестування на автоекзаменаторі з подальшою співбесідою з комісією.

Насамкінець слід зазначити, що дистанційна форма навчання в разі правильної організації процесу підготовки та в разі використання якісних навчальних матеріалів сприяє підвищенню рівня знань працівників, а також дає можливість роботодавцям організувати підготовку персоналу без відриву від виробництва та зменшити витрати підприємств на навчання.

ЕКІПАЖ
ТЕХНОЛОГІЧНА ГРУПА

www.ekipage.com

ПОКАЖЧИКИ НАПРУГИ

без вбудованого джерела живлення
контактного типу
світлозвукова індикація
на всі класи напруги

ЗАЗЕМЛЕННЯ ПЕРЕНОСНІ

надійні фазні затискачі
зносостійкі провідники
ізолюючі штанги легкі та міцні
на всі класи напруги

можливе виготовлення заземлень
за вимогами ЗАМОВНИКА

Тел./факс: (057) 778-0161; 752-0158; 293-3147
e-mail: ekipage@kharkov.com

¹ Комп'ютерні системи управління навчанням — це багатфункціональні комп'ютерні програмні комплекси, які створювалися з метою організації навчального процесу в загальноосвітніх навчальних закладах для розробки, управління та поширення навчальних онлайн-матеріалів із забезпеченням спільного доступу до них. Прикладами таких систем є Moodle, Claroline, ATutor, ILIAS та ін.

² Ініціативна група ADL (Advanced Distributed Learning) — розробник специфікацій і стандартів для систем дистанційного навчання.

Уроки державної мови: стандарт термінів з охорони праці

Микола Лисюк,
заступник директора
з наукової роботи
ДУ «ННДІПБОП»

Остання редакція ДСТУ остаточно «поховала» термін «промислова безпека» та замінила «управління охороною праці» на «керування охороною праці».

Побіжний огляд робіт зі стандартизації термінології у сфері охорони праці виявляє таку часову послідовність застосування в УРСР і в незалежній Україні стандартів (кожний наступний замінював попередній):

- ⇒ ССБТ. ГОСТ 12.0.002-74 «Термины и определения»;
- ⇒ ССБТ. ГОСТ 12.0.002-80 «Термины и определения»;
- ⇒ ССБП. ДСТУ 2293-93 «Охорона праці. Терміни та визначення»;
- ⇒ ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять»;
- ⇒ ДСТУ 2293:2014 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять». Останній стандарт набув чинності 01.05.2015 року.

Потреба в актуалізації стандартизованих термінів з охорони праці обумовлена низкою причин, зокрема:

змінami в законодавстві (очікуваними чи такими, що вже відбулися) — вилучено термін «державні нормативні міжгалузеві та галузеві акти про охорону праці» (ДНАОП) та введено «нормативно-правові акти з охорони праці» (НПАОП); вилучено термін «промислова безпека» (зі скопійованим російським визначенням терміна, проте модернізації визначення так і не сталося через неприйняття закону «Про промислову безпеку»);

обмеженням класу об'єктів працезохоронною сферою — вилучено терміни «каліцтво трудове» (соціаль-

на сфера), «виробнича санітарія» (санітарно-епідеміологічна сфера);

надмірною деталізацією, що існувала до цього, — крім «медичного огляду» були ще терміни «медичний огляд попередній», «медичний огляд періодичний» (така диференціація достатньо чітко була описана у відповідному документі Міністерства охорони здоров'я);

коригуванням назв — «професійний добір» замість «професійний відбір»; «система керування охороною праці» замість звичного «управління» (введено Держспоживстандартом й успадковано Мінекономрозвитку);

коригуванням та розширенням ієрархічної системи родового «ризикового» поняття — замість «ризик недопустимий» введено «ризик прийнятний (допустимий)», доповнено «ризик професійний». Останній термін введено задля того, щоб розрізняти це поняття у сфері охорони праці й тотожні у сфері медицини праці та у сфері соціального страхування.

Метою даної публікації є інформування фахівців про структуровану систему понять, яку сформовано на базі всього масиву термінів, наведених у ДСТУ 2293:2014 (66 одиниць). Зазначену систему понять структуровано за принципом «поняттєвого поля», тобто за групами тематично пов'язаних понять.

ЗАГАЛЬНОПОНЯТТЄВА ГРУПА:

✓ **охорона праці** — визначення наведено в редакції Закону «Про охорону праці»;

✓ **система керування охороною праці** — визначена як складова загальної системи керування (термін «управління» в стандарті не використовується);

✓ **гігієна праці** — визначена як галузь профілактичної медицини.

НОРМАТИВНА ГРУПА:

✓ **нормативно-правові акти** — визначення наведено в редакції ст. 27 чинного Закону «Про охорону праці»;

✓ **вимоги щодо безпеки праці** — вимоги, встановлені нормативно-правовими актами та нормативними актами підприємств з охорони праці;

Мал. Ю. Судака

✓ **гігієнічні вимоги** — спрямовані на усунення чи ослаблення шкідливих виробничих чинників;

✓ **гігієнічний норматив** — кількісний медичний показник оптимальності чи допустимості впливу виробничих чинників;

✓ **гігієнічна характеристика умов праці** — параметри стану умов праці.

КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВА ГРУПА:

✓ **державний нагляд за охороною праці** — діяльність уповноважених органів влади, які контролюють додержання вимог законодавства про охорону праці;

✓ **аудит охорони праці** — обстеження та оцінювання системи керування охороною праці.

«ТРУДОВА» ГРУПА:

✓ **трудовий процес** — дії працівника при виконанні роботи, створенні продукції, наданні послуг;

✓ **трудова діяльність** — реалізація цільової виробничої функції;

✓ **професійна діяльність** — трудова діяльність за професією чи кваліфікацією;

✓ **категорія робіт** — групування за важкістю та напруженістю праці, професійною безпекою;

✓ **важкість праці, напруженість праці** — характеристики трудового процесу;

✓ **робота підвищеної небезпеки** — робота в умовах шкідливих і небезпечних чинників або там, де є потреба у професійному доборі (все, що характеризується підви-

щеним ризиком аварій чи завдання шкоди робітникам);

☑ робоча зона, небезпечна зона, робоче місце, постійне робоче місце, тимчасове робоче місце, безпечна відстань, зона дихання – простір і місце перебування працівника (з відповідними характеристиками);

✓ **працездатність, непрацездатність** – здатність людини виконувати певну роботу, втрата такої здатності.

РИЗИКО-НЕБЕЗПЕКОВА ГРУПА:

✓ *небезпека, небезпечна ситуація, аварійний стан, професійна небезпека, медичне протипоказання* — загроза (джерело чи ситуація, що може призвести до шкоди);

☑ **ризик, професійний ризик, прийнятний (допустимий) ризик, виробничий ризик** – імовірність заподіяння шкоди та її наслідки відповідно до особливостей діяльності;

☑ небезпечний виробничий об'єкт, промислова продукція підвищеної небезпеки, шкідлива речовина, гранично допустиме значення шкідливого виробничого чинника – характеризуються підвищеними ризиками заподіяння шкоди;

☑ *школа, травма, виробнича травма, нещасний випадок на виробництві, аварія, професійне захворювання* — події, що призвели до заподіяння шкоди;

✓ *виробничий травматизм, професійна захворюваність* – сукупності відповідно нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

ЗАХИСНА ГРУПА:

☑ охорона здоров'я працівника,
захисний захід, гігієнічні вимоги,

медичний огляд, професійний добір, психофізіологічна експертиза, професійна реабілітація – заходи для зменшення ризиків заподіяння шкоди здоров'ю працівників, збереження та відновлення їх працездатності;

☑ **професійний добір** – добирання осіб для певної трудової діяльності без загрози ушкодження їхнього здоров'я;

☑ психофізіологічна експертиза — заходи щодо проведення професійного добору;

☑ **знак безпеки праці, колір сигналу безпеки** — візуальні засоби привертання уваги людей до можливих небезпек;

☑ **безпека праці, виробнича безпека, безпечність виробничого процесу, безпечність промислової продукції, безпечність виробничого устаткування** – захищеність людини та навколишнього середовища від заповняння шкоди.

ГРУПА ХАРАКТЕРИСТИК ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА:

✓ *виробниче середовище, умови праці, безпечні умови праці* – чинники виробничого середовища і трудового процесу та ступінь їх впливу на людину;

☑ **небезпечний виробничий чинник, шкідливий виробничий чинник** — чинники, вплив яких на людину може призвести до травмування, захворювання чи смерті.

* * *

Визначення термінів, що містяться в ДСТУ 2293:2014, надано в цій статті в стислому вигляді, що дослів-

но не відтворює тексту зі стандарту, а для груп тематично пов'язаних понять визначення надані в узагальненому вигляді.

У практичному застосуванні термінів ДСТУ 2293:2014 варто користуватися такими критеріями:

⇒ терміни офіційні, тобто стандартизовані, а стандарт затверджено наказом Мінекономрозвитку України від 02.12.2014 № 1429;

⇒ застосування стандартів в Україні загалом добровільне (окрім деяких винятків).

Варто звернути увагу на прийай-
ні один недолік стандарту: попри ав-
торську редакцію (розробник —
Національний НДІ промислової без-
пеки та охорони праці) редактори
УкрНДНЦ вилучили англомовний
відповідний терміна «охорона пра-
ці» — «occupational safety and health».
Ігнорування цієї ідентичності створює,
наприклад, колізію аудиторської ді-
яльності: *аудиту охорони праці*
(у Законі України «Про охорону пра-
ці» це поняття є, а офіційно затвер-
дженого механізму/порядку його про-
ведення немає) та *аудиту безпеки
і гігієни праці* (дещо недолугий пе-
реклад англомовної назви стандартів
серії OHSAS 18000, відтворений
у назвах гармонізованих національ-
них ДСТУ), оскільки є нормативна ба-
за для профаудиту (згадані ДСТУ),
але немає не те що законодавчо визначе-
ного, але й стандартизованого зв'язку
між «охороною праці» та «безпекою
і гігієною праці». Зазначена неузгодже-
ність має, безсумнівно, не тільки мето-
дологічне, але й практичне значення
і потребує вирішення.

ОСНОВА
ВИДАВНИЦТВО

● ВИДАВНИЦТВО «ОСНОВА» РЕАЛІЗУЄ ●
osnova@i.kiev.ua
www.osnova-ua.com

ПЕРША ДОПОМОГА

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ
в надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру

ВИСОКА НАПРУГА НЕБЕЗПЕЧНО ДЛЯ ЖИТТЯ

ПРИ ПОЖЕЖІ ДЗВОНИТИ 101

СТІЙ! НАПРУГА

УВАГА ПРАЦЮЄ КРАН

ЗАПАСНИЙ ВИХІД

ВИКОРИСТОВУВАТИ ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

380 V

ЗНАКИ БЕЗПЕКИ:
заборонні,
попереджувальні,
зобов'язувальні,
пожежної безпеки,
рятувальні,
з електробезпеки,
для будмайданчиків
і таблички.

ДОРОЖНІ ЗНАКИ

➡ СТЕНДОВА ТА ПЛАКАТНА ПРОДУКЦІЯ:
з охорони праці, пожежної безпеки,
цивільного захисту та безпеки життєдіяльності,
куточки різних напрямів та стенди для шкіл.

Адреса видавництва: 01032, Київ-32, вул. Жиланська, 87/30.
Тел.: (044) 584-38-97, тел./факс: 584-38-95, 584-38-96

Фото з Інтернету

Будуємо РИШТУВАННЯ

Сергій Колесник,
експерт з умов
праці

Ця стаття – про наслідки економії на безпеці при виготовленні, монтажі та демонтажі будівельного риштування, через що ці конструкції перетворюються на металобрухт, псується поверхня стін, до яких вони кріпляться, а найстрашніше – у більшості таких випадків гинуть і калічаються працівники.

Якщо набрати в Інтернеті словосполучення «падіння будівельного риштування», відкриваються сотні посилань, фото та відео жахливих наслідків такої аварії. Серед останніх: березень 2015 р., В'єтнам, 14 осіб загинуло і більше 20 одержали травми; травень 2015 р., Москва, 7 потерпілих. Раніше, у 2010 р. у м. Шеньчжень (Китай) – 9 осіб загинуло, більше 30 травмовано. Стаються такі аварії і в Україні. Два роки тому, у червні 2013-го, у Кіровограді під час демонтажу будівельних риштувань відбулося їх обвалення. При цьому одна людина загинула, двоє одержали тяжкі травми.

Втрата стійкості конструкцій риштування стається здебільшого через недотримання працівниками вимог

щодо їх установлення, експлуатації та монтажу (демонтажу). Часто при великих розмірах риштування у довжину та перепадах висот на встановлюваній поверхні допускається нерівномірне опирання або розподіл навантаження на стояк. Також порушуються вимоги правил кріплення до стін будівлі, що споруджується або ремонтується. Під час експлуатації риштування нерідко перевищується максимальне навантаження на розрахункову поверхню через нерівномірний розподіл будматеріалів або скупчення працівників. Частішою причиною втрати стійкості окремих частин конструкцій є динамічні впливи.

На жаль, причиною обвалення риштувань стає і їх невідповідність державним стандартам і технічним умовам. Саме через це стався груповий нещасний випадок у Кіровограді у 2013 р. ТОВ «Сучасні інженерні системи» виконувало улаштування вентильованого фасаду механоскладального корпусу ПрАТ «Гідросила АПМ» за договором підяду. Підрядником використовувалися інвентарні штирьові сталеві будівельні риштування, які було придбано в ТОВ Фабрика «Варіант» (м. Харків). Як з'ясувалося за результатами розслідування нещасного випадку та експертизи, що провів ДП «Кіровоградський ЕТЦ», риштування не відповідали вимогам ГОСТ 27321-87 «Леса стоечные приставные для строительно-монтажных работ». Сталеві прямошовні труби діаметром 42,3 мм мали товщину стінки 1,5 мм при необхідній та зазначеній у паспорті 2,8 мм. Марка сталі, з якої виготовлені риштування, також не відповідала паспортним даним. Зварні шви елементів опор були виконані з нерівномірністю катета за довжиною шва, не заварені кратери, мали місце

пропали, непровари на деяких опорах. Всі ці порушення суперечили вимогам не тільки вищевказаного ГОСТу, але й ГОСТ 10704-91 «Трубы стальные электросварные прямошовные», і ГОСТ 3262-75 «Трубы стальные водогазопроводные».

Слід зазначити, що зниження собівартості металлоконструкцій, що виготовляються, у тому числі і будівельних риштувань, за рахунок застосування металопрокату меншої товщини й міцності, економії матеріалів для зварювання останнім часом практикується на багатьох підприємствах-виробниках. Внаслідок відсутності належного контролю та суворої відповідальності допускаються такі грубі порушення, як використання для виробництва металлоконструкцій зварювальних апаратів, свердильних верстатів, обрізного устаткування, гільйотинних ножиць, стрічковопильних верстатів та іншого устаткування, яке не відповідає технічним умовам і вимогам щодо їх застосування для виготовлення тих або інших металлоконструкцій.

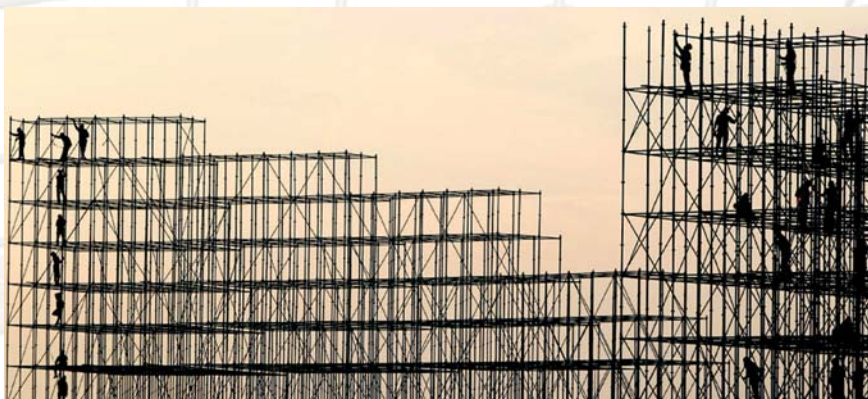
Тому підприємствам і організаціям, що купують або орендують риштування, потрібно діяти за принципом «довіряй, але перевіряй» і обов'язково, крім сертифіката якості продукції, вимагати надати й іншу документацію (дозвіл на право здійснення даного виду виробничої діяльності, дозвіл на початок роботи Держгірпромнагляду та ін.). Також потрібно попросити компетентного фахівця подивитися на них і при найменших підозрах зробити все необхідне, щоб забезпечити безпеку експлуатації риштування.

Спеціальна комісія, що розслідувала нещасний випадок у Кіровограді, виявила й інші, організаційні пору-

шення. Вони, звичайно ж, у цьому випадку не призвели б до обвалення риштування, але в інших випадках цілком могли б стати причиною неприємного інциденту. Зокрема, через недостатнє забезпечення контролю з боку майстра за безпечним веденням робіт його підлеглі працювали без захисних касок, хоча й перебували на будмайданчику. Між замовником і підрядником, до початку виконання робіт на підприємстві, не складався акт-допуск на виконання робіт за установленою формою, що суперечить п. 4.14 ДБН А.3.2-2-2009 «Охорона праці й промислова безпека в будівництві». Риштування після чергового демонтажу допущено до монтажу без оформлення відповідного акта (порушення п. 7.3.13 ДБН А.3.2-2-2009).

При монтажі та демонтажі будівельних риштувань важливо дотримуватися вимог безпеки, у тому числі п. 7.3 ДБН А.3.2-2-2009.

Перше — підготувати надійну основу. Поверхню ґрунту необхідно вирівняти, утрамбувати та забезпечити відведення поверхневих вод. У разі неможливості виконання цих вимог риштування треба обладнати опорами, які регулюються (домкратами), для забезпечення їх горизонтального виставлення або з цією метою встановити тимчасові опорні споруди. Кріпити риштування до стін будинку слід виключно у відповідності до технічної документації заводу-виробника або до проектно-технологічної документації на встановлення риштувань. Відповідати цим нормативам повинні навантаження на настил і анкерні пристосування. Якщо відстань від краю риштувань до ЛЕП менше 5 м, що лінію необхідно відключити або ізолювати в дерев'яний короб. У місцях підйому людей на риштування повинні бути вивішені плакати із зазначенням величини та схеми розміщення навантажень, а також плану евакуації працівників

у разі аварійних ситуацій. Якщо поруч із риштуванням передбачено проїзд автотранспорту або зона дії підймальних механізмів, стояки риштувань потрібно надійно огородити на відстані не менше ніж 0,6 м від габаритів транспортних засобів. Під час монтажу/демонтажу риштувань суворо забороняється перебувати під настилом.

Роботи на висоті п'ять і більше метрів вважаються верхолазними, тому виконувати їх повинні тільки працівники старші за 18 років за спеціальним нарядом-допуском.

Монтаж/демонтаж риштувань повинен здійснюватися працівниками, які володіють безпечними методами і способами робіт відповідно до інструкцій заводу-виробника й інструкції з охорони праці, під керівництвом відповідального виконавця робіт із застосуванням необхідних ЗІЗ, у тому числі спеціальних монтажних поясів. Зона монтажу/демонтажу риштувань повинна бути огорожена, вивішені знаки безпеки. Ці роботи забороняється здійснювати при сильному вітрі (більш 10 м/с), снігопаді, дощі, під час грози, ожеледі. Конструкція риштувань висотою до 4 м допускається до експлуатації тільки після її прийняття керівником робіт (виконробом або майстром) і реєстрації в журналі робіт, а вище 4 м — після прийняття комісією, призначе-

ною особою, яка відповідає за забезпечення охорони праці в організації, і оформлення відповідного акту. Під час приймання риштування потрібно перевірити: наявність кріплень, що забезпечують стійкість, вузли кріплення окремих елементів, робочі настили та огороження, вертикальність стійок, надійність опорних майданчиків і заземлення. Керівник робіт повинен не рідше одного разу на 10 днів оглядати риштування під час експлуатації і фіксувати результати огляду в журналі виконання робіт, а перед початком кожної робочої зміни перевіряти їх стан, стежити за тим, щоб сходи та настили регулярно очищалися від будівельного сміття, а взимку посипалися піском. Додатковому огляду риштування підлягають після дощу, вітру, грози, відлиги, землетрусу, що може негативно позначитися на несучій здатності основи під ними. Ці несправності й порушення потрібно усунути, а риштування повторно прийняти до експлуатації. Розбирання лісів потрібно проводити з використанням вантажопідймальних механізмів.

А найголовніше, щоб ті, хто ухвалює рішення щодо виготовлення, монтажу та демонтажу риштувань і свідомо допускає порушення, розуміли, що на їхній совісті можуть бути чийсь життя і зламані долі.

Дружи з головою — НАДІВАЙ КАСКУ

Олександр Фандєєв,
спецкор

Надіваючи захисну промислову каску, більшість людей і не підозрюють, що «прабатьком» цього найважливішого із ЗІЗ є захисний мідний шолом шумерського воїна, що з'явився приблизно в середині III тисячоліття до н. е. Зовні вони схожі. Та й призначення в них спільне — захист голови.

Сучасні промислові каски під час подій зими 2013—2014 р. довели свою спорідненість із зброєю воїнів Шумеру. «Майданівці» використовували їх як бойові шоломи для захисту від кийків «Беркуту». Але основне призначення промислових захисних касок (далі — каски) — це захист голови від шкідливих чинників на виробництві, імовірних ризиків та небезпек її травмування.

Каска здатна захистити не тільки від предметів, що падають зверху. Вона успішно протистоїть і таким можливим небезпекам, як бічне здавлювання голови й бічні удари предметами, бічні зіткнення з предметами й конструкціями, ураження електричним струмом, вплив електричної дуги, ураження ділянок шкіри голови променистим теплом, іскрами й бризками розплавленого металу, вплив води й агресивних середовищ.

Головне завдання каски — поглинання енергії удару, захист від шкідливих і небезпечних чинників виробництва — визначає особливості її будови

Складається каска з корпусу й оснащення. **Корпус каски** може бути виготовлений з поліетилену або поліпропілену високої щільності, полікарбонату, АБС (акрилонітрил бутадієн стирол), нейлону, феноло-текстильного полімеру чи інших матеріалів, які забезпечують відповідність технічних характеристик каски прийнятому стосовно цього ЗІЗ стандарту. Він може мати козирок і поле, а поле — стічний жолобок. Крім того, корпус каски деяких моделей обладнується слотами для кріплення пристроїв і пристосувань, призначених для спільної роботи з каскою, наприклад, підборідного ремня, різних додаткових модульних засобів індивідуального захисту (захисні навушники, захисні щитки, пелерина для захисту від дощу, захисні окуляри) та інших

пристроїв (ліхтар, акумулятор). У корпусі можуть бути передбачені вентиляційні отвори (їх сумарна площа повинна бути не менше 150 і не більше 450 мм²), а також пристосування для закриття вентиляційних отворів.

Заборонено використання касок з вентиляційними отворами для захисту від впливу електричної дуги!

Внутрішнє оснащення — це комплекс елементів, що фіксують каску, забезпечують разом з корпусом розподіл навантаження, поглинання кінетичної енергії удару й захист від підвищених теплових впливів. Вона має несучу й потиличну стрічки, довжина яких регулюється з кроком не більше 5 мм. Це дає змогу «підігнати» розмір і висоту носіння каски, щоб почувати себе в ній комфортно. Регулювання розміру здійснюється механізмами голчастого або гвинтового типу. Можливе регулювання кута, який потилична стрічка утворює з крайкою каски, що також сприяє зручності її носіння. Ще одна важлива складова внутрішнього оснащення — амортизатор, що охоплює голову, без несучої й потиличної стрічки. Амортизатор має фіксовані розміри або пристрій для їх регулювання. До оснащення належить і такий додатковий елемент, як пом'якшувальна чи внутрішня налобна стрічка. Вона вкриває внутрішню поверхню несучої стрічки і також сприяє комфортному носінню захисної каски.

Слід враховувати, що каска здатна захистити користувача тільки за умови, що під час удару вона правильно «сидить» на голові. Якщо розмір наголов'я каски встановлено неправильно, вона може з'їхати набік, і захист буде неефективним. **Наголов'я** — це система кріплень на голові, яка рухається

Слід враховувати, що каска здатна захистити користувача тільки за умови, що під час удару вона правильно «сидить» на голові. Якщо розмір наголов'я каски встановлено неправильно, вона може з'їхати набік, і захист буде неефективним. **Наголов'я** — це система кріплень на голові, яка рухається

ВАЖЛИВО ЗНАТИ!

- ⇒ Захист користувача під час удару (поглинання енергії удару) забезпечується за рахунок часткового руйнування або пошкодження корпусу і внутрішнього оснащення каски. Каска, що «пережила» сильний удар і зовні не пошкоджена, підлягає обов'язковій заміні.
- ⇒ Користувачі повинні бути поінформовані про небезпеку, яка може виникнути в разі зміни або вилучення фірмових комплектуючих елементів каски без згоди виробника.
- ⇒ Заборонено встановлювати додаткові елементи на каски будь-яким способом, не рекомендованим виробником касок.
- ⇒ Не можна застосовувати барвники, розчинники, клеї або самоклеїні етикетки, не передбачені в інструкціях виробника касок.
- ⇒ До кожної каски повинна додаватися інструкція з експлуатації, що має містити точні й повні відомості. Зокрема, найменування й адресу виробника; інструкції або рекомендації зі зберігання, застосування, чищення, ремонту й дезінфекції; інформацію про додаткові приладдя й необхідні запасні частини; значення маркування, а також відомості про обмеження використання каски у зв'язку з тими чи іншими несприятливими чинниками; інформацію про строк придатності або період старіння захисної каски та її елементів; відомості про конструкцію упаковки, придатної для транспортування каски.

у вільній зоні безпосередньо до твердої захисної оболонки. Відстань від наголов'я до оболонки напряму визначає якість захисту від удару. Не витримано необхідну відстань — удар не буде погашено.

Загальні вимоги до касок викладено в державному стандарті ДСТУ EN 397:2001 «Каски захисні промислові» (EN 397:1995, IDT). Додаткові вимоги до електроізолювальних касок містяться в європейському стандарті EN 50365:2002 «Електроізолювальні каски для використання на установках з низькою напругою». Цей стандарт не

прийнятий в Україні, але буде дуже корисним як інформаційний матеріал під час організації робіт на установках з низькою напругою (до 1000 VAC / 1500 VDC).

ПІД ЗЛИВОЮ ВИПРОБУВАНЬ

Перш ніж одержати сертифікат, каски, у тому стані й тій комплектації, у яких вони надходять у продаж, проходять низку обов'язкових і необов'язкових випробувань. Методи проведення випробувань захисних касок визначені в стандарті ДСТУ EN 397:2001. До обов'язкових вимог до касок, а отже, і до обов'язкових випробувань належать амортизація удару, опір перфорації, стійкість до загоряння, перевірка кріплення підборідного ремня. До необов'язкових — стійкість до впливу низьких і високих температур, електроізоляційні властивості, опір бічній деформації, опір впливу бризок розплавленого металу.

Перед проведенням випробувань на амортизацію удару та опір перфорації каску піддають штучному старінню, опромінюючи її світлом ксенової дугової лампи. Енергію випромінювання лампи пропускають через фільтр, що формує спектральний розподіл потужності, близький до денного світла. Випробування на амортизацію удару полягає в падінні на каску, закріплену на муляжі голови, предмета масою 5 кг з висоти 1000 мм. Сила удару, що передається макету голови, повинна бути не більше 5,0 кН.

Для перевірки опору перфорації, тобто захисної здатності каски протистояти проникаючим ударам (наприклад, дошки з цвяхами, що падає на будівництві), стандарт передбачає не менш суворе випробування. Конус масою 3 кг падає на каску з висоти 1000 мм. Вершина ударника не повинна контактувати з поверхнею макета голови.

Чи стійка каска до впливу вогню, визначають просто. Її піддають впливу струменя вогню довжиною 45 мм протягом 10 секунд. Якщо упродовж більш як 5 секунд після виймання каски з вогню матеріали корпусу не горять із поширенням полум'я — випробування пройдено.

Багато користувачів касок не застосовують підборідні реміні. Вони поліпшують фіксацію каски на голові, але при цьому виникає ризик задушення. Тому підборідні реміні обов'язково випробовують. Вони по-

винні протистояти натягу 150 N, але коли сила натягу зростає до 250 N, зачіпка ремня повинна розмика-тися, щоб запобігти задушенню в разі блокування каски.

Додаткові випробування захисній касці «призначаються», якщо це продиктовано умовами її експлуатації.

У цьому випадку можуть перевірятися захисні характеристики каски при підвищених або знижених температурах, діелектричні властивості, бічна деформація каски або стійкість до бризок розплавленого металу. Виробник касок інформує лабораторію, яка проводить випробування, про додаткові захисні властивості каски. Отримавши позитивні результати випробувань, виробник має право зазначити відповідні символи в маркуванні, яке наноситься на каску. Таким чином, користувач отримує інформацію про сферу застосування захисної каски.

ПРО ЩО СВІДЧИТЬ МАРКУВАННЯ

Каска, що відповідає вимогам ДСТУ EN 397:2001, має лите/впресоване маркування. Маркування включає номер стандарту (ДСТУ EN 397:2001 або EN 397), назву або ідентифікаційний знак виробника, дату виробництва (рік і квартал), тип каски (наноситься на корпус і внутрішнє оснащення), розмір або діапазон розмірів, зазначений у сантиметрах (наноситься на корпус і внутрішнє оснащення).

Каска, що пройшла додаткове випробування, повинна мати лите/впресоване маркування або стійку самоклеїну етикетку з підтвердженням відповідності таким вимогам, як стійкість до низьких температур (–20 °C чи –30 °C відповідно), стійкість до високих температур (+150 °C), електроізоляційні властивості (440 В (440 VAC), стійкість до поперечної деформації (LD), стійкість до бризок розплавленого металу (MM), код європейського центру сертифікації, код українського центру сертифікації.

Якщо каска відповідає вимогам до електроізолювальних касок згідно з EN 50365:2002 «Електроізолювальні каски для використання на установках з низькою напругою», вона також повинна мати лите/впресоване маркування або стійку самоклеїну етикетку з відповідним знаком.

ПРО СТРОКИ ЗБЕРІГАННЯ І ПРАВИЛА ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Строк зберігання й строк придатності (експлуатації) касок виробник вказує в інструкції з експлуатації на підставі проведених випробувань і досліджень та керуючись законодавством країни, в якій каска буде експлуатуватися.

Строк придатності каски виробник зазначає в інструкції з експлуатації для різних кліматичних зон і умов праці: на відкритому повітрі в умовах холодного клімату; на відкритому повітрі в умовах жаркого клімату; на відкритому повітрі в умовах помірного клімату; у гарячих цехах металургійного виробництва.

У разі якщо країна, в якій виготовляються або для якої поставляються каски, перебуває в одній кліматичній зоні, то в інструкції з експлуатації вказують строк придатності для цієї кліматичної зони.

Основні причини, через які конструкція каски втрачає свої захисні властивості, — механічні впливи на каску, вплив хімічних речовин, вплив на матеріали каски ультрафіолетового випромінювання. Механічних і хімічних впливів каска може випадково зазнавати в процесі експлуатації, а вплив ультрафіолетового випромінювання відбувається

постійно, що планомірно призводить до втрати каскою своїх захисних характеристик через певний проміжок часу.

Каски, обладнані датчиком, що реєструє кількість отриманого каскою ультрафіолетового випромінювання, забороняється експлуатувати після того, як датчик просигналізував про необхідність заміни каски. При цьому датчик не дає повної інформації про стан каски, тому її перевіряють шляхом зовнішнього огляду кожної зміни до початку робіт.

Зберігати каску слід в сухому приміщенні (вологість не більше 80% при температурі +25 °C). Приміщення має бути захищене від прямого потрапляння сонячних променів. Перед зберіганням каску просушують. Забороняється зберігати каски поблизу приладів, що виділяють тепло, поблизу кислот, масел, бензину, розчинників та інших активних агентів.

Каску замінюють після закінчення строку зберігання або строку експлуатації і в кожному разі з появою на ній видимих пошкоджень: вицвітання, тріщин, розтріскування волокна, характерного скрипу при згинанні з крутінням. Заміна необхідна також після сильного удару,

навіть в разі відсутності видимих пошкоджень, і в разі впливу хімікатів, здатних погіршити захисні характеристики каски.

ДЕЩО З ІСТОРІЇ

З давніх часів для захисту голови використовували звичайні шапки, які рятують і від холоду, і від ударів під час бою. З розвитком інструментів і знарядь праці стали виготовляти спеціальні шоломи з металу, шкіри й дерева. Захисні шоломи виготовлялися у вигляді низьких округлих куполів.

Промислові захисні каски виникли на початку XX ст. Вони були виготовлені з алюмінію, оскільки на той час його вважали найщільнішим і найлегшим з доступних матеріалів. Їх виробництво припинили через електрифікацію промисловості, оскільки алюміній — чудовий провідник, і ризик ураження робітників електричним струмом був дуже високим. Матеріал касок змінили на фібеглас (скловолокно). А потім, з появою на початку 1970-х років пластику, перейшли на цей більш твердий, легкий і надійний, ніж скловолокно, матеріал. Сьогодні його різновиди вважаються індустріальним стандартом для виготовлення касок.

Дякуємо ТОВ Фірмі «АВ Центр» за допомогу в підготовці матеріалу
Фото автора

КОМЕНТАР

Максим Шостак,
торгівельний представник
відділу продажів ЗІЗ
компанії ЗМ Україна

На українському ринку ЗІЗ представлені як вітчизняні, так і імпортовані виробники. Серед імпортерів — бренди ЗМ, Uvex, Scott, MSA, Delta Plus та ін. Вітчизняні каски випускають різні виробники, які не мають яскраво виражених брендів. Наприклад, каску «Труд» можуть виготовляти кілька фірм, що використовують назву каски, яка прийшла до нас із СРСР. На жаль, каски українських виробників не можна назвати конкурентоспроможними, оскільки за якістю вони програвать закордонним. Ціновий діапазон касок досить широкий, що пояснюється вартістю матеріалів, з яких вони виготовлені, додатковими аксесуарами й функціональністю касок. Наприклад, найдешевші каски, виготовлені з поліетилену підвищеної щільності (HDPE), тоді як каски з ABS-пластику дорожчі. Діапазон цін може коливатися від 30 до 600 грн для касок загального призначення. Спеціалізовані варіанти можуть коштувати набагато дорожче.

На сьогодні найбільш популярними є вироби бюджетного сегмента, виготовлені з HDPE, хоча багато покупців усе частіше звертають увагу на каски більш високої якості з додатковими можливостями. Технологічно найбільш «просунутими» є захисні каски для роботи на висоті, каски в «діелектричному», «високовольтному» виконанні, а також для роботи під землею, оскільки до них висуваються більш жорсткі конструктивні вимоги і є можливість інтегрування додаткового обладнання.

Найчастіше каски закупаються для застосування в гірничодобувній і переробній промисловості, а також у будівництві. Це пояснюється

як важкими умовами праці й частим виходом касок з ладу, так і більш суворими правилами в дотриманні вимог охорони праці на таких підприємствах.

В Україні якісні каски цілком доступні. Проте деякі підприємства намагаються заощадити й віддають перевагу виробам менш якісним, зате дешевим. Більшій доступності якісних касок імпортерів виробників могло б сприяти зменшення податкового тиску на імпортерів, стабілізація ситуації з курсом гривні.

Вибираючи каску, спочатку слід визначитися, у ході яких саме робіт вона застосовуватиметься, з якими шкідливими й небезпечними чинниками стикнеться людина, зокрема, чи потрібен захист від підвищених температур, від високої напруги тощо. Обов'язково зверніть увагу, чи відповідає вона стандартам безпеки, що існують на вашому виробництві, які особливості її конструкції, чи необхідні додаткові аксесуари — підборідний ремінь, вбудовані окуляри, захисний щиток, навушники тощо.

Важливо враховувати, як часто каска зазнаватиме впливу ультрафіолету. Згодом він непомітно руйнує матеріал каски, й візуально ціла каска при ударі може не виконати свою функцію й розколотися. Для запобігання подібним випадкам розробники компанії ЗМ встановлюють на деяких моделях касок «індикатор зношування — ЗМ™Uvicator™».

Недооцінювати захисні властивості каски не варто, адже вона нерідко рятує здоров'я й життя працівників. Наприклад, на одному з великих харківських підприємств був випадок, коли під час проведення монтажних робіт залізна болванка сильно вдарила робітника по голові. На щастя, голова була захищена каскою. Приймавши удар на себе, вона розкололася. За словами інженера з охорони праці, після лікарняного робітник підійшов до нього й подякував: «Спасибі, що ганяли нас постійно з цими касками, це врятувало мене від найгіршого варіанта». Не зайвим буде нагадати, що після сильного удару, навіть якщо на касці немає якихось слідів, її слід замінити. Також заміни потребують каски, що вигоріли, потріскалися та з кріпленням, що вийшло з ладу.

НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР Професійна безпека

ЯКЩО БУТИ, ТО БУТИ КРАЩИМИ!

Навчання з охорони праці та за професіями

Полігон для навчання верхолазів

Випробувальна та вимірювальна лабораторії

Атестація робочих місць

Випробування стелажів

Юридичний супровід

Працевлаштування за кордоном

Автошкола

Продаж засобів індивідуального захисту

Поліграфічні послуги

Чотири причини, чому компанії-лідери українського та західного ринків обирають «НВЦ «Професійна безпека»:

ПРОФЕСІЙНІСТЬ: ми створили висококваліфіковану команду з багаторічним досвідом роботи.

ЯКІСТЬ: ми забезпечуємо найвищі стандарти на усіх етапах співпраці з кожним нашим клієнтом.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД: ми прагнемо максимально задовольнити потреби кожного клієнта і економити його гроші та час.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ми завжди виконуємо свої обов'язки перед партнерами та клієнтами.

м. Київ, вул. Сім'ї Хохлових, 8
офіс 205 - 212
www.profbezpeka.com.ua

+38 (044) 501-00-45
+38 (044) 501-00-46
+38 (044) 501-00-14

Каска та захисний шолом. У чому відмінності?

Микола Федоренко,
головний державний
інспектор Головного
управління Держпраці
у Київській області

Про засоби захисту голови
та вимоги щодо їх
застосування.

Визначення терміна «засіб індивідуального захисту» міститься в п. 3.1 ДСТУ 7239:2011 «Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація»: це спорядження, призначене для носіння користувачем та/або забезпечення його захисту від однієї або кількох видів небезпеки для життя чи здоров'я. Пунктом 7.1 цього документа до засобів індивідуального захисту голови віднесено захисні каски та шоломи з підшоломниками.

Відповідно до п. 1 додатку 3 до Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту (НПАОП 0.00-4.01-08) засоби захисту голови (захисні каски та шоломи) повинні використовуватися під час виконання таких видів робіт:

- ✓ будівельні роботи, роботи з реконструкції або знесення будівель, особливо роботи над, під або поблизу риштування та на підвісних робочих місцях, монтаж і демонтаж опалубки, роботи з переміщення вантажів, складання конструкцій та встановлення устаткування;
- ✓ роботи на металоконструкціях мостів, будівель та гідротехнічних споруд; цоглях, вежах, доменних печах, металургійних заводах і прокатних станах, трубопроводах великого діаметра, котельнях, електростанціях та у великих ємностях;
- ✓ роботи в ямах, траншеях, шурфах, колодязях, шахтах, тунелях;
- ✓ земельні та гірничі роботи;
- ✓ підземні гірничі роботи, роботи в кар'єрах, відкриті видобувні роботи, збагачення вугілля;
- ✓ роботи з гайковертами, іншим механізованим інструментом для скріплення;
- ✓ вибухові роботи;
- ✓ роботи поблизу ліфтів, підймальних механізмів, кранів і конвеєрів;
- ✓ роботи біля доменних і конверторних печей; на металургійних комбінатах, прокатних станах; сталеливарні роботи, металообробка, ковальські роботи, гаряче штампування та відливка;
- ✓ роботи біля промислових печей, ємностей, машин і механізмів, бункерів, трубопроводів, на силосних баштах;
- ✓ роботи у суднобудуванні, під час ремонту суден;
- ✓ роботи в авіабудуванні, під час ремонту літаків;
- ✓ маневрові роботи на залізниці;
- ✓ роботи на бійні;
- ✓ окремі інші види робіт, де є ймовірність ураження голови.

У чому різниця між захисною каскою та захисним шоломом? Автор розглянув особливості вживання цих понять у межах чинного нормативно-правового поля.

У тих випадках, коли такі засоби індивідуального захисту, як запобіжний пояс, діелектричні калози та рукавиці, діелектричний гумовий килимок, захисні окуляри та щитки, респіратор, протигаз, захисний шолом, підшоломник, накомарник, каска, наплічники, налокітники, саморятівники, шумозахисні навушники, вкладки чи шоломи, світлофільтри, віброзахисні рукавиці та інші ЗІЗ, не вказані в Нормах безоплатної видачі ЗІЗ, але передбачені іншими нормативно-правовими актами з охорони праці (правилами, інструкціями з охорони праці тощо), вони повинні бути видані працівникам залежно від характеру та умов робіт, що виконуються, на строк носіння – до зношення (п. 3.5 НПАОП 0.00-4.01-08). У різних сферах трудової діяльності можуть використовуватися різні терміни для позначення ЗІЗ голови. Наприклад, на об'єктах будівництва це «каска». Як проголошує п. 4.30 ДБН А.3.2-2:2009 «Система стандартів безпеки праці. Охорона праці та промислова безпека у будівництві. Основні положення» (НПАОП 45.2-7.02-12), «усі особи, що перебувають на будівельному майданчику, зобов'язані носити захисні каски».

КАСКА

Каскою (англ. helmet) називають захисний головний убір, призначений для запобігання чи зменшення наслідків дії на голову працівника небезпечних і шкідливих чинників (механічного впливу, електричного струму, агресивних речовин, води). Тип каски залежить від видів робіт, що виконуються.

Загальні технічні вимоги до цих ЗІЗ установлюють такі стандарти: до захисних касок – ГОСТ ССБТ 12.4.128–83 «Каски защитные. Общие технические условия»; до будівельних касок – ГОСТ 12.4.087–84 «Каски строительные. Технические условия»; до шахтарських касок – ГОСТ 12.4.091–80 «Каски шахтерские пластмассовые. Общие технические условия»; до захисних протиударних та промислових касок – ДСТУ EN 397-2001 «Каски захисні промислові», ДСТУ EN 812:2005 «Засоби індивідуального захисту голови. Промислові протиударні каски»; до пожежних касок – ДСТУ 3728-98 «Каска пожежна. Загальні технічні умови та методи випробувань», ДСТУ EN 443:2006 «Засоби індивідуального захисту голови. Каски пожежні».

Вимоги щодо експлуатації захисних касок визначають нормативно-правові акти з охорони праці, зокрема розділ 4.3 Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті (НПАОП 0.00-1.15-07); п. 44.3 Правил експлуатації електрозахисних засобів (НПАОП 40.1-1.07-01).

Каска складається з корпусу та внутрішнього оснащення (амортизатора та несучої стрічки). Внутрішнє оснащення та підборідний пасок знімні, мають регулятор розміру та пристрій для кріплення до корпусу каски. Залежно від умов експлуатації каски можуть комплектуватися утеплювальним підшоломником, водозахисною пелериною, протишумовими навушниками, захисним щитком, світильником.

Каска повинна мати маркування на корпусі (внутрішньому оснащенні) та інформаційні дані, що визначені в технічних умовах виробника та державних стандартах: назва або ідентифікаційна позначка виробника; рік, квартал (місяць) випуску; розмір або діапазон розмірів; номер стандарту та тип каски (як правило, на касках закордонного виробництва). Нормативними документами не передбачено нанесення на каски інвентарних номерів.

Каски не піддають періодичним експлуатаційним випробуванням, але їх придатність перевіряють перед кожним застосуванням шляхом візуального огляду. Каски, що зазнали ударів, мають пошкодження корпусу або внутрішнього оснащення, мають бути замінені. За необхідності протягом експлуатації каски можна проводити її санітарну обробку шляхом занурювання у 3–5%-й розчин хлораміну або 3%-й розчин хлорного вапна на 30–60 хв, після чого її необхідно промити в холодній воді та висушити природним способом.

Термін придатності касок з поліетилену низького тиску із дня їх виробництва й до вилучення з експлуатації складає: до трьох років — якщо вони використовуються на відкритому повітрі в умовах холодного або жаркого клімату; до трьох з половиною років — на відкритому повітрі в умовах помірного клімату; до чотирьох років — у гарячих цехах металургійного виробництва. Термін придатності касок зі склопластику в опалюваних приміщеннях металургійного виробництва — не більше ніж три роки (п. 5.2 ГОСТ 12.4.128–83).

Каски виготовляються двох розмірів зі ступенем регулювання довжини несучої стрічки не більше ніж 10 мм: I — від 54 до 58 см; II — від 58 до 62 см, але можуть бути каски й більших розмірів, наприклад, від 62 до 64 см (п. 1.1 ГОСТ 12.4.087–84). Каски випускаються чотирьох кольорів: білого — для керівного складу підприємств, керівників дільниць, цехів, фахівців служби охорони праці; червоного — для майстрів, виконробів, інженерно-технічних працівників, головних механіків і головних енергетиків; жовтого та помаранчевого — для робітників і молодшого обслуговуючого персоналу (п. 1.4 ГОСТ 12.4.087–84).

ШОЛОМ

Під **шоломом** розуміють частину захисного засобу, призначену для захисту голови. Конструкція шоломів визначається умовами їх застосування.

1. Для захисту органів слуху передбачено використання шумозахисних (звукозахисних) шоломів (п. 5, 8 додатку 3 до НПАОП 0.00-4.01-08).

2. Шоломи **для водіїв транспортних засобів**, зокрема мотоциклетні шоломи (мотошоломи), поділяються на такі типи: інтеграл (шолом з інтегрованим захистом підборіддя); модуляр (закритий шолом із високим ступенем захисту); відкритий шолом (із невисоким ступенем захисту без підборідньої дуги); шолом-каска або напівшолом (мінімальний ступінь захисту).

3. Шоломи **для силових органів** (міліції, військових) для захисту від дії холодної та вогнепальної зброї, спеціальних засобів (наприклад, аерозолів сльозогінної та подразливої дії, електрошоків пристроїв). У силових органах поширені такі захисні шоломи: сталевий армійський шолом, протиударні шоломи «Маска-2» та ІН-307 (для захисту від ударів палицями, камінням та осколків); шоломи «Сфера», СТШ-81, ЗПІМ-2 (1-го класу захисту; для захисту від куль). Маса шоломів складає від 1,4 до 1,6 кг (шоломи «Сфера» і СТШ-81 — 2,5 кг).

Відповідно до галузевого стандарту ГСТУ 78-004-97 захисні структури шоломів за стійкістю до впливу засобу ураження (пістолета) поділяються на три класи: 1, 1-А та 2. Для виготовлення спеціальних шоломів 1-го класу захисту використовуються титанові сплави або високотривкі сталі (маса шолома до 2,4 кг); у шоломах 2-го класу захисту — сталевий сферичний елемент з системою амортизації та кріплення шолома на голові й прозорим кулестійким забралом (маса шолома до 3,5 кг). Перспективним є використання в шоломах захисних елементів із балістичних тканин кевлар або тварон.

4. Шоломи, призначені **для пожежників і рятувальників**, забезпечують захист від ударів, хімічних речовин, вогню, інфрачервоного випромінювання та води під час проведення аварійно-рятувальних робіт і локалізації пожеж. Конструкція шолома передбачає носіння повнолицевої маски з протигазом, забезпечує можливість його використання з усіма видами спеціального захисного одягу пожежного, у тому числі з теплозахисним одягом пожежного та тепловідбивними костюмами. Наприклад, маса шолома типу Calisia Vulcan без додаткового оснащення має масу до 1,6 кг.

5. До категорії засобів **захисту дихання** (протигазів) входить шолом-маска. Усі технічні характеристики щодо таких ЗІЗ містяться в ДСТУ EN 12941:2004 «Засоби захисту дихання. Моторні фільтрувальні пристрої з шоломом або капюшоном. Вимоги, випробовування, маркування».

6. Захисні шоломи використовуються **на об'єктах енергетики**. Вимоги щодо цих ЗІЗ визначено СОУ 78-41-014:2004 «Шоломи протиударні. Загальні технічні умови».

Для індивідуального захисту голови, шиї та обличчя від ураження ріжучими предметами використовується шапка-маска захисна (більш відома як «балаклава») — своєрідний трикотажний рукав з прорізами для очей та рота.

ВИСНОВКИ

- ⇒ 1. Каски та шоломи належать до засобів індивідуального захисту, що призначені для захисту голови. Більшість нормативно-правових актів з охорони праці під термінами «каска» і «шолом» подають одне й те саме поняття — захисний головний убір.
- ⇒ 2. Основне призначення каски — захист голови. Окрім основного призначення, каска може використовуватися для інших допоміжних функцій (утримання освітлювального пристрою, захисного щитка, навушників тощо).
- ⇒ 3. Під поняттям «шолом» розуміють складову частину ЗІЗ. Шолом (окрім захисту голови) використовується для захисту від кількох видів небезпек (комплексно з іншими засобами), наприклад від газів, полум'я, зброї або як складова частина спецодягу. Шоломи, як правило, є спеціалізованими та призначені для використання в надзвичайних ситуаціях.
- ⇒ 4. Під касками та шоломами можуть використовуватися підшоломники (поняття «підкасковики» не існує).

ХТО ЗМІНИТЬ ГРАФІК

Вадим Кобець,
власкор

Водії автомобілів-аварійок нарікають на свій режим роботи. Вони вимушені працювати за іншим графіком, ніж інші члени аварійно-ремонтних бригад, і через це часто перепрацьовують.

В. Орлов

Головна причина цього, вважає заступник голови первинної профспілкової організації Незалежної профспілки гірників України ПАТ «Харківміськгаз»

Валентин Орлов, — наказ Міністерства транспорту та зв'язку від 07.06.2010 за № 340, яким було затверджено Положення про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів.

Прийняття документа зумовлене намірами влади адаптувати українське законодавство до європейських стандартів. Про це навіть сказано в п. 1.1 згаданого нормативного акту: «Це Положення розроблено відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці 1979 року № 153 про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті, Європейської угоди щодо роботи екіпажів транспортних засобів, які виконують міжнародні автомобільні перевезення...».

Слід зазначити, що обома руками за прийняття цього документа були і в Держгірпромнагляді. Керівництво наглядової структури давно непокоїв той факт, що чимало нещасних випадків на виробництві в результаті ДТП виникали внаслідок понаднормового перебування

водіїв за кермом та відповідної перевтоми.

Основна вимога цього документа — загальний час перебування водія за кермом протягом дня (зміни) не повинен перевищувати 9 годин. Також в Положенні зафіксована єдина для водійської спільноти всіх цивілізованих країн загальна тривалість керування транспортним засобом на тиждень, яка, як відомо, не може перевищувати 48 годин.

Передбачалося, що набрання чинності цим документом, а разом з ним і запровадження відповідних технічних засобів контролю (так званих шайб — цифрових тахографів), дасть змогу навести належний порядок та сприятиме істотному зменшенню випадків ДТП на вітчизняних автомагістралях. Аби активізувати роботу відповідних державних контролюючих органів у цьому напрямку, у минулому році тодішній керівник Мінінфраструктури Максим Бурбак видав новий наказ від 01.07.2014 за № 290, яким було ініційовано посилення контролю за виконанням цього Положення з боку Державної інспекції України на наземному транспорті.

Однак у серпні того ж року уряд запровадив мораторій на перевірки, згідно з яким будь-які перевірки суб'єктів господарювання в країні, окрім фінансових, були оголошені поза законом.

Повертаючись до водіїв аварійно-диспетчерських служб комунальних підприємств життєзабезпечення, слід одразу ж зазначити, що їхні транспортні засоби, як повідомили автору цих рядків у Харківському регіональному відділенні Укртрансінспекції, не належать до так званого ліцензійного автотранспорту, а відтак ніколи не

перебували й не перебувають у полі зору співробітників цього контролюючого органу. У них зараз (після відміни мораторію на перевірки транспорту) об'єктів для докладання зусиль і так над міру. І це правда, оскільки мова в першу чергу йде про ті численні автопідприємства та ФОПи, які здійснюють міські та міжміські перевезення пасажирів, про великовантажні транспортні засоби, які такі мають бути обладнані необхідними (і давно вже звичними в країнах Євросоюзу) засобами контролю робочого часу водіїв.

Аби зайвий раз не наражатися на неприємності в разі ДТП, адміністрації практично всіх комунальних підприємств в країні запровадили для водіїв своїх аварійно-ремонтних служб такі графіки праці й відпочинку, які формально не суперечать вимогам згаданого Положення № 340. Але вони не завжди є раціональними з точки зору як здорового глузду, так і тієї ж безпеки. Мій співрозмовник, заступник голови профкому первинної профспілкової організації Незалежної профспілки гірників України ПАТ «Харківміськгаз» В. Орлов, який, до речі, сам є водієм автомобіля-аварійки, повідомив таке.

Починаючи з другої половини 2010 р., близько 50 водіїв 14 аварійно-ремонтних автомобілів працюють за графіком «день — ніч — 48 годин відпочинку». Разом із цим понад 160 слюсарів-ремонтників аварійної газової служби в місті мають інший графік роботи: «цілодобове чергування — три доби відпочинку». Такий різнобій, на думку профспілкового активіста, негативно позначається на злагоженості роботи аварійно-ремонтних бригад. Наприклад, бригада виїжджає на місце аварійного витоку газу й починає ліквідацію аварії. У цей час у водія автомобіля-аварійки закінчується робоча зміна. Як учинити в такому випадку? Рішення лише одне: автомобіль

Фото з Інтернету

має повертатися на базу підприємства, аби водія, в якого закінчився робочий день, змінив його напарник. Як наголошує В. Орлов, через це підприємство вимушене здійснювати так звані порожні рейси, і до того ж у цій ситуації можуть страждати інтереси безпеки, адже аварії на газових мережах спрогнозувати неможливо. Тому бригади аварійників у кожному випадку мусять оперативно ліквідовувати їх, постійно перебуваючи у стані підвищеної «боеготовності».

Але про яку оперативність і підвищену «боеготовність» може йти мова, коли слюсарі аварійно-диспетчерської служби не завжди можуть розраховувати на одного з членів бригади — водія, в якого раптово закінчується зміна і який цілком законно може покинути їх у найвідповідальніший момент?.. Сюди ж слід додати і необхідність проходження водіями обов'язкового передрейсового медичного огляду, техогляду автомобіля тощо. Все це потребує додаткового часу. Та й мало чого може статися із транспортним засобом на дорозі?

Цілком логічно було б, вважає В. Орлов, щоб водії автомобілів-аварійників виїздили на виклики за заявами абонентів, працюючи злагоджено з ін-

шими членами бригади. Так само, як, скажімо, водії-пожежники, водії оперативних служб силових органів, ті ж водії карет швидкої медичної допомоги.

До речі, вчиняти так їм дозволяє те ж саме Положення № 340, де в п. 1.4 записано, що його дія «не поширюється на перевезення пасажирів чи/та вантажів, які здійснюються:

- фізичними особами за власний рахунок для власних потреб без використання праці найманих водіїв;
- під час стихійного лиха, аварій та інших надзвичайних ситуацій;
- для потреб Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, а також Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Міністерства охорони здоров'я України;
- сільськогосподарськими підприємствами або підприємствами лісового господарства, якщо ці перевезення виконуються тракторами або іншою технікою, призначеною для місцевих сільськогосподарських робіт чи робіт у галузі лісового господарства, та служують виключно для цілей експлуатації цих підприємств».

У зверненні, яке В. Орлов та його колеги — члени профспілки розі-

слали по всіх можливих державних та громадських установах і структурах, якраз і наголошується на цьому моменті. Як впливає з п.1.4 Положення № 340, цей документ не виключає, що водії під час ліквідації аварій можуть працювати за особливим режимом робочого часу й відпочинку. Про це, власне, і йдеться у зверненні водіїв незалежної профспілки «Харківміськгазу»: «Усі виїзди на аварійні ситуації бригад аварійної газової служби потрібні для відвернення, локалізації, ліквідації аварій, пов'язаних з витоками газу на територіях місцевих громад. Безпосередній час керування водія транспортним засобом контролюється на підприємстві завдяки системі стеження GPRS.

Якщо стане можливим застосування для водіїв аварійних служб спільного з іншими членами бригад графіку «доба — три», це дозволить суттєво оптимізувати ефективність та раціональність використання такими підприємствами наявних у них ресурсів, підвищити якість обслуговування абонентів та населення місцевих громад, поліпшити умови праці усіх членів бригад аварійно-диспетчерської служби».

ОРИОН СИГНАЛИЗАТОРИ-АНАЛИЗАТОРИ ГАЗІВ "ДОЗОР-С"

СТАЦІОНАРНІ
ДОЗОР-С(IP65)

- до 5 каналів

ДОЗОР-С-Ц

- до 62 каналів

ПЕРЕНОСНІ
ДОЗОР-С-П

- однокомпонентний

ДОЗОР-С-М

- до 5 газів

ДОЗОР-С-Пп

- течешукач

ВІМІРЮВАННЯ ДИМОВИХ ГАЗІВ
ДОЗОР-С-М-Д

- переносні
- до 5 газів

КОМПЛЕКС ТЕЛЕМЕТРІЇ
ДОЗОР-С-Г

- кількість контрольованих параметрів - до 18
- кількість контрольованих об'єктів - до 200

ДОЗОР-С-Д

- стаціонарні
- до 5 газів

КОНТРОЛЬ:

- горючих газів і парів горючих рідин;
- діоксиду азоту NO₂;
- оксиду азоту NO;

- діоксиду вуглецю CO₂;
- оксиду вуглецю CO;
- діоксиду сірки SO₂;
- сірководню H₂S;

- хлору Cl₂;
- кисню O₂;
- аміаку NH₃;
- тиску.

СЕРТИФІКОВАНІ В УКРАЇНІ, РОСІЇ, БІЛОРУСІ.

НВП "Оріон", Україна, 61070, м. Харків, вул. Рудика, 4, тел.: (057) 719-40-53, 719-40-55

e-mail: info@orion.com.ua http://www.orion.com.ua

ГАЗОНЕБЕЗПЕЧНІ РОБОТИ: аналіз і рекомендації фахівців

Олена Свирідюк,
головний державний інспектор Державної
інспекції нагляду в промисловості та
за об'єктами підвищеної небезпеки теруправління
Держгірпромнагляду у Черкаській області

Інспектори наголошують, що під час виконання газонебезпечних робіт слід особливо суворо дотримуватися вимог безпеки, чіткої узгодженості в діях працівників, здійснювати спеціальні технічні та організаційні заходи безпеки, а також постійно контролювати хід їх виконання.

Газонебезпечні роботи належать до робіт підвищеної небезпеки і під час їх виконання з причин організаційного чи технічного характеру часто стаються нещасні випадки, внаслідок яких травмується значна кількість працівників. Наведемо кілька прикладів.

ВИПАДОК 1.

Під час виконання планових робіт, які полягали в обході підземних газопроводів і споруд на них, працівники виявили витікання газу на кришці засувки газопроводу середнього тиску в місці виходу його із землі. Були вжиті заходи щодо усунення витікання газу, але внаслідок неправильного затягування болтів сталося руйнування кришки засувки, що призвело до посилення витікання газу. На місце події прибула бригада аварійно-диспетчерської служби (АДС), яка, у свою чергу, викликала ремонтну бригаду служби підземних газопроводів і споруд на них. Були вжиті заходи щодо зниження тиску газу в газопроводах, перекрито засувки в газових колодязях, на ШРП і ГРП. Далі згідно з ПЛАС бригада АДС повинна була б ужити заходів щодо локалізації аварійної ситуації, а ремонтна бригада спеціалізованого підприємства газового господарства (СПГГ) — ліквідувати її.

Натомість замість того щоб локалізувати аварію, працівники АДС обрали позицію допоміжних робітників. Під час встановлен-

ня працівниками СПГГ інвентарної заглушки на ізолювальному фланці газопроводу середнього тиску сталося займання газоповітряної суміші, що призвело до плавлення бітуму ізоляції на газопроводі та його займання. Висота полум'я сягала рівня п'ятого поверху. У момент займання газоповітряної суміші одяг двох робітників оплавився, оскільки він на 80% складався із синтетичного матеріалу. Троє робітників отримали опіки обличчя і рук II та III ступеня: зокрема, два з них постраждали через сильні опіки обличчя. Третій член бригади отримав мінімальні опіки обличчя тільки завдяки тому, що встиг надыгнути на голову захисний щиток.

ВИПАДОК 2.

На КП «Тернопільводоканал» управління ЖКГ та екології Тернопільської міськради слюсар-ремонтник, майстер та провідний інженер-технолог підприємства ліквідували аварійну ситуацію в каналізаційних очисних спорудах глибиною 5,5 м. Першим без відповідного наряду-допуску по стаціонарній металевій драбині в колодязь спустився майстер. При цьому обірвався шабель драбини, через що майстер впав на дно колодязя. Слюсар, який почув його крик, вирішив допомогти і по іншій приставній драбині також спустився в колодязь, повідомивши про ситуацію, що склалася, провідного інженера-технолога. Останній терміново з'явився на місце події й також спустився в колодязь. Під час їхніх спроб підняти май-

стра на поверхню, слюсар раптово знепритомнів і впав обличчям у воду. Інженер-технолог встиг витягнути голову слюсаря з води, наказав нікому більше в колодязь не спускатися через його загазованість і також знепритомнів. На щастя, всіх потерпілих, які спустилися в колодязь без ЗІЗ, вдалося вчасно підняти на поверхню, і вони залишилися живими.

І такі випадки непоодинокі. На жаль, деякі з них закінчуються трагічно. Так, під час виконання ремонтних робіт у водопровідній камері внаслідок асфіксії через перебування в середовищі з низьким вмістом кисню загинуло четверо робітників КП «Харківводоканал». Подібні нещасні випадки сталися й під час виконання ремонтних робіт у напірному колекторі КНС № 5 КП «Слависькводоканал» (м. Слов'янськ Донецької області), коли через розгерметизацію та швидке наповнення колектора каналізаційними стоками отруїлися троє працівників, один з яких помер, та під час виконання електрозварювальних робіт у колекторній насосній станції заводу по забою тварин ТОВ «Артбудкомфорт» (м. Золотоноша Черкаської області), коли загинуло троє працівників.

Отже, **серед основних причин настання згаданих нещасних випадків слід назвати:**

- ⇒ незадовільну організацію газонебезпечних робіт відповідальними працівниками підприємств;
- ⇒ непроведення приладової перевірки повітряного середовища перед виконанням газонебезпечних робіт;
- ⇒ виконання робіт без засобів індивідуального захисту;
- ⇒ допуск до виконання робіт підвищеної небезпеки осіб, які не мали відповідної кваліфікації;
- ⇒ недодержання працівниками вимог інструкцій з охорони праці.

Але у водопровідно-каналізаційному господарстві (ВКГ) є й інший приклад виконання газонебезпечних робіт, на який необхідно звернути увагу. Це зняття показань лічильників обліку води в колодязях водопроводів приватного сектора працівниками ВКГ. Як правило, ці роботи виконуються одним працівником, переважно жінкою. При цьому жодні правила чи рекомендації не визначають порядок здійснення таких робіт.

У низці галузевих документів, що регламентують організацію охорони праці, так само як і в Правилах техніки безпеки під час експлуатації систем водопостачання та водовідведення населених місць (НПАОП 41.0-1.01-79), міститься вказівка про те, що конкретний перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується роботодавцем. Він повинен періодично, не рідше одного разу на рік, переглядатися і затверджуватися. На підприємствах мають здійснюватися заходи щодо зменшення кількості робіт з підвищеною небезпекою шляхом удосконалення технологічних процесів, впровадження сучасних методів діагностики, засобів гідравлічного, хімічного очищення технологічного устаткування і комунікацій, оснащення системами блокування окремих вузлів і апаратів тощо.

Згідно з Типовою інструкцією з організації безпечного ведення газонебезпечних робіт (НПАОП 0.00-5.11-85) на виконання таких робіт оформлюється наряд-допуск, що передбачає розробку і подальше здійснення комплексу заходів з підготовки і безпечного проведення робіт.

Без оформлення наряду-допуску можуть виконуватись газонебезпечні роботи, що періодично повторюються, є невід'ємною частиною технологічного процесу, характеризуються аналогічними умовами їх проведення, постійністю місця і характеру робіт та певним складом виконавців. Заходи безпеки під час проведення таких робіт мають бути викладені в технологічних регламентах, інструкціях тощо.

До виконання газонебезпечних робіт допускаються особи не молодші 18 років, які пройшли медичний огляд в установленому порядку і не мають протипоказань до виконання цього виду робіт, навчені безпечним методам і прийомам роботи, застосуванню ЗІЗ, правилам і прийомам надання долікарської допомоги потерпілим та пройшли перевірку знань з питань охорони праці.

Газонебезпечні роботи з локалізації та ліквідації аварій виконуються без наряду-допуску до усунення прямої загрози життю людей і пошкодженню матеріальних цінностей. Після усунення загрози роботи з приведення газопроводів і газового устаткування в технічно справний стан повинні проводитися за нарядом-допуском. У разі якщо аварія від початку до кінця ліквідується аварійною службою, оформлювати наряд-допуск не потрібно.

Але необхідно проаналізувати і визначити подібність чи відмінність вимог щодо проведення газонебезпечних робіт, зокрема в таких галузях, як нафтогазова промисловість, водопровідно-каналізаційне господарство, хімічна промисловість тощо.

Враховуючи те, що впродовж останнього часу збільшилася кількість групових нещасних випадків та випадків зі смертельними наслідками під час виконання газонебезпечних робіт, з метою запобігання подібним нещасним випадкам тер-управлінням Держгірпромнагляду у Черкаській області було проведено низку

семінарів-нарад, під час яких всім підприємствам, установам і організаціям, де виконуються подібні роботи підвищеної небезпеки, запропоновано:

- ⇒ провести позачерговий інструктаж працівників підприємств, які виконують роботи підвищеної небезпеки;
- ⇒ перевірити наявність та комплектність протигазів і рятувальних поясів, а також справність усіх драбин, що застосовуються для спуску робітників у колодязі, які розміщені на піднаглядних об'єктах;
- ⇒ організувати навчання й надалі щоквартально проводити з кожним працівником, що виконує газонебезпечні роботи, навчально-тренувальні заняття з імітацією ліквідації аварій та надання допомоги в разі нещасного випадку внаслідок отруєння шкідливими парами та газами, особливо в замкненому просторі;
- ⇒ забезпечити постійний контроль повітряного середовища під час виконання газонебезпечних робіт;
- ⇒ обмежити проведення газонебезпечних робіт у разі високої температури повітря;
- ⇒ газонебезпечні роботи виконувати тільки в присутності відповідальних працівників підприємства;
- ⇒ створити комісії для проведення перевірок стану охорони праці із вищевказаних питань. Результати перевірок заслухати на нарадах за участю роботодавців та перших керівників підприємств.

Фото з Інтернету

Небезпечна СПЕКА

Цьогорічний літній сезон був спекотливим. А такі природні умови, як відомо, підвищують ризики під час виконання газонебезпечних робіт у колодязях, резервуарах, колекторах. Причому як на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства, так і в приватному секторі.

Тетяна Мордик,
журналіст (м. Дніпропетровськ)

У травні на Херсонщині на комунальному підприємстві від отруєння токсичними газами загинули двоє людей — оператор насосної станції та стороння особа. А в червні при виконанні робіт з очищення каналізації та вигрібної ями приватного господарства загинув працівник цього ж підприємства та двоє мешканців будинку. За попередніми даними, їхня смерть також настала від отруєння токсичними газами. У липні під час експлуатації каналізаційно-насосної станції у м. Слов'янську Донецької області від отруєння постраждали три особи, одна з яких загинула.

Фахівці державного нагляду за охороною праці пояснюють, що коли підвищується температура навколишнього середовища, активніше відбуваються біохімічні процеси бродіння каналізаційних стоків, виділення отруйних газів, знижується вміст кисню в повітрі робочої зони. Перебування людини в таких умовах без спеціальних засобів захисту, як правило, завершується трагічно.

Додаткового екстриму нелегкій та малоприємній роботі в каналізаційних системах додає нестача протигазів чи засобів контролю повітряного середовища — ламп ЛБВК, які визначають рівень кисню в повітрі робочої зони.

Щороку забезпечення працівників цими засобами та дотримання вимог безпеки на підприємствах комунальної галузі перевірялись інспекторами Держгірпромнагляду в найбільш «травмонебезпечний» сезон: упродовж літа та початку осені. Проте у 2015 році на цей процес, як і на решту перевірок, вплинула дія мораторію на перевірки підприємств контролюючими органами. З урахуванням цього фахівці державного нагляду ще на початку сезону рекомендували керівникам регіональних комунальних підприємств ужити всіх технічних та організаційних заходів для запобігання нещасним випадкам під час газонебезпечних робіт. Відповідні рекомендації було надано, зокрема, й підприємствам водопровідно-каналізаційного господарства Дніпропетровщини.

Про виконання цих рекомендацій у поточному році відзвітували практично всі підприємства водопровідно-каналізаційного господарства міст та районів Дніпропетровщини (КП «Дніпроводоканал», міськводоканали Дніпродзержинська, Новомосковська, Верхньодніпровська, Орджонікідзе, КП «Аульський водовід», КП «Павлоградське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства», КП «Марганецьке виробниче управління водо-

проводно-каналізаційного господарства» та інші). Їх керівники та технічні служби повідомили, що відомчий контроль за виконанням газонебезпечних робіт на виробничих дільницях забезпечено на належному рівні. Скрізь персонал пройшов навчання методів безпечного проведення робіт та перевірку знань, проводяться інструктажі та оформлюються наряди-допуски, питання безпеки праці розглядаються на тематичних нарадах і семінарах. Як запевняють посадовці, на підприємствах у достатній кількості наявні прилади для виявлення небезпечних газів та всі необхідні засоби захисту: ізолювальні протигازی ПШ-1, запобіжні пояси із сигнально-рятувальними мотузками; проведена ревізія стану вентиляційних систем на каналізаційних насосних станціях та очисних спорудах підприємств.

На щастя, на Дніпропетровщині останній подібний нещасний випадок був зафіксований ще у 2011 р., коли під час проведення робіт у каналізаційно-насосній станції отримали отруєння небезпечними газами двоє слюсарів-сантехніків комунального підприємства Юріївського району. А у вересні 2007 р. при виконанні робіт у каналізаційній мережі отруїлися троє працівників Новомосковського водопровідно-каналізаційного управління об'єднаного каналу, один з яких помер. Як з'ясувало розслідування, газонебезпечні роботи тоді здійснювалися без попереднього аналізу повітряного середовища, без протигазів та рятувального обладнання.

Загалом серед причин таких нещасних випадків фахівці державного нагляду називають незадовільну організацію газонебезпечних робіт відповідальними особами підприємств; не проведення приладової перевірки повітряного середовища або виконання робіт без засобів індивідуального захисту; допуск до виконання робіт підвищеної небезпеки осіб, які не мали відповідної кваліфікації; недотримання працівниками вимог інструкцій з охорони праці.

Гірка статистика

ЦЬОГО
МОГЛО НЕ СТАТИСЯ

За оперативними даними, у вересні 2015 р. в Україні загинуло на виробництві 36 осіб – на 17 менше, ніж за такий самий період минулого року; сталося 9 групових нещасних випадків, у результаті яких травмовано 23 особи, у тому числі 4 – смертельно. Унаслідок ведення бойових дій за 9 місяців цього року загинуло 18 осіб.

У вересні 2015 р. основними видами подій, що призвели до нещасних випадків зі смертельними наслідками, пов'язаних із виробництвом, були:

- ДТП, наїзд транспортних засобів – 26% від загальної кількості загиблих;
- дія предметів і деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються – 26%;
- ураження електричним струмом – 17%;
- падіння потерпілого – 11%.

Коротко про обставини деяких нещасних випадків.

08.09. Запоріжжя

Водій автомобіля МАЗ, заїхавши на територію складу капітального будівництва ПАТ «Запоріжсталь», під час повороту праворуч не врахував радіуса повороту причепа та притиснув робітника ТОВ «Охоронний холдинг», який у цей час виконував службові обов'язки з огляду автотранспорту, до автомобіля «Geely» та протягнув машину разом із контролером близько двох метрів. Наступного дня потерпілий помер у лікарні від численних травм внутрішніх органів та переломів кісток.

08.09. Київ

Електромонтер «Консультативно-діагностичного центру» Деснянського району столиці виконував заміну електроламп у світильнику в пункті невідкладної медичної допомоги, а коли спускався зі стрем'янки, втратив рівновагу і впав разом із нею з висоти 1,2 м. Внаслідок падіння потерпілий вдарився об кушетку й отримав закриту травму живота. Чоловік помер у лікарні.

11.09. Запорізька область

На шахті «Експлуатаційна», що входить до складу ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат», на підземній дільниці очисних робіт № 5 під час виконання навантаження породи стався раптовий викид гірничої маси, якою засипало машиніста вібронавантажувальної установки. На жаль, врятувати потерпілого не вдалося.

12.09. Полтавська область

Мешканець с. Дрижина Гребля Кобеляцького району звернувся до працівника СТОВ «Україна» з проханням допомогти відремонтувати датчик відключення води на водонапірній вежі, що перебуває на балансі цієї організації. У той час, коли чоловік перебував

на верхівці вежі, електропровід, з яким він працював, сильним поривом вітру закинуло на високовольтну лінію електропередавання, що проходила поряд. Чоловік отримав смертельне ураження струмом.

16.09. Львівська область

Груповий нещасний випадок зі смертельними наслідками стався в с. Суховаля Городоцького району у дворі приватного житлового будинку, де під час проведення робіт з очищення каналізаційного колодязя отруїлися важкими каналізаційними газами сплюсар аварійно-відновлювальних робіт, машиніст бурових установок і начальник дистанції водопостачання (ВОДЧ-1) Львівської залізниці. Двоє перших загинули на місці події, а начальника, який, за попередніми даними, і є господарем будинку, де проводилися роботи, було доставлено до лікарні у вкрай тяжкому стані.

16.09. Сумська область

У філії ПрАТ «Слобожанська будівельна кераміка», що розташовано в с. Плавинище Роменського району, працівниця, яка трудилася на дільниці садки цегли основного виробництва, під час експлуатації робота-садчика опинилася в зоні його дії та була смертельно травмована механізмом робота.

Підготувала головний спеціаліст управління інспекційної діяльності Держпраці
Галина Мельник

«ГАЗОВИЙ» травматизм

Олег Малихін,
завідувач лабораторії

Олександр Сліпачук,
ст. наук. співробітник

ДУ «ННДІБООП»

Найбільш небезпечні професії в газовій промисловості – це машиністи, бурильники, слюсарі, водії та керівний склад.

Газова промисловість України за основними показниками травматизму не належить до травмонебезпечних галузей виробництва. Щорічно протягом останніх п'яти років кількість травмованих на підприємствах газового комплексу становила від 50 до 70 осіб, а число загиблих не перевищувало 10 осіб.

Про незначний рівень виробничого травматизму в газовій промисловості свідчать, зокрема, значення коефіцієнтів частоти та тяжкості порівняно зі значеннями аналогічних коефіцієнтів по Україні. Зіставимо коефіцієнт частоти загального і смертельного травматизму (кількість нещасних випадків, що припадає на 1000 працюючих) з коефіцієнтом тяжкості (середня кількість людино-днів непрацездатності на одного травмованого). Як показали дослідження, значення коефіцієнтів частоти загального і смертельного травматизму у 2006–2014 рр. у газовій промисловості зазвичай були меншими за значення відповідних коефіцієнтів по Україні. Коефіцієнт тяжкості в газовій промисловості до 2010 р. теж був нижчим, ніж середній по Україні, але з 2010 р. його значення перевищують загальноукраїнські показники (див. табл. 1).

У результаті вивчення матеріалів спеціальних розслідувань нещасних випадків установлено, що **для газової промисловості характерні такі види подій, що спричинили нещасні випадки:** пригоди (події) на транспорті; падіння потерпілого; дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються; пожежа (див. табл. 2). На ці чотири види подій припадає дві третини нещасних випадків зі смер-

Фото з Інтернету

тельними та тяжкими наслідками, з них половина — це пригоди (події) на транспорті (34 %).

Майже 20% нещасних випадків зі смертельними та тяжкими наслідками були зумовлені **технічними причинами**, у 68% нещасних випадків основною була одна з **організаційних причин**, а у 5% — одна з **психофізіологічних причин** (див. табл. 3). Найчастіше нещасні випадки в газовій промисловості ставалися через порушення правил безпеки руху (27,2%), порушення трудової і виробничої дисципліни (21,4%) та порушення технологічного процесу (11,7%). Загалом ці три причини обумовили понад 60% нещасних випадків зі смертельними та тяжкими наслідками.

Проведений статистичний аналіз засвідчив, що найбільшу кількість потерпілих, які отримали смертельні та тяжкі травми, становлять представники таких груп професій (див. інфографіку): машиністи, бурильники (23% усіх потерпілих), слюсарі (15%), водії та керівний склад (по 14%).

Жінки серед потерпілих у газовій промисловості становили 9%. Майже 8% травмованих на момент настання нещасного випадку перебували у стані алкогольного сп'яніння. Більше половини потерпілих (56,4) не порушували вимог законодавства про охорону праці й, отже, не були винними в нещасних випадках, що з ними сталися.

Таблиця 1

Значення коефіцієнтів виробничого травматизму по Україні та в газовій промисловості у 2006–2014 рр.

Роки	По Україні / У газовій промисловості	Коефіцієнт частоти (загального травматизму)	Коефіцієнт частоти (смертельного травматизму)	Коефіцієнт тяжкості
2006	По Україні	1,18	0,07	25,4
	У газовій промисловості	0,34	0,04	18,04
2007	По Україні	1,08	0,07	25,22
	У газовій промисловості	0,26	0,01	16,89
2008	По Україні	1,02	0,06	26,27
	У газовій промисловості	0,29	0,09	19,83
2009	По Україні	0,86	0,05	27,55
	У газовій промисловості	0,27	0,03	17,6
2010	По Україні	0,82	0,04	26,14
	У газовій промисловості	0,16	0,01	27,27
2011	По Україні	0,76	0,05	29,88
	У газовій промисловості	0,21	0,02	30,7
2012	По Україні	0,71	0,04	26,42
	У газовій промисловості	0,18	0,03	26,34
2013	По Україні	0,62	0,04	27,69
	У газовій промисловості	0,16	0,01	36,68
2014	По Україні	0,5	0,04	26,17
	У газовій промисловості	0,18	0,03	30,37

Таблиця 2

Розподіл питомої ваги видів подій, що призвели до нещасних випадків, у газовій промисловості

Види подій н/в	Питома вага, %
Пригоди (події) на транспорті	34,0
Падіння потерпілого	16,6
Падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо	8,7
Пожежа	8,7
Дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються	6,8
Дія підвищених температур (крім пожеж)	3,9
Навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою	3,9
Дія шкідливих і токсичних речовин	2,9
Вибух	2,9
Ураження електричним струмом	1,9
Інші види	9,7
Усього	100

Таблиця 3

Розподіл питомої ваги основних причин нещасних випадків у газовій промисловості

Причини н/в	Питома вага, %
ТЕХНІЧНІ:	
Конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва	2,9
Конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність транспортних засобів	1,0
Неякісне розроблення або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, устаткування тощо	1,0
Неякісне виконання будівельних робіт	1,9
Недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимогам безпеки	3,9
Незадовільний технічний стан	5,8
Інші технічні причини	2,9
Усього технічні	19,4
ОРГАНІЗАЦІЙНІ:	
Недоліки під час навчання безпечним прийомом праці	1,0
Порушення технологічного процесу	11,7
Порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів тощо	1,0
Порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів	1,9
Порушення правил безпеки руху	27,2
Порушення трудової та виробничої дисципліни	21,4
Інші організаційні причини	3,8
Усього організаційні	68,0
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ:	
Алкогольне, наркотичне, токсикологічне сп'яніння	1,0
Травмування внаслідок протиправних дій інших осіб	2,9
Особиста необережність потерпілого	1,0
Усього психофізіологічні	4,9
Інші причини	7,7
Усього	100

Чи буде Україна «газовою державою»

Наталія Логвиненко,
журналіст

У вересні Міненергугілля презентувало програму зі збільшення видобутку українського газу. Очікується, що її реалізація дозволить вже найближчими роками підвищити видобування українського газу на 5 млрд куб. м. Але чи вдасться міністерству здолати бюрократичні перешкоди та залучити інвесторів?

ІСТОРІЯ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Нафта й газ є кров'ю як світової економіки в цілому, так і економіки України зокрема. Згідно з даними НАК «Нафтогаз України», з надр України за всю історію газової промисловості нашої держави (з 1924 р., тобто за 90 років) добуто 1,930 трлн куб. м газу.

У 1853 р. у Львові був виданий перший у світі патент на метод одержання газу з нафти, що поклало початок світовій нафтопереробній промисловості. Через п'ять років після цієї події вводиться в експлуатацію перший в Україні Львівський газовий завод, а в 1882 р. там же, у Львові, вийшов друком перший у світі спеціалізований журнал із проблематики нафтогазової галузі «Гірник».

У 1921 р. у Львівській області відкрито найбільше на той час у Європі Дашавське газове родовище. СРСР завжди прагнув випередити Захід, тому уряд ухвалив рішення побудувати найпотужніший газопровід у Європі: Дашава — Львів — Київ — Москва. Його будівництво тривало з 1922-го по 1940-ві роки.

У 1950—1970-х роках було побудовано газопровід Дашава — Мінськ — Вільнюс — Рига та інші. Максимальну пропускну здатність газопроводів — 5 млн куб. м газу за добу — було досягнуто в 1959 р. з пуском компресорних станцій у Тернополі, Красиліві, Бердичеві та Боярці.

Уведене в промислову розробку й потім в експлуатацію в 1956 р. Шебелинське газове родовище протягом майже двох десятиліть уважалося найбільшим у Європі. Воно стало базою для розвитку газифікації України. Через чотири роки було введено в експлуатацію перший в Україні Шебелинський газопереробний завод. Паралельно з будівниц-

твом газопроводів проводилися роботи зі створення підземних сховищ газу (ПСГ). У 1964 р. розпочалася експлуатація першого в Україні підземного сховища газу — Олишівського. Оскільки Дашавське газове родовище на цей час було вже виснажене, на його базі було створено ПСГ. У 1983 р. Україна ввела в експлуатацію одне з найбільших у світі ПСГ — Більче-Волицьке. Одною з переваг української газотранспортної системи (ГТС) є те, що наші ПСГ дають можливість нагромадити велику кількість транзитного газу протягом теплого сезону, щоб використати його в зимовий період.

1975 р. ознаменувався розквітом українського газовидобування: Україна стає одним з найбільших експортерів газу в Європі. В Україні було добуто (!) 68,7 млрд куб. м газу. Вона експортує енергоресурси в Росію, Білорусь, Литву, Латвію, Польщу, Чехословаччину.

У 1970-х роках були відкриті великі поклади газу на заході Сибіру, тому на початку 1980-х звідти було прокладено магістральні газопроводи Уренгой — Ужгород, «Союз», «Братерство». УРСР же зосередила на своїй території різноманітні організації й науково-дослідні інститути у сфері видобування й транспортування газу: НДІ «Трансгаз» та «Укргазпроект» (Київ), «ПівденНДДіпрогаз» (Донецьк) тощо.

Сьогодні 50% потреб країни в первинних енергоресурсах задовольняється за рахунок нафти й газу. Україна належить до країн із дефіцитом власних природних ресурсів: за рахунок власного видобутку задовольняється потреба в природному газі на 34%, у нафті — на 10—15% (дані за 2011 р.).

За 20 років незалежності України відкрито й уведено в експлуатацію такі родовища:

- ✓ Штормове газове родовище на Чорному морі;
- ✓ Північно-Казантипське газове родовище на Азовському морі;
- ✓ Східно-Казантипське газове родовище на Азовському морі;
- ✓ Північно-Булганацьке газове родовище в Азовському морі;
- ✓ Кобзевське газоконденсатне родовище (Харківська область).

Уведено в експлуатацію газопроводи: Торжок — Долина; Тула — Шостка — Київ; Джанкой — Феодосія — Керч; Хуст — Сату-Маре (Румунія).

Завершено будівництво:

- ✓ нафтопроводу Одеса — Броди;
- ✓ морського нафтового терміналу «Південний»;
- ✓ Яблунівського газопереробного заводу;
- ✓ першої і другої черги Центру метрології нафти, нафтопродуктів, природного та зрідженого газу (м. Боярка, Київська область).

ДОВІДКА

Газове господарство України сьогодні:

- довжина газорозподільних мереж — 371 000 км;
- газифіковано природним газом 428 міст, 600 селищ міського типу та 12 400 сіл;
- газифіковано природним газом близько 15 млн квартир і приватних будинків;
- рівень газифікації житла природним газом: 78,1% у містах та 38,2% у сільській місцевості;
- у житловому фонді встановлено понад 8,2 млн побутових газових лічильників;
- забезпечуються газом 147 000 промислових і комунально-побутових споживачів;
- функціонують 42 підприємства з газопостачання й газифікації, які забезпечують поставки природного газу кінцевим споживачам.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИДОБУВАННЯ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

У зв'язку з виснаженням світових запасів природних вуглеводів на заміну природному газу придуть запаси газу «нетрадиційного». «Юзівська» ділянка України посідає третє місце в Європі за розвіданими покладами сланцевого газу (до складу «Юзівської» належать території семи районів Донецької області — Слов'янського, Костянтинівського, Олександрівського, Краснолиманського, Ясинуватського, Артемівського і Добропольського). Як стверджують учені, цю ділянку можна буде розробляти десь 250 років. Експерти вважають, що **в найближчі 3–5 років видобуток газу в Україні може зрости до 10 млрд куб. м за рік**. Якщо врахувати вже наявні газові свердловини в Полтавській, Сумській, Харківській областях і в Західній Україні, а також упровадження й використання передових енергозберіжних технологій, то перспектива для України відкривається непогана: 100%-ве забезпечення внутрішніх потреб країни й навіть імпорт газу.

За оцінками компанії HIS CERA, українські надра містять приблизно 11,5 трлн куб. м сланцю. На сьогодні найбільш ефективною технологією для видобування сланцевого газу є гідророзрив. Суть технології полягає в тому, що у свердловину закачується кілька мільйонів літрів рідини з хімікатами. Ці хімікати можуть кардинально змінити склад ґрунтових вод у гірший бік, що у свою чергу може завдати значної шкоди екології краю й України.

Екологи називають кілька причин для того, щоб зупинити видобування сланцевого газу в Україні.

1. Видобування сланцевого газу спричиняє значні втрати металу й вуглекислого газу, через що підсилюється парниковий ефект.
2. Для розробки однієї свердловини потрібно від 5 000 до 20 000 т води. Свердловин на одному квадратному кілометрі може бути 10–15.
3. На місці розроблюваного родовища накопичується багато забрудненої хімікатами води, родючість ґрунту падає, ґрунтові води також будуть забруднені й непридатні для використання.
4. Приблизно через 10–20 років після розробки родовища через тріщини й розлами земних порід у верхні шари ґрунтових вод у значних кількостях потраплять миш'як, бензол і ще близько 500 шкідливих і токсичних речовин (наприклад, у Пенсильванії через це можна підпалити воду).
5. Місцевість, у якій добувається сланцевий газ, активно забруднюється радіоактивними речовинами.
6. Внаслідок видобування сланцевого газу кілька поколінь жителів Донбасу будуть позбавлені запасів прісних підземних вод.
7. Гідророзриви пласта збільшують імовірність землетрусів: їх провокує тиск у свердловині в 1 500 атмосфер.

ДОВІДКА

Нафтогазовий бізнес

- На нафтогазовому ринку України працюють близько 500 компаній і підприємств різної форми власності. Разом вони здійснюють повний цикл upstream- і downstream-операцій, забезпечуючи поставки природних енергоносіїв від земних надр безпосередньо до споживача.
- Мережа автозаправних станцій в Україні нараховує близько 6 500 одиниць.
- Мережа автомобільних газонаповнювальних компресорних станцій в Україні складається майже з 300 одиниць.
- Загальна потужність із заправлення – 1 млрд куб. м стисненого газу за рік.
- Стиснений газ використовують більше 180 000 транспортних засобів в Україні.

Міністр енергетики та вугільної промисловості **Володимир Демчишин** повідомив, що на сьогодні Україна видобуває близько 20 млрд кубометрів щорічно, тоді як, за

прогнозами міністерства, споживання газу в наступному році очікується на рівні 43 млрд куб. м. На думку міністра, причинами, що гальмують нарощування власного видобування газу, є двократне підняття рентної плати в серпні 2014 року, що зробило переважну більшість нових інвестицій у розвідку та видобуток цієї сировини збитковими, а також недосконалість та надмірна зарегульованість дозвільних процедур для початку видобування газу.

Ініціатива міністерства полягає в тому, щоб видачу дозволів здійснювати за принципом «єдиного вікна» та на відкритих аукціонах. Це дасть можливість збільшити власний видобуток додатково на 5 млрд куб. м. «Міністерство провело глибинний аналіз проблеми з бізнесом, депутатами та експертами, ми виокремили ключові позиції, які необхідно змінити. І сьогодні продовжуємо системну роботу, яка полегшить газовидобувному бізнесу умови роботи», – наголосив міністр.

Саме це бентежить екологів, громадські організації та простих людей. Вони також порушують питання утилізації шкідливих речовин під час розробки родовищ сланцевого газу.

Існує альтернативна точка зору щодо видобування сланцевого газу. Її дотримується офіційний Київ і Захід. На їхню думку, Росія розпочала інформаційну кампанію, спрямовану на припинення розробки Юзівського родовища, з акцентом саме на екологічні питання. У той же час багато галузей народного господарства небезпечні для навколишнього середовища, однак ніхто не каже про те, що їх потрібно закривати. Деякі західні джерела намагаються переконати людей, що процес видобування сланцевого газу може бути не настільки небезпечним. Крім того, низка штатів (у США видобувають сланцевий газ уже 10 років) значно поправили свою економіку завдяки видобуванню сланцевого газу. Промислове видобування сланцевого газу успішно здійснюється в США, Канаді, Китаї та Мексиці.

На сьогодні розробка Юзівського родовища припинена через нестабільну ситуацію в Донецькій та Луганській областях.

18 квітня 2015 р. у ГТС України став надходити газ із Крехівського родовища (Львівська область). Воно містить близько 150 млн куб. м газу. Це дозволить експлуатувати джерело протягом 10 років, добуваючи щодня приблизно 20 000 куб. м газу. Свердловини родовища підключені до магістральних газопроводів «Львівтрансгазу». Однак цим видобування місцевого газу не обмежиться. До кінця року інвестори планують пробурити на цій же площі дві свердловини. У 2016 р. у програму будуть включені також газозносні площі Івано-Франківської області. Це дозволить Україні знизити газову залежність від Росії.

Водночас в інтернеті є інформація про те, через скільки років у Росії закінчаться нафта, газ та інші природні ресурси. За даними деяких інтернет-порталів, що посиляються на міністра природних ресурсів та екології Росії С. Донського, газу Росії вистачить приблизно на 74 роки.

Тож чи має Україна достатньо шансів перетворитися на газову державу з усіма зумовленими цим наслідками, а Донбас — стати газовим регіоном України?

Поліпшення умов праці – СПРАВА ЧЕСТІ

Сергій Павлюченко,
журналіст

У Фонді соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань України стверджують: більша частина працівників в Україні зайняті в умовах праці, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам.

3 а результатами аналізу нещасних випадків на виробництві та профзахворювань у I півріччі 2015 р. Фондом зареєстровано 2156 потерпілих від нещасних випадків, з них 178 травмованих смертельно та 908 тих, що страждають на різні форми профзахворювань. На 13,4% зменшилася кількість нещасних випадків на виробництві та на 32,9% — кількість профзахворювань порівняно з аналогічним періодом 2014 р. Кількість же смертельних нещасних випадків зросла на 7,9%. Крім того, аналіз було проведено без урахування окупованих територій Сходу та Криму.

Головною причиною високого рівня виробничого травматизму та профзахворюваності є незадовільний стан умов праці на підприємствах.

Виходячи з принципів Гігієнічної класифікації, умови праці розподіляються на 4 класи. **1 клас (оптимальні)** — такі умови, за яких зберігається не лише здоров'я працівників, а й створюються передумови для підтримання високого рівня працездатності. **2 клас (допустимі)** — умови, що характеризуються такими рівнями факторів виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують установлених гігієнічних нормативів, а можливі зміни функціонального стану організму відновлюються за час регламентованого відпочинку або до початку наступної зміни й не чинять несприятливого впливу на стан здоров'я працівників та їх нащадків у найближчому й віддаленому періодах. **3 клас (шкідливі)** — умови, що характеризуються такими рівнями шкідливих виробничих факторів, які перевищують гігієнічні нормативи та здатні чинити несприятливий вплив на організм працівника та/або його нащадків. **4 клас (небезпечні, екстремальні)** — умови, що характеризуються

такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, вплив яких протягом робочої зміни (або її частини) створює загрозу для життя, високий ризик виникнення гострих професійних уражень, у тому числі й важких форм.

Згідно з наказом МОЗ України від 08.04.2014 №248 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», до шкідливих виробничих факторів, якщо вони визначаються за 3-м чи 4-м класом умов праці, належать:

⇒ **фізичні фактори** — мікроклімат (температура, вологість, швидкість руху повітря, інфрачервоне випромінювання), іонізуючі, неіонізуючі електромагнітні випромінювання, електростатичні, електричні й магнітні поля, шум, вібрація тощо;

⇒ **хімічні фактори**, у тому числі деякі речовини біологічної природи (антибіотики, вітаміни, гормони, ферменти);

⇒ **біологічні фактори** (патогенні мікроорганізми, препарати, що містять живі клітини та спори мікроорганізмів, білкові препарати);

⇒ **фактори трудового процесу**, що характеризують **напруженість** праці (інтелектуальні, сенсорні та емоційні навантаження, ступінь монотонності навантажень, режим роботи) та її **важкість (тяжкість)** (фізичне динамічне навантаження, маса вантажу, що піднімається й переміщується, стереотипні робочі рухи, статичне навантаження, робоча поза, переміщення в просторі).

Допустимі величини температури, відносної вологості та швидкості руху в робочій зоні виробничих приміщень визначаються санітарними нормами мікроклімату виробничих приміщень, затвердженими постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 № 42. Наприклад, для легких робіт (роботи, які виконують сидячи та які не потребують фізичних навантажень) визначена допустима температура в холодний період року не нижче +21 °С, для важких робіт (які потребують великих фізичних зусиль) — не нижче +13 °С. У теплий період року для легкої роботи допустимою вважається температура до 28 °С тепла, для важкої — не вище +26 °С.

Вплив хімічних факторів може спостерігатися у фармацевтичній галузі, на хімічних виробництвах, при виробництві будматеріалів. Робота під впливом

таких факторів може спричиняти гострі хронічні інтоксикації, ерозії, бронхіт, токсичний гепатит тощо.

Вплив біологічних факторів характерний для працівників галузі охорони здоров'я. Зокрема, під дію шкідливих факторів потрапляють лікарі-рентгенологи, працівники туберкульозних, інфекційних, психіатричних, опікових та гнійних відділень та будинків дитини, а також онкологічних закладів.

Наявність властивих для тяжкої фізичної праці факторів трудового процесу (наприклад, вимушені нахили корпусу більше 300 разів за зміну) може викликати стійкі функціональні порушення, призводити до зростання захворюваності з тимчасовою втратою працездатності, до підвищення частоти загальної захворюваності та появи окремих ознак професійної патології.

До напруженої праці можна віднести викладацьку роботу, роботу на телефонних станціях тощо. Напруженість такої роботи пов'язана з переважанням голосових зв'язок протягом тривалого часу. Воно спричиняє виникнення профзахворювань, таких як хронічний ларингіт, контактні виразки голосових зв'язок. Робота, наприклад, медперсоналу у психіатричних лікарнях може призвести до розвитку такого профзахворювання, як невроз.

Оцінку всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу, супутніх соціально-економічних факторів, що впливають на здоров'я і працездатність працівників у процесі трудової діяльності, дає атестація робочих місць.

Враховуючи умови праці та з метою недопущення нещасних випадків і профзахворювань роботодавець повинен надавати робітникам пільги й компенсації, передбачені законодавством (скорочений робочий день, додаткові відпустки, лікувально-профілактичне харчування та ін.), забезпечувати працівників відповідно до чинних норм і положень спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального або колективного захисту.

Як зазначають експерти з охорони праці, там, де роботодавець розуміє важливість створення гідних умов праці, вчасно виявляються всі шкідливі та небезпечні фактори, унеможливується виникнення небезпечних ситуацій, профзахворювань, проводиться якісний медогляд працівників, чітко виконуються рекомендації лікарів та органів санітарно-епідеміологічного нагляду щодо поліпшення санітарно-епідеміологічного стану на підприємстві.

ТОВ "УЧБОВИЙ КОМБІНАТ "СЛАВУТИЧ"

проводить:

НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕВІРКУ ЗНАТЬ
КЕРІВНИКІВ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ НА ЗНАННЯ:

03062. м. Київ, пр. Перемоги, 67
а/с 59 (ст. м. "Нивки")

Тел.: 451-00-47, 205-36-77

www.slav.in.ua

- Правил безпеки систем газопостачання України;
- Правил будови та безпечної експлуатації: вантажопідіймальних кранів, підійомників, ліфтів, котлів, посудин, що працюють під тиском, трубопроводів пари і гарячої води;
- Правил ТЕ теплових установок і мереж;
- Правил охорони праці під час експлуатації тепломеханічного обладнання електростанцій, теплових мереж і тепловикористовувальних установок;
- Правил БЕ і ТЕ електроустановок споживачів (група II-V з електробезпеки);
- Правил будови і безпечної експлуатації стаціонарних компресорних установок, повітропроводів і газопроводів;
- Системи стандартів безпеки праці. Охорона праці і промислова безпека у будівництві (ДБН);
- Правил охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями;
- Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті;
- Правил охорони праці при виробництві, зберіганні, транспортуванні та застосуванні хлору;
- Правил будови і безпечної експлуатації ескалаторів;
- Правил будови і безпечної експлуатації навантажувачів;
- Правил безпечного виконання робіт при спорудженні об'єктів з монолітного бетону та залізобетону;
- Правил будови і безпечної експлуатації фреонових холодильних установок;
- Правил будови і безпечної експлуатації аміачних холодильних установок;
- Правил безпечної експлуатації магістральних газопроводів;
- Правил безпечної експлуатації та обслуговування обладнання автомобільних газонаповнювальних компресорних станцій (АГНКС).

НАВЧАННЯ БЕЗПЕЧНИХ МЕТОДІВ ТА ПРИЙОМІВ ВИКОНАННЯ
РОБІТ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ, ОБСЛУГОВУВАННІ ТА ВИКОНАННІ
РЕМОНТНИХ РОБІТ НА ОБ'ЄКТАХ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ:

- посудини, що працюють під тиском;
- димові та вентиляційні канали;
- аміачно-холодильні установки;
- газонебезпечні та вогневі роботи;
- самопідіймальні колиски;
- використання перекису водню;
- роботи на висоті з використанням спеціальних страховальних засобів;
- газове господарство та ін.

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ З ПРИСВОЄННЯМ
КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ПРОФЕСІЯМИ:

- оператор АЗС, оператор ГРС, оператор котельні;
- слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування;
- слюсар з ремонту технологічних установок; машиніст технологічних компресорів;
- машиніст компресорних установок; машиніст холодильних установок;
- машиніст крана (кранівник); машиніст крана автомобільного, стропальник, водій навантажувача, ліфтер;
- електрозварник (атестація дипломованих зварників); електрогазоварник, газорізальник; наповнювач балонів та ін.

ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИЙ МІНІМУМ

Ліцензія Міносвіти України № 270654 від 02.07.2013 р.

Реклама

КАРТКА ПЕРЕДПЛАТНИКА ЖУРНАЛУ "ОХОРОНА ПРАЦІ" НА 2016 РІК

ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ

місяць

- ☐ українська
☐ російська

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Передплатна ціна:

один місяць - 51 грн 00 коп.

ДРУКОВАНОЇ ВЕРСІЇ

☐ кількість
примірників
на місяць

- ☐ на півріччя
☐ на рік
☐ українська
☐ російська

Передплатна ціна:

один місяць - 97 грн 50 коп.*

*Із поштовими витратами - 106 грн 40 коп.

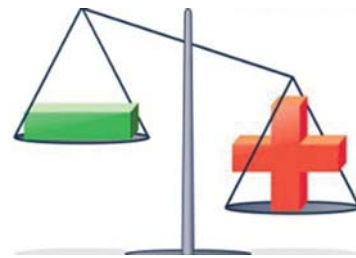
Передплатіть на рік
та станьте власником
одного з подарунків

Заповніть та надішліть факсом (044)559-19-51
або електронною поштою peredplata.op@gmail.com

Повна назва організації	
Телефон/факс	
Індивідуальний податковий номер	
Свідоцтво платника ПДВ №	
ЄДРПОУ	
Юридична адреса	
Поштова адреса	
Електронна адреса	

ПЕРЕВАГИ «легкої праці»

Сергій Колесник,
експерт з умов праці

У випадку погіршення здоров'я працівника його переведення на легшу роботу вигідне і роботодавцю, і працівнику, оскільки зменшену зарплату останньому компенсує Фонд соціального страхування. Однак користуються такою можливістю одиниці. Чому?

Фото з Інтернету

На прес-конференції до Всесвітнього дня охорони праці заступник голови ФПУ Сергій Українець сказав: «Економіка України щороку «викидає» 10–12 тис. інвалідів праці. Це люди, які могли б працювати, приносити користь державі...» Вважаю, що здоров'я більшості з них можна було б зберегти чи відновити завдяки переведенню на легшу роботу. Однак роботодавці цього уникають, тому люди вимушені або й надалі працювати в шкідливих для них умовах, або звільнитися та шукати іншу роботу.

Статтю 170 КЗпП України передбачено: «Працівників, які потребують за станом здоров'я надання легшої роботи, власник або уповноважений ним орган повинен перевести, за їх згодою, на таку роботу у відповідності з медичним висновком тимчасово або без обмеження строку». Крім переведення на легшу роботу ч. 5 ст.6 Закону «Про охорону праці» передбачає можливість встановлення скороченого робочого дня на підставі медичного висновку про таку необхідність.

Згідно із Законом «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» про необхідність переведення на легшу роботу у зв'язку з погіршенням стану здоров'я внаслідок нещасного випадку на виробництві або профзахворювання вказується у висновку медико-соціальної експертної комісії (МСЕК) або лікарсько-консультативної комісії (ЛКК). Якщо в лікувальному закладі не створено ЛКК, то відповідно до Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13 листопада 2001 р. № 455, висновок про необхідність переведення на іншу

роботу може видавати лікуючий лікар з дозволу головного лікаря. При цьому висновки МСЕК і ЛКК є обов'язковими для виконання власниками та адміністраціями підприємств. Судова практика з розгляду трудових спорів щодо таких випадків свідчить, що суди не беруть до уваги посилення роботодавців на неможливість переведення на іншу роботу у зв'язку з відсутністю такої, оскільки ч. 1 ст. 170 КЗпП не пов'язує обов'язок роботодавця з його можливостями щодо переведення на іншу роботу.

Відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (зі змінами від 28.12.2014) за працівником, якого тимчасово переведено на легшу нижчеоплачувану роботу внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, зберігається середньомісячний заробіток на строк, визначений ЛКК, або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. Згідно зі ст. 170 КЗпП заробіток протягом двох тижнів з дня переведення зберігається за рахунок коштів підприємства, організації, установи, а починаючи з п'ятнадцятого дня такі виплати (доплата до середнього заробітку, який людина мала до ушкодження здоров'я) здійснює підприємство за рахунок коштів Фонду на строк, визначений

Громадянин С. працював докером-механізатором у стивідорній компанії в м. Миколаєві. Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт внаслідок падіння портального крану він отримав тяжкі травми. Після лікування, згідно з висновком ЛКК, потерпілий потребував переведення на легшу роботу. Середньогодинна заробітна плата перед настанням страхового випадку становила 98,67 грн. А за період на легшій, нижчеоплачуваній роботі, – 8,80 грн. Відділенням Фонду в м. Миколаєві здійснена доплата за період перебування на нижчеоплачуваній роботі за 93 години у розмірі: $93 \times (98,67 - 8,80) = 8357,91$ грн. За рахунок коштів Фонду потерпілому було компенсовано витрати на медичну допомогу в сумі 1057,13 грн, завдяки чому він одужав і не отримав стійкої втрати працездатності.

У випадку переведення потерпілого на виробництві працівника на легшу і нижчеоплачувану роботу страховальник разом із заявою-розрахунком подає до робочого органу виконавчої дирекції Фонду:

- ⇒ копію довідки ЛКК або МСЕК про рекомендацію і тривалість переведення потерпілого на легшу роботу;
- ⇒ акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1 (якщо стався нещасний випадок);
- ⇒ акт (спеціального) розслідування нещасного випадку (аварії), що стався (стася), за формою Н-5 (якщо такий складався);
- ⇒ акт розслідування хронічного професійного захворювання за формою П-4 (якщо таке встановлено);
- ⇒ довідку про середню заробітну плату (дохід);
- ⇒ довідку про заробітну плату потерпілого на легшій роботі;
- ⇒ витяг з таблиця обліку робочого часу потерпілого.

ЛКК або МСЕК. Якщо у встановлений ЛКК або МСЕК строк роботодавець не забезпечує потерпілого відповідною роботою, Фонд сплачує йому страхову виплату у розмірі його середньомісячного заробітку. Оплата праці працівника, якому на підставі медичного висновку встановлено скорочений робочий день, здійснюється за повною тарифною ставкою (окладом) без будь-якого її зменшення у зв'язку зі скороченням тривалості робочого часу.

Оформлення переведення працівника на легшу роботу за висновком медустанови потрібно розпочинати зі складання акту про відсторонення від роботи працівника, що захворів. Акт підписують не менше трьох осіб, у тому числі представник профспілки, якщо працівник є членом цієї організації, і він затверджується наказом по підприємству. В наказі обов'язково зазначається порядок оплати праці в розмірі середнього заробітку за попереднім місцем роботи. Іншим наказом, за заявою працівника, він переводиться на іншу роботу. Тут вказується посада, термін переведення (тимчасово або постійно), гарантується переведення на попереднє місце після одужання.

Нехтування медичним висновком про необхідність переведення працівника на легшу роботу як роботодавцем, так і самим працівником неприпустиме і часто призводить до негативних наслідків. Це і погіршення стану здоров'я працівника, аварії і нещасні випадки через неможливість повноцінно виконувати працівником свої обов'язки, судові тяжби та інше.

Важливим моментом у процесі переведення працівника на іншу роботу є його згода. Якщо, незалежно від згоди працівника, роботодавець не перевів його на легшу роботу, працівник має право відмовитися від виконання своєї роботи і одержати страхові виплати у розмірі середньомісячного заробітку. Іноді працівник за домовленістю з роботодавцем залишається працювати на колишньому місці та навіть бере на себе відповідальність за можливі наслідки. Але якщо такі наслідки мають місце і справи вирішуються в суді, повну відповідальність несе роботодавець. Варто пам'ятати, що відмова працівника перейти на легшу роботу, запропоновану роботодавцем, не є по-

рушенням трудової дисципліни і не дає підстав для звільнення. Але саме незгода працівника часто стає приводом для розгляду справ у судах. З одного боку, відмовляючись, працівник надає роботодавцеві право звільнити його за п. 2 ст. 40 КЗпП, оскільки виявляється невідповідність працівника займаній посаді чи виконуваній роботі внаслідок стану здоров'я, що перешкоджає її продовженню. З іншого — звільнення працівника, який відмовився від тимчасового переведення на іншу роботу, не допускається згідно з п. 5 ст. 40

КЗпП, який забороняє звільняти працівників, що втратили працездатність у зв'язку з трудовим каліцтвом або професійним захворюванням, до відновлення працездатності або встановлення інвалідності. Якщо працівник приховує медичний висновок і продовжить працювати на своєму робочому місці, роботодавець зможе законно звільнити його, оскільки

його робота протипоказана за станом здоров'я (ч. 6 ст. 24 КЗпП).

Під час підготовки статті автор спілкувався з керівниками та спеціалістами з декількох регіональних управлінь Фонду. Як з'ясувалося, випадків, коли потерпілих на виробництві або тих, хто отримав профзахворювання, переводили на легшу роботу, одиниці. Наприклад, в Черкаському управлінні Фонду повідомили про відсутність таких випадків взагалі.

Безумовно, своєчасне переведення працівника на іншу, легшу роботу у випадках, що передбачені законодавством, сприяє одужанню потерпілого на виробництві, дозволяє йому уникнути стійкої втрати працездатності та позбавляє багатьох інших зайвих неприємностей як працівника, так і роботодавця.

капрі
Офіційний дистриб'ютор
Засоби індивідуального захисту
3M

ТОВ "СП Капрі", тел./факс (044) 274-14-45
E-mail: siz@kapri.com.ua www.kapri.com.ua

РЯТУЮТЬ та РИЗИКУЮТЬ

Олександр Фандєєв,
спеціаліст

У рятувальників Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) – одна з найбільш небезпечних та ризикованих професій. У цьому автор переконався, побувавши у Міжрегіональному центрі швидкого реагування (МЦШР), що в місті Ромни, та на навчально-тактичному полігоні ДСНС, розташованому поблизу села Гаї Роменського району.

3 найомство учасників прес-туру з цим унікальним підрозділом розпочалося з показових навчальних тренувань на навчально-тактичному полі. Їх сюжет розгортався стрімко, як у кіно. На наших очах рятувальники ліквідували аварію на залізничному переїзді – за лічені хвилини винесли «постраждалих пасажирів» з автобуса, що зіткнувся з потягом, надали їм долікарську допомогу та психологічну підтримку. Одразу після цього продемонстрували, як відбувається верхолазна евакуація з висотної будівлі людей, життя яких опинилося під загрозою. Наступний етап навчань – кінологи разом зі своїми чотирилапими вихованцями розшукують під завалами і уламками будівель постраждалих у результаті техногенної катастрофи. Потім рятувальники злагоджено та швидко діють, щоб запобігти надзвичайній ситуації на хімічно небезпечному об'єкті. Глядачі також побачили, як налагоджено діяльність пункту забезпечення життєдіяльності та як відбуваються трену-

вання новоствореного підрозділу мінно-розшукових собак. Звичайно, показали нам і гордість МЦШР – кінологічний центр, який вражає атмосферою комфорту, охайністю, чистотою, трояндами навколо будиночків з просторими вольтерами.

Служба в ДСНС небезпечна, тому інструктажі, щоденний контроль з боку фахівців з питань охорони праці, методична допомога керівникам підрозділів, за словами першого заступника голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій Олега Мельчуцького, є обов'язковими і носять не формальний характер. Найчастіше виробничий травматизм в ДСНС пов'язаний з пожежами, трапляються опіки та отруєння продуктами горіння. На мирній території нещасних випадків у цьому році не зафіксовано. Проте, на жаль, в умовах бойових дій у Луганській області загинуло 17 співробітників ДСНС і 30 отримали поранення.

— Кожен ранок у Центрі розпочинається з наказу про дотримання вимог безпеки, ми проводимо кварталні та додаткові заняття з питань охорони праці, співробітники Центру складають відповідні іспити, — додає начальник МЦШР Сергій Біляєв. — Водночас зберегти здоров'я й життя наших співробітників допомагають щоденні тренування та навчання. Як казав Суворов, важко в навчанні, легко в бою.

Фото автора

ДОВІДКА

Історія МЦШР розпочинається у 1940 р., коли в Чернівцях було сформовано спеціальну військову частину. У 1958 р. її було передислоковано у м. Ромни, і одним з головних її завдань були реконструкція та будівництво летовищ і під'їзних доріг. У 1996 р. окремий інженерно-аеродромний батальйон м. Ромни було передано до складу МНС України, і на його базі створено Центр.

Цього року тут сформовано новий підрозділ рятувальних робіт підвищеного ризику («спецназ»), фахівці якого беруть участь у міжнародних рятувальних та інших гуманітарних операціях, заходах з територіальної оборони та протидії тероризму. Рятувальники Центру протягом року працюють на сході України – відновлюють об'єкти та системи життєзабезпечення населених пунктів, зокрема відбудували міст «Томашівський» та дитячий садок «Світлячок», доставляють гуманітарну допомогу, знешкоджують вибухонебезпечні предмети.

Лише в ДП «Редакція журналу «Охорона праці» Ви зможете придбати єдине повне великоформатне видання Правил улаштування електроустановок з останніми змінами станом на 2015 рік. Вимоги цих Правил розповсюджуються на всі підприємства, організації незалежно від форм власності на засоби виробництва.

УВАГА!
ТИРАЖ
ОБМЕЖЕНИЙ!!!

240
грн

Адреса редакції:
вул.Попудренка, 10/1
тел/факс: (044) 559-19-51
e-mail: dnoor@gmail.com

“ НОВАТОР ”

NOVATOR Ukraine
Partner of Quality Austria
Succeed with Quality

Організовує навчання в м. Києві
та регіонах України за бажанням
замовника без відриву від виробництва

03148, Україна, м. Київ
вул. Тимофія Строкача, 7
novator_n@ukr.net
www.ucnovator.kiev.ua

Орган з сертифікації
Quality Austria в Україні
+38 (044) 407-31-16
+38 (067) 441-85-63
novator_sv@ukr.net

Методичний відділ
+ 38 (044) 407-11-00
+ 38 (044) 407-11-09
+ 38 (067) 231-79-13
+ 38 (050) 409-55-10
novator_metod@ukr.net

Бухгалтерія
+38 (044) 407-10-17
+38 (067) 500-97-12
novator_n@ukr.net

Відділ маркетингу (продажів)
+ 38 (044) 403-83-55
+ 38 (044) 407-04-57
+ 38 (044) 403-83-56

Відділ комп'ютерного
навчання
+38 (044) 403-84-27
+ 38 (095) 807-47-21

Лабораторія зварювання
+ 38 (044) 407-00-91
+ 38 (097) 019-64-37

Вимірвальна
електротехнічна лабораторія
+38 (044) 407-10-17
+ 38 (067) 767-51-65

Випробувальна механічна
лабораторія
+ 38 (044) 592-53-01

Лабораторія
з атестації робочих місць
+38 (044) 466-91-62

Екологічна лабораторія
+38 (044) 500-77-45

Філіал у м. Харків
+ 38 (067) 504-30-74
+ 38 (050) 409-54-05
novator_sv@ukr.net

Навчання з питань охорони праці	Екологічна лабораторія
Навчання з питань пожежної безпеки	Лабораторія з атестації робочих місць за умовами праці
Навчання з електробезпеки (II, III, IV, V група допуску)	Вимірвальна електротехнічна лабораторія
Навчання посадових осіб та спеціалістів за Правилами (понад 100 видів НПАОП)	Випробувальна механічна лабораторія
Професійно-технічне навчання робітничим професіям	Лабораторія зварювання (атестація зварників)
Спеціальне навчання з питань охорони праці робітників	
Дистанційне навчання www.do.ucnovator.kiev.ua	Сертифікація систем менеджменту на відповідність вимогам міжнародних стандартів, ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, HACCP, ISO 22000, FSSC 22000, ISO 50001, ISO 27001, ISO / TS 16949, IRIS, SA 8000, FSC
Послуги з підготовки необхідної документації для одержання дозволів Держгірпромнагляду на роботи підвищеної небезпеки та свідоцтв про атестацію вимірвальних електротехнічних лабораторій	

НАВЧАННЯ

- З охорони праці під час виконання робіт на висоті (висотно- верхолазні роботи)
- За законодавчими і державними нормативними актами та галузевими інструкціями з технічної та безпечної експлуатації конструкцій, будівель і споруд
- З антикригової обробки повітряних суден

ТРЕНІНГИ

- Надання долікарської допомоги потерпілим у разі нещасного випадку з використанням тренажерів «Фантом-П», «Гоша-06», «Гаврюша», «Глаша» та автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД)
- Гасіння осередку пожежі первинними засобами пожежогасіння або тренажером СИМ-1
- Організація евакуації людей при виникненні надзвичайної ситуації
- Надзвичайний стан: допоможи собі сам

Інтернет-магазин індивідуальних страхувальних засобів (ІСЗ)
для висотників і верхолазів
www.vysotnyk.com.ua

Довіртеся

професіоналам!

УЧБОВИЙ ЦЕНТР ПАТ «КИЇВЕНЕРГО»

проводить освітню діяльність за напрямками:

- ✓ охорона праці, нормативно-правові акти з охорони праці для посадових осіб та інших працівників, членів комісій з перевірки знань
- ✓ технічна та безпечна експлуатація теплових установок і мереж для працівників підприємств, установ та організацій-споживачів теплової енергії
- ✓ технічна та безпечна експлуатація електроустановок для працівників підприємств, установ та організацій з присвоєнням групи з електробезпеки споживачів електричної енергії
- ✓ спеціальне навчання з питань пожежної безпеки

професійно-технічне навчання за професіями:

- ✓ машиніст котлів
- ✓ електромонтер з монтажу та ремонту кабельних ліній
- ✓ стропальник
- ✓ інші

УЧБОВИЙ ЦЕНТР ПАТ «КИЇВЕНЕРГО»

Місцезнаходження: вул. Жилинська, 83/53, м. Київ,
тел.: (044) 201-58-60, 201-58-62, 201-58-63, факс: (044) 234-84-75
E-mail: StoletnyayaEE@deek.com
Поштова адреса: 01001, м. Київ, пл. І. Франка, 5

ВИСОКА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ – ЗА ПОМІРНІ ЦІНИ!

Ліцензії Міністерства освіти і науки України АЕ №285464 від 08.11.2013 р.,
АЕ № 527065 від 08.09.2014 р., декларація відповідності від 03.06.2013р. № 87-32-к.
Свідчення Держгірпромнагляду № 80.1-16-074.10 від 01.04.2010

Сигналізатори газу

ЩИТ-3

Стационарний сигналізатор
з аналоговими датчиками
Кількість каналів - до 4

ЩИТ-3-24

Стационарний сигналізатор
з цифровими датчиками
Кількість каналів - до 24

ЩИТ-2

Стационарний сигналізатор
з аналоговим датчиком
Кількість каналів - до 1

СГ-1

Комунальний
сигналізатор
Кількість каналів - 2

ЗОНД-1

Переносний
сигналізатор-течешукач

СТХ-17

Переносний
сигналізатор-експлозиметр

ТОВ «РОСС КИЇВ», м.Київ, вул. Новокосянтинівська, 4А
(044) 501-11-39, (050) 329-7-329
www.rosskiev.com

ВІРБНИЧО-КОМЕРЦІЙНА ФІРМА «КОМПЛЕКТ»
www.komplekt.ua КОМПЛЕКСНЕ ПОСТАЧАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

24 РОКИ
СТАБІЛЬНО
НА РИНКУ!

СПЕЦОДЯГ

СПЕЦВЗУТТЯ

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

РУКАВИЧКИ

ПРОТИПОЖЕЖНЕ
ОБЛАДНАННЯ

**НАДІЙНО!
ОПЕРАТИВНО!
ВІД ВИРОБНИКА!**

WWW.KOMPLEKT.UA

(0482) 345-345, (048) 785-02-70
для підприємств для дилерів

НВФ «Л.Т.В.» Охорона праці пожежних і добровольців, забезпечення пожежної безпеки

* Вогнегасники усіх типів та видів, технічне обслуговування, перезарядка.
* Спеціальний одяг, обмундирування, взуття.
* Пожежне та спеціальне устаткування, інвентар.
* Пожежно-охоронна сигналізація, автоматичні системи пожежогасіння (проекування, монтаж, обслуговування).
* Протипожежні покриття, фарби, обмазки.
* Двері протипожежні, протидарні та броньовані.

Ліцензія ДД ПБ МНС України № 595362 від 15.07.2011 р.
Тел./факс (044) 464-22-07, тел. 389-84-95.
E-mail: ltv@i.kiev.ua

Навчальний центр МПП «БУДКВАЛІФКАДРИ»

Запрошує підприємства, установи і організації до співпраці з питань навчання і перевірки знань керівників, ІТП і спеціалістів на знання нормативних актів Держгірпромнагляду

♦ З питань охорони праці
♦ Правил будови і безпечної експлуатації (вантажопідіймальних кранів, підйомників, котлів, ліфтів, посудин, що працюють під тиском, трубопроводів)
♦ Правил безпеки систем газопостачання України
♦ Правил ТЕ і ПБЕ електроустановок споживачів (2—5 група з електробезпеки)
♦ Правил пожежної безпеки

Навчальний центр проводить також навчання робітників з професій: стропальник, водії навантажувача, ліфтер, оператор ПЦ-84, АЗС, пожежно-технічного мінімуму та інші.

Вартість навчання від 120 грн.

03056, Київ, провулок Ковальський, 13 (вихід з вул. Виборзької, 12).
Тел./факс 277-47-59, тел.: 277-47-60, 277-35-55
www.bqk.kiev.ua info@bqk.kiev.ua

Дозвіл комітету Держгірпромнагляду № 34 до 30.06.42.0 від 27.07.2006р.
Ліцензія Міністерства України № 552.474 від 19.08.2010р.

ПРОПОНУЄМО ШИРОКИЙ ВІБІР МАНЕКЕНІВ-ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ:

- відпрацювання прийомів надання першої допомоги, порятунку;
 - транспортування потерпілих у надзвичайних ситуаціях;
 - формування навичок при витяганні потерпілих із завалів, зруйнованих будівель, задимлених приміщень;
 - забезпечення прохідності дихальних шляхів, проведення серцево-легеневої реанімації; базової підтримки життя.
- А також муляжі ран і травм для навчання в учбових центрах і рятувальних службах.

«ОНІКО»
04070, Україна, м. Київ
вул. Волоська, 55/57
тел./факс: (044) 502-20-96,
502-24-45
models@oniko.ua
www.oniko.ua

Навчально-курсний комбінат АТБТ «Трест «ПІВДЕНАТОЕНЕРГОБУД»

НВК АТ «ТРЕСТ «ПІВДЕНАТОЕНЕРГОБУД»

Навчання з охорони праці (понад 40 напрямів)
Свідоцтво Держгірпромнагляду № 80.1-16-068.09 від 11.11.2009 р.

- Правила будови та безпечної експлуатації (ПБ та БЕ) вантажопідіймальних кранів;
- ПБ та БЕ посудин, що працюють під тиском;
- Правила безпечного виконання робіт на висоті;
- Правила безпеки систем газопостачання України;
- ПБ та БЕ підйомників, навантажувачів;
- Правила безпечної експлуатації АГЗС, АЗС;
- Промислова безпека у будівництві. ДБН А.3.2-2-2009;
- атестація зварників;
- Правила БЕ та ТЕ (нова редакція) електроустановок споживачів (II-V група з електробезпеки) та ін.

Навчання робітничих професій
Ліцензія Міністерства України № 041365 від 02.07.2012 р.

Електрогазозварник, електро-зварник, газорізальник, монтажник з монтажу сталевих та з/б конструкцій, стропальник, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, оператор котельної, верстатник широкого профілю, машиніст крана автомобільного, машиніст автовишки та автогідропідіймача, машиніст крана (кранівник), водії навантажувача (авто-, електро-, акумуляторні), слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування.

Пожежна безпека (пожежно-технічний мінімум)

Підготовка документації для одержання дозволів Держгірпромнагляду

07300, Київська обл., м. Вишгород,
вул. Набережна, 7/1,
+38(044)579-23-55, +38(04596)5-48-62
e-mail: office@nkk.kiev.ua
www.nkk.kiev.ua

-Індивідуальний підхід до кожного замовника
-Віезд викладачів на виробництво
-Гнучкий графік занять

ЕКІПАЖ
ТЕХНОЛОГІЧНА ГРУПА

www.ekipage.com

ДРАБИНКИ ТА ПІДМОСТКИ ІЗОЛЮЮЧІ СКЛОПЛАСТИКОВІ

Драбинки та підмости виконані цілком з профільного електроізоляційного склопластику за безметалевою технологією та мають такі властивості:

- високу механічну міцність (витримують до 1 т на сходинку);
- стійкі до дії агресивних середовищ;
- не створюють іскру, незаймисті;
- мають пристосування, які не дозволяють тягтвм довільно розсуватися під час роботи;
- стійке абразивне покриття сходинок запобігає зісковзуванню підшви взуття працюючого;
- підмости для підприємств зв'язку мають робочі поверхні з вологостійкої фанери, вкритої шаром лаку, стійкого до зносу.

м. Харків, вул. Єнакіївська, 4

Тел./факс: (057) 778-01-61 (0572) 93-31-47

e-mail: ekipage@ukrpost.ua

ANCON
T R A D E

Захист професіонала

Комплексний підбір та поставка спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту

- Засоби захисту голови та обличчя
- Засоби захисту органів зору
- Засоби захисту органів слуху
- Засоби захисту органів дихання
- Засоби захисту рук
- Засоби захисту зварника
- Засоби гігієни шкіри
- Засоби захисту від падіння з висоти
- Корпоративний та захисний одяг
- Робоче та спеціальне взуття

Ansell

uvex

SPERIAN

MSA

Stoko

COFRA

ТОВ АНКОН ТРЕЙД

03057, м. Київ, вул. О.Довженка, 10, офіс 26

Тел./факс: (044) 501-13-27(28) (29)

E-mail: info@ancon.com.ua

www.ancon.com.ua

Новий проект ДП «Редакція журналу «Охорона праці»
«АКАДЕМІЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ГІГІЄНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ»
при редакції журналу «Охорона праці»

ЗАПРОШЕННЯ

Тільки у нас ви зможете прослухати цілісний курс науково-практичних семінарів, тренінгів, майстер-класів з системного менеджменту, управління ризиками та набути досвіду їх практичного застосування у сфері забезпечення безпеки праці на підприємстві. Курс складається з трьох дводенних модулів. Після закінчення курсу слухачі отримують сертифікат спеціаліста систем менеджменту охорони праці міжнародного зразка.

I
модуль

«РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ»

II
модуль

«АУДИТ І СЕРТИФІКАЦІЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

III
модуль

«ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СИСТЕМАХ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Місце проведення:

м. Київ, вул. Попудренка, 10/1

(приміщення редакції журналу)

Детальніше – на сайті ohorona.praci.kiev.ua/ru/

Вартість участі однієї особи за модуль становить

1410 грн (із ПДВ)

без оплати проїзду та проживання

*«Удосконалюватися
необов'язково.
Виживання – справа
добровільна. Глибинні
знання мають прийти
в систему ззовні та
лише за запрошенням»*

Едвардс Демінг

НАБІР

учасників
проводиться
за телефоном

(044) 559 19 51

OZON®

СПЕЦОДЯГ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

Безпека — понад усе!

Комплексний підбір та поставка засобів індивідуального захисту!

Респиратор
3M™ 9101 VFlex

Доступний
протиаерозольний захист

Напівмаска
3M™ 6000

Найпопулярніше рішення для
захисту від парів та газів

Протишумові
вставки 3M™ 1271

Комфортний захист слуху,
футляр в комплекті

Навушники
3M™ Peltor Optime I

Безкомпромісний захист слуху

ТОВ «Укртекстиль», OZON®
03151, м. Київ, вул. Волинська, 53
Тел.: (044) 495 1298, 209 0340

www.ozon.com.ua

Офіційний дистриб'ютор
засобів індивідуального захисту

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СПЕЦОДЯГ

044 592 7400
044 592 7300

ТОВ «Бел-Протексьон»
www.bel.ua

ВИДАВНИЦТВО
ФОРТ
23 РОКИ
РАЗОМ
З ВАМИ

КАБІНЕТИ ОХОРОНИ ПРАЦІ,
ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

СТЕНДИ, ПЛАКАТИ

ЗНАКИ БЕЗПЕКИ
ТА ДОРОЖНІ ЗНАКИ

(057) 714-09-08

(044) 229-09-84

www.fort.kharkiv.com

fortsales@ukrpost.ua

fort@kv.ukrtel.net

ЗАХИСНІ КЕЙСИ

герметичні транспортні контейнери

Зброя

Прилади

Обладнання

Документи

Зберігання

Підприємства
у світі!

EXPLORER
CASES

Україна Італія

Об'єм
від 2 до 260
літрів

Ударостійкі Герметичні Надміцні Захист від бруду та пилу Вирівнювання тиску -33°C/+90°C Кислотно-стійкі 100% захист ІТ обладнання

WWW.SATURN-DATA.COM

+380 (44) 457-55-55, CASES@SATURN-DATA.COM

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

№ 10/2015

НА ДОПОМОГУ
СПЕЦІАЛІСТУ
З ОХОРОНИ
ПРАЦІ

*Про першочергові заходи
з поліпшення стану державного нагляду
у сфері безпеки і гігієни праці в Україні*

*Охорона праці. Терміни та визначення
основних понять. ДСТУ 2293:2014*

Тетяна Бреус	
Новини законодавства	3
Інформаційні повідомлення	5
Олег Моисеєнко	
Службе охрани труда небольшого предприятия	6
Анатолій Стовбун	
Про першочергові заходи з поліпшення стану державного нагляду у сфері безпеки і гігієни праці в Україні	36
Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. ДСТУ 2293:2014	41
1. Сфера застосування	41
2. Нормативні посилання	41
3. Загальне пояснення	42
4. Терміни та визначення понять	42
Додаток А Абетковий покажчик українських термінів	47
Додаток Б Абетковий покажчик англійських термінів	48
Додаток В Абетковий покажчик російських термінів	48
Додаток Г Бібліографія	49
Безопасный труд в мире – Международные информационные листки опасностей по профессиям. Маляр	50
Інструкція з охорони праці для маляра	52
Запитували? Відповідаємо!	59

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ
ОХОРОНА ПРАЦІ

НА ДОПОМОГУ СПЕЦІАЛІСТУ З ОХОРОНИ ПРАЦІ
№ 10/2015

Адреса редакції
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1
Тел./факс (044) 558-74-11
E-mail: mail@ohoronapraci.kiev.ua www.ohoronapraci.kiev.ua

© ОХОРОНА ПРАЦІ

Головний редактор
Дмитро МАТВІЙЧУК
Тел. 558-74-11

Комп'ютерна верстка
Олександр Антоненко

Друкується мовою оригіналу

Точка зору редакції не завжди збігається з думкою авторів матеріалів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Рукописи не рецензуються.

За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець
Надруковано в друкарні ДП «Редакція журналу «Охорона праці».
02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1

Реклама
Тел.: 296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу
Тел.: 559-19-51, 558-74-27

Поліграфічні послуги
Тел. 559-62-79

НОВИНИ ЗАКОНОДАВСТВА

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків» від 17.07.2015 № 655-VIII.

Метою цього Закону є внесення змін до Податкового кодексу України для сприяння налагодження діалогу між владою і підприємцями, забезпечення прозорості та передбачуваності податкової системи, відмови від каральної моделі податкового контролю.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Розпорядження «Питання Державної служби з питань праці» від 16.09.2015 № 929-р.

Цим розпорядженням передбачено погодитися з пропозицією Міністерства соціальної політики щодо можливості забезпечення здійснення покладених на Державну службу з питань праці постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 96 «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці» функцій і повноважень Державної інспекції з питань праці, що припиняється.

Постанова «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду» від 19.08.2015 № 698.

Порядок визначає механізм здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду.

Нагляд здійснюється Держархбудінспекцією через головних інспекторів будівельного нагляду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі шляхом проведення планових, позапланових, документальних і камеральних перевірок.

Перевірки проводяться головним інспектором будівельного нагляду або кількома головними інспекторами будівельного нагляду.

Розпорядження «Про схвалення Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року» від 19.08.2015 № 844-р.

Метою Стратегії є модернізація економіки України та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції шляхом поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, подолання технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС та зміцнення її позицій на світовому ринку в результаті визнання системи технічного регулювання України на європейському та міжнародному рівні.

Також до Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року додається План заходів щодо її реалізації.

Цим Планом передбачається приведення технічних регламентів у відповідність з актами законодавства ЄС. Зокрема, розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів, видання нормативно-правових актів щодо внесення змін до чинних та прийняття нових технічних регламентів, що відповідають актам законодавства ЄС.

У цьому Плані Державна служба України з питань праці є співвиконавцем, відповідальним за виконання 8 пунктів, зокрема щодо:

- простих посудин високого тиску (Директива 2014/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно надання на ринку простих посудин високого тиску). Термін виконання 2015–2016 роки;

- пересувного обладнання, що працює під тиском (Директива 2010/35/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради від 16 червня 2010 р. про переносне обладнання, що працює під тиском, та про припинення дії Директив Ради 76/767/ЄЕС, 84/525/ЄЕС, 84/526/ЄЕС, 84/527/ЄЕС та 1999/36/ЄС). Термін виконання 2015–2016 роки;

- ліфтів і запобіжних комплектувальних виробів для ліфтів (Директива 2014/33/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про гармонізацію законодавства

Порядок № 698 передбачає проведення інспектором будівельного нагляду планової, позапланової, камеральної та документальної перевірки. Планова та позапланова перевірка проводяться у присутності керівника об'єкта нагляду. Камеральна та документальна перевірки проводяться без візиту на об'єкт нагляду.

держав-членів стосовно ліфтів і запобіжних комплектувальних виробів для ліфтів). Термін виконання 2015–2016 роки;

– засобів індивідуального захисту (Директива Ради 89/686/ЄЕС від 21 грудня 1989 р. про наближення законодавства держав-членів стосовно засобів індивідуального захисту). Термін виконання 2015–2016 роки;

– канатних доріг, призначених для перевезення людей (Директива 2000/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 березня 2000 р. стосовно устаткування канатних доріг, призначених для перевезення людей). Термін виконання 2015–2016 роки;

– вибухових матеріалів цивільного призначення (Директива 2014/28/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно надання на ринку вибухових матеріалів цивільного призначення та нагляду за ними). Термін виконання 2015–2017 роки.

Також з метою забезпечення здатності органів державного ринкового нагляду ефективно виконувати свої функції заплановано:

– створення групи тренерів для проведення подальшого навчання з питань державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції. Термін виконання 2015 рік;

– підготовка методичних рекомендацій для посадових осіб, які здійснюють державний ринковий нагляд. Термін виконання 2015–2017 роки.

Постанова «Про особливості призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності резервістам, які безпосередньо брали (беруть) участь в антитерористичній операції» від 08.09.2015 № 691.

Постанова «Про затвердження Порядку надання статусу інваліда війни особам, які отримали інвалідність внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення» від 08.09.2015 № 685.

Постанова «Про визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 р. № 540 і від 15 червня 2011 р. № 636» від 26.08.2015 № 655.

Цією постановою визнано такими, що втратили чинність:

– постанову Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 № 540 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та зміни до цієї постанови, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 2011 № 636 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 р. № 540».

Постанова «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 05.08.2015 № 609.

Цією постановою затверджено перелік органів ліцензування.

До зазначено переліку пунктом 12 включено такий орган ліцензування як — Держпраці, який має право видавати ліцензію на такий вид господарської діяльності, як — виробництво вибухових матеріалів промислового призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Наказ «Про прийняття національних стандартів України, гармонізованих з міжнародними нормативними документами, європейського стандарту як національного стандарту України, затвердження національних стандартів України, зміни до національного стандарту України, скасування національних стандартів України та міждержавних стандартів в Україні» від 02.12.2014 № 1429.

Цим наказом затверджено національні стандарти України ДСТУ 2293:2014. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять — на заміну ДСТУ 2293-99 та ДСТУ ISO 6161:2014. Засоби індивідуального захисту очей. Фільтри та засоби захисту очей від лазерного випромінювання.

Стандарти набрали чинності 01.05.2015.

У ДСТУ 2293:2014 поняття «система управління охороною праці» замінено на «система керування охороною праці», також існують поняття: «нормативно-правові акти з охорони праці» та «нормативні акти підприємства з охорони праці»

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

Наказом Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 14.09.2015 № 68 анульовано дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки № 239.15.30 від 07.04.2015, виданий Приватному акціонерному товариству «Укразгровибухпром» (код платника податків згідно з ЄДРПОУ 05455573).

Наказом Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 14.09.2015 № 67 анульовано дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки № 433.14.30 від 22.04.2014, виданий Приватному підприємству «АКВАТОЛ» (код платника податків згідно з ЄДРПОУ 30643704).

Наказом Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України від 27.08.2015 № 60 анульовано дозволи на виконання робіт підвищеної небезпеки № 37.15.30 від 23.01.2015 та № 91.15.30 від 18.02.2015, видані Державною службою гірничого нагляду та промислової безпеки Товариству з обмеженою відповідальністю «Інженерний центр промислової безпеки» (код платника податків згідно з ЄДРПОУ 36189153).

У вересні оприлюднено переглянуті стандарти **ISO 9001:2015** та **ISO 14001:2015**. Одночасно розпочався перехідний трирічний період, впродовж якого сертифіковані організації повинні перейти на нові версії. Розширений коментар щодо їх відмінностей та про особливості переходу читайте наближчим часом на сторінках журналу.

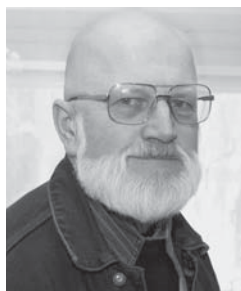
Відповідно до частини 8 додатка 6 Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою КМУ від 26.10.2011 № 1107, «навчання з питань охорони праці працівників; професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників, які залучаються до виконання робіт підвищеної небезпеки» передбачає отримання Декларації відповідності матеріально-технічної бази роботодавця вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки

ВІДЗНАЧАЄМО У ЛИСТОПАДІ

- 1 листопада — День працівника соціальної сфери
- 4 листопада — День залізничника
- 9 листопада — День української писемності та мови
- 15 листопада — День працівників сільського господарства
- 16 листопада — День працівників радіо, телебачення та зв'язку
- 17 листопада — День студента
- 19 листопада — День працівників гідрометеорологічної служби
День скловиробника
- 21 листопада — День гідності та свободи. Всесвітній день телебачення
- 28 листопада — День пам'яті жертв голодомору

ОХОРОНА ПРАЦІ ВІД А ДО Я

СЛУЖБЕ ОХРАНЫ ТРУДА НЕБОЛЬШОГО ПРЕДПРИЯТИЯ*

ПОСОБИЕ

Моисеенко О. В.

5.15. Проверки соблюдения работниками требований нормативно-правовых актов по охране труда. Внутренний аудит охраны труда. Контроль состояния охраны труда на предприятии

О тех или иных контрольных функциях службы охраны труда в **ТПоСОТ** упоминается трижды. В п. 3.3 говорится о проведении совместно с представителями других структурных подразделений предприятия и участием представителей профсоюза (уполномоченных наемными работниками лиц по вопросам охраны труда) проверок соблюдения работниками требований нормативно-правовых актов по охране труда. В п. 3.12 сказано, что еще одной функцией этой службы является участие в проведении внутреннего аудита охраны труда. Самый большой пункт данного нормативно-правового акта 3.14 полностью посвящен контролю состояния охраны труда на предприятии. По сути, он представляет собой подробный перечень тех мероприятий, вопросов и объектов, которые подлежат постоянному контролю со стороны службы охраны труда на их соответствие требованиям нормативно-правовых актов по охране труда.

5.15.1. Объекты контроля службы охраны труда

Наиболее характерными и актуальными объектами контроля службы охраны труда для большинства небольших промышленных предприятий являются, на взгляд автора, следующие:

- выполнение мероприятий, предусмотренных программами и планами улучшения состояния безопасности, гигиены труда и производственной среды, коллективным договором и мероприятиями, направленными на устране-

ние причин несчастных случаев и профессиональных заболеваний;

- наличие в подразделениях инструкций по охране труда в соответствии с перечнем профессий, должностей и видов работ, своевременное внесение в них изменений;

- своевременное проведение необходимых испытаний и технических осмотров оборудования;

- состояние предохранительных и защитных устройств, вентиляционных систем;

- своевременное проведение обучения и всех видов инструктажей по охране труда;

- обеспечение работников в соответствии с законодательством спецодеждой, спецобувью и другими средствами индивидуальной и коллективной защиты, моющими и обезвреживающими средствами;

- организация хранения, стирки, сушки и ремонта спецодежды, спецобуви и других средств индивидуальной защиты;

- санитарно-гигиенические и санитарно-бытовые условия работников в соответствии с нормативно-правовыми актами;

- своевременное и правильное предоставление работникам льгот и компенсаций за тяжелые и вредные условия труда, обеспечением их молоком или равноценными ему пищевыми продуктами, газированной соленой водой, предоставлением оплачиваемых перерывов санитарно-оздоровительного назначения и т. п. в соответствии с законодательством и коллективным договором;

- содержание в надлежащем безопасном состоянии территории предприятия, внутренних дорог и пешеходных дорожек;

- организация рабочих мест в соответствии с нормативно-правовыми актами по охране труда;

*Продолжение. Начало в № 4, 5, 6, 8, 10, 11, 2014 г., № 1, 3, 5, 2015 г.

- использование целевых средств, выделенных для выполнения комплексных мероприятий для достижения установленных нормативов и повышения существующего уровня охраны труда;

- применение труда женщин и инвалидов в соответствии с законодательством;

- выполнение предписаний должностных лиц органов Госгорпромнадзора и представлений страховых экспертов по охране труда;

- проведение предварительных и периодических медицинских осмотров работников, занятых на тяжелых работах, работах с вредными и опасными условиями труда либо таких, где есть необходимость в профессиональном отборе, ежегодных обязательных медицинских осмотров лиц в возрасте до 21 года.

5.15.2. Наиболее значимая и ответственная функция в СУОТ

Такое подчеркнутое внимание к контрольным функциям службы и их подробное изложение в нормативно-правовом акте не случайно. Оно соответствует значению и роли контроля, которые он занимает во всей деятельности службы охраны труда. Если абстрагироваться от деталей, то большая часть ее работы состоит в постоянном изучении различных аспектов того, что и как есть на предприятии в вопросах охраны труда, и сопоставление полученной информации с тем, что и как должно быть, то есть с требованиями нормативно-правовых актов. А это и есть не что иное, как контроль, или аудит состояния охраны труда. Контроль соблюдения работниками технологических процессов, правил обращения с машинами, механизмами, оборудованием и другими средствами производства, использованием средств коллективной и индивидуальной защиты, выполнением работ в соответствии с требованиями охраны труда. Это уже потом, после контроля следует анализ полученной информации, разработка адекватных мер и корректирующих действий. Затем опять наступает необходимость контроля их реализации и эффективности, то есть достижения поставленной цели — соответствия условий труда на каждом рабочем месте каждого структурного подразделения предприятия требованиям нормативно-правовых актов. Таким образом, в результате такой последовательности действий воплощаются требования ст. 13 **Закона**.

Контроль не только направлен на предупреждение и выявление нарушений требований стандартов, норм и правил охраны труда и безопасности производства, технологической, эксплуатационной и организационно-распорядительной документации, на проверку выполнения службами, должностными лицами и рабочими своих обязанностей в сфере охраны труда, регламентированных СУОТ. Он необходим для принятия конкретных оперативных мер, направленных на предотвращение и исключение предпосылок для травм и аварий, на приведение фактического

положения дел к уровню требований нормативно-правовых актов. При его осуществлении обязательно должны быть установлены причины выявленных отклонений от норм и правил охраны труда. Такой контроль позволяет оценить состояние и эффективность проводимой в этом направлении профилактической работы в структурных подразделениях и на всем предприятии в целом.

Контроль, безусловно, является одной из важнейших задач СУОТ. Именно поэтому одновременно он является и наиболее важной, ответственной и трудоемкой функцией службы охраны труда.

5.15.3. Обследования по графику и не только

Возникает естественный вопрос, как организовывать проверки службой охраны труда подразделений и служб предприятия, как и с кем их проводить? Согласно требованию п. 5.1 **ТПоСОТ** эти обследования должны проводиться по графику, утвержденному работодателем. Давать какие-то общие для всех рекомендации относительно периодичности, длительности и тематики обследований очень сложно. Все это полностью зависит от конкретных условий предприятия и численности службы охраны труда. При разработке графика обследований следует учитывать и оценивать многие факторы, например, такие:

- структуру предприятия (количество подразделений и служб) и штатное расписание;
- квалификацию, разнообразие профессионального состава работников и видов выполняемых работ;
- сложность и разнообразие технологических процессов;
- разнообразие, сложность и состояние производственного оборудования;
- количество объектов и видов работ повышенной опасности;
- количество и разнообразие транспортных средств;
- количество и состояние зданий и сооружений;
- обширность территории и протяженность внутренних дорог и путей;
- сложность и протяженность внутренних сетей и коммуникаций;
- разнообразие используемых энергоносителей и т. д.

Понятно, что чем сложнее производство, чем насыщеннее оно опасностями, чем обширнее инфраструктура и территория предприятия, чем больше объектов контроля, тем больше контроля состояния охраны труда должно быть. Проводить проверки через день или два раза в месяц, тратить на каждую из них по часу или половину рабочего дня — решать службе охраны труда конкретного предприятия с учетом всего перечисленного выше. Главное, чтобы проводимый службой контроль в полной мере решал поставленные задачи — по-

стоянное получение достоверной и исчерпывающей информации о состоянии безопасности и охраны труда на каждом рабочем месте и на всем предприятии в целом.

Конечно же, контрольные функции службы охраны труда не исчерпываются осуществлением только плановых проверок согласно графику обследований, в составе комиссий второй, третьей ступеней контроля и аттестации рабочих мест. Кроме них, существуют внеплановые проверки, чрезвычайные обстоятельства, несчастные случаи и аварии на производстве (к сожалению!), недели и месячники охраны труда и многие другие поводы. Даже просто шагая по территории предприятия или пересекая цех по каким-то другим делам, настоящий специалист по охране труда не должен, не сможет пройти безучастно мимо нарушения требований охраны труда. Где бы он не находился в рабочее время на предприятии — в кабинете руководителя, на рабочем месте рабочего, на пешеходной дорожке или железнодорожном переезде, в производственной лаборатории, санитарно-бытовом помещении, в кабине мостового крана или автомобиля, на складе материалов или готовой продукции, на крыше производственного здания или в его подвале и т. д., — там везде и всегда происходит контроль состояния охраны труда на соответствие его требованиям нормативно-правовых актов.

5.15.4. Для контроля нужны обширные и глубокие профессиональные знания

Здесь мы подошли к следующему аспекту контроля, аудита охраны труда. Можно контролировать соблюдение и исполнение другими работниками, специалистами и руководителями подразделений предприятия только тех ее требований, которые ты сам знаешь. То есть необходимость осуществления постоянного контроля состояния охраны труда требует от специалиста службы обширных и глубоких знаний законодательной, нормативной базы, эксплуатационной и ремонтной документации, строительных норм, санитарно-гигиенических правил, а также актов по охране труда, действующих в пределах предприятия. Таким образом, специалисту службы охраны труда, тем более ее руководителю, необходимо быть квалифицированным и профессионально эрудированным специалистом. По этому поводу вспоминается старое, но замечательное и справедливое высказывание тогдашнего заместителя начальника теруправления Госнадзорхрантруда по Днепропетровской области А. Кожушко: «...по объему задач и обязанностей, которые должен решать начальник отдела охраны труда, их больше, чем у начальника производственного отдела, коммерческого директора, директора по кадровым вопросам и быту и даже больше, чем у главного металлурга. По своему объему квалификационную характеристику начальника отдела охраны труда можно приравнять к характеристике главного

инженера, главного конструктора и небольшого ряда других руководителей служб предприятия. Это еще раз подтверждает сказанное мною ранее, что специалист по охране труда должен иметь основательную техническую, правовую, экономическую и организационную подготовку».

Думаю, что любой знающий специалист службы охраны труда промышленного предприятия, достаточно долго проработавший на производстве, не напрягаясь перечислит около сотни нормативно-правовых актов, требованиями которых он постоянно руководствуется в своей работе, в том числе и при осуществлении своих контрольных функций (не считая полусотни — сотни инструкций по охране труда предприятия). Это та нормативная база, которую он хорошо знает и умеет применять в своей работе. Без подобного багажа профессиональных знаний невозможно осуществлять аудит, контроль состояния охраны труда или проверку соблюдения работниками предприятия требований нормативно-правовых актов по охране труда. Карикатурно будет выглядеть инженер по охране труда, который на проверку в цех, на рабочее место рабочего пришел с портфелем нормативной литературы, которую будет каждый раз лихорадочно перерывать в поисках необходимого документа, пункта правил или требования, изложенного на бумаге. Во время осуществления проверки всю необходимую информацию о требованиях нормативно-правовых актов по охране труда специалисту службы необходимо иметь в своей голове. Таково требование профессии!

5.15.5. Проверки в одиночку и в коллективе

Специалист службы охраны труда или ее руководитель может, конечно, проводить проверку в одиночку. Иногда так и приходится это делать. Но для дела полезнее и продуктивнее осуществлять ее совместно или с участием представителей проверяемого подразделения (службы) и профсоюза. Во-первых, это требование п. 3.3 **ТПоСОТ**. Во-вторых, это один из видов взаимодействия с другими структурными подразделениями, службами, специалистами предприятия и представителями профсоюзов, о котором идет речь в п. 5.6 того же **ТПоСОТ**. В-третьих, это полезно с точки зрения осуществления социального партнерства и общественного контроля соблюдения требований нормативно-правовых и законодательных актов об охране труда, так как согласно положениям ст. 41 **Закона**, общественный контроль за соблюдением законодательства об охране труда осуществляют именно профессиональные союзы, их объединения в лице своих выборных органов и представителей. Профессиональные союзы осуществляют общественный контроль соблюдения законодательства об охране труда, создания безопасных и безвредных условий труда, надлежащих производственных и санитарно-бытовых условий,

обеспечения работников спецодеждой, спецобувью, другими средствами индивидуальной и коллективной защиты. В случае угрозы жизни или здоровью работников профессиональные союзы имеют право требовать от работодателя немедленного прекращения работ на рабочих местах, производственных участках, в цехах и других структурных подразделениях на период, необходимый для устранения угрозы жизни или здоровью работников. В-четвертых, каждая подобная, проведенная совместно проверка становится не только учебным кабинетом по вопросам охраны труда для проверяющих и проверяемых, но и площадкой для пропаганды охраны труда и воспитания у работников предприятия должного к ней отношения. Во время такой проверки у специалиста службы охраны труда появляется прекрасная возможность прямо на рабочем месте, у производственного оборудования и оснащения наглядно и доходчиво разъяснить работникам, из чего проистекают те или иные требования нормативных актов. Почему прежде всего в их личных интересах, в интересах обеспечения безопасности их личного здоровья и жизни, как и здоровья и безопасности окружающих людей, необходимо эти требования соблюдать. Наконец, пятый, немаловажный момент. Наличие во время проведения проверки представителя профессионального союза, который по своей природе призван защищать интересы работников, позволяет легче избежать острых углов, конфликтных ситуаций и несправедливых обвинений в предвзятом отношении к проверяемому работнику или подразделению, которые иногда возникают при выявлении вопиющих нарушений требований охраны труда.

5.15.6. О словах, документах и правах работников службы охраны труда

Во время осуществления проверок не следует ограничиваться только устными замечаниями, объяснениями и обучением работников. К сожалению, на производстве очень часто складываются ситуации, когда руководителю службы охраны труда, представителям инспектирующих органов и работодателю задним числом приходится разбираться, в чем причина нарушения, несчастного случая или аварии, кто виноват (чьи действия или бездействие к ним привели) и какие действия были предприняты, чтобы их избежать или предотвратить. В ходе таких «разборок» слова, устные рассказы и заявления — не та валюта, которая котируется. В подобном случае специалисту службы охраны труда недостаточно будет сказать: «Я говорил, я предупреждал!». Слова должны быть подкреплены соответствующим документом. Так уж устроены украинские производственные реалии, что только своевременно оформленный документ является весомым аргументом в конфликтной ситуации или при расследовании. Только наличие соответствующих документов может подтвердить факт проведения

службой охраны труда необходимой и адекватной профилактической работы. В первую очередь это касается документального оформления такого его вида, непосредственно направленного на устранение нарушений охраны труда, предотвращение несчастных случаев и аварий на производстве, как контроль, проверка состояния охраны труда. Поэтому специалистам службы охраны труда не надо стесняться правильно и умело пользоваться теми правами, которые представляет им раздел 4 **ТПоСОТ**. Напомню, что они имеют право:

- останавливать работу производств, участка, машин, механизмов, оборудования в случае нарушений, создающих угрозу жизни или здоровью работников;
- требовать отстранения от работы лиц, не прошедших предусмотренных законодательством медицинских осмотров, обучения, инструктажей, проверки знаний и не имеющих допуска к соответствующим работам или не выполняющих требования нормативно-правовых актов по охране труда;
- направлять руководителю представления о привлечении к ответственности должностных лиц и работников, которые нарушают требования охраны труда;
- вносить предложения о поощрении работников за активную работу по улучшению состояния безопасности труда;
- привлекать, по согласованию с работодателем и руководителями подразделений предприятия, специалистов предприятия для проведения проверок состояния охраны труда.

Наконец подошла очередь рассказать о самом главном, важном и ответственном праве службы:

- выдавать руководителям структурных подразделений предприятия обязательные для выполнения предписания (по форме согласно приложению к **ТПоСОТ**) относительно устранения выявленных нарушений, получать от них необходимые сведения, документацию и объяснение по вопросам охраны труда.

Предписание специалиста службы охраны труда может отменить только работодатель. Предписание составляется в двух экземплярах, один из которых выдается руководителю работ, объекта, цеха, а второй — остается, регистрируется и сохраняется на протяжении 5 лет в службе охраны труда. Если руководитель структурного подразделения предприятия отказывается от подписи в получении предписания, то специалист службы охраны труда направляет соответствующее представление на имя лица, которому административно подчинено это структурное подразделение, или работодателю.

5.15.7. Предписания — лицо службы

Еще раз хочу подчеркнуть, что первоначальным документом, подтверждающим факт проведения проверки состояния охраны труда службой охраны труда, а также отображающим ее резуль-

таты, является предписание. Это потом на его основе могут появиться другие документы: представления, протоколы комиссий, проекты приказов т. д. Об уровне службы охраны труда предприятия, о знаниях, квалификации и кругозоре ее специалистов, о сложности и глубине поднимаемых ими проблем представители надзорных органов будут судить, прежде всего, по уровню предписаний. Поэтому к их составлению, оформлению, получению ответов на них и хранению этой документации на протяжении указанного срока службе охраны труда следует уделять особое внимание. Не будет преувеличением сказать, что содержание и вид предписаний — это лицо службы.

Конечно же, никто не пишет предписание непосредственно на рабочем месте, на объекте проверки. Это неудобно, хлопотно и нерационально. Здесь делаются самые лаконичные пометки о месте, оборудовании, обстоятельствах, характере нарушения, о нарушителе и т. д., то есть записывается минимум сведений, необходимых для создания предписания. Если во время проведения проверки руководитель подразделения на ней не присутствовал, то сразу после ее окончания специалисту службы охраны труда, по возможности, следует его проинформировать в краткой устной форме о ее результатах: количество выявленных нарушений; место и характер основных из них; оборудование и объекты, эксплуатация которых запрещена; виды работ, выполнение которых запрещено; перечень лиц и причины, по которым их необходимо отстранить от работы, а также перечень лиц, о привлечении к ответственности которых будет направлено представление работодателю. Кроме того, следует уточнить время вручения руководителю подразделения предписания.

5.15.8. Оформление и язык предписаний

Коротко об оформлении предписания. Бланк предписания достаточно прост, и его заполнение не должно вызывать серьезных вопросов. Писать предписание от руки или на ПК — дело автора предписания, его умений и возможностей. Главное, чтобы оно имело опрятный вид, не имело ошибок и исправлений и легко читалось. Для описания сути выявленных нарушений следует использовать не произвольные обороты повседневной речи, а формулировки и терминологию того пункта того нормативно-правового акта, требования которого нарушены. Несколько наглядных примеров.

Последний абзац п. 6.4 **ТПоППО** гласит: «Первичный инструктаж на рабочем месте проводится... по действующим на предприятии инструкциям по охране труда...», а первый абзац п. 6.5: «Повторный инструктаж проводится на рабочем месте... в объеме и по содержанию перечня вопросов первичного инструктажа». В ходе проверки проведения инструктажей на участке

выявлены в наличии только старые, отмененные уже инструкции. В этом случае сущность выявленного нарушения в предписании может выглядеть следующим образом: «*Мастер (Ф.И.О. название) участка проводит первичные и повторные инструктажи на рабочем месте по недействующим (отмененным) на предприятии инструкциям по охране труда*».

Пункт 8.2.30 **ПБРИиП** требует: «На корпусе сварочного трансформатора... должны отмечаться: инвентарный номер, дата проведения следующего измерения сопротивления изоляции и принадлежность цеху (участку)». А вы выявили в сварочной кабине участка перекрашенный сварочный трансформатор, не имеющий ни одной надписи. В этом случае сущность выявленного нарушения в предписании может выглядеть таким образом: «*В сварочной кабине эксплуатируется сварочный трансформатор, на котором не отмечены: инвентарный номер, дата проведения следующего измерения сопротивления изоляции и принадлежность участку*».

Пункт 10.3.26 **ПУиБЭСРД** требует: «Транспортирование и хранение баллонов должны производиться с навернутыми колпаками». Во время осуществления проверки электрогазосварщик транспортировал два газовых баллона (передвижной газоразборный пост) на ручной грузовой тележке без защитных колпаков. Описание выявленного нарушения может быть записано в предписании следующим образом: «*Электрогазосварщик (Ф.И.О.) транспортировал два газовых баллона (передвижной газоразборный пост) на ручной грузовой тележке без навернутых колпаков*».

Пункт 4.7.12 **ПБСГУ** накладывает следующие ограничения на техническое состояние резиноканевых рукавов передвижного газоразборного поста: «Длина рукава не должна превышать 30 м. Он должен состоять не более чем из трех отдельных кусков, соединенных между собой гофрированными двусторонними ниппелями. Концы рукавов должны надежно закрепляться... хомутами». В ходе проверки выявлены нарушения всех этих требований. Описание этих нарушений в предписании может быть представлено следующим образом: «*На временном рабочем месте под эстакадой цеха газорезчик (Ф.И.О.) эксплуатировал передвижной газоразборный пост, длина резиноканевых рукавов которого превышала 30 м. Один из них состоит из 4 отдельных кусков, соединенных между собой отрезками гладкой (негофрированной) металлической трубки. Некоторые концы кусков рукавов ненадежно закреплены на них проволочными стяжками*».

Пункт 7.5.27.18 **ПУиБЭГК** гласит: «Для безопасного выполнения работ по подъему и перемещению грузов грузоподъемными кранами и машинами необходимо придерживаться таких

требований: «... после окончания или во время перерыва в работе груз не должен оставаться в подвешенном состоянии...». Во время проверки в цехе вы обратили внимание на висящий на крюке электрической тали груз. В предписании это нарушение может быть описано следующим образом: *«Во время обеденного перерыва слесари механосборочных работ третьего стапеля оставили груз в подвешенном состоянии на крюке грузоподъемного крана (электрической тали)»*.

Пункт 6.7.17 **ПБЭЭП** содержит запрещение: «Запрещается работать электроинструментом с приставных лестниц». А вы наблюдали, как электромонтеры сверлили отверстие в стене, стоя на ступеньке приставной лестницы. Данное нарушение в предписании может быть изложено следующим образом: *«Электромонтеры группы энергетика (Ф.И.О.) и (Ф.И.О.) в коридоре бытового корпуса работали электроинструментом (сверлили отверстие в стене с помощью электроперфоратора) с приставной лестницы»*.

Пункт 3.3.12 **ГОСТ 12.3.020** требует: «Грузочно-разгрузочные работы грузоподъемными механизмами следует производить только при отсутствии людей в кабине транспортного средства». Описание нарушения этого требования в предписании может выглядеть таким образом: *«Разгрузка транспортных средств (автомобилей «пикап») с помощью грузоподъемного механизма, управляемого с пола (электрическая таль), на посту второго цеха часто производится при наличии водителя в кабине транспортного средства»*.

Нарушение требования п. 3.3 **ГОСТ 12.3.009** «Не допускается размещать грузы в проходах и проездах» может быть отображено в предписании следующим образом: *«Неоднократно фиксировались случаи размещения грузов (тарных ящиков с узлами и деталями) в проходах и проездах площадки №1 промежуточного складирования»*.

Пункт 1.1 **ГОСТ 12.3.002** содержит такое требование: «Безопасность производственных процессов достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени их функционирования должна быть обеспечена применением технологических процессов (видов работ), а также приемов, режимов работы в порядке обслуживания производственного оборудования...». В процессе проверки выявлено отсутствие технологического процесса на работы, которые проводятся по ремонту производственной тары. В этом случае нарушение данного требования можно представить в предписании следующим образом: *«Безопасность производственного процесса ремонта производственной тары, который проводится уже три дня в подвальном помещении цеха, не достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени его функ-*

ционирования не обеспечена применением технологического процесса, так как он до настоящего времени не разработан и не утвержден».

Время на разработку и оформление предписания можно существенно сократить, если заранее позаботиться о создании в компьютере или на электронном носителе базы формулировок наиболее часто встречающихся нарушений требований основных нормативно-правовых актов для конкретного предприятия. В процессе работы необходимо постоянно заботиться о пополнении и расширении подобной базы.

5.15.9. Ответ подразделения — не отписка, а отчет о проделанной работе

Письменные сообщения, ответы и уведомления руководителей подразделений о выполнении пунктов предписания (устранении нарушений) или о переносе сроков устранения нарушений следует подкалывать и хранить вместе с экземпляром соответствующего предписания в службе охраны труда. От руководителей подразделений необходимо требовать не отделяться общим сообщением о выполнении всего предписания, а сообщать конкретную и подробную информацию о том, что фактически сделано для устранения каждого нарушения, каждого пункта предписания, о том, какие меры и шаги предприняты против повторения подобных нарушений в будущем. Ответ подразделения — это не отписка на зойливой службе охраны труда, а свидетельство и отчет о проделанной в подразделении работе. Получать от руководителей подразделений необходимые сведения, документацию и объяснение по вопросам охраны труда — неотъемлемое право специалистов службы охраны труда, записанное в государственном нормативном акте по охране труда. Направить подобный ответ на предписание в службу охраны труда — обязанность руководителя подразделения. Невыполнение этого требования следует расценивать не иначе, как нарушение трудовой и производственной дисциплины, выраженное в виде несоблюдения должностной обязанности.

По мере устранения выявленных нарушений и получения ответов из подразделений не следует забывать о предусмотренном заполнении последнего столбца предписания — об указании даты фактического устранения нарушения и внесении подписей лиц, выдавших и получивших предписание. Можете поверить — это не формальный подход к делу. Только так можно гарантировать фактическое, а не лишь словесное устранение нарушений. Только так можно заставить руководителей и должностных лиц ответственно относиться к устранению выявленных нарушений. В противном случае очень велик шанс того, что служба охраны труда в глазах работодателя и надзорных структур окажется «крайней», виноватой в недоведении профилактической работы до логического завершения.

5.15.10. Классификация выявленных нарушений

Еще об одном аспекте работы с выданными предписаниями. Выявление нарушений и выдача предписаний не являются самоцелью. Они не только запускают механизм устранения выявленных нарушений, но и помогают оценить фактическое положение дел с охраной труда и безопасностью на предприятии, наметить наиболее слабые в этом отношении участки и места. Анализ выявленных нарушений позволяет объективно оценить первоочередные и наиболее важные участки и направления предстоящей профилактической трудовой охранной деятельности, выработать необходимые и адекватные корректирующие действия и меры. Для того чтобы эффективнее и быстрее добиться успеха в деле охраны труда с помощью корректирующих действий, исправлений, необходимо не распыляться, не пытаться действовать во всех направлениях одновременно, а определить приоритетные направления фронта охраны труда, выделить те участки, которые требуют первоочередных усилий и исправлений. Какие это участки? Очевидно, что прежде всего это наиболее потенциально опасные и ослабленные направления трудовой охранной деятельности для данного конкретного предприятия и его условий. Как их определить? Ответ очевиден. По количеству и тяжести выявляемых в процессе контроля состояния охраны труда нарушений. Таким образом, мы приходим к необходимости не только количественного учета выявляемых нарушений, но и к их систематизации и классификации. Хочешь оценить реальное состояние охраны труда в различных направлениях производственной деятельности предприятия — научись классифицировать выявленные нарушения.

Как и любая классификация, классификация нарушений — вещь достаточно условная, но необходимая для планирования работы в области охраны труда и для достижения поставленных целей. За годы работы в службах охраны труда и общения с коллегами других предприятий не раз приходилось видеть и участвовать в создании экранов и диаграмм, отражающих количество, характер (классификацию) выявленных нарушений и вклад в это дело каждого специалиста службы. Для опытного специалиста и наметанного глаза подобные документы очень многое могут рассказать о реальном положении дел с охраной труда и на предприятии в целом, и в отдельных его подразделениях, наглядно продемонстрировать объем, глубину и качество работы службы охраны труда.

Как, по каким признакам осуществлять классификацию выявленных нарушений? В этом деле трудно давать рекомендации. Учитывая специфику и особенности своего предприятия, каждая служба охраны труда должна сама определить в этом вопросе или сразу, или методом проб

и ошибок. Перечислим лишь те классификации выявленных нарушений, которые приходилось видеть.

1. По названиям нормативно-правовых актов охраны труда, требования которых нарушены.

Эта классификация является самой очевидной и простой, но мало что дающая для целей выявления первоочередных направлений предстоящей профилактической трудовой охранной деятельности. Ведь многие нормативно-правовые акты или отраслевые правила имеют широкий спектр своей направленности. Достаточно вспомнить ПБРИП, требования которого касаются многих видов оборудования мастерских, различного инструмента (абразивного, электрифицированного, слесарного и пневматического), грузоподъемных механизмов, работ на высоте, сварочных и других огневых работ.

2. По характеру объектов и видам работ, где проводилась проверка на соответствие их требованиям нормативно-правовых актов по охране труда.

Пример такой классификации представлен в *приложении 31*. Приложение 32 содержит перечисление сути наиболее характерных выявленных нарушений, сгруппированных в соответствии с данной классификацией.

3. Согласно Классификатору причин наступления несчастного случая

(п. 2 Классификатора, приложение 4 к Порядку № 1232). Пример такой классификации представлен в *приложении 33*. Приложение 34 представляет наглядный пример того, как в рамки этой классификации укладываются некоторые из нарушений, выявленные несколько лет назад на одном крупном заводе.

В заключение данного раздела хочется сказать несколько слов об отношении к проведению проверок и выявлению нарушений требований охраны труда. Возможно, это и не самая приятная работа — указывать взрослым людям на их ошибки, незнание и небрежность. В ходе этой работы часто возникают конфликтные ситуации на самых разных уровнях — от простого рабочего до начальника подразделения. Порой, проявляя принципиальность, проверяющему бывает очень трудно сохранить душевное равновесие. Но осуществлять контроль охраны труда необходимо. Это ваша работа. А работу, говорят, надо делать хорошо! Пусть в этом вам помогает и вдохновляет сознание того, что по статистике 10 выявленных и устраненных нарушений предотвращают один несчастный случай. Так что лучше выявлять нарушения, чем расследовать несчастный случай! Автор абсолютно уверен в верности этого тезиса как специалист, не одну сотню раз делавший первое и не один десяток раз прошедший через второе.

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

Приложение 31

**Классификация выявляемых нарушений охраны труда
(по объектам контроля)**

1. Воздух рабочей зоны.
2. Системы газоснабжения. Огневые работы.
3. Грузоподъемные машины и механизмы.
4. Должностные инструкции.
5. Абразивно-заточные станки и инструмент.
6. Инструкции и инструктажи по вопросам охраны труда.
7. Компрессорные установки.
8. Лестницы, подмости. Работа на высоте.
9. Прохождение медосмотров.
10. Оборудование производственное.
11. Обучение по вопросам охраны труда должностных лиц.
12. Пожарная безопасность.
13. Пневматический инструмент.
14. Процессы производственные.
15. Состояние рабочих мест.
16. Ручные грузовые тележки.
17. Средства индивидуальной защиты.
18. Вентиляционные установки и освещение.
19. Слесарный инструмент.
20. Сосуды, работающие под давлением.
21. Специальное обучение по вопросам охраны труда.
22. Станочный парк.
23. Тара. Погрузочно-разгрузочные работы. Внутризаводской транспорт.
24. Технологические процессы и другая документация.
25. Электрифицированный инструмент.
26. Электросварочные работы.
27. Работа в действующих электроустановках.

Приложение 32

**Сущность наиболее характерных нарушений охраны труда,
классифицированных по объектам контроля**

1. Превышения содержания различных вредных веществ по отношению к ПДК в воздухе рабочей зоны на различных рабочих местах.
2. Ненадлежащее техническое состояние манометров на редукторах газовых баллонов. Не назначены ответственные лица за техническое состояние и безопасную эксплуатацию систем газоснабжения. Непринятие должных мер, исключающих возможность опрокидывания баллона. Допускается попадание искр на рукава и газоразборный передвижной пост. Длина рукавов превышает 30 м. Концы рукавов закреплены на газопроводе и на газовых горелках провололочными скрутками, а не хомутами. Сварочная кабина не оборудована вытяжной вентиляцией. Пайка припоями, содержащими свинец, проводится в неподготовленном и необорудованном месте неотдельного помещения; не приняты меры, исключающие возможность воздействия вредных и опасных производственных факторов (1-го класса опасности) на других работников; рабочее место не оборудовано местными отсосами. Не приняты должные меры от возможного механического повреждения рукавов. Нарушение правил хранения газовых баллонов: не в гнездах специальных стоек; без принятия мер, исключающих возможность их опрокидывания; без навинченных на их горловины предохранительных колпаков; на расстоянии менее 5 м от источников открытого огня, искрообразования; более двух баллонов рядом. Газоразборный пост не имеет соответствующей запорной арматуры, так как установленными вентилями воспользоваться при необходимости невозможно из-за отсутствия на них рукояток. Хранение в шкафу газоразборного поста кислорода камеры сварки посторонних засаленных (промасленных) предметов, что может привести к загрязнению кислородопровода и установленной в шкафу арматуры жировыми веществами. Рукава ГРА не проходят один раз в 3 месяца гидравлические (пневматические) испытания на прочность давлением в 1,25 рабочего давления, а результа-

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

ты этих испытаний не записываются в журнал произвольной формы. Резаки и горелки для ГРА не реже одного раза в месяц и во всех случаях подозрения на неисправность не проверяются на газонепроницаемость и горение (на отсутствие обратных ударов) с последующей записью результатов проверки в журнал произвольной формы. Редукторы для ГРА не реже одного раза в 3 месяца не подвергаются осмотру и испытанию на герметичность с занесением результатов в соответствующий журнал. ГРА, которая только что поступила в цех (резаки, горелки, редукторы и т. п.) вводится в эксплуатацию без соответствующей проверки и без регистрации результатов в журнал произвольной формы. Стационарные рабочие места, на которых производится пайка латуной, не оборудованы местной вентиляцией для удаления вредных выделений.

3. На участке не назначены ответственные лица за содержание в исправном состоянии грузоподъемных кранов и машин цеха, а также лица соответствующего обслуживающего и ремонтного персонала. Отсутствие при себе удостоверения о прохождении соответствующего специального обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда. Перемещение грузов с помощью ГПМ без защитных касок на головах работников и при специально выведенных из действия приборах безопасности и сигнализации. На месте производства данных работ не вывешены схемы строповки грузов. В месте, где производятся работы по подъему и перемещению грузов грузоподъемными кранами, находятся лица, не имеющие прямого отношения к выполняемой работе с помощью грузоподъемного крана. В процессе работы или во время перерывов груз остается в подвешенном состоянии. Между поднимаемым/опускаемым грузом и указанными частями оборудования находятся работники. Работники находятся возле груза при его подъеме и опускании, когда тот или иной из них находится на высоте более 1 м от уровня площадки, на которой они стоят. Оттягивание вручную или с помощью короткомерного неинвентарного инструмента груза при его подъеме и опускании. Нахождение работающих в зоне возможного падения груза. Просрочена дата следующего частичного технического освидетельствования, но данный грузоподъемный кран допущен к работе. ГПМ не снабжен ясным обозначением на видном месте регистрационного номера, грузоподъемности и даты следующего частичного или полного технического освидетельствования. Осуществление работ с помощью ГПМ при выведенных из действия приборах безопасности. Для грузов в данной таре не разработаны способы правильной строповки, с ними не ознакомлены строповщики и схемы эти не вывешены на местах производства работ. При ручной строповке (отстроповке) данной тары, стоящей во втором ярусе, не применяются специальные лестницы или другие средства подмащивания, обеспечивающие безопасность работающих. Электрическая таль не оборудована концевым выключателем для обеспечения автоматической остановки механизма подъема грузозахватного органа. Допускается перемещение и разгрузка автомашины с водителем в ее кабине под висющим грузом. Судя по обозначенной на табличке подвешного электрического крана дате следующего частичного технического освидетельствования, нарушена периодичность его проведения. Часть рабочих, участвующих в выполнении погрузочно-разгрузочных работ грузоподъемными механизмами, не носят защитные каски согласно ГОСТ 12.4.091—80 и ГОСТ 12.4.128—83. Данные нарушения свидетельствуют об отсутствии должной организации и контроля за ведением работ со стороны лица, ответственного за безопасное проведение работ грузоподъемными кранами, и непосредственными руководителями работ. Отсутствует распоряжение о назначении ответственных лиц за содержание в исправном состоянии и за безопасное проведение работ грузоподъемными кранами. Грузы, снятые электроталью, опускаются в не предназначенном для этого месте прямо на пол в несколько ярусов, что не исключает их падение или сползание, т. к. в этом месте установки грузов отсутствуют подкладки соответствующего размера и прочности.

4. На мастера участка не разработана и не утверждена инструкция о его обязанностях, правах и ответственности, т. е. должностная инструкция. Не осуществляется технический надзор за безопасной организацией работ в соответствии с требованиями строительных норм и правил, за оформлением субподрядчиком наряда-допуска и соответствующих согласований с ОГЭ и другими подразделениями, владельцами сетей и коммуникаций. Мастер не в полной мере обеспечил соблюдение установленных технологических процессов, трудовой дисциплины на участке, правильную и безопасную организацию рабочих мест, а также своевременное проведение инструктажей по охране труда, не на должном уровне осуществлял контроль за правильной и безопасной эксплуатацией оборудования и за выполнением подчиненными работниками правил и инструкций по охране труда. Не разработаны должностные инструкции работников, отвечающих данным организационным изменениям, не назначены распоряжением по цеху из числа аттестованных инженерно-технических работников лица, ответственные за те или иные работы. Спустя пять месяцев после истечения установленного срока нарушения, зафиксированные в обязательном для выполнения предписании, не устранены, а информация об их устранении в несвоевременном ответе цеха не соответствует действительности. Не все работники ознакомлены под подпись с распоряжением о несчастном случае, т. е. не обеспечено выполнение мероприятий по устранению причин несчастного случая. В течение трех дней после окончания периода временной нетрудоспособности потерпевшего не оформлено «Сообщение о последствиях несчастного случая» по форме Н-2.

5. Зазор между краем подручника и рабочей поверхностью шлифовального круга превышает 3 мм. Подручники установлены так низко, что точка соприкосновения изделий со шлифовальным кругом на-

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

ходится ниже горизонтальной плоскости, проходящей через центр круга. Возле станков не вывешены списки работников, имеющих право выполнять на них работу, а также табличка с указанием должностного лица из состава специалистов, которое отвечает за содержание в исправном состоянии данного станочного оборудования на участке и за его безопасную эксплуатацию. Наждачный круг заточного станка с горизонтальной осью вращения круга на участке не имеет стационарного защитного экрана для глаз. Установку абразивных кругов на указанный выше заточной станок производит не специально выделенный установщик или наладчик, а токарь, не прошедший соответствующее обучение и проверку знаний.

6. Проведение первичного инструктажа без оформления соответствующих записей о стажировке на рабочем месте в столбцах 10–12 Журнала регистрации инструктажей по вопросам охраны труда на рабочем месте. Проведение инструктажей по охране труда по не действующим на предприятии инструкциям. Проведение повторного, а не внепланового инструктажа после перерыва в работе более 30 календарных дней. Записи о проведении повторных инструктажей в Журналах регистрации инструктажей по вопросам охраны труда на рабочем месте не имеют сквозной нумерации. Повторные инструктажи на рабочем месте не всегда проводились в соответствии с выполняемой работой. Непроведение или несвоевременное проведение повторного инструктажа. Непроведение внеплановых инструктажей работниками после выявления нарушений ими требований нормативно-правовых актов по охране труда, зафиксированных в Журналах первой ступени контроля состояния охраны труда. Проводимые первичные, повторные, внеплановые и целевые инструктажи не завершаются проверкой знаний, приобретенных навыков безопасных методов труда, т. е. инструктажи проводятся формально. Отсутствуют утвержденные перечни: выполняемых работ и работ повышенной опасности по каждой профессии; нормативно-правовых актов по охране труда, актов по охране труда предприятия, технологических процессов, технологических (рабочих) инструкций, паспортов и т. д., соблюдение и обеспечение которых входит в круг функциональных обязанностей работников каждой профессии. Не осуществлен пересмотр необходимых инструкций по охране труда, действующих на предприятии. Не проводится инструктаж на рабочем месте по вопросам охраны труда в соответствии с данным видом выполняемых работ повышенной опасности по действующей на предприятии инструкции, так как она не разработана непосредственными руководителями данных работ. Работники, выполняющие по совмещению работы по управлению с пола грузоподъемными машинами, не прошли инструктаж по соответствующей ИОТ. Страницы Журнала регистрации инструктажей и записи в нем не пронумерованы, записи осуществлены не в предусмотренных столбцах. Допуск к работе без обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда как по основной профессии, так и по совмещаемой. Неправильно указываются виды инструктажей и причина проведения внеплановых инструктажей. Отсутствуют росписи инструктируемых лиц, нет соответствующих пояснений. Лицам, направляемым на работу, не предусмотренную трудовым договором, не всегда проводится целевой инструктаж. В записях Журнала регистрации инструктажей по вопросам охраны труда участка с начала года не указаны номера ИОТ, по которым проводились инструктажи. Отсутствует нумерация страниц Журнала регистрации инструктажей по вопросам охраны труда. Не оформлена запись о проведении стажировки и допуске к самостоятельной работе вновь принятого работника. Работники не прошли ежегодную проверку этих знаний, но были допущены к работе. У непосредственного руководителя работ отсутствует утвержденный перечень инструкций по охране труда для всех профессий работников и видов работ данной группы, а также отсутствует полный комплект этих инструкций. Отсутствуют необходимые записи о проведении стажировки и допуске к самостоятельной работе. Допуск к работе работников без проведения им инструктажа в соответствии с выполняемой работой. Проход наладчиков за ограждение технологического оборудования во время его работы в автоматическом режиме. Работникам, задействованным на работах повышенной опасности, повторный инструктаж проводится реже чем один раз в 3 месяца. Работникам не проводится обучение, инструктаж и проверка знаний по совмещаемой профессии. Выполнение работ работником с нарушением требований конкретной инструкции. Работникам участка, выполняющим операции транспортирования грузов на ручных тележках, не проводится инструктаж по охране труда в соответствии с этой работой по действующей на предприятии ИОТ для транспортировщика. Допуск к самостоятельному выполнению газоопасных работ без предварительного проведения стажировки под наблюдением опытного работника газовой службы в течение не менее первых 10 рабочих смен.

7. Не назначены ответственные лица за правильную и безопасную эксплуатацию компрессорных установок и воздухогазопроводов.

8. Эксплуатация лестниц, на которых не указаны инвентарные номера, даты проведения следующего испытания, принадлежность цеху (участку); деревянная лестница сбита гвоздями, без скрепления тетив болтами, без врезки ступеней в тетивы. Вертикальная металлическая приставная лестница не имеет, начиная с высоты 2 м от ее нижнего конца, дугового ограждения или каната с уловителем для закрепления карабина предохранительного пояса. Высота поручней ограждения переходного мостика через конвейер ниже установленной высоты в 1,1 м. Настилы некоторых подставок выполнены из не предусмотренных проектом материалов и замаслены до травмоопасного состояния. Ограждение некоторых площадок от-

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

отсутствует, нарушено или не соответствует проекту и требованиям нормативных актов по охране труда (отсутствуют участки перил, промежуточных горизонтальных элементов или сетки и бортовой доски высотой не менее 0,15 м). При выполнении работ на высоте не все работающие обеспечены такими средствами индивидуальной защиты, как каски, предохранительные пояса. Работы на высоте ведутся с неинвентарных подмостей и лесов. Зоны ведения работ на высоте, как правило, не имеют ограждений, удовлетворяющих требованиям ГОСТ 12.4.059–89 и предупреждающих знаков по ГОСТ 12.4.026–73. Отсутствует ограждение опасной зоны проемов в полу 2-го этажа, что может привести к падению в проем людей и транспортных средств. При совмещении работ на одной вертикали расположенные ниже рабочие места не оборудуются соответствующими защитными устройствами. Применяются леса и подмости, не соответствующие требованиям СНиП III-4-80, ГОСТ 24258, ГОСТ 27331 и ГОСТ 28012 (собранные с нарушениями их эксплуатационной документации, с отсутствием некоторых элементов — перил, ограждений, настилов и др., имеющие деформацию конструктивных элементов, не инвентарные). Перемещение передвижных лесов с находящимися на их верхней площадке работниками, материалами и инструментами. Нахождение людей под монтируемыми элементами конструкций и оборудования до установки их в проектное положение и закрепления. Ведение работ на высоте без разработанного ППР, содержащего необходимые решения по безопасности труда. Акт-допуск и наряд-допуск оформлены формально и не содержат достаточных мер безопасности для ведения указанных демонтажных работ на высоте с помощью газорезательной аппаратуры грузоподъемных кранов в непосредственной близости от транспортной магистрали. Место ведения работ на высоте на территории действующего предприятия и в непосредственной близости от транспортного пути с интенсивным движением не огораживаются и не выставляются знаки безопасности. Выполнение работ с двух случайных узких металлических подставок, поставленных одна на другую, что может привести к падению и травмированию работающего. На предохранительных поясах отсутствуют бирки с инвентарным номером и датой проведения следующего испытания. Рабочие, допущенные к выполнению работ на высоте (на расстоянии менее 2 м от неогражденного перепада по высоте около 5 м), не обеспечены соответствующими средствами индивидуальной защиты — поясами ПБ или ПЛ и не прошли соответствующий профессиональный отбор и медицинский осмотр. Средства подмащивания не имеют маркировки, содержащей наименование предприятия-изготовителя, номер изделия, дату изготовления. На видных местах элементов конструкций данных средств подмащивания или на прикрепленных к ним табличках не нанесены их регистрационные номера; ответственными лицами (мастерами) не проводилась их приемка в эксплуатацию и не проводятся их периодические осмотры с отражением записей в соответствующем журнале. В перильных ограждениях площадки, расположенной на высоте около 6 м, имеется разрыв в 0,8 — 1,0 м. Неинвентарное металлическое устройство для выполнения работ на высоте — подмости высотой 1,5 м находятся в неудовлетворительном техническом состоянии (не имеет маркировки, содержащей наименование подразделения, марку, номер изделия, дату изготовления). На участке нет ни одной приставной инвентарной лестницы. Переносные металлические лестницы, установленные в колодцах, после изготовления и периодически в процессе эксплуатации не подвергаются испытаниям статической нагрузкой. Применение металлических средств подмащивания, угол наклона трапов которых превышает 1:3. Переносные лестницы и стремянки после изготовления, капитального ремонта, а также периодически в процессе эксплуатации не испытываются статической нагрузкой в установленные сроки. Дата и результаты периодических осмотров и испытаний лестниц и стремянок не записываются в Журнал учета и осмотра такелажных средств, механизмов и приспособлений по установленной форме. Леса высотой более 4 м допущены в эксплуатацию без принятия их комиссией и без оформления акта приемки. Для выполнения работ на высоте с рабочей платформы ее перемещение с работниками группы, инструментом и материалами в рабочую позицию осуществляется не с помощью специального подъемника, а с помощью электропогрузчика, предназначенного для обработки (перемещения) грузов, а не людей. Распоряжением не назначен инженерно-технический работник, который должен контролировать состояние лестниц и стремянок. Эксплуатируется деревянное средство подмащивания высотой 1,35 м, которое не является инвентарным, не имеет паспорта, его деревянное ограждение и перила не соответствуют предъявляемым требованиям, не выдержат сосредоточенной статической нагрузки в 700 Н (70 гс).

9. Работник не прошел предусмотренного обязательного периодического медосмотра в установленные сроки.

10. Не приняты меры по постоянной очистке пластин конвейера от загрязнения свинцом с целью исключения возможности воздействия данного вредного фактора на работников других участков. Используемое приспособление не укомплектовано эксплуатационной документацией, содержащей требования по предотвращению возникновения опасных ситуаций при эксплуатации. Движущиеся части того или иного оборудования, являющиеся возможным источником травмоопасности для работающих на нем, не ограждены, не расположены так, чтобы исключалась возможность прикасания к ним работающего, и не использованы другие средства, предотвращающие травмирование. Рабочие места наладчиков, обслуживающих указанные линии, находятся внутри их защитного ограждения в непосредственной близости от

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

движущихся частей линий, то есть не исключена возможность прикасания к ним наладчиков и других работающих. В данном случае не используются другие технические средства, предотвращающие травмирование. На пульте включения заблокирована одна из кнопок двуручного включения, т. е. не исключена возможность прикасания к движущимся частям оборудования, являющихся возможным источником травмоопасности. На стационарных машинах контактной сварки, на которых проводится рельефная сварка мелких деталей, нарушается безопасность конструкции данного оборудования неприменением встроенного в конструкцию такого средства защиты работающего, как двуручное управление. Движущиеся части пневмоприжимов кондуктора не ограждены, расположены так, что не исключается возможность прикасания к ним рук работающих сварщиков, а примененный способ включения — одноручное, не может предотвратить травмирование их рук. Технологическая оснастка не имеет маркировки согласно указаниям чертежей. Запуску конвейеров после обеденного перерыва не предшествует действие предупредительной звуковой сигнализации, включающейся автоматически до включения приводов конвейеров. Движущиеся части пластинчатых конвейеров в зонах постоянных рабочих мест не имеют части ограждений, предусмотренных конструкторской и эксплуатационной документацией. Отсутствие возле каждого станка или группы станков списков работников, имеющих право выполнять на нем или них работу, а также таблички с указанием должностного лица, которое отвечает за содержание в исправном состоянии станочного оборудования и за его безопасную эксплуатацию. Стационарные станки установлены не на прочных фундаментах или основаниях, а непосредственно на пол без их надежного закрепления с помощью анкерных болтов. На корпусе передвижного сварочного трансформатора не указан инвентарный номер, дата проведения следующего измерения сопротивления изоляции и принадлежность цеху. Кондуктор оборудован площадками (платформами), но они не оборудованы лестницами, перилами и другими устройствами, размеры и конструкция которых исключала бы возможность падения работающих и обеспечивала бы удобное и безопасное выполнение трудовых операций, включая операции по техническому обслуживанию. Система управления данного оборудования не исключает создания опасных ситуаций из-за нарушения работающими последовательности управляющих действий (например, нажатие кнопки до расфиксации хотя бы одного ручного прижима). Обдув сжатым воздухом из шлангов оборудования и пола с целью уборки. Участок конвейера на всем своем протяжении не оборудован площадками, перилами и другими устройствами, размеры и конструкция которых исключали бы возможность падения работающих и обеспечивали бы удобное и безопасное выполнение трудовых операций. Безопасность конструкции данного производственного оборудования не обеспечена применением встроенных в его конструкцию средств информации, предупреждающих о возникновении опасных ситуаций — световой сигнализации, так как один из двух предусмотренных проблесковых маяков не работает. Закрепление насадок, головок на шпинделях пневмогайковертов не предусмотренной конструкторской документацией способом, а с помощью стальной проволоки, острые концы, заусенцы которой выступают за пределы соответствующих пазов насадок и представляют реальную опасность травмирования рук работающих. Не выполнены очередные регламентные работы по техническому обслуживанию его оборудования, то есть не достигается безопасность производственных процессов сборки упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени их функционирования не обеспечена осуществлением установленных режимов, регламентов работы по техническому обслуживанию производственного оборудования. Безопасность конструкции данного производственного оборудования не обеспечена применением встроенных в их конструкцию средств защиты работающих (ковриков безопасности). Такое средство защиты работающих, как пульт двуручного управления многоточечной сварочной машины не выполняет свое назначение по защите оператора от движущихся частей (электродов), от искр и выплесков металла непрерывно в процессе функционирования данного производственного оборудования, так как этот пульт придвинут вплотную к данной сварочной машине. Система управления оборудования выполнена так, что нахождение людей в опасной зоне его движущихся частей не исключает его функционирование, а каждому пуску не предшествует автоматический предупреждающий сигнал, продолжительность действия которого позволяет лицу, находящемуся в опасной зоне, покинуть ее. Импортное оборудование уже смонтировано, установлено и фактически допущено к эксплуатации, а экспертиза на соответствие его нормативно-правовым актам по охране труда, действующим на территории Украины, до сих пор отсутствует.

11. Инженер-технолог, отвечающий за полную отражения требований безопасности в разрабатываемых документах, допущен к работе без обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда. Лица, ответственные за безопасную эксплуатацию машин, механизмов, оборудования повышенной опасности, и должностные лица, служебные обязанности которых связаны с руководством и контролем за выполнением работ с повышенной опасностью, не прошли обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в объеме выполняемой ими работы. Руководители, которым непосредственно подчинены электротехнологические работники, над которыми они осуществляют техническое руководство и контролируют их работу, не имеют группу по электробезопасности не ниже, чем у подчиненных им работников. Должностные лица, включенные в Перечень должностей должностных лиц, которые проходят обучение и проверку зна-

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

ний по вопросам охраны труда, при приеме на работу или периодически, один раз в три года, не прошли данного обучения согласно Типовому тематическому плану и программе обучения по вопросам охраны труда должностных лиц. Должностные лица, которые не прошли обучение и проверку знаний по вопросам охраны труда по указанным выше НПА ОП, допущены к работе.

12. Перепланировка помещения, в результате которой оно осталось без въездных ворот, осуществлена при отсутствии проектной документации (планировки), которая прошла предварительную экспертизу на соответствие нормативно-правовым актам по вопросам пожарной безопасности с позитивным результатом в органах государственного пожарного надзора. На территории площадки продолжается курение на рабочих местах, а не в обозначенных и специально оборудованных для этой цели местах. Расстояние от многоточечных машин контактной сварки до стола сварщика, стоящего между ними, на котором производится приклеивание прокладки горючим материалом — клеем БФ-88 и находится емкость с ним, не превышает 1 м, вместо предусмотренных 4 м. У колонны оставлен под напряжением кабель с незаизолированными токоподводящими жилами (клеммами), которые ранее были подсоединены к демонтированной подвесной сварочной машине контактной сварки. Выявлено использование для отопления самодельного электронагревательного оборудования (плитки) и самодельного кипятильника, что не предусмотрено технологическим процессом. Допускается соединение жил проводов и кабелей электросварочного оборудования не с помощью опрессовывания, пайки или сжатия (болтовые), а с помощью скруток, без последующей изоляции мест соединения.

13. Закрепление гибких шлангов ручного пневматического инструмента с помощью проволочных скруток, а не стяжных хомутов. Использование ручного пневматического инструмента с абразивными кругами, обод и боковые стенки защитных кожухов которого сварены не сплошным швом и не имеют усиления. Подсоединение к магистрали сжатого воздуха с помощью шланга, состоящего из 4 коротких кусков, соединенных между собой с помощью гладких трубок и проволочных скруток; место присоединения воздушного шланга к данному инструменту пропускает воздух. Перегибание шлангов, ведущих к неиспользуемому пневматическому инструменту, вместо применения запорной арматуры. Некоторые шланги от пневматического ручного инструмента к магистралям достигают в длину 45 — 50 м, размещены так, что не исключается возможность их случайного повреждения. Обрезка острых торцевых кромок листообразных деталей производится с помощью фибрового шлифовального диска ручной пневматической машиной. Пневматический инструмент, независимо от условий его работы и исправности, разбирается, промывается, смазывается и проверяется на холостом ходу реже чем один раз в 6 месяцев. Обработка торцевых кромок деталей боковой поверхностью отрезного абразивного круга, насаженного на шпиндель ручной электрофицированной машины фирмы BOSCH. На воздухоподводящих трубопроводах при необходимости невозможно воспользоваться запорной арматурой (вентильми), так как на ней отсутствуют «барашки». На ротор пневматической машины МП 2009 БУИ установлен не предусмотренный ее паспортными данными отрезной круг, не огражденный прочно закрепленным защитным кожухом. Головка (насадка) пневмогайковерта закреплена на шпинделе таким образом, что имеется заусенец, острый конец, выступающий за пределы паза, т.е. имеется опасность травмирования рук работающего. На блоке подготовки воздуха выявлен манометр без стекла и с другими повреждениями. Зазоры между кругом и верхней кромкой раскрытия подвижного кожуха, а также между его боковыми стенками и фланцами для крепления круга превышают 15 мм. Машинами ручными шлифовальными пневматическими ИП-2009А, предназначенными для шлифовальных, зачистных и полировальных работ, выполняются отрезные работы (на их валы насажены отрезные круги диаметр которых в 2 раза превышает предусмотренный). В качестве рабочего инструмента на машинах ручных шлифовальных пневматических радиальных ИП-2018 применяются шлифовальные кольца из шлифовальной шкурки, надетые на войлочные или резиновые круги, а не шлифовальные круги типа ПП 100х20х20 по ГОСТ 23182—78. Работа машинами ИП-2018 без предусмотренных защитных кожухов. На гибких шлангах длиной до нескольких десятков метров пневматических машин на расстоянии не более 3 м от рабочего места отсутствуют запорные устройства. Не перед каждой пневматической ручной машиной участка в присоединительном трубопроводе воздухоподводящей сети, питающей машины, включена воздухоподготовительная аппаратура (пост), состоящая из фильтра — влагопоглотителя, маслораспылителя или маслоуловителя и регулятора давления.

14. Безопасность производственного процесса перемещения оснований тельфером с автомобиля «пикап» на накопительный конвейер не достигается упреждением опасной аварийной ситуации в течение всего времени его функционирования и не обеспечена применением технологического процесса, так как в нем отсутствует операция «Перегрузка», описывающая данное перемещение основания с указанием особенностей, режимов работы, приемов безопасного съема, укладки и размещения (количество одновременно снимаемых оснований, количество их в штабеле и т. д.). Также в операции 030 «Перегрузка» отсутствует переход по возвращению свободной от груза тали в исходное положение. Безопасность производственных процессов в ходе операций ... т/п ... не достигается в полной мере, так как она не обеспечена применением работающими с ручным пневмоинструментом средств защиты, соответствующих характеру

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

проявления возможного производственного вредного фактора — вибрации, потому что в этих операциях т/п не указаны СИЗ от вибрации. Приемы выполнения операции не отражены в применяемом технологическом процессе № ____; рабочие не обучены, не проинструктированы, как выполнять эту операцию правильно и безопасно; в данном т/п не отражена операция по транспортированию пустой сложенной модульной деревянной тары в обратном направлении. В комплекте документов на технологический процесс № ____ безопасность соответствующего производственного процесса не достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени его функционирования не обеспечена применением приемов, режимов работы, так как отсутствует указание необходимого количества рабочих для безопасного выполнения указанных переходов по перемещению габаритной детали. Безопасность производственного процесса ремонта электрического кабеля не достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени его функционирования не обеспечена применением технологического процесса (комплекта технологической документации на выполняемые работы), а также приемов выполнения этих работ.

15. Рабочие места и проходы в мастерской группы механика загромождены запчастями, деталями, заготовками, материалами, инструментом и т. д., так как на рабочих местах не предусмотрено достаточно площади для установки на ней стеллажей, тары, столов и других устройств для размещения оснастки, материалов, заготовок, готовых деталей и отходов производства. На постоянных рабочих местах сварщиков в камере сварки в августе верхняя граница температуры воздуха рабочей зоны достигала 33 — 36 °С вместо предусмотренных 27 °С. Рабочие места рихтовщиков, выполняющих зачистку и шлифовку, не оборудованы переносными защитными экранами, и отлетающие частицы металла, абразива и искры попадают на других рабочих, работающих рядом. Питьевая вода, электрочайник и чайные чашки хранятся не в соответственно оборудованных местах, а прямо на столе сварщика в кабине сварки. На участке, на котором работает более 100 человек, уже несколько месяцев из-за ремонта отсутствует туалет (уборная). Многочисленная тара с деталями расставлена хаотично с нарушениями планировки и карты организации труда и рабочего места рабочего.

16. Грузовые ручные тележки не имеют табличек (бирок, надписей) с ясно указанными на них датой испытания, грузоподъемностью, инвентарным номером и номером цеха (участка)-владельца. Администрация цеха не назначила из числа ИТР лицо, ответственное за выпуск на линию в исправном состоянии, за своевременный осмотр и ремонт ручных тележек. В цехе, на участке не разработана должностная инструкция, регламентирующая обязанности, права и ответственность данного ответственного лица.

17. Неиспользование средств индивидуальной защиты глаз — защитных очков (при их наличии). Применение для защиты рук электрогазосварщиков бязевых перчаток вместо предусмотренных технологическим процессом брезентовых комбинированных рукавиц (ГОСТ 12.4.010—75, тип Е и Б). К выполнению работ с вредными и опасными условиями труда, а также к работам, связанным с загрязнением, допускаются работники, не обеспеченные или не имеющие предусмотренных спецодежды, спецобуви и других СИЗ. В качестве средства индивидуальной защиты рук завальцовщикам выдаются трикотажные или бязевые перчатки, которые не обеспечивают должной защиты рук работающих от механических воздействий острых кромок штампованных металлических деталей. Не организованы и не осуществляются обмен и сдача в стирку рабочей одежды рихтовщиков по свинцу не реже одного раза в неделю. На 14 человек паяльщиков сплавами, содержащими свинец, и рихтовщиков по свинцу в качестве СИЗ органов дыхания были выданы 10 шт. респираторов РУ-60М с фильтрами КД, которые предназначены для защиты от паров ртути, а не свинца. В операции «сборка» т/п ... предусмотрено применение перчаток 9827-289. Такие средства индивидуальной защиты рук работающих не соответствуют характеру проявления возможных опасных факторов на данных рабочих местах — воздействию острых кромок и заусенцев на поверхностях заготовок и не обеспечивают должной защиты от этих факторов. В операции «Контактная точечная сварка» данного технологического процесса не предусмотрено применение такого СИЗ органов слуха работающих, как вкладыши противозумные группы «А» ГОСТ 12.4.051—87. Неиспользование курток, защитных касок, защитных очков, вкладышей в уши, рукавиц, СИЗ рук от вибрации и т. д., то есть тех СИЗ и спецодежды, которые предписаны требованиями нормативно-правовых актов по охране труда. В операциях «Сварка в углекислом газе», «Дуговая сварка в среде защитных газов» т/п № ____ не указаны такие средства коллективной защиты работающих, используемые непосредственно на рабочих местах, как вентиляционные устройства. В операции «Склеивание» т/п ... не указано такое средство индивидуальной защиты рук рабочего, наносящего клей БФ-88, как резиновые перчатки. Работники, осуществляющие заправку автомобиля тормозной жидкостью, содержащей гликоль, с помощью соответствующей установки, не обеспечены биологическими перчатками; им не организована замена спецодежды в случае попадания на нее тормозной жидкости. Неприменение сварщиками при работе на контактных машинах для защиты от искр и брызг расплавленного металла специальной одежды и обуви, соответствующей ГОСТ 12.4.103, СИЗ рук от контакта с нагретыми поверхностями, искр и брызг расплавленного металла, соответствующие ГОСТ 12.4.103, для защиты от шума не применяются СИЗ по ГОСТ 12.4.051,

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

а некоторые сварщики для защиты лица и глаз не применяют защитные очки по ГОСТ 12.4.013. Неприменение спецодежды (курток) и других СИЗ (респираторов, берушей, защитных очков) в соответствии с нормами и Правилами безопасности. Водопроводно-канализационный участок по-прежнему не обеспечен предохранительным и защитным инвентарем, обеспечивающим безопасное проведение работ в колодцах, траншеях, котлованах и т. п. сооружениях (отсутствуют газовый анализатор, контрольная лампа ЛБВК (шахтерская), противогазы шланговые); имеющийся сигнализатор горючих газов GS-500C-CH4 не предназначен для обнаружения углекислого и других газов, присутствие которых возможно в указанных сооружениях.

18. Проведение сварочных работ при неработающей местной вытяжной вентиляции. Освещенность участка, на котором производится контактная сварка, не соответствует ДБН В.2.5-28-2006 «Естественное и искусственное освещение», так как часть светильников дневного света не работает. Сварочная кабина участка не оборудована вытяжной вентиляцией, т. к. установленный в ней аппарат ФЭСВ-1200 не действует. Пайщики и рихтовщики по свинцу работали часами и сменами при отключенных вентиляционных установках из-за отказа последних. Работа вентиляционных установок на указанных выше рабочих местах не контролируется с помощью специальной сигнализации (световой, звуковой).

19. Стальные сменные плоские губки некоторых тисков участка не имеют насечки на рабочих поверхностях. Используется слесарный инструмент, не отвечающий предъявляемым требованиям (молотки с поврежденными рукоятками, не обеспечивающими эксплуатационной прочности и надежности в работе или многократно приваренные к металлическим рукояткам; напильники, на заостренные концы которых не насажены ручки или с приваренным куском металлической трубы вместо рукоятки; рожковые гаечные ключи с увеличенным размером зева, удлиненные другим ключом с помощью сварки с заусенцами; инструменты ударного действия (зубила, крайцеи, бородки, керны и др.), не имеющие гладкой затылочной части, без трещин, заусенцев, наклепов и сколов и т. д.).

20. Не назначены ответственные лица за исправное состояние и безопасное действие сосудов, работающих под давлением. Надписи, нанесенные на сосуды, работающие под давлением, свидетельствуют о том, что истек срок очередного освидетельствования. Судя по просроченным датам внутренних осмотров и гидравлических испытаний, нанесенным на таблички сосудов, работающих под давлением, их владельцем не обеспечено проведение их технического освидетельствования и диагностирования в установленные сроки. На время отпуска, командировок, болезни и в других случаях отсутствия ответственного лица за исправное состояние и безопасное действие сосудов выполнение его обязанностей не возлагается распоряжением по цеху на другого инженерно-технического работника. Регулировка предохранительных клапанов, установленных на оборудовании для работы с кислородом, осуществляется непосредственно на оборудовании, а не на специальных стендах. Циферблаты манометров, установленных на магистрали, подводящей сжатый воздух к стационарным машинам контактной сварки, не снабжены красной чертой по делению, соответствующему высшему допускаемому рабочему давлению, а на их стеклах отсутствует клеймо.

21. Работники участка, занятые на работах с повышенной опасностью (верхолазные, на высоте, с подъемных люлек, с лесов, на конструкциях мостовых и козловых кранов и т. д.), не прошли ежегодного специального обучения и проверку знаний НПАОП 0.00-1.15-07 «Правила охраны труда при выполнении работ на высоте». Работники участка, занятые на работах с повышенной опасностью (обслуживание и наладка оснащения газоопасных работ, транспортировка баллонов со сжатыми, сжиженными, инертными газами, обслуживание сосудов, работающих под давлением, работы с окислительными веществами), не прошли ежегодного специального обучения и проверку знаний НПАОП 24.1-1.30-88 «Правила безопасности при производстве и потреблении продуктов разделения воздуха» и НПАОП 0.00-1.43-85 «Правила техники безопасности и гигиены труда при производстве ацетилена и газопламенной обработке металлов». Наладчик привлечен к выполнению погрузочно-разгрузочных работ с помощью ГПК, управляемого с пола, без соответствующего обучения, проверки знаний по вопросам охраны труда и дублирования. Слесари механосборочных работ, выполняющие работы повышенной опасности по управлению электрическими таями, не имели при себе удостоверений о прохождении соответствующего специального обучения и проверки знаний нормативно-правовых актов по охране труда. Слесари механосборочных работ, управляющие электрическими таями с пола, не имеют соответствующей группы по электробезопасности. Должностные лица и другие работники участка, занятые на работах, отмеченных в НПАОП 0.00-2.24-05 «Перечень работ с повышенной опасностью» (пп. 10, 11, 12, 14, 15, 29, 31, 44, 49, 53, 54, 70, 94, 95, 101, 104), не проходят ежегодное специальное обучение и проверку знаний всех соответствующих нормативно-правовых актов по охране труда, допущены к работе. Электротехнологический персонал участка (сварщики на машинах контактной сварки, электрогазосварщики, наладчики), осуществляющие эксплуатацию электротехнологических установок, не имеют квалификационной группы по электробезопасности не ниже II. Их непосредственные руководители (мастера, начальник участка), которым непосредственно подчинены данные электротехнологические работники, не имеют квалификационной группы

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

по электробезопасности не ниже, чем у подчиненных, т.е. II и выше. Работники бюро не прошли обучение и внеочередную проверку знаний по переработанным «Правилам технической эксплуатации электроустановок потребителей» (ПТЭЭП), но допущены к работе.

22. Значительное количество станков участка не имеют табличек со списками работников, имеющих право выполнять работу на них, с указанием должностного лица из состава специалистов, отвечающего за содержание в исправном состоянии станочного оборудования на участке и за его безопасную эксплуатацию. Края подручников заточного станка со стороны круга имеют выбоины; зазор между краем подручника и рабочей поверхностью круга превышает 3 мм; один защитный экран отсутствует, а второй — расколот.

23. Допускается укладка деталей, узлов в тару, ручные грузовые тележки значительно выше их бортов. В не предназначенных для этого местах на территории участка, на его проходах, вдоль проезда и на нем установлены многочисленные тарные ящики. Способ производства погрузочно-разгрузочных работ в указанных местах временного складирования грузов не предусматривает предотвращения или снижения до уровня допустимых норм воздействия на работающих опасных и вредных производственных факторов путем механизации и автоматизации этих работ, так как снятие-установка грузов массой 173 кг/с на грузовую тележку выполняется вручную. При выполнении операций по транспортировке узлов с помощью электрических талей, когда имеется опасность падения предметов сверху, рабочие участка на местах производства погрузочно-разгрузочных работ не носят защитные каски установленных образцов. Складирование грузов в подвальной помещении ведется без утвержденной транспортно-технологической схемы и с нарушением требований к наличию и габаритным размерам транспортных проездов и проходов. Возвратная тара в значительных количествах хранится в непредусмотренном месте — под наружной стеной цеха и на проезжей части дороги между въездными воротами в цех и в склад. Технологический процесс на перемещение данной тары не представлен. Габаритные линии проезда цеха между воротами № 1 и № 2 нанесены с нарушением требования о расстоянии в 0,5 м или 0,8 м между границей проезжей части и элементами конструкции зданий или оборудованием, в результате чего на проезжую часть данного проезда выступают на 0,2—0,35 м стояки стальных труб у трех колонн. Вдоль левой стороны проезда не обозначена граница расстановки оборудования на расстоянии 0,5 м от границы проезжей части. На складских площадках первого этажа тара с деталями и пустая складная тара укладывается в неустойчивые штабели высотой в 5 ярусов; при этом отношение высоты штабеля к длине наименьшей стороны тары превышает 4,5. Расстановка тары с боковинами и другими деталями на складской площадке первого этажа осуществлена столь плотно, что контейнеры защемлены друг другом и прижаты к колоннам. Транспортировка тары длиной 3,03 м к месту складирования осуществлялась электропогрузчиком через проезд с разворотом на 90°; но ширина данного проезда в 3,5 м не обеспечивает безопасного выполнения такого маневра. Подвоз и расстановка с поворотом на 90° тары с деталями к рабочим местам сварщиков у стационарных машин контактной сварки осуществляется электропогрузчиком грузоподъемностью в 1 т по проезду шириной в 2,2 м, которая также не обеспечивает безопасного выполнения этих маневров. На складских площадках первого этажа не обозначены габаритными линиями границы штабелей, проходов и проездов между ними. На подвальной складской площадке зафиксированы случаи перемещения через въездные ворота и по проезду тары волоком, т. к. ширина проезда и ворот не обеспечивает безопасность движения транспортных средств с грузом, наибольший размер которого превышает 3 м. Подобный способ производства работ противоречит требованиям нормативно-технической документации к эксплуатации транспортных средств и создает дополнительные опасные производственные факторы и аварийные ситуации. Производство погрузочно-разгрузочных работ с применением грузоподъемных кранов, управляемых с пола, при наличии водителя в кабине автомобиля. Нахождение работающих в зоне возможного падения груза. Груз оставляется в подвешенном состоянии (на крюке ГПМ) в перерывах в работе, на обед и в ожидании транспортного средства. Не разработана и не утверждена в установленном порядке планировка размещения грузов на складе. Места производства погрузочно-разгрузочных работ не оснащены необходимыми знаками безопасности, а движение транспортных средств в этих местах на складе не организовано по транспортно-технологической схеме с установкой соответствующих дорожных знаков. Службами ОГТ не осуществлена разработка и утверждение в установленном порядке необходимых технологических документов, таких как схема движения транспорта по складу, технологических процессов по перемещению на него и обратно производственных грузов. Таким образом, не выполнено требование об обеспечении упреждения опасной аварийной ситуации в течение всего времени функционирования производственных процессов. На месте ведения работ не вывешены и не выданы на руки стропальщикам и машинисту подъемного крана схемы правильной строповки грузов — демонтируемых труб. На видном месте при въезде в цех и на втором этаже склада не установлены схемы движения транспорта. Разгрузка грузов производится вне границы погрузочно-разгрузочной площадки, установленной действующей нормативно-технической документацией. При проведении погрузочно-разгрузочных работ не принимаются меры, предотвращающие самопроизвольное движение транспортных средств. На площадках для укладки

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

грузов не обозначены границы штабелей, проходов и проездов между ними; допускается размещение грузов в проездах и проходах. Обозначенная ширина данного проезда не обеспечивает безопасность двухстороннего движения транспортных средств. По территории предприятия (проезд между воротами № 2 и № 3) осуществлялась перевозка негабаритных грузов шириной 3,2 м без письменного разрешения службы безопасности движения предприятия и без обязательного сопровождения их инженерно-техническим работником, ответственным за их перевозку. Насосы высокого давления находятся в постоянно подвешенном состоянии на крюках и стропах грузоподъемных кранов, управляемых с пола. Эксплуатация значительного количества производственной тары с нарушениями требований безопасности, а именно: грязная, в неисправном состоянии, наружная и внутренняя поверхности ржавые, неокрашенные; тара, не имеющая маркировки, не прошедшая периодического осмотра, с трещинами, износом и искривлениями в захватных и фиксирующих устройствах, что не обеспечивает надлежащей устойчивости штабелей в местах промежуточного складирования и на рабочих местах. На рабочих местах допускается укладка деталей в тару выше ее бортов, а крупных деталей — непосредственно на пол без подкладок в непредназначенных для этого местах, где не исключается их падение, опрокидывание и сползание. Узлы складировются на накопительном конвейере в четырехъярусные штабели, примыкающие вплотную друг к другу без сохранения между ними интервалов шириной не менее 0,8 м для прохода обслуживающего персонала при строповке грузов. Межоперационное транспортирование узлов часто производится не в таре и оснастке, которая указана в технологической документации на транспортирование, а путем переноски стопками в руках, что чревато травмированием. Способ производства работ, изложенный в переходах операции «Контактная сварка» т/п инв. № _____ не в полной мере предусматривает предотвращение или снижение до уровня допустимых норм воздействия на работающих опасных производственных факторов путем правильного размещения и укладки деталей в сборе на подставках (количество, ярусность, интервалы и т. д.), так как не содержит соответствующих указаний. Размещение узлов на рабочих местах слесарей механосборочных работ сварочного производства вдоль конвейера осуществляется прямо на кусках резины, лежащих на полу, а не в оснастке или таре, которая указана в технологической документации на транспортирование этих грузов. Транспортирование грузов с ПРП-6 на рабочие места участка производится не в заводской металлической таре и оснастке, которая указана в т/п № _____, а в деревянной модульной складной таре поставщика. Крупногабаритные грузы (5000х2300 мм) 2-й категории по массе (от 80 до 500 кг) перемещаются между операциями и грузятся на транспортное средство не механизированным способом, а вручную, одновременными усилиями 12–16 рабочих. Длинные детали укладываются для транспортирования в не предназначенную и не указанную в технологической документации тару, длина которой меньше длины деталей, поэтому края уложенных деталей находятся выше уровней бортов тары и выступают за ее габариты. Площадка для проведения погрузочно-разгрузочных работ не имеет обозначенных границ. В операции «Транспортирование» т/п ... среди приведенных нормативно-технических документов по охране труда нет ссылок на обозначение действующей в цехе транспортно-технологической схемы движения транспорта, а в ее описании (переходах) не указана начальная точка движения и расстояние. Такое место производства погрузочно-разгрузочных работ и подъездные пути к нему, как пересечение кранового пути электротали, с помощью которой транспортируется узел с поста 3 на пост 4, и цехового транспортного проезда не оборудовано общепринятыми дорожными знаками и указателями. Работа внутризаводского транспорта на территории цеха осуществляется не в полном соответствии с утвержденными схемами движения транспортных средств. В данных схемах не указаны направления, маршруты, пути движения пешеходов. Схемы движения транспортных средств и пешеходов не вывешены на всех необходимых видных местах — у входных дверей и въездных ворот цеха, а там, где вывешены, они неправильно сориентированы относительно расположения цеха. Такой элемент оборудования, как пульт управления главным кондуктором линии, находится непосредственно на проезжей части проезда, а не отделен от ее границы расстоянием не менее чем 0,5 м (а при движении людей — не менее 0,8 м). У колонны в подвешенном на тросе состоянии находится весьма массивное устройство для набивки нумерации. После окончания и в перерыве данных работ указанный механизм поднимается на тросе и остается в подвешенном положении (он не застрахован дополнительно, в зоне его возможного падения находятся работающие — сварщики, контролеры ОТК). Покрытие транспортного проезда вдоль линии у колонны неровное, имеет значительные выбоины. Защитное ограждение торцевой части линии находится не на расстоянии 0,5 — 0,8 м от границы проезжей части, а непосредственно на ней (за белой граничной линией). При выполнении работ по техническому обслуживанию и ремонту вентиляционных систем цеха работники группы энергетика демонтируют-монтируют и перемещают грузы (электродвигатели и др.) массой более 20 кг без помощи подъемно-транспортных устройств и средств механизации, вручную. Работники участка для перемещения грузов массой более 20 кг (мелкие детали, наваленные в совковую тару) не применяют средств механизации — ручные тележки, а тянут груз (совковую тару) волоком по полу. Перемещение грузов массой около 200 кг — извлечение спрессованных пакетов картона из шахт прессов и погрузка их на вилы погрузчика, — на участке производится не с помощью подъемно-транспортных устройств или

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

средств механизации, а вручную методом кантования. Проезды и проходы участка загромождены: на них, на их граничных линиях постоянно находится временно установленное оборудование, складировается сырье, материалы, изделия, детали, отходы производства и т. д.

24. На участке выявлены приспособления (поворотный стол), тара (ручные грузовые тележки), не отвечающие требованиям действующего технологического процесса. В результате их применения допущено несоответствие организации рабочих мест, складирование заготовок, деталей картам организации рабочих мест или технологическим планировкам, т. е. производственный персонал участка не соблюдает требования действующего технологического процесса. Безопасность производственных процессов сборки-сварки не достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени их функционирования не обеспечена применением соответствующих мер безопасности, защиты обслуживающего персонала и включением требований безопасности в технологическую документацию, так как технологические процессы ... и ... не содержат текстового изложения требований мер безопасности при нанесении огнеопасного и вредного грунта ремонтного на петли на рабочих местах электрогазосварщиков полуавтоматической электродуговой сварки в среде защитных газов. Также в них не указаны средства индивидуальной и коллективной защиты работающих, соответствующих характеру проявления возможных опасных и вредных производственных факторов этого грунта. Операцию «Слесарную» по снятию с тележки, транспортировке и установке габаритного узла выполняет один рабочий, а не два, как предусмотрено действующими технологическими процессами. Изменения в технологии, обусловленные демонтажом и реконструкцией оборудования и приводящие к реконструкции существующих или созданию новых рабочих мест, не сопровождаются разработкой предусмотренных технологических документов (технологических процессов, КОТ и РМР). В не предназначенном для этого месте на проезжей части ведутся электросварочные и окрасочные работы по ремонту цеховой металлической тары, не оформленные необходимыми технологическими документами (технологическими процессами, КОТ и РМР). Работе по модернизации а/л, обусловленной общей реконструкцией цеха, не предшествовала технологическая проработка технической документации, чем была нарушена безопасность производственных процессов, достигаемая упреждением опасной аварийной ситуации в течение всего времени их функционирования за счет, в том числе, применения технологических процессов, рационального размещения производственного оборудования и организации рабочих мест. На складе транспортировщики участка выполняют технологические операции (переходы), которые отсутствуют в действующих технологических процессах, а именно: извлекают вручную детали из деревянной тары поставщика, укладывают их произвольным образом на не предназначенные для этого тележки цеха, развозят их на тележках по линии в места, определенные технологическим процессом. В технологическом процессе операции пайки и рихтовки не сопровождаются изложением специфических требования безопасности, обусловленные работой со сплавами, содержащими свинец. В комплекте документов на технологический процесс имеются ссылки на не действующие в настоящее время ИОТ или на не соответствующие описываемой операции. Производилась отрезка труб из прямых и изогнутых отходов, что не предусмотрено действующим технологическим процессом. Работниками цеха на складе осуществляется производственный процесс разборки и подготовки к утилизации невозвратной деревянной и металлической тары и упаковочных материалов, безопасность которого не обеспечена упреждением опасной аварийной ситуации путем применения технологического процесса. На участке проводились разовые работы повышенной опасности по нейтрализации соединений шестивалентного хрома, содержащегося в жидком натре едком, раствором гидросульфита натрия; безопасность этого производственного процесса не была обеспечена упреждением опасной аварийной ситуации путем применения соответствующего технологического процесса (вида работ), а также приемов, режимов работы в порядке обслуживания производственного оборудования. Безопасность производственных процессов сборки-сварки и завальцовки не достигается в полной мере применением и соблюдением комплектов документов на соответствующие технологические процессы, так как в действительности они выполняются не только с перечисленными выше нарушениями нормативных актов по охране труда, но с нарушениями самих этих комплектов документов. В операции «Транспортирование» т/п ... среди нормативно-технических документов по охране труда нет ссылки на обозначение действующей в цехе транспортно-технологической схемы (схемы движения транспорта), в описании операции не указан маршрут движения, расстояние. В описании (переходах) операции «Контактная сварка рельефная» т/п ... и ... не указаны особенности, приемы безопасной укладки гайки на нижний электрод машины контактной сварки и способ ее включения; в описании (переходах) операций «Сборка» т/п ... отсутствуют необходимые указания об особенностях их выполнения и о таких приемах безопасности, как использование двуручного включения, ковриков безопасности и фотоэлементных блокировок, которыми оборудованы посты загрузки автоматической линии. Требования безопасности в операциях «Перегрузка» т/п ... не отражены с применением ссылок на обозначение действующей на предприятии инструкции по охране труда для машиниста тельфера. После текстового изложения переходов операций «Контактная сварка» т/п ... отсутствует перечень применяемых средств технологического оснащения, обеспечивающих безопасность труда (кондуктор,

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

шаблон, подставки), обозначение и наименование тары; в операции «Контроль качества» не указаны средства индивидуальной защиты рук контролера от воздействия механических факторов (проколы, порезы) при осуществлении контроля качества сварки методом на отрыв; в операции «Сборочно-подготовительная» т/п ... не указаны обозначения и наименование тары и тележек.

На участках цеха неоднократно отмечались случаи отсутствия у мастеров производственных участков тех или иных комплектов документов на технологические процессы (КДТП) или наличие старых КДТП без внесенных изменений. В листе внесенных изменений записи отсутствовали. Следовательно, мастер участка не был ознакомлен с внесенными в КДТП изменениями. А они обязаны были быть, так как с тех пор неоднократно менялись условия труда и переиздавались инструкции по охране труда. При отсутствии КДТП или отсутствии внесенных изменений в старые КДТП невозможно правильно провести работникам первичный, повторный инструктажи по вопросам охраны труда с учетом требований примерного перечня вопросов инструктажей, в который входят сведения о технологическом процессе и оборудовании на рабочем месте, о безопасной организации работ, о безопасных приемах и методах работы и т. д. В таких случаях производственный мастер не может правильно ознакомить исполнителя с правилами и методами выполнения действующих технологических процессов. В итоге не достигается безопасность соответствующих производственных процессов упреждением опасной аварийной ситуации, т. к. не обеспечена в течение всего времени их функционирования применением технологических процессов, а также приемов, режимов работы в порядке обслуживания производственного оборудования. Требования безопасности в операциях «Сварка-пайка (латунью)» т/п ... и «Сборка» т/п ... не отражены с применением ссылок на обозначения действующих на предприятии инструкций по охране труда. В описании операций «Сварка-пайка» т/п ... не указано такое средство коллективной защиты работающих, используемое непосредственно на данных рабочих местах, как вентиляционная установка. Отражение требований безопасности в т/п ... установлены разработчиком без учета особенностей выполнения операции «Транспортирование» для негабаритных грузов шириной более 2,5 м. В операциях «Дуговая сварка в среде углекислого газа» т/п ... и «Сварка в углекислом газе. Дуговая сварка в среде защитных газов т/п ... ошибочно указано такое средство индивидуальной защиты рук, как диэлектрические перчатки, которое в данном случае не соответствует характеру и условиям выполняемой работы. В операциях «Сверлильная» т/п ... выполняемых с помощью ручного пневматического инструмента, не указано средство индивидуальной защиты рук работающего от вибрации. В каждой из операций «Транспортирование» объединены переходы, выполняемые на разных рабочих местах (склады, ПРП, разные маршруты движения), рабочими разных профессий (транспортировщик и водитель электропогрузчика), с помощью разных транспортных средств (ручная тележка и электропогрузчик). Требования безопасности в каждой из этих операций, выполняемых работниками разных профессий, отражены с применением общего перечня ссылок на обозначение действующих на предприятии инструкций по охране труда, т. е. не в соответствии с выполняемой каждым рабочим работой. Технологи участков, на которых производятся операции рихтовки, осведомлены, что обрезка кромок, фланцев постоянно ведется травмоопасным образом, с нарушением действующих технологических процессов, с помощью фибровых шлифовальных дисков (в комплектах документов на соответствующие технологические процессы этот переход выполняется с помощью ножниц), но они не добиваются соблюдения действующих технологических процессов. Не осуществляется одна из основных целей контроля соблюдения технологической дисциплины — предупреждение производственного травматизма. Таким образом, безопасность производственных процессов рихтовки узлов, кузовов не достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени их функционирования не обеспечена применением указанных технологических процессов.

На данном производственном участке отсутствуют действующие технологические процессы.

25. Такой электроинструмент, как дрель инв. № ____ и шлифмашинка SPARKY инв. № ____ проходили в 20 ____ — 20 ____ гг. периодическую проверку реже чем 1 раз в 6 месяцев.

26. Допускается соединение сварочных кабелей с помощью неизолированных скруток, а не с помощью сварки, пайки, опрессовки. Применяются самодельные электрододержатели. На пяти стационарных машинах контактной (рельефной) сварки и в соседней кабине полуавтоматической дуговой сварки производится электросварка деталей из черного металла с покрытием (оцинкованных) при отсутствии местной вытяжной вентиляции, удаляющей сварочный аэрозоль непосредственно от источников его образования. Пол участка имеет неровную поверхность из-за проложенной по нему трубы сжатого воздуха, которая выступает над полом, мешает безопасному передвижению работающих, перемещению ручных грузовых тележек с предметами труда (детальками, заготовками) к рабочим местам кратчайшим путем и может привести к травмированию работников.

Сварщики полуавтоматической электродуговой сварки в среде защитных газов непосредственно на своих рабочих местах используют в работе грунт ремонтный (имеются открытые емкости с этим грунтом, на оборудовании и полу — свежие брызги, следы и разливы).

Согласно листу безопасности данный грунт является вредным (при вдыхании, контакте с кожей, проглатывании) и огнеопасным. Поэтому безопасность производственного процесса сборки-сварки дверей не

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени его функционирования не обеспечена использованием грунта, не оказывающего опасного и вредного воздействия на работающих, или принятием мер, обеспечивающих безопасность указанного производственного процесса и защиту обслуживающего персонала. Расстояние от оборудования и мест выполнения полуавтоматической электродуговой сварки в среде защитных газов до открытых емкостей с грунтом, который является огнеопасным (точка воспламенения между 21 и 55 °С) и должен быть изолирован от источников тепла, возгорания, открытого огня и искрообразующего инструмента, не превышает 1,5 м. Кабины электрогазосварщиков на полуавтоматических машинах не оснащены светонепроницаемыми ширмами из несгораемого материала, высота которых обеспечивала бы надежность защиты, — не приняты меры, исключающие возможность воздействия вредного производственного фактора (повышенного уровня ультрафиолетовой радиации) на работающих других специальностей. На стационарных машинах контактной сварки проводится рельефная сварка при неработающей местной вытяжной вентиляции, так как ее всасывающие отверстия воздухопроводов у сварочных машин перекрыты пластинами. На стационарных машинах для рельефной сварки заблокирована в нажатом состоянии одна из кнопок двухкнопочного включения и не приняты другие меры, обеспечивающие безопасную от травмирования движущимися частями (электродами) работу оператора (сварщика). Рабочие места двух сварщиков механизированной дуговой сварки на поточной линии ВАЗ не разделены ограждающими ширмами, защищающими сварщиков от излучения дуги и брызг расплавленного металла. При сваривании изделий на полуавтоматических машинах на конвейере укомплектовки не предусмотрены местные вытяжные устройства, встроенные в оснастку линии, т. е. фактически допускается проведение сварки при неработающей местной вытяжной вентиляции. Стационарные рабочие места при сварке металлоконструкций массой более 15 кг не оборудованы сборочными стендами и грузоподъемными устройствами. Помещение сварочного поста не оборудовано вытяжной вентиляцией. В проезде и у стенов сварки на расстоянии менее 4 м от подвесных машин точечной сварки находятся горючие материалы в виде бумажных прокладок и картонных перегородок в ящиках тары поставщика. При осуществлении операции «Контактная сварка точечная» т/п ... на стационарной сварочной машине с педальным включением сварщик сжимает две свариваемые детали обеими руками. Из-за небольших размеров одной из деталей пальцы его рук в момент сварки находятся на расстоянии 1—3 см от подвижного электрода. Данное сварочное оборудование, используемое для контактной сварки, не оснащено защитным устройством опасной зоны. Его движущаяся часть (электрод), являющийся возможным источником травмоопасности, не ограждена и расположена так, что не исключается возможность прикасания к ним работающего (сварщика) и не используются другие средства предотвращения травмирования.

Освещенность рабочего места сварщика на машинах контактной сварки не соответствует СНиП II-4-79 «Естественное и искусственное освещение». Судя по датам, отмеченным на корпусах сварочных трансформаторов и преобразователей тока, сопротивление изоляции их обмоток измеряется реже одного раза в 12 месяцев. Педальная пусковая кнопка на стационарной машине контактной сварки МТ-1928 УХЛЧ не заземлена. Не все подвижные части многих новых подвесных машин контактной сварки закреплены страховочными цепями или тросами. Освещение рабочих мест, где проводятся работы по контактной сварке в пасмурную погоду, не соответствует требованиям СНиП II-4-79 «Естественное и искусственное освещение», т. к. многие лампы искусственного освещения не работают. Часто допускается проведение полуавтоматической электродуговой сварки в среде защитных газов вне имеющейся сварочной кабины, то есть при неработающей (из-за ее отсутствия) местной вытяжной вентиляции. Новая вентиляционная установка сварочной кабины уже длительное время не работает, а работают в ней только две старых установки ФЭС-4000, всасывающие устройства которых расположены слишком высоко — на 3,5 м выше уровня, в котором проводится сварка, чтобы обеспечить необходимую скорость всасывания в 0,2—0,3 м/с в точке сварки, т. е. в данном месте цеха допускается проведение электродуговой сварки при неработающей местной вентиляции. Судя по дате, обозначенной на корпусе сварочного трансформатора, ему не было проведено очередное измерение сопротивления изоляции. Подвижные части подвесной сварочной машины контактной сварки не закреплены страховочным тросом. На подвесной машине контактной сварки КТ 008 выведены из строя (разбиты) манометры для наблюдения за притоком воды, охлаждающей электроды. Персонал участка, допускаемый к выполнению работ по контактной сварке, — сварщики на машинах контактной сварки не имеют квалификационную группу по электробезопасности не ниже II. Во многих кабинах на один сварочный пост свободная от оборудования площадь составляет менее 3 м², а проходы захламлены и заужены. Однопостовые источники питания сварочных работ, вынесенные из сварочных кабин и установленные в проходе, а также находящиеся в некоторых кабинах, размещены таким образом, что расстояние от стены до них составляет менее 0,5 м. Некоторые источники установлены вплотную друг к другу без прохода между ними 0,8 м. Ширина проходов между оборудованием, перемещаемыми деталями и стационарными источниками питания во многих местах составляет менее 1,5 м. Однопостовая сварочная установка в сварочной кабине не оборудована указателем значения сварочного тока (амперметром). Значительная часть лент, непроницаемых для инфракрасного излучения, образуя-

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

щих защитное ограждение кабины сварки, постоянно находится в снятом или поднятом вверх состоянии. При выполнении краткосрочной дуговой сварки с помощью сварочного пистолета TUCKER PLM 200 для приварки шпилек не приняты меры, исключающие воздействие опасных и вредных производственных факторов на работающих — рабочее место не ограждено переносными или стационарными ширмами, защищающими работающих на соседних рабочих местах от излучения дуги. Установка многоточечной сварки и стационарные машины контактной (рельефной) сварки не имеют оборудования и других устройств (двухручного включения), которые защищают сварщиков от механических травм движущимися частями в соответствии с требованиями безопасности к прессовому оборудованию по ГОСТ 12.2.017. На участке допускается выполнение контактной сварки без принятия должных мер, исключающих возможность возникновения пожара, т. к. по всему периметру участка и внутри него находится многочисленная горючая картонная и деревянная тара поставщика, а также упаковочная бумага. Порядок выдачи и оформления на участке нарядов-допусков на выполнение огневых работ на временном рабочем месте не соответствует требованиям, приведенным в НПАОП 40.1-1.02-01 «Правила безопасной эксплуатации тепломеханического оборудования электростанций и тепловых сетей» и не сопровождается проведением целевого инструктажа по вопросам охраны труда.

27. Используются кабели-удлинители, которые не проходили периодической проверки. Двери некоторых электрических щитов и шкафов в цехе находятся в открытом состоянии. Отсутствуют письма командирующего подразделения (предприятия) со списками своих ответственных лиц, выдающих наряды, и членов бригад, не осуществлялись инструктажи указанных лиц и членов бригад об особенностях электроустановок подразделения, в которое они были командированы. Не весь электроинструмент, разделительные и понижающие трансформаторы, преобразователи частоты, защитно-отключающие устройства и кабели-удлинители периодически, не реже одного раза в 6 месяцев проходят проверку. При техническом освидетельствовании электрической тали не было обращено внимание на состояние электропроводки, так как до настоящего времени ее электроснабжение осуществляется по кабелю, валяющемуся на полу, где он может быть поврежден ногами работающих, об оборудование или острые кромки деталей. В проходах обслуживания с лицевой стороны распределительных устройств (шкафов управления «СП 31 ПС 27» и «СП 32 ПС 27») находятся посторонние предметы — стопки деталей, прислоненные к их дверям, которые мешают передвижению людей и доступу в РУ. Во многих местах цеха было установлено использование машин ручных шлифовальных электрических 1-го класса защиты от поражения электрическим током, кабели которых в местах ввода в электроинструмент не защищены от истирания и перегиба эластичной трубкой из изоляционного материала. Два куска гибкого кабеля с резиновой изоляцией в резиновом шланге, питающие электротельфер, соединены не путем вулканизирования с покрытием противосырьевым лаком, а путем скрутки жил. Соединение жил изолировано изоляционной лентой, но отсутствует наружная изоляция места соединения. Не ведется журнал учета противоаварийных и противопожарных тренировок в соответствии с утвержденным планом противоаварийных тренировок. Обслуживание осветительных устройств, расположенных на потолке цеха, с мостового крана не всегда производят два лица. При выполнении указанных работ с использованием крана ремонтникам не выдается наряд-допуск.

Приложение 33

**Классификация выявляемых нарушений охраны труда
(согласно причинам наступления несчастного случая /п. 2
«Классификатора» приложения 4 к Порядку № 1232)**

ТЕХНИЧЕСКИЕ

1. Конструктивные недостатки, несовершенство, недостаточная надежность средств производства.
2. Несовершенство технологического процесса, его несоответствие требованиям безопасности.
3. Неудовлетворительное техническое состояние, в том числе:
 - 3.1. Производственных объектов, зданий сооружений, инженерных коммуникаций, территории.
 - 3.2. Средств производства.
 - 3.3. Транспортных средств.
 - 3.4. Неудовлетворительное состояние производственной среды (превышение ПДУ опасных и вредных производственных факторов).

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ

4. Неудовлетворительное функционирование, несовершенство или отсутствие СУОТ.
5. Недостатки во время обучения безопасным приемам труда, в том числе:
 - 5.1. Отсутствие или некачественное проведение инструктажа.
 - 5.2. Допуск к работе без обучения и проверки знаний по охране труда.
6. Некачественная разработка, несовершенство инструкций по охране труда или их отсутствие.
7. Отсутствие в должностных инструкциях определения функциональных обязанностей по вопросам охраны труда.
8. Отсутствие или некачественное проведение медицинского осмотра.
9. Неиспользование средств индивидуальной защиты из-за необеспеченности ими.
10. Выполнение работ с отключенными, неисправными средствами коллективной защиты, системами сигнализации, вентиляции, освещения и т.д.
11. Привлечение к работе работников не по специальности (профессии).
12. Нарушение технологического процесса.
13. Нарушение требований безопасности при эксплуатации оборудования, машин, механизмов и т.д.
14. Нарушение требований безопасности при эксплуатации транспортных средств.
15. Нарушение правил безопасности движения.
16. Неприменение средств индивидуальной защиты (при их наличии).
17. Неприменение средств коллективной защиты (при их наличии).
18. Нарушение трудовой и производственной дисциплины, в том числе:
 - 18.1. Неисполнение должностных обязанностей
 - 18.2. Невыполнение требований инструкций по охране труда.
19. Другие.

Приложение 34

**Примеры выявленных нарушений охраны труда,
классифицированные согласно причинам наступления несчастного случая**

№ п/п	№ по классификации приложения 33	Сущность выявленных нарушений	Нормативно-правовой акт, его пункт, абзац, требования которого нарушены
		<u>ТЕХНИЧЕСКИЕ</u>	
1	1	Расположение рабочих мест сварщиков на главном кондукторе линии 07 требует необходимости перемещения и нахождение их выше уровня пола, для чего кондуктор оборудован площадками (платформами), но они не оборудованы лестницами, перилами и другими устройствами, размеры и конструкция которых исключала бы возможность падения работающих и обеспечивала бы удобное и безопасное выполнение трудовых операций, включая операции по техническому обслуживанию	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.2.3
2	1	Система управления кондукторами (стапелями) линии 07 предусматривает строго определенную последовательность управляющих действий перед подъемом подъемного стола, а именно: 1. Ручное открытие всех ручных прижимов. 2. Нажатие кнопки включения механизма подъема стола. Таким образом, данная система управления не исключает создания опасных ситуаций из-за нарушения работающими последовательности управляющих действий (например, нажатие кнопки до открытия хотя бы одного ручного прижима)	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.3.1

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

3	1	Металлоконструкции верхнего транспортера (конвейера) возврата скида линии окончательной сдачи расположены на высоте более 5 м. На них установлены желоба для ведущей и ведомой ветви цепной передачи. Движущиеся части цепных передач не ограждены снизу сплошными навесами, выступающими за габариты транспортера (конвейера). Поэтому при обрывах, поломках цепей или при их ремонте возможно падение деталей, предметов, инструмента на работающих внизу людей в зоне постоянных рабочих мест, связанных с технологическим процессом, вдоль всей линии нижнего транспортера (конвейера)	ГОСТ 12.2.022 «ССБТ. Конвейеры. Общие требования безопасности», пп. 3.1 и 3.4
4	1	Конструкция зажимных, захватывающих подъемных и загрузочных устройств или их приводов главного сварочного кондуктора линии не исключает возможности возникновения опасности при полном или частичном самопроизвольном прекращении подачи энергии (сжатого воздуха), а также не исключает самопроизвольного изменения состояния этих устройств при восстановлении подачи энергии (сжатого воздуха)	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.1.6
5	2	На пяти стационарных машинах контактной (рельефной) сварки и в соседней кабине полуавтоматической дуговой сварки (в осях ...—...) производится электросварка деталей из черного металла с покрытием (оцинкованных) при отсутствии местной вытяжной вентиляции, удаляющей сварочный аэрозоль непосредственно от источников его образования	ГОСТ 12.3.003 «ССБТ. Работы электро-сварочные. Требования безопасности», пп. 2.7; 2.14.6
6	2	Безопасность производственных процессов сборки-сварки дверей на участке навесных узлов цеха не достигается упреждением опасной аварийной ситуации и в течение всего времени их функционирования не обеспечена применением соответствующих мер безопасности, защиты обслуживающего персонала и включением требований безопасности в технологическую документацию, так как технологические процессы (<i>N^o и название</i>) не содержат текстового изложения требований мер безопасности при нанесении огнеопасного и вредного грунта ремонтного (<i>N^o и название</i>) на петли на рабочих местах электрогазосварщиков полуавтоматической электродуговой сварки в среде защитных газов, а также в них не указаны средства индивидуальной и коллективной защиты работающих, соответствующих характеру проявления возможных опасных и вредных производственных факторов этого грунта	ГОСТ 12.3.002 «ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности», п. 1.1, абзацы 1, 6, 15, 18; ГОСТ 3.1120 «ЕСТД. Общие правила отражения и оформления требований безопасности труда в технологической документации», пп. 2.2, 2.3; Лист безопасности на продукцию № 455604, разделы 5, 6, 8
7	2	В технологическом процессе (<i>N^o и название</i>) и в карте организации труда и рабочего места рабочего № _____ паяльщика по свинцу и... рихтовщика участка окончательной сдачи операции пайки и рихтовки не сопровождаются изложением специфических требований безопасности, обусловленных работой со сплавами, содержащими свинец	ГОСТ 3.1120–83 «ЕСТД. Общие правила отражения и оформления требований безопасности труда в технологической документации», раздел 1; НАОП 1.4.72-1.31-89 «Правила безопасности труда при пайке и лужении», п. 1.15
8	2	В операции 005 «Транспортирование (<i>перечислены N^o технологических процессов</i>) среди нормативно-технических документов по охране труда нет ссылки на обозначение действующей в цехе транспортно-технологической схемы (схемы движения транспорта). В описании операции не указан маршрут движения, расстояние	НАОП 1.4.40-1.04-86 «Типовые отраслевые правила безопасной эксплуатации внутризаводского транспорта», п. 2.3.2
9	2	В операциях ... и ... «Сварка в углекислом газе. Дуговая сварка в среде защитных газов» т/п № _____ не указаны такие средства коллективной защиты работающих, используемые непосредственно на рабочих местах, как вентиляционные устройства	ГОСТ 3.1120–83 «ЕСТД. Общие правила отражения и оформления требований безопасности труда в технологической документации», п. 2.3
10	3.1	Три торцевые части двух галерей для обслуживания коммутационных сетей подвесных сварочных машин линии сварки 07, расположенные на высоте около 6 м, не имеют лестниц и ограждений, состоящих из стоек, перил высотой не менее 1,1 м, одного промежуточного горизонтального элемента или сетки и бортовой доски высотой не менее 0,15 м, которые исключали бы возможность падения работающих и обеспечивали бы удобное и безопасное выполнение трудовых операций	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.2.3
11	3.2	На накопительном конвейере, инв. № _____, на который устанавливаются основания, снятые с автомобиля, «залипает» рычаг концевого выключателя. Поэтому рабочие приводят его в поднятое состояние рукой или ногой, включая тем самым движение конвейера. То есть система управления данного конвейера не обеспечивает надежное и безопасное ее функционирование на всех предусмотренных режимах работы производственного оборудования и при всех внешних воздействиях, предусмотренных условиями эксплуатации	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 12.3.1

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

12	3.2	Такие движущиеся части пластинчатых конвейеров, как натяжные устройства, цепные передачи, звездочки и т. п. в зонах постоянных рабочих мест операторов опускных секций не имеют части ограждений, предусмотренных конструкторской и эксплуатационной документацией	ГОСТ 12.2.022–80 «ССБТ. Конвейеры. Общие требования безопасности», п. 3.1
13	3.3	Большая часть используемых на участке ручных грузовых тележек не имеет табличек (бирок, надписей) с ясно указанными на них датой испытания, грузоподъемностью, инвентарным номером и номером участка (цеха)	НПАОП 63.12-1.05-79 «Правила техники безопасности при эксплуатации внутризаводского транспорта», п. 4.11
14	3.4	Уровни вредных веществ в воздухе рабочей зоны на рабочих местах сварщиков на машинах контактной сварки № ____ и слесаря механо-сборочных работ № ____ (приклейка прокладок) линии № ____ , находящейся в осях ... – ... превышают предельно-допустимые концентрации (ПДК): – диоксида кремния – в 1,2 раза (протокол № ____ от <i>дата</i>); – этилацетата – в 2,19 раза (протокол № ____ от <i>дата</i>). Это свидетельствует о том, что приточно-вытяжная вентиляция не справляется с существующими концентрациями вредных веществ на указанных рабочих местах	ГОСТ 12.3.047–94 (ДСТУ 2489-94) «ССБТ. Контактная сварка. Требования безопасности», п. 3.4
15	3.4	Проведенные замеры на рабочих местах сварщиков на машинах контактной сварки участка неоднократно фиксировали недопустимые содержания вредных веществ в воздухе рабочей зоны. Например, протокол № ____ от (<i>дата</i>) (р. м. ...) зафиксировал следующие превышения относительно предельно допустимых концентраций: – диоксида кремния – в 1,5 раза; – марганца – в 1,6 раза; – оксида цинка – в 1,6 раза; – фенола – в 1,7 раза	ГОСТ 12.1.005–88 «Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны»
ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ			
16	4	На мастера участка (<i>Ф.И.О.</i>) не разработана и не утверждена инструкция о его обязанностях, правах и ответственности, т. е. должностная инструкция	Закон Украины «Об охране труда», ст. 13, абз. 3; Справочник квалификационных характеристик профессий работников. Выпуск 1. Профессии работников, которые являются общими для всех видов экономической деятельности. Раздел 1. Профессии руководителей, профессионалов, специалистов и технических служащих. Общие положения, п.6
17	4	Результаты проведенной (<i>дата</i>) проверки устранения нарушений, отраженных в обязательном для выполнения предписании № ____ от (<i>дата</i>), свидетельствуют о том, что требования его пп. 1, 2, 4, 7 и 8 остались не выполненными полностью или частично	Закон Украины «Об охране труда», ст. 15, абз. 7; НПАОП 0.00-4.21-04 «Типовое положение о службе охраны труда», раздел 4, абз. 2
18	5.1	(<i>дата</i>) электромонтеру (<i>Ф.И.О.</i>) проведен первичный инструктаж, но в столбцах 10–12 Журнала регистрации инструктажей по вопросам охраны труда на рабочем месте участка отсутствуют записи о стажировке	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (<i>название предприятия</i>), п. 11.10
19	5.1	После перерыва в работе более 30 календарных дней, электромонтеру (<i>Ф.И.О.</i> , <i>дата</i>) был проведен повторный, а не внеплановый инструктаж	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (<i>название предприятия</i>), п. 10.6
20	5.1	В Журнале регистрации инструктажей по вопросам охраны труда участка выявлены следующие нарушения: – неправильно указываются виды инструктажей; – не указывается или указывается неправильно причина проведения внепланового инструктажа; – допуски к стажировке и самостоятельной работе не всегда сопровождаются соответствующими записями в столбцах 10–12; – иногда неправильно указаны номера ИОТ	«Положение об обучении по вопросам охраны труда», пп. 8.1, 9.8; приказ (<i>название предприятия</i>) от (<i>дата</i>) № ____
21	5.1	Работниками котельной ОГЭ не выполняются работы в закрытых пространствах – топках и барабанах котлов, которые входят в «Перечень работ с повышенной опасностью» (НПАОП 0.00-2.24-05), п. 91. Но этим работникам не проводится инструктаж на рабочем месте по вопросам охраны труда в соответствии с данным видом работ по действующей на предприятии инструкции, так как она не разработана непосредственными руководителями работ	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (<i>название предприятия</i>), п. 10.4; НПАОП 0.00-4.15-98, п. 4.3.4

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

22	5.2	Должностные лица и другие работники участка, занятые на работах с повышенной опасностью (верхолазные, на высоте, с подъемных люлек, с лесов, на конструкциях мостовых и козловых кранов и т. д.) не прошли ежегодного специального обучения и проверки знаний НПАОП 0.00-1.15-07 «Правила охраны труда при выполнении работ на высоте»	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (название предприятия), п. 8.1; НПАОП 0.00-1.15-07, п. 1.3
23	5.2	Должностные лица участка (мастер (Ф.И.О.) и начальник участка (Ф.И.О.)), служебные обязанности которых связаны с руководством и контролем за выполнением работ с повышенной опасностью (электросварочные работы, работы на действующих электроустановках), не прошли обучение и проверку знаний по вопросам охраны труда в объеме выполняемой ими работы относительно работ, которые входят в их функциональные обязанности как лиц, ответственных за безопасную эксплуатацию (использование по назначению) оборудования повышенной опасности. Они не имеют соответствующей квалификационной группы по электробезопасности	НПАОП 0.00-4.12-05 «Типовое положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по охране труда», пп. 5.5, 5.6
24	5.2	Судя по представленным для проверки протоколам заседания комиссии по проверке знаний по вопросам охраны труда, удостоверениям и по устной информации, должностные лица и другие работники участка, занятые на работах повышенной опасности, не проходят ежегодного специального обучения и проверки знаний соответствующих нормативно-правовых актов по охране труда, например: – НАОП 1.4.10-1.03-85 «Правила техники безопасности и гигиены труда при производстве ацетилена и газопламенной обработке металлов»; – ДНАОП 0.00-5.11-85 «Типовая инструкция по организации безопасного ведения газоопасных работ»; – НПАОП 0.00-1.20-98 «Правила безопасности систем газоснабжения Украины»; – НПАОП 24.1-1.30-88 «Правила безопасности при производстве и потреблении продуктов разделения воздуха»; – НПАОП 60.1-1.01-04 «Правила охраны труда при эксплуатации водопроводно-канализационных сооружений»; – НПАОП 0.00-5.28-03 «Инструкция по охране труда во время выполнения работ на высоте с использованием специализированных страховочных средств» и др. Но перечисленные должностные лица и работники участка, не прошедшие обучения, допущены к работе	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (название предприятия), пп. 7.18 и 8.1
25	6	В 20____г. электрогазосварщикам участка ни разу не проводился повторный инструктаж в соответствии с выполняемой ими работой по следующим, действующим на предприятии ИОТ: – № ____ при обслуживании сосудов, работающих под давлением; – № ____ при транспортировании, хранении и эксплуатации газовых баллонов	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (название предприятия), пп. 10.4, 10.5
26	6	Несмотря на весьма продолжительную эксплуатацию опускных секций в цехе, первичные и повторные инструктажи «операторам опускных секций» до настоящего времени проводятся не по действующей на предприятии инструкции по охране труда (далее – ИОТ) для этой профессии в соответствии с ДК 003-95, так как такая ИОТ до настоящего времени не разработана, а по ИОТ № ____ для операторов механических и автоматических складов, т. е. не в соответствии с выполняемой ими работой	НПАОП 0.00-4.12-05 «Типовое положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда», пп. 6.4-6.5; Положение о разработке инструкций по охране труда, п. 7.1
27	6	В цехе не разработаны (или не приведены в соответствие) на основе действующих нормативных актов и с учетом специфики производства инструкции по охране труда при пайке сплавами, содержащими свинец, и при их рихтовке	НАОП 1.4.72-1.31-89 «Правила безопасности труда при пайке и лужении», п. 1.14; ДНАОП 0.03-1.02-72 «Санитарные правила организации процессов пайки мелких изделий сплавами, содержащими свинец», п. 6.3
28	7	Из структуры цеха выведены в полном составе группы энергетика и механика, но в нем продолжают находиться те объекты и выполняться те работы повышенной опасности, ответственными лицами за которые ранее были энергетик и механик цеха. Для новой структуры цеха не разработаны соответствующие положения по эксплуатации указанных объектов, не назначены распоряжением по цеху новые ответственные лица и не разработаны их должностные инструкции, например: – за безопасное проведение работ грузоподъемными кранами, съемными грузозахватными приспособлениями, тарой в соответствии с требованиями ДНАОП 0.00-5.06-94 «Типовая инструкция для лиц, ответственных за безопасное проведение работ по перемещению грузов кранами»;	• Приказ (название предприятия от (дата) № ____, п. 6; • ДНАОП 0.00-1.03-02 «Правила устройства и безопасной эксплуатации грузоподъемных кранов», п. 10.4.1; • ДНАОП 0.00-1.07-94 «Правила устройства и безопасной эксплуатации сосудов, работающих под давлением», п. 7.1.1; • ДНАОП 0.00-1.30-88 «Правила безопасности при производстве и потреблении продуктов разделения воздуха», п. 1.28;

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

		– за исправное состояние и безопасное действие сосудов, работающих под давлением; – за безопасную эксплуатацию и техническое состояние трубопроводов и оборудования цеха; – за правильную и безопасную эксплуатацию компрессорных установок и воздухогазопроводов; – за электрохозяйство цеха (из электротехнического персонала); – за безопасную эксплуатацию систем газоснабжения цеха (из числа руководящих работников цеха приказом по предприятию); – за исправное состояние и безопасную эксплуатацию ручных тележек и т. д.	• ДНАОП 0.00-1.13-71 «Правила устройства и безопасной эксплуатации стационарных компрессорных установок, воздухопроводов и газопроводов», п. 3-2; • «Правила технической эксплуатации электроустановок потребителей», п. Э1.2.8; • ДНАОП 0.00-1.20-98 «Правила безопасности систем газоснабжения Украины», п. 4.2.1; • НАОП 1.4.32-1.05-79 «Правила техники безопасности при эксплуатации внутризаводского транспорта», пп. 5.2, 5.7
29	8	Согласно «Плану-графику проведения обязательного периодического медосмотра работников определенных категорий (название предприятия)» в 20____г. работники ОГЭ должны были пройти обязательный периодический медосмотр с (дата) по (дата), но электросварщик ОГЭ (Ф.И.О.) до настоящего времени его не прошел	Закон Украины «Об охране труда», ст. 14, абзац 4; НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 8.1.3; «Инструкция по охране труда № ____ для электросварщика ручной сварки», п. 1.2
30	8	Маляр (Ф.И.О.) 197...г. рождения не прошел в установленный срок (20____г.) обязательный периодический медицинский осмотр	Приказ Минздрава СССР № 555 от 29.09.89, п.10
31	9	К выполнению работ с вредными и опасными условиями труда, а также к работам, связанным с загрязнением, допускаются работники, не обеспеченные предусмотренными спецодеждой, спецобувью и другими СИЗ	Закон Украины «Об охране труда», ст. 13, 14; ИОТ № ____, пп. 1.5.4 и 7.1
32	9	Электрогазосварщики участка (название участка) для защиты своих рук не обеспечены предусмотренными технологическим процессом брезентовыми комбинированными рукавицами (ГОСТ 12.4.010–75, тип Е и Б). Вместо них они применяют бязевые перчатки, которые не могут обеспечить необходимой защиты	Технологический процесс (№ и название)
33	9	Во исполнение требований предписания ООТ № ____ от (дата) 14 пальщикам сплавами, содержащими свинец, и рихтовщикам по свинцу в качестве СИЗ органов дыхания были выданы респираторы РУ-60М с фильтрами КД в количестве 10 шт. В соответствии с технической характеристикой эти респираторы и фильтры предназначены для защиты от паров ртути, а не свинца	Закон Украины «Об охране труда», ст. 13
34	9	В начале линии 09 многие сварщики на машинах контактной сварки для защиты от искр и брызг расплавленного металла не обеспечены специальной одеждой в соответствии с ГОСТ 12.4.103, а применяют домашнюю одежду с короткими рукавами и не используют нарукавники, что чревато травмами	ДСТУ 2489-94 (ГОСТ 12.3.047–94) «Контактная сварка. Требования безопасности», п. 10.4
35	9	Водопроводно-канализационный участок до настоящего времени не имеет всего необходимого предохранительного и защитного инвентаря, обеспечивающего безопасное проведение работ в колодцах, траншеях, котлованах и т. п. сооружениях. Например, отсутствуют: – газовый анализатор; – контрольная лампа ЛБВК (шахтерская); – противогазы шланговые. Имеющийся сигнализатор горючих газов GS-500C-CH ₄ не предназначен для обнаружения углекислого и других газов, присутствие которых возможно в указанных сооружениях	ИОТ № ____ при эксплуатации колодцев, коллекторов, тоннелей и подобных сооружений; НПАОП 60.1-1.01-04 «Правила охраны труда при эксплуатации водопроводно-канализационных сооружений», п. 8.2
36	10	Уже несколько дней на участке допускается проведение сварки при неработающей местной вытяжной вентиляции: – ВУ № ____ (поворотный кондуктор основания); – ВУ № ____ (поворотный кондуктор передка)	ГОСТ 12.3.003 «ССБТ. Работы электросварочные. Требования безопасности», п. 2.7
37	10	Освещенность участка, на котором производится контактная сварка, не соответствует ДБН В.2.5-28-2006 «Естественное и искусственное освещение», так как часть светильников дневного света не работает	ДСТУ 2489-94 (ГОСТ 12.3.047) «ССБТ. Контактная сварка. Требования безопасности», п. 5.9
38	10	Сварочная кабина участка БИХ цеха 03 не оборудована вытяжной вентиляцией, т. к. установленный в ней аппарат ФЭСВ-1200 не действует	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 8.2.2

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

39	10	Кабины электрогазосварщиков на полуавтоматических машинах не оснащены светонепроницаемыми ширмами из несгораемого материала, высота которых обеспечивала бы надежность защиты. Таким образом, не приняты меры, исключающие возможность воздействия вредного производственного фактора (повышенного уровня ультрафиолетовой радиации) на работающих других специальностей	ГОСТ 12.3.003 «ССБТ. Работы электро-сварочные. Требования безопасности», пп. 3.2, 4.3
40	10	Зафиксированы случаи, когда пайщики и рихтовщики по свинцу указанного участка работали часами и сменами при отключенных вентиляционных установках из-за отказа последних. Работа вентиляционных установок на указанных выше рабочих местах не контролируется с помощью специальной сигнализации (световой, звуковой)	НАОП 1.4.72-1.31-89 «Правила безопасности труда при пайке и лужении», пп. 3.1, 3.2
41	11	В конце июля на линии доварки цеха 03 наладчик (Ф.И.О.) был привлечен к выполнению погрузочно-разгрузочных работ с помощью ГПК, управляемого с пола. Он был допущен к этой работе без соответствующего обучения, проверки знаний по вопросам охраны труда и дублирования	Положение об обучении по вопросам охраны труда в (название предприятия), пп. 6.1, 6.2, 7.1.9 и раздел 9; ИОТ №____, п. 8.8
42	11	В ПДБ цеха 03 грузчик допущен к работе по совмещаемой профессии без обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда как (стропальщик, машинист ГПК, управляемого с пола)	Положение об обучении по вопросам охраны труда, пп. 6.1, 6.2
43	12	На участке выявлены приспособления (поворотный стол), тара (ручные грузовые тележки), не отвечающие требованиям действующего технологического процесса. В результате их применения допущено несоответствие организации рабочих мест, складирование заготовок и деталей картам организации рабочих мест или технологическим планировкам. Таким образом, производственный персонал участка не соблюдает требования действующего технологического процесса	СТП ...-... «СМК. Контроль соблюдения технологической дисциплины», п. 5.2
44	12	По заданию мастера (Ф.И.О.) на участке труб на прессе КД-2128 (инв. №____) неоднократно производилась отрезка труб из прямых и изогнутых отходов, что не предусмотрено действующим технологическим процессом № _____. Это нарушает безопасность производственных процессов, провоцирует создание опасной аварийной ситуации	ГОСТ 12.3.002-75 «ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности», п. 1.1
45	12	Безопасность производственных процессов сборки-сварки не достигается в полной мере применением и соблюдением комплектов документов на указанные технологические процессы (№ технологических процессов), так как в действительности они выполняются не только с перечисленными выше нарушениями нормативных актов по охране труда (см. пп. 1-12 данного предписания), но и с нарушениями требований самих этих комплектов документов, как, например: • т/п ... №: - опер. (№ операций) – используется тара, не предусмотренная технологическим процессом; - опер. (№ операций) – не проводятся в предусмотренных местах и не используется предусмотренная оснастка; • т/п ...: - опер. (№ операций) – используется не предусмотренная тара; - опер. (№ операций) – используются двойные бязевые перчатки вместо предусмотренных рукавиц комбинированных; - опер. (№ операций) – отсутствует эталон; - опер. (№ операций) – отсутствует подставка технологическая • т/п ...: - опер. (№ операций) – используется не предусмотренная тележка; используются двойные бязевые перчатки вместо предусмотренных рукавиц комбинированных; - опер. (№ операций) – отсутствуют тиски слесарные; - опер. (№ операций) – размещение стола противоречит КОТи РМР № _____; • т/п ...: - опер. (№ операций) – используется не предусмотренная тара; - опер. (№ операций) – не используются щипцы - опер. (№ операций) – используются двойные бязевые перчатки вместо предусмотренных рукавиц; - опер. (№ операций) – отсутствуют тиски слесарные	Технологические процессы (№ технологических процессов); ГОСТ 12.3.002-75 «ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности», п. 1.1.
46	13	Для запрессовки оси в петлю в сборе используются два приспособления (№____, _____), движущиеся части которых (штоки) не ограждены и не приняты другие средства (например, двуручное включение), предотвращающее травмирование работающих	ГОСТ 12.2.003-91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.1.5

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

47	13	Движущиеся части механического пресса КД-2128 (инв. № ____) на участке труб, являющиеся возможным источником травмоопасности для работающих на нем штамповщиков, не ограждены так, чтобы исключалась возможность прикасания к ним работающего, а сам пресс оборудован педальным, а не двуручным включением, как это отражено в КОТиРМР № ____ (р. м. ...)	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.1.5
48	13	На многих стационарных машинах контактной сварки, на которых производится рельефная сварка мелких деталей, отсутствуют подставки, ложементы для них. Поэтому сварщики в процессе сварки поддерживают их рукой в непосредственной близости от движущегося электрода. Включение этих машин одноручное или педальное. Таким образом, движущиеся электроды этих машин, являющиеся источником возможных механических и электрических травм, не ограждены, не исключена возможность прикасания к ним рук работающего, не использовано двуручное управление, предотвращающее травмирование	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.1.5
49	13	Возле каждого станка или группы станков в помещении группы механика не вывешены списки работников, имеющих право выполнять на нем или них работу, а также таблички с указанием должностного лица из состава специалистов, которое отвечает за содержание в исправном состоянии станочного оборудования в группе и за его безопасную эксплуатацию	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 4.1.2
50	13	Стационарные станки в группе установлены не на прочные фундаменты или основания, а непосредственно на пол. Отсутствует их надежное закрепление с помощью анкерных болтов	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 4.1.11
51	13	Расположение рабочих мест в осях ... вдоль конвейера (название), находящегося выше уровня пола участка, вызывает необходимость перемещения и нахождения работающих также выше уровня пола, но данный участок конвейера на всем своем протяжении не оборудован площадками, перилами и другими устройствами, размеры и конструкция которых должны исключать возможность падения работающих и обеспечить удобное и безопасное выполнение трудовых операций	ГОСТ 12.2.003–91 «ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности», п. 2.2.3
52	14	Транспортировка указанной выше тары длиной 3,03 м к месту складирования между колоннами ... в ряду № ____ осуществляется электропогрузчиком через проезд с разворотом на 90°. Но ширина проезда в 3,5 м не обеспечивает безопасного выполнения данного маневра. На другом участке цеха 03 подвоз и расстановка с поворотом на 90° тары с деталями к рабочим местам сварщиков у стационарных машин контактной сварки осуществляется электропогрузчиком грузоподъемностью в 1 т по проезду шириной в 2,2 м, которая также не обеспечивает безопасного выполнения этих маневров	Межотраслевые нормы технологического проектирования механических, сборочных и механосборочных цехов..., табл. 4
53	14	На территории складской площадки на отметке 4,0 м цеха 03 зафиксированы случаи перемещения через въездные ворота и по проезду от них тары волоком, т. к. ширина проезда и ворот не обеспечивает безопасность движения транспортных средств с данным грузом, наибольший размер которого превышает 3 м. Подобный способ производства работ противоречит требованиям нормативно-технической документации к эксплуатации транспортных средств и создает дополнительные опасные производственные факторы и аварийные ситуации	ГОСТ 12.3.010–82 «ССБТ. Тара производственная. Требования безопасности при эксплуатации» п. 1.2; ИОТ № ____ для водителя электропогрузчика и электротележки, п. 3.55; ГОСТ 12.3.009–76 «ССБТ. Работы погрузочно-разгрузочные. Общие требования безопасности», пп. 2.1, 3.3
54	15	По проезду шириной 4,5 м, обозначенному граничными полосами горизонтальной разметки, соединяющему ворота № 2 и № 3 цеха, осуществлялось двухстороннее движение электропогрузчиков с нарушением граничной полосы. Транспортировались боковины в таре № ____ шириной 3,2 м в сторону склада № 1, а та же пустая тара – обратно. Обозначенная ширина данного проезда не обеспечивает безопасность описанного двухстороннего движения транспортных средств	Т/п... опер. ... «Транспортирование» и ... «Разгрузка»; ГОСТ 12.3.009–76 «ССБТ. Работы погрузочно-разгрузочные. Общие требования безопасности», п. 3.3.; Межотраслевые нормы технологического проектирования механических, сборочных и механосборочных цехов..., табл. 4.; Правила дорожного движения, п. 34
55	16	Во время проверки около 80% электросварщиков на машинах контактной сварки цеха 03 в процессе своей работы не использовали средство индивидуальной защиты глаз – защитные очки, хотя они ими обеспечены.	Закон Украины «Об охране труда», ст. 13, 14; ДСТУ 2489-94 (ГОСТ 12.3.047–94) «Контактная сварка. Требования безопасности», п. 10.3
56	16	Многие работники участка при выполнении работ не используют спецодежду – куртки (работают в рубашках и теннисках) и другие СИЗ (респираторы, беруши, защитные очки), которыми обеспечены в соответствии с нормами бесплатной выдачи и правилами безопасности	ИОТ № ____, п. 8.15
57	17	На стационарных машинах контактной сварки, установленных вдоль автоматической линии (в осях...), проводится рельефная сварка при неработающей местной вытяжной вентиляции, так как ее всасывающие отверстия у сварочных машин перекрыты пластинами	ГОСТ 12.3.003 «ССБТ. Работы электро-сварочные. Требования безопасности», п. 2.7

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

58	17	До 30–40% пластиковых полос, из которых выполнено стационарное ограждение сварочной кабины (участок окончательной сдачи), постоянно находятся в поднятом (свернутом) положении. Тем самым вносятся нарушения в конструктивные решения, призванные исключить возможность воздействия вредных производственных факторов (повышенного уровня ультрафиолетовой радиации, повышенной яркости света, сварочных аэрозолей) на рабочих других профессий	ГОСТ 12.3.003 «ССБТ. Работы электро-сварочные. Требования безопасности», пп. 3.2, 4.3
59	18.1	Из изложенного выше (пп. 1–5 предписания №____) следует, что мастер (Ф.И.О.) не в полной мере обеспечила: – соблюдение установленных технологических процессов; – соблюдение трудовой дисциплины на участке; – правильную и безопасную организацию рабочих мест; – своевременное проведение инструктажей по охране труда. Кроме того, она не на должном уровне осуществляла контроль за правильной и безопасной эксплуатацией оборудования и за выполнением подчиненными работниками правил и инструкций по охране труда	Должностная инструкция мастера участка (название участка), раздел 2 «Обязанности», пп. 2, 6, 16–19
60	18.1	За перечисленные в предписаниях № ____ – ____ от (дата) нарушения требований по охране труда, за их повторяемость (см. предписания № ____ – ____ от (дата)) и серьезность некоторых из них (пп. 1–5 предписания № ____, пп. 5, 7 предписания № ____, пп. 3, 4, 5, 6 предписания № ____), предлагаю привлечь к ответственности тех должностных лиц, чьи действия или бездействия привели к указанным нарушениям	Должностная инструкция мастера участка (название участка), раздел 2 «Обязанности», пп. 3, 7, 18; Должностная инструкция начальника участка (название), раздел 2 «Обязанности», пп. 5, 9, 13
61	18.2	(дата) штамповщица (Ф.И.О.) выполняла работу, порученную ей не непосредственным руководителем мастером (Ф.И.О.), а другим штамповщиком (Ф.И.О.). Безопасный способ выполнения данной работы (Ф.И.О.) не был известен во всех подробностях, но за дополнительным инструктажом она к мастеру (Ф.И.О.) не обратилась	ИОТ № ____, п. 8.2
62	18.2	Рабочий, выполняющий приклепку прокладок вибропоглощающих к наружной панели на установке № ____ (дата) работал при отключенной вентиляционной установке, так как не убедился перед работой в ее нормальной работе и не произвел ее включение	ИОТ № ____ для всех работников и лиц, находящихся на территории (название предприятия), п. 7.5
63	18.2	В ограждении автоматической линии № ____ в осях...–... между многоточечными машинами контактной сварки № ____ и ____ имеется проход, через который наладчики заходят за ограждение данного технологического оборудования во время его работы в автоматическом режиме	ИОТ № ____ для наладчика и оператора полуавтоматов, автоматических линий, агрегатных станков и установок, п. 3.7
64	19	Зазор между краем подручника и рабочей поверхностью шлифовального круга станка, инвентарный № ____ превышает 3 мм	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 5.1.7
65	19	Левый наждачный круг заточного станка с горизонтальной осью вращения круга на участке не имеет стационарного защитного экрана для глаз	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 5.1.13
66	19	На участке не назначены ответственные лица за правильную и безопасную эксплуатацию компрессорных установок и воздухогазопроводов цеха	НПАОП 0.00-1.13-71 «Правила устройства и безопасной эксплуатации стационарных компрессорных установок, воздухопроводов и газопроводов», п. 3-2
67	19	На участке находятся в эксплуатации две самодельные лестницы (металлическая сварная стремянка высотой 1,5 м и деревянная приставная высотой 2,5 м), на которых не указаны инвентарные номера, даты проведения следующего испытания, принадлежность цеху (участку). Деревянная лестница сбита гвоздями, без скрепления тетив болтами, без врезки ступеней в тетивы	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», пп. 7.1.2, 7.1.9
68	19	В настоящее время строительно-монтажно-демонтажные работы ведутся почти по всему периметру цеха примерно десятью различными субподрядными организациями и подразделениями предприятия. (дата) выявлены многочисленные факты невыполнения мер безопасности, указанных в актах-допусках, и требований нормативных актов по охране труда при организации и ведении таких работ повышенной опасности, как огневые и работы на высоте. Например, отсутствуют ограждения строительных площадок и знаки безопасности	ДНАОП 0.07-1.01-80 (СНиП III-4-80) «Строительные нормы и правила. Правила производства и приемки работ. Техника безопасности в строительстве», п. 2.11
69	19	Отсутствует ограждение опасной зоны проемов в полу 2-го этажа склада у стены, отделяющей его от цеха, что может привести к падению в проем людей и транспортных средств	ДНАОП 0.07-1.01-80 (СНиП III-4-80), пп. 2.2 и 2.5; НАОП 1.4.40-1.04-86 «Типовые отраслевые правила безопасной эксплуатации внутризаводского транспорта», п. 5.4.10

ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ... ПРИЛОЖЕНИЕ

70	19	Должностное лицо ОГМех – инженер-технолог (Ф.И.О.), должность которого включена в «Перечень должностей должностных лиц, которые проходят обучение и проверку знаний по вопросам охраны труда», при приеме на работу не прошел обучение согласно «Типовому тематическому плану и программе обучения по вопросам охраны труда должностных лиц». Инженер-технолог (Ф.И.О.), который должен отвечать за полноту отражения требований безопасности в разрабатываемых документах, допущен к работе без обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда	Положение о порядке проведения обучения и проверки знаний по вопросам охраны труда в (название предприятия), пп. 7.18, 9.1, приложение 4
71	19	Пневматическая дрель ИП 1019 № _____ подсоединена к магистрали сжатого воздуха с помощью шланга, состоящего из 4 коротких кусков, соединенных между собой с помощью гладких трубок и проволоочных скруток. Место присоединения воздушного шланга к данному инструменту пропускает воздух	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 5.5.4
72	19	Некоторые грузовые ручные тележки, эксплуатируемые на участке, не имеют табличек (бирок, надписей) с ясно указанными на них датой испытания, грузоподъемностью, инвентарным номером и номером цеха (участка)-владельца	НПАОП 63.12-1.07-79 «Правила техники безопасности при эксплуатации внутризаводского транспорта», п. 4.11
73	19	На участке выявлено более 10 единиц слесарного инструмента, не соответствующего предъявляемым требованиям: – напильники, не имеющие рукояток на заостренных концах; – молотки с металлическими рукоятками, имеющими заусенцы, следы сварки, а не деревянными; – сваренные рожковые гаечные ключи с наращенными рукоятками, имеющие заусенцы, не указан размер ключа и т. д.	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», пп. 5.4.3, 5.4.4
74	19	Такой электроинструмент, как дрель, инв. № _____ и шлифмашинка SPARKY, инв. № _____, проходили в 20____ – 20____ гг. периодическую проверку реже чем 1 раз в 6 месяцев, а именно (дата) и (дата)	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 5.2.29
75	19	Обслуживание устройств освещения, расположенных на потолке цеха, с мостового крана не всегда производят два лица. При выполнении указанных работ с использованием крана работникам не выдается наряд-допуск	НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безопасной эксплуатации электроустановок потребителей», п. 6.8.8
76	19	Не ведется Журнал учета противоаварийных и противопожарных тренировок (за январь нет ни одной записи) в соответствии с их утвержденным планом	НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безопасной эксплуатации электроустановок потребителей», п. 8.7.3
77	19	Дверь электроустановки с надписью «ЯК-13 от А-13» в сварочной кабине в осях ...–... (дата) была открыта	НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безопасной эксплуатации электроустановок потребителей», п. 2.2.18
78	19	Проверка Журнала учета, проверки и испытания электроинструмента и вспомогательного оборудования к нему группы энергетика цеха, а также устная информация, полученная от энергетика цеха и в инструментальной кладовой, свидетельствует о том, что не весь электроинструмент, разделительные и понижающие трансформаторы, преобразователи частоты, защитно-отключающие устройства и кабели-удлинители периодически, не реже 1 раза в 6 месяцев проходят проверку	НПАОП 0.00-1.30-01 «Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями», п. 5.2.29
79	19	В ходе проведения целевой проверки ведения работ по монтажу сетей электроснабжения при ремонте помещений 1-го, 2-го, 4-го, и 7-го этажей инженерного корпуса цеха № 2, которые выполняются силами структурного подразделения ОКС и подрядных организаций, выявлены следующие серьезные нарушения в организации безопасного выполнения электромонтажных работ: – отсутствуют или не оформлены должным образом акты-допуски, наряды-допуски и ППР; – отсутствуют письма командировавшего подразделения (предприятия) со списками своих ответственных лиц, выдающих наряды, и членов бригад, не осуществлялись инструктажи указанных лиц и членов бригад об особенностях электроустановок подразделения, в которое они были командированы, – цеха № 2. В ходе выполнения данных электромонтажных работ допущены серьезные нарушения согласованных проектов и нормативных документов по электробезопасности. Перечисленное выше свидетельствует об отсутствии должного контроля за организацией и ходом выполнения электромонтажных работ со стороны кураторской службы ОКС	Приказ (название предприятия) № _____ от (дата), п. 1.10; ДНАОП 0.00-1.01-80 (СНиП III-4-80) «Строительные нормы и правила. Правила производства и приемки работ. Техника безопасности в строительстве», пп. 1.5, 1.6, 1.28, 13.22; НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безопасной эксплуатации электроустановок потребителей», подраздел 6.10; ИОТ № _____, п. 1.2

ПРО ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ З ПОЛІПШЕННЯ СТАНУ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ І ГІГІЄНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Анатолій Стовбун, консультат з питань безпеки і гігієни праці

Більшість спеціалістів з питань охорони праці, які працюють на підприємствах, у профспілках, навіть в установах Державної служби України з питань праці (далі — Держпраці), провідні фахівці науково-практичних періодичних видань у сфері охорони праці та широка громадськість висловлюють занепокоєння подальшою долею і станом державного нагляду з охорони праці щодо реорганізації таких органів державного нагляду у цій сфері, як Держгірпромнагляд та Державна санітарно-епідеміологічна служба.

Усіх їх цікавить, наскільки реорганізація поліпшить такий нагляд, чи буде він принципово новим та таким, що враховуватиме прогресивні надбання безпеки і гігієни праці європейської та світової спільноти, чи позбудеться такий нагляд корупційності, залежності від примх, капризів і тиску з боку власників підприємств, особливо приватизованих, і роботодавців, чи зацікавить проблема поліпшення стану безпеки та гігієни праці в Україні центральні органи виконавчої влади, організації роботодавців і профспілок.

Важливими проблемами діяльності Держпраці у сфері безпеки і гігієни праці буде їх спрямованість на:

- попередження випадків виробничого травматизму з метою збереження здоров'я і життя працездатного населення, збереження трудового потенціалу країни, зменшення негативних соціально-економічних наслідків виробничого травматизму на основі оцінки ризиків травмування працівників;

- відновлення цехової медицини і профпатологічної служби з метою забезпечення належного проведення профілактичних медичних оглядів та диспансерного нагляду працівників, зменшення серед них захворюваності з тимчасовою втратою працездатності, поліпшення стану медичної та професійної реабілітації працівників з хронічними захворюваннями та наслідками травмування;

- кардинальне підвищення рівня навчання з питань охорони праці, особливо керівників підприємств, керівників служб підприємств, працівників, зайнятих на роботах підвищеної небезпеки та застосуванні устаткування підвищеної небезпеки, а також майбутніх інспекторів Держпраці, яким крім трудового законодавства

потрібно буде оволодіти ще й знаннями та навичками нагляду у сфері безпеки та гігієни праці;

- широке застосування дисциплінарних та адміністративних заходів до посадових осіб підприємств, які грубо порушують вимоги законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо норм трудового права, безпеки та гігієни праці;

- внесення у діяльність Держпраці більш вагомої соціальної складової, спрямованої перш за все на захист працівників — виробників усіх матеріальних цінностей, усунення всіх негативних рис і недоліків у роботі, притаманних колишнім органам та особливо керівникам і працівникам Держпраці, Держгірпромнагляду і Держсанепідслужби.

Служіння людині праці, її підтримка у сфері трудового законодавства, безпеки і гігієни праці — від прийняття закону до інспекції підприємства — повинні стати головними у діяльності новоствореної служби Держпраці;

- постійне удосконалення законодавчих та інших нормативно-правових актів, що стосуються трудового права, безпеки та гігієни праці, з урахуванням вимог європейських принципів і норм у цій сфері.

Оскільки охорона праці — це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності, першочерговими завданнями новоствореної Держпраці, на мою думку, є такі:

1. Розроблення та подання на розгляд до Верховної Ради України взамін застарілого Закону України «Про охорону праці» (не переглядався понад 10 років) проекту **нового Закону України «Про безпеку і гігієну праці»**, в якому слід передбачити:

1.1. Урахування основних положень ратифікованих Україною Конвенцій МОП у сфері безпеки і гігієни праці:

- Про інспекцію праці № 81 1947 року — Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» від 08.09.2004 № 1985-IV;

— Про безпеку та гігієну праці в сільському господарстві № 184 2001 року — Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 184 2001 року про безпеку та гігієну праці в сільському господарстві» від 18.02.2009 № 0120;

— Про безпеку та гігієну праці в шахтах № 176 1995 року — Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 176 1995 року про безпеку та гігієну праці в шахтах» від 15.02.2011 № 3021-VI;

— Про запобігання великим промисловим аваріям № 174 1993 року — Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 174 1993 року про запобігання великим промисловим аваріям» від 15.02.2011 № 3020-VI;

— Про служби гігієни праці № 161 1985 року — Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 161 1985 року про служби гігієни праці» від 10.03.2010 № 1945-VI;

— Про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище № 155 1981 року — Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 155 1981 року про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище» від 02.11.2011 № 3988-VI.

*1.2. Урахування положень у сфері безпеки і гігієни праці **Європейської соціальної хартії (переглянутої)**, ратифікованої Законом України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)» від 14.09.2006 № 137-V.*

1.3. Включення положень щодо імплементації Україною законодавства ЄС у сфері безпеки і гігієни праці, включаючи Директиви Ради ЄС, відповідно до Закону України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 01.11.2002 № 228-IV та Програми імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847-р, що сприятиме європейській інтеграції України.

Прийняття нового закону у сфері безпеки і гігієни праці дасть змогу усунути спірні положення чинного Закону України «Про охорону праці», які:

а) протирічать чинним нормативним актам України або не повністю враховують їх положення та допускають двозначне трактування, зокрема:

— у ст. 4 «Державна політика в галузі охорони праці», ст. 32 «Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці» тощо потрібно замінити термін «**галузь** охорони праці», оскільки в Національному класифікаторі «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» така галузь відсутня;

— внести поправки до ст. 3 «Законодавство про охорону праці», оскільки положення про безпеку і гігієну праці містяться і в інших законах України: «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 № 4004-XII; «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504; «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V тощо;

— відредагувати ст. 14 «Обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці», оскільки в такому трактуванні на працівника покладається вся відповідальність за настання нещасного випадку на виробництві;

— розширити ст. 15 «Служба охорони праці на підприємстві», оскільки сьогодні при її створенні не враховується вид економічної діяльності підприємства;

— доповнити ст. 19 «Фінансування охорони праці», оскільки у такому визначенні положення цієї статті практично унеможливають фінансування заходів з охорони праці для неприбуткових бюджетних установ через недоліки у складанні місцевих бюджетів щодо витрат на цю сферу;

— усунути протиріччя у ст. 22 «Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій», оскільки функцію роботодавця, особливо під час розслідування нещасних випадків зі смертельними наслідками, практично взяли на себе представники територіальних управлінь Держгірпромнагляду;

— доповнити ст. 27 «Документи, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці», оскільки в її положеннях відсутні нормативні акти колишнього Союзу РСР, чинність яких на території України продовжена постановою Верховної Ради України від 12.09.1991 № 1545;

б) довели більш як 10-річною практикою неефективність застосування певних статей, що підтверджується фактичним ігноруванням їх вимог як роботодавцями, так і органами виконавчої влади всіх рівнів, а саме: ст. 4 «Державна політика в галузі охорони праці», ст. 7 «Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці», ст. 9 «Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті», ст. 13 «Управління охороною праці та обов'язки роботодавця», ст. 21 «Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва», ст. 25 «Економічне стимулювання охорони праці», ст. 26 «Відшкодування юридичним, фізичним особам і державі збитків, завданих порушенням вимог з охорони праці», ст. 33 «Повноваження міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в галузі охорони праці», ст. 35 «Повнова-

ження органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці», ст. 41 «Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці», ст. 43 «Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб та працівників» та інші.

Окремо повинні бути розглянуті та належним чином оцінені причини невиконання положень розділу IX «Прикінцеві положення» Закону України «Про охорону праці» у редакції 2002 року.

Детально «недоліки» Закону «Про охорону праці» розглянуто у циклі наукових публікацій у журналі «Охорона праці» завідувачки науково-дослідної лабораторії управління охороною праці ДУ «ННДІПБОП» Олеси Цибульської.

2. Пропонується розробити і сформулювати проект Закону України «Про безпеку і гігієну праці» в такій послідовності:

Розділ I «Загальні положення».

Розділ II «Державна політика у сфері безпеки і гігієни праці».

Розділ III «Державний нагляд у сфері безпеки і гігієни праці».

Розділ IV «Обов'язки і права роботодавця у сфері безпеки і гігієни праці».

Розділ V «Права та обов'язки працівників у сфері безпеки і гігієни праці».

Розділ VI «Громадський контроль за дотриманням роботодавцем вимог законодавства у сфері безпеки і гігієни праці».

Розділ VII «Відповідальність за порушення законодавства про безпеку і гігієну праці».

Розділ VIII «Прикінцеві положення».

Запропонована назва проекту закону «Закон України про безпеку і гігієну праці»:

— наблизить його до назв ратифікованих Україною Конвенцій і Рекомендацій МОП у цій сфері;

— сприятиме вилученню з обігу «надуваних» термінів на кшталт «охорона праці» (від чого?), «промислова безпека» (а чому не «агропромислова безпека» чи «шахтна безпека»?) тощо;

— забезпечить надійне впровадження до сфери діяльності новоствореної Держпраці промислової медицини, у тому числі гігієни праці, з усіма проблемами цих галузей, пов'язаними з реформуванням Держсанепідслужби.

Для розроблення проекту зазначеного закону пропонується:

— по кожному розділу створити тристоронні робочі групи з числа кваліфікованих представників органів виконавчої влади, роботодавців і профспілок;

— постатейно обговорити положення напрацьованих статей проекту;

— опублікувати проект закону в засобах масової інформації та спеціалізованих науково-практичних виданнях;

— після врахування і опрацювання всіх пропозицій, які надійдуть до робочих груп, розглянути його на розширеному засіданні Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення перед поданням до Верховної Ради України.

Після прийняття Верховною Радою України Закону України «Про безпеку і гігієну праці» розробити і прийняти постанову КМУ про виконання заходів з реалізації Закону «Про безпеку і гігієну праці» (за аналогією з відповідною постановою 1993 року).

3. Чітко визначити статус представників органів державної санітарно-гігієнічної служби, які будуть залучені до роботи в установах Держпраці відповідно до спеціально розробленого Положення, особливо в частині захисту їхніх соціальних прав.

4. Підготувати закони стосовно терміновій ратифікації Україною Конвенцій МОП у сфері безпеки і гігієни праці, зокрема щодо:

— правил з гігієни праці (повітря, шум, вібрація), забезпечення гігієни праці при використанні на виробництві хімічних речовин (Конвенція № 148 про захист працівників від професійного ризику, спричиненого забрудненням повітря, шумом та вібрацією на робочих місцях 1977 року);

— безпеки при застосуванні хімічних речовин на виробництві (Конвенція № 170 про хімічні речовини 1990 року; Рекомендації № 156, 177);

— відшкодування працівникам під час нещасних випадків на виробництві (Конвенція № 17 про відшкодування працівникам під час нещасних випадків на виробництві 1925 року);

— безпеки і гігієни праці у будівництві (Конвенція № 167 про безпеку і гігієну праці у будівництві 1988 року; Рекомендації № 175 1988 року).

5. Підготувати проект Закону України «Про відміну чинності змін до деяких законодавчих актів, прийнятих у 2012–2014 роках, відносно сфери охорони праці», які істотно погіршили стан державного нагляду у сфері безпеки і гігієни праці, і подати проект цього закону на розгляд до Верховної Ради України.

У переліку таких законодавчих актів повинні бути обов'язково розглянуті та після всебічного аналізу, якщо можливо, скасовані зміни, що були внесені до:

5.1. Закону України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII — усього 5 законами до 15 статей, зокрема:

а) до ст. 11, 15, 16, 18, 21, 23, 28, 32, 33, 34, 38, 42 — Законом України «Про внесення змін до

деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства надзвичайних ситуацій України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів» від 16.10.2012 № 5459-VI, які практично ліквідували відомчий контроль (нагляд) за охороною праці;

б) до ст. 19 і 43 — Законом України «Про внесення змін до статей 19 та 43 Закону України «Про охорону праці» від 02.06.2011 № 3458-VI, які в угоду роботодавцям звели нанівець належне фінансування засобів і заходів з охорони праці, особливо в бюджетних неприбуткових підприємствах і установах;

в) до ст. 21 — Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування дозвільних процедур» від 13.05.2010 № 2185-VI; Законом України від 29.06.2010 № 2367-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання у сфері будівництва житла»; Законом України «Про угоди про розподіл продукції» від 23.09.2010 № 2562-VI; Законом «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 19.05.2011 № 3395-VI, які призвели до повного ігнорування роботодавцями та генеральними підрядниками вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів у галузі будівництва, на всіх його стадіях — від проектування, виділення ділянки під забудову, власне під час будівництва та прийняття закінченого будівництвом об'єкта в експлуатацію.

5.2. Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V — усього 18 законами до 16 статей, зокрема:

— до ст. 1, 3, 5, 6 і 22 — законами України від 01.07.2010 № 2399-VI, від 16.06.2011 № 3530-VI, від 07.07.2011 № 3610-VI, від 22.06.2012 № 5026-VI;

— до ст. 2 — законами України від 01.06.2010 № 2299-VI, від 29.06.2010 № 2367-VI, від 08.07.2010 № 2467-VI, від 02.12.2010 № 2756-VI, від 19.05.2011 № 3393-VI, від 31.05.2011 № 3437-VI, від 13.04.2012 № 4652-VI, від 20.11.2012 № 5502-VI, від 04.07.2013 № 406-VII, від 22.07.2014 № 1600-VII;

— до ст. 3 — Законом України від 22.07.2014 № 1600-VII;

— до ст. 4, 5, 10 і 22 — Законом України від 02.12.2010 № 2735-VI;

— до ст. 4, 5, 6 і 9 — Законом України від 22.07.2014 № 1600-VII;

— до ст. 22 — Законом України від 07.07.2011 № 3609-VI.

Внесенням цих змін, частина з яких **суперечить** Конституції України та ратифікованим Україною відповідним Конвенціям МОП у сфері інспектування підприємств (державного нагляду за охороною праці), було практично знищено систему державного нагляду за охороною праці, що призвело до повної вахханалії та ігнорування на підприємствах вимог щодо здійснення заходів з поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

5.3. Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII — усього 28 законами до 72 статей, зокрема до ст. 153, 155–157, 167, 169, 174 розділу IX «Охорона праці» цього закону та до інших статей — Законом України від 16.10.2012 № 5462.

Змінами до Кодексу законів про працю були значно обмежені права працівників, особливо щодо соціального захисту при звільненні, розірванні трудового договору, дотримання трудового законодавства під час роботи у вихідні дні, оплати праці, ігнорування на підприємствах вимог щодо здійснення заходів з поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

5.4. Закону України «Про державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999 № 1105-XIV — усього 7 законами до 30 статей, зокрема:

— до ст. 7 і 34 — Законом України від 16.10.2012 № 5458-VI;

— до ст. 8, 10, 11, 17, 21, 24 та 24-1, 34, 45–49, 52, 55 — Законом України від 08.07.2010 № 2464-VI;

— до ст. 12 — Законом України від 02.10.2012 № 5316-VI;

— до ст. 14, 15, 22, 23, 26, 27, 29, 34, 35 і 48 — Законом України від 16.10.2012 № 5462-VI;

— до ст. 17 — законами України від 01.07.2010 № 2388-VI, від 17.05.2012 № 4719-VI;

— до ст. 17 і 48 — Законом України від 11.03.2014 № 870-VII;

— до ст. 46-1 — Законом України від 01.06.2010 № 2289-VI;

— до розділів III і XI — законами України від 01.07.2010 № 2388-VI, від 08.07.2010 № 2464, від 18.06.2013 № 332-VII і від 27.03.2014 № 1166-VII.

Ці зміни суттєво зменшили обсяг виплат потерпілим від нещасних випадків на виробництві та членам сімей працівників, які загинули внаслідок нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками.

6. Проводити люстрацію нових очільників Держпраці, призначених з числа осіб,

які були керівниками територіальних управлінь Держгірпромнагляду, управлінь Держпраці обл(міськ)держадміністрацій та установ Держсанепідслужби праці, оскільки аналіз їх попередньої діяльності свідчить, що деякі з них були корумпованими представниками колишньої влади України у відповідній сфері, а також проводили державний нагляд із грубими порушеннями чинного законодавства.

Призначати таких працівників на керівні посади в новостворену службу Держпраці за «колишні заслуги» може бути небезпечним через привнесення у її діяльність притаманних їм негативних методів роботи, корумпованих схем взаємовідносин з роботодавцями, формалізму, байдужості, безпечності та безвідповідальності в роботі.

7. Переглянути положення наказу Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15 «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку ро-

біт з підвищеною небезпекою» відносно програм і тем навчання з охорони праці та ввести до них пункти про підготовку колишніх інспекторів Держгірпромнагляду з питань трудового законодавства для суміщення функцій Держгірпромнагляду і Держпраці під час здійснення наглядової діяльності.

Основним напрямом та гаслом діяльності новоствореної служби Держпраці, на мою думку, повинно бути положення п. 1 ст. 3 ратифікованої Україною Соціальної хартії (переглянутої), що проголошує:

«розробити, здійснювати і періодично переглядати послідовну національну політику в галузі охорони праці, виробничої гігієни і виробничого середовища. Головною метою цієї політики є поліпшення охорони праці і виробничої гігієни, а також запобігання нещасним випадкам та травматизму, що виникають внаслідок виробничої діяльності, пов'язані з нею або мають місце у процесі її здійснення, зокрема шляхом мінімізації причин виникнення ризиків, властивих виробничому середовищу».

ПРАВИЛА
УЛАШТУВАННЯ
ЕЛЕКТРОУСТАНОВОК

Розділ 1. Загальні правила
Розділ 2. Передавання електроенергії
Розділ 3. З'єднання і розподільні пристрої
Розділ 4. Електроустановки
Розділ 5. Електропроводка
Розділ 6. Електрообладнання спеціальних установок

Лише в ДП «Редакція журналу «Охорона праці» Ви зможете придбати єдине повне великоформатне видання Правил улаштування електроустановок з останніми змінами станом на 2015 рік. Вимоги цих Правил розповсюджуються на всі підприємства, організації незалежно від форм власності на засоби виробництва.

**УВАГА!
ТИРАЖ
ОБМЕЖЕНИЙ!!!**

**240
грн**

Адреса редакції:
вул. Попудренка, 10/1
тел/факс: (044) 559-19-51
e-mail: dnorop@gmail.com

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ Терміни та визначення основних понять ДСТУ 2293:2014

ПЕРЕДМОВА

РОЗРОБЛЕНО: Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці
РОЗРОБНИКИ: **В. Бородін; В. Каньшин; М. Лисюк**, канд. техн. наук (науковий керівник);

І. Подобед, канд. техн. наук

ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Мінекономрозвитку України від 02 грудня 2014 р. № 1429 з 2015-05-01

НА ЗАМІНУ ДСТУ 2293-99

ОХОРОНА ПРАЦІ

Терміни та визначення основних понять

ОХРАНА ТРУДА

Термины и определения основных понятий

OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH

Terms and definitions of fundamental conceptions

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт унормовує українські терміни та визначення понять у сфері охорони праці.

1.2 Цей стандарт призначено застосовувати в роботі органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання, які розробляють, експертують, перевіряють нормативні документи у сфері охорони праці.

1.3 Терміни, установлені цим стандартом, рекомендовано вживати в усіх видах нормативних документів, що стосуються охорони праці, у роботах зі стандартизування, у науковій, навчально-методичній і публіцистичній літературі, а також у роботі підприємств, установ і організацій, що діють на території України, технічних комітетів стандартизації, науково-технічних та інженерних товариств, міністерств (відомств).

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

Закон України «Про охорону праці»

ДСТУ EN 292-1-2001 Безпечність машин. Основні поняття, загальні принципи проектування. Частина 1. Основна термінологія, методологія (EN 292-1:1991, IDT)

ДСТУ 2156-93 Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення

ДСТУ 3038-95 Гігієна. Терміни та визначення основних понять

ДСТУ 3138-95 Організація промислового виробництва. Праця та заробітна плата. Терміни та визначення

ДСТУ 3966:2009 Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять.

3 ЗАГАЛЬНЕ ПОЯСНЕННЯ

3.1 Для кожного поняття встановлено один, а в окремих випадках — два, застандартизований(-і) термін(и). Проте, використовуючи застандартизовані терміни в межах одного документа, рекомендовано вживати лише один з поданих синонімів.

3.2 Терміни та визначення понять (терміноstatті) оформлено відповідно до ДСТУ 3966.

3.3 Узяті в круглі дужки (набрану напівгрубим шрифтом) частину терміна можна не вживати, а використовувати його коротку форму.

3.4 Наявність квадратних дужок тільки в терміні певної термінологічної статті означає, що в ній суміщено два терміна-синоніми.

3.5 В абетковому покажчику суміщені, а також короткі та повні форми подано окремо, без дужок, з однаковим номером.

3.6 Застандартизовані терміни набрано напівгрубим шрифтом.

3.7 Терміни, установлені цим стандартом і вжиті у визначеннях інших термінів цього стандарту, виділено в текстах визначень підкресленням і поряд з ними справа в дужках зазначено їхні номери, що відповідають класифікаційним номерам термінологічних статей цього стандарту.

3.8 Подані в цьому стандарті визначення термінів в інших документах, за потреби, можна змінювати, уводячи до них похідні ознаки, розкриваючи зміст поняття, зазначаючи об'єкти, які належать обсягові позначуваного поняття. Зміни не повинні порушувати змісту й обсягу термінів, визначених у стандарті.

3.9 Як довідкові у стандарті подано англійські (en) і російські (ru) терміни-відповідники застандартизованих термінів, узяті з міжнародних і національних стандартів, із фахових словників.

3.10 У стандарті наведено абетковий покажчик установлених цим стандартом українських термінів (додаток А) та абеткові покажчики їхніх іншомовних термінів-відповідників кожною мовою окремо (додаток Б, додаток В).

3.11 Бібліографію (перелік термінологічних джерел) подано у додатку Г.

4 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

4.1 охорона праці Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я та <u>працездатності</u> (4.56) людини в <u>трудоному процесі</u> (4.11) (Закон України «Про охорону праці»; див. також ДСТУ 3138)	ru	охрана труда [2]
4.2 система керування охороною праці Складник загальної системи керування галуззю, об'єднання підприємств, підприємством, установою, організацією, що сприяє запобіганню <u>нещасним випадкам (на виробництві)</u> (4.35) і <u>професійним захворюванням</u> (4.58), установлює політику, цілі <u>охорони праці</u> (4.1) та способи їх досягнення, охоплює комплекс заходів, спрямованих на виконання вимог законодавства про охорону праці	ru	система управления охраной труда [1]
4.3 аудит охорони праці Документально оформлений системний, незалежний процес об'єктивного обстеження та оцінювання <u>системи керування охороною праці</u> (4.2) для встановлення її відповідності вимогам актів законодавства та інших <u>нормативно-правових актів з охорони праці</u> (4.5)	ru	аудит системы управления охраной труда [9]
4.4 державний нагляд за охороною праці Діяльність спеціально уповноважених центральних органів виконавчої влади стосовно контролю додержання вимог законодавства про <u>охорону праці</u> (4.1)		
4.5 нормативно-правові акти з охорони праці Правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи щодо <u>охорони праці</u> (4.1), обов'язкові для виконання	ru	нормативные правовые акты по охране труда [5]
4.6 ризик Комбінація ймовірності заподіяння <u>шкоди</u> (4.17) і тяжкості цієї шкоди (див. також ДСТУ EN 292-1)	en ru	risk [8] риск [2]
4.7 професійний ризик <u>Ризик</u> (4.6) ушкодження здоров'я працівника в процесі його <u>професійної діяльності</u> (4.40)	ru	профессиональный риск [6]
4.8 [прийнятний] [допустимий] ризик <u>Ризик</u> (4.6), зменшений до такого рівня, що його галузь, об'єднання підприємств, підприємство, установа, організація може допустити, ураховуючи її легальні обов'язки та власну політику у сфері <u>охорони праці</u> (4.1)	ru	приемлемый риск [7]; допустимый риск [2]

4.9 захисний захід Захід, що його вживають для зменшення <u>професійного ризику</u> (4.7) через застосування безпечніших виробничих і технологічних процесів, конструкцій устаткування, захисних пристроїв, <u>засобів індивідуального захисту</u> (4.66), <u>професійного добору</u> (4.53), навчання, підготування, тренування працівників, інформації щодо безпечного виконання робіт	en ru	protective measure [2] защитная мера [2]
4.10 безпека праці Захищеність <u>трудової діяльності</u> (4.39) людини від перевищеного <u>прийнятного ризику</u> (4.8)	en ru	job safety [8] безопасность труда [8]
4.11 трудовий процес Сукупність цілеспрямованих дій працівника(-ів) під час виконання роботи, створення продукції, надавання послуг	ru	трудова процес [6]
4.12 виробничий ризик Імовірність ушкодження здоров'я працівника в процесі <u>трудова діяльності</u> (4.39), нанесення шкоди майну, навколишньому середовищу, яку зумовлено шкідливістю та/чи небезпечністю виробничих і технологічних процесів	ru	производственный риск [9]
4.13 виробнича безпека Захищеність життя, здоров'я працівників й інших осіб і/або майна від впливу <u>шкідливих</u> (4.15) і <u>небезпечних виробничих чинників</u> (4.14)	ru	производственная безопасность [2]
4.14 небезпечний виробничий чинник Виробничий чинник, вплив якого на людину призводить до <u>травм</u> (4.32), погіршення здоров'я чи смерті	ru	опасный производственный фактор [2]
4.15 шкідливий виробничий чинник Виробничий чинник, вплив якого на людину може призвести до захворювання, зниження працездатності та/чи негативного впливу на здоров'я нащадків. Примітка. Залежно від кількісної характеристики (рівня, концентрації тощо) і тривалості впливу шкідливий виробничий чинник може стати небезпечним	ru	вредный производственный фактор [2]
4.16 небезпека Джерело чи ситуація, що потенційно може призвести до травмування, погіршення здоров'я чи смерті людини, завдавати шкоду майну, довкіллю, чи їх комбінація (див. також ДСТУ 2156 і ДСТУ EN 292-1)	en ru	hazard [8] опасность [2]
4.17 шкода Ушкодження здоров'я людей і/або збитки, заподіяні майну чи довкіллю, або їх поєднання	en ru	harm [8] вред [2]
4.18 небезпечна ситуація Ситуація, у якій стосовно людей, майна або довкілля є одна чи більше <u>небезпек</u> (4.16) (див. також ДСТУ EN 292-1)	en ru	hazardous situation [8] опасная ситуация [2]
4.19 аварія Небезпечна подія техногенного характеру, що виникла на виробничому об'єкті, яка спричинила загибель або травмування людей, чи створює загрозу їхньому життю та здоров'ю та призводить до руйнування будівель, споруд, устаткування та транспортних засобів, порушення <u>трудова процесу</u> (4.11), чи завдає шкоди навколишньому середовищу	en ru	accident [8] авария [10]
4.20 аварійний стан Стан споруди, устаткування, машини, механізму, приладу, коли внаслідок імовірного розвитку в них руйнівних процесів їх подальше нормальне експлуатування стає неможливим і виникає загроза життю та здоров'ю людей, майну, навколишньому середовищу		
4.21 промислова продукція підвищеної небезпеки Продукція виробничо-технічної призначеності, яку характеризує підвищений <u>ризик</u> (4.6) виникнення аварій (4.19), пожеж, загрози життю та заподіяння <u>шкоди</u> (4.17)		
4.22 безпечність промислової продукції Властивість продукції забезпечити і зберегти протягом певного строку експлуатування безпеку працівників, людського оточення та навколишнього середовища в межах, зумовлених вимогами чинних нормативних документів, досягненим науково-технічним рівнем	ru	безопасность промышленной продукции [9]
4.23 безпечність виробничого процесу Властивість виробничого процесу відповідати <u>вимогам безпеки</u> (4.28) під час його проведення в умовах, установлених нормативними документами та сучасним науково-технічним рівнем	ru	безопасность производственного процесса [2]

4.24 безпечність виробничого устаткування Властивість виробничого устаткування відповідати <u>вимогам безпеки</u> (4.28) під час експлуатування (застосування) в разі використання за визначеними функціями в умовах, установлених нормативними документами та сучасним науково-технічним рівнем	ru	безопасность производственного оборудования [2]
4.25 робота підвищеної небезпеки Робота в умовах впливу <u>шкідливих</u> (4.15) і <u>небезпечних виробничих чинників</u> (4.14) або така, де є потреба в <u>професійному доборі</u> (4.53), чи пов'язана з обслуговуванням, керуванням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним <u>ризиком</u> (4.6) виникнення <u>аварій</u> (4.19), пожеж, загрози життю та заподіяння <u>шкоди</u> (4.17)		
4.26 небезпечний виробничий об'єкт Виробничий об'єкт, де для людей і довкілля існує <u>небезпека</u> (4.16) з <u>ризиком</u> (4.6), що перевищує прийнятний	ru	опасный производственный объект [10]
4.27 безпечні умови праці Стан умов праці, за якого вплив на працівника <u>небезпечних</u> (4.14) і <u>шкідливих виробничих чинників</u> (4.15) усунуто, або їхнє значення не перевищує гранично допустимих рівнів (ГДР) або гранично допустимих концентрацій (ГДК)	ru	безопасные условия труда [2]
4.28 вимоги щодо безпеки (праці) Вимоги, установлені актами законодавства та іншими нормативно-правовими актами й нормативними документами та <u>нормативними актами підприємства з охорони праці</u> (4.68), виконання яких забезпечує <u>умови праці</u> (4.37) й такі, що регламентують <u>професійну діяльність</u> (4.40) працівника	ru	требования безопасности труда [2]
4.29 знак безпеки праці Знак, призначений для попередження людей про можливу <u>небезпеку</u> (4.16), заборону або припис певних дій, а також для інформування про розміщеність об'єктів, використання яких пов'язано з унеможливленням або зменшенням наслідків дії <u>небезпечних</u> (4.14) і/або <u>шкідливих виробничих чинників</u> (4.15)	ru	знак безопасности труда [2]
4.30 колір сигналу безпеки Установлений колір, призначений привернути увагу людей до окремих елементів виробничого устаткування, будівельної конструкції, які можуть бути джерелами <u>небезпечних</u> (4.14) і/або <u>шкідливих виробничих чинників</u> (4.15), а також до засобів пожежогашіння та <u>знаків безпеки праці</u> (4.29)	ru	цвет сигнала безопасности [2]
4.31 гранично допустиме значення шкідливого виробничого чинника Граничне значення величини – рівня, умісту та/або концентрації <u>шкідливого виробничого чинника</u> (4.15), вплив якого на людину в разі його щоденної регламентованої тривалості не призводить до захворювання та зниження <u>працездатності</u> (4.56) в період <u>трудової діяльності</u> (4.39) та в наступний період життя, а також не зумовлює несприятливого впливу на здоров'я нащадків	ru	предельно допустимое значение вредного производственного фактора [2]
4.32 травма Порушення анатомічної цілісності організму людини чи його функцій унаслідок дії зовнішніх чинників	en ru	injure [8] травма [9]
4.33 виробнича травма <u>Травма</u> (4.32), що сталася з працівником унаслідок дії <u>небезпечного виробничого чинника</u> (4.14)	en ru	industrial injury [8] производственная травма [2]
4.34 виробничий травматизм Явище, що характеризується сукупністю виробничих травм і <u>нешасних випадків на виробництві</u> (4.35)	en ru	industrial traumatism [8] производственный травматизм [9]
4.35 нещасний випадок на виробництві Обмежена в часі подія чи раптовий вплив на працівника <u>небезпечного виробничого чинника</u> (4.14), що сталася під час виконання ним трудових обов'язків, унаслідок чого завдано шкоди здоров'ю чи трапилася смерть	en ru	occupational accident [8] несчастный случай на производстве [2]
4.36 професійна небезпека <u>Небезпека</u> (4.16), яка може призвести до <u>травм</u> (4.32), хвороби чи смерті працівника в процесі його <u>професійної діяльності</u> (4.40)		
4.37 умови праці Сукупність <u>виробничого середовища</u> (4.38) та <u>трудового процесу</u> (4.11), що впливають на стан здоров'я та <u>працездатність</u> (4.56) працівника	en ru	working conditions [8] условия труда [2]
4.38 виробниче середовище Сукупність фізичних, хімічних, біологічних, психофізіологічних чинників на виробництві, що створюють <u>умови праці</u> (4.37)	en ru	work environment [8] производственная среда [3]

4.39 трудова діяльність Реалізація цільової функції, пов'язаної з виробництвом і сформованої потребами суспільства, здійснювана в певній організаційно-правовій формі господарювання	ru	трудовая деятельность [11]
4.40 професійна діяльність <u>Трудова діяльність</u> (4.39), що здійснюється за певною професією та кваліфікацією		
4.41 робоча зона Визначений простір, у якому розташовано <u>робочі місця</u> (4.43) постійного або тимчасового (непостійного) перебування працівників	ru	рабочая зона [2]
4.42 небезпечна зона Простір, у якому на працівника можлива дія <u>небезпечного</u> (4.14) та/чи <u>шкідливого виробничого чинника</u> (4.15)	ru	опасная зона [2]
4.43 робоче місце Місце постійного або тимчасового перебування працівника під час виконання ним <u>трудової діяльності</u> (4.39), яке безпосередньо чи опосередковано перебуває під контролем роботодавця	en ru	workplace [8] рабочее место [2]
4.44 постійне робоче місце <u>Робоче місце</u> (4.43), на якому працівник перебуває половину чи більшу частину свого робочого часу. Примітка. Якщо за цих обставин роботу виконують на різних ділянках <u>робочої зони</u> (4.41), постійним робочим місцем вважають усю робочу зону	ru	постоянное рабочее место [2]
4.45 тимчасове робоче місце <u>Робоче місце</u> (4.43), на якому працівник перебуває менше половини або меншу частину свого робочого часу	ru	непостоянное рабочее место [2]
4.46 безпечна відстань Найменша відстань між людиною та джерелом небезпечного та/чи шкідливого впливу, на якій цього впливу немає або він не перевищує допустимого рівня	ru	безопасное расстояние [2]
4.47 зона дихання Простір у радіусі 0,5 м від обличчя працівника	ru	зона дыхания [9]
4.48 категорія робіт Групування робіт за <u>важкістю</u> (4.49) та <u>напруженістю праці</u> (4.50), <u>професійною небезпекою</u> (4.36)	ru	категория работ [9]
4.49 важкість праці Характеристика <u>трудового процесу</u> (4.11), яка відображає переважно енергетичну навантагу на опорно-руховий апарат і функційні системи організму, що забезпечують його серцево-судинну, дихальну та іншу діяльність (див. також ДСТУ 3038 і ДСТУ 3138)	en ru	difficulty of work [8] тяжесть труда [8]
4.50 напруженість праці Характеристика <u>трудового процесу</u> (4.11), яка відображає переважно інформаційну навантагу на центральну нервову систему, емоційну сферу, органи чуття працівника (див. також ДСТУ 3038)	ru	напряженность труда [6]
4.51 шкідлива речовина Речовина, що, контактуючи з організмом людини, може спричинити захворювання чи відхил у стані здоров'я як під час впливу речовини, так і в подальший період життя теперішнього й наступного покоління (ДСТУ 3038)	en ru	harmful substance [8] вредное вещество [8]
4.52 охорона здоров'я працівників Комплекс заходів, спрямованих на збереження здоров'я та <u>працездатності</u> (4.56) працівників з урахуванням <u>категорії</u> виконуваних <u>робіт</u> (4.48) і особливостей <u>виробничого середовища</u> (4.38)	ru	охрана здоровья работников [8]
4.53 професійний добір Сукупність заходів, призначеність яких – добирати осіб для виконання, без ушкодження їхнього здоров'я, певного виду <u>трудової діяльності</u> (4.39) за їхніми професійними знаннями, анатомо-фізіологічними, психофізіологічними та психологічними особливостями й віком (див. також ДСТУ 3138)	en ru	professional selection [8] профессиональный отбор [8]
4.54 медичний огляд Складова частина лікувально-профілактичних заходів щодо <u>охорони здоров'я працівників</u> (4.52), зайнятих на важких роботах, роботах зі шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба <u>професійного добору</u> (4.53)	en ru	medical examination [8] медицинский осмотр [8]

4.55 медичне протипоказання Наявність в організмі працівника анатомічних і/чи психофізіологічних відхилів або патологічних станів, що перешкоджають виконанню певної роботи	ru	медицинское противопоказание [8]
4.56 працездатність Потенційна здатність людини протягом заданого часу та з певною ефективністю виконувати максимально можливий обсяг роботи (ДСТУ 3038, див. також ДСТУ 3138)	en ru	ability to work [8] трудоспособность [8]
4.57 непрацездатність Повна чи часткова втрата <u>працездатності</u> (4.56) унаслідок захворювання, <u>нещасного випадку на виробництві</u> (4.35) чи вродженої фізичної вади (див. також ДСТУ 3038)	en ru	disability [8] нетрудоспособность [8]
4.58 професійне захворювання Патологічний стан людини, зумовлений <u>професійною діяльністю</u> (4.40) працівника та пов'язаний винятково чи переважно з впливом <u>шкідливих виробничих чинників</u> (4.15) (див. також ДСТУ 3038)	en ru	occupational disease [8] профессиональное заболевание [8]
4.59 професійна захворюваність Явище, що його характеризує сукупність <u>професійних захворювань</u> (4.58) (ДСТУ 3038)	ru	профессиональная заболеваемость [8]
4.60 професійна реабілітація Відновлення <u>працездатності</u> (4.56) працівника до оптимального функційного рівня		
4.61 гігієна праці Галузь профілактичної медицини, що вивчає <u>умови</u> та <u>характер праці</u> (4.37), їх вплив на здоров'я, функційний стан людини, розробляє наукові основи гігієнічної регламентації та нормування окремих чинників <u>виробничого середовища</u> (4.38) і <u>трудового процесу</u> (4.11), практичні заходи, спрямовані на профілактику шкідливого та небезпечного їх впливу на працівника (див. також ДСТУ 3038)	en ru	occupational hygiene [8] гигиена труда [2]
4.62 гігієнічний норматив Кількісний показник, що характеризує за медичними показниками оптимальний або допустимий рівень впливу та тривалість дії окремого чи кількох чинників <u>виробничого середовища</u> (4.38) та <u>трудового процесу</u> (4.11)	ru	гигиенический норматив [9]
4.63 гігієнічна характеристика умов праці Параметри визначення й оцінення стану <u>умов праці</u> (4.37) щодо відповідності їх державним санітарним нормам, правилам, <u>гігієнічним нормативам</u> (4.62) і регламентам	ru	гигиеническая характеристика условий труда [9]
4.64 гігієнічні вимоги Комплекс вимог, спрямованих на усунення чи зменшення негативного впливу на працівників <u>шкідливих виробничих чинників</u> (4.15), на запобігання виникненню та поширенню <u>професійних захворювань</u> (4.58)	ru	гигиенические требования [8]
4.65 психофізіологічна експертиза Комплекс заходів, спрямованих на проведення одного з видів <u>професійного добору</u> (4.53) та подальшого супроводження працівника за його професійно важливими психофізіологічними якостями		
4.66 засіб індивідуального захисту Спорядження, що його призначають для носіння користувачем і/або забезпечення його захисту від однієї чи кількох видів <u>небезпеки</u> (4.16) для життя чи здоров'я. Примітка. До засобів індивідуального захисту також належать: поєднання кількох видів пристосовання чи спорядження, що їх призначають для забезпечення захисту користувача від одного чи кількох видів потенціального (одночасного) <u>ризиків</u> (4.6); захисне пристосовання чи спорядження, що його призначають для носіння користувачем або забезпечення його захисту, яке є частиною або яке використовують разом з іншим устаткуванням; замінні складники засобів індивідуального захисту (наприклад, фільтри протиаерозольні, протигазові), потрібні для їх нормального функціонування та які використовують тільки для таких засобів	ru	средство индивидуальной защиты [2]
4.67 засіб колективного захисту (працівників) Засіб захисту, конструктивно та/чи функційно пов'язаний з виробничим устаткуванням, виробничим процесом, виробничим приміщенням, <u>робочим місцем</u> (4.43), <u>робочою зоною</u> (4.41)	ru	средство коллективной защиты [2]
4.68 нормативні акти підприємства з охорони праці Затверджені наказом роботодавця положення, переліки, порядки, інструкції тощо з <u>охорони праці</u> (4.1), чинні в межах підприємства		

ДОДАТОК А
(довідковий)
Абетковий покажчик українських термінів

А	Н
аварія 4.19	нагляд за охороною праці державний 4.4
акти з охорони праці нормативно-правові 4.5	напруженість праці 4.50
акти підприємства з охорони праці нормативні 4.68	небезпека 4.16
аудит охорони праці 4.3	небезпека професійна 4.36
Б	непрацездатність 4.57
безпека виробнича 4.13	норматив гігієнічний 4.62
безпека праці 4.10	О
безпечність виробничого процесу 4.23	об'єкт виробничий небезпечний 4.26
безпечність виробничого устаткування 4.24	огляд медичний 4.54
безпечність промислової продукції 4.22	охорона здоров'я працівників 4.52
В	охорона праці 4.1
важкість праці 4.49	П
вимоги щодо безпеки 4.28	працездатність 4.56
вимоги щодо безпеки праці 4.28	продукція підвищеної небезпеки промислова 4.21
вимоги гігієнічні 4.64	протипоказання медичне 4.55
випадок на виробництві нещасний 4.35	процес трудовий 4.11
відстань безпечна 4.46	Р
Г	реабілітація професійна 4.60
гігієна праці 4.61	речовина шкідлива 4.51
Д	ризик 4.6
діяльність професійна 4.40	ризик виробничий 4.12
діяльність трудова 4.39	ризик допустимий 4.8
добір професійний 4.53	ризик прийнятний 4.8
Е	ризик професійний 4.7
експертиза психофізіологічна 4.65	робота підвищеної небезпеки 4.25
З	С
засіб індивідуального захисту 4.66	середовище виробниче 4.38
засіб колективного захисту 4.67	система керування охороною праці 4.2
засіб колективного захисту працівників 4.67	ситуація небезпечна 4.18
захворюваність професійна 4.59	стан аварійний 4.20
захворювання професійне 4.58	Т
захід захисний 4.9	травма 4.32
знак безпеки праці 4.29	травма виробнича 4.33
значення шкідливого виробничого чинника гранично допустиме 4.31	травматизм виробничий 4.34
зона дихання 4.47	У
зона небезпечна 4.42	умови праці 4.37
зона робоча 4.41	умови праці безпечні 4.27
К	Х
категорія робіт 4.48	характеристика умов праці гігієнічна 4.63
колір сигналу безпеки 4.30	Ч
М	чинник виробничий небезпечний 4.14
місце робоче 4.43	чинник виробничий шкідливий 4.15
місце робоче постійне 4.44	Ш
місце робоче тимчасове 4.45	шкода 4.17

ДОДАТОК Б
(довідковий)
Абетковий показчик англійських термінів

A	J
ability to work 4.56	job safety 4.10
accident 4.19	M
D	medical examination 4.54
difficulty of work 4.49	O
disability 4.57	occupational accident 4.35
H	occupational disease 4.58
harm 4.17	occupational hygiene 4.61
harmful substance 4.51	P
hazard 4.16	professional selection 4.53
hazardous situation 4.18	protective measure 4.9
I	R
industrial injury 4.33	risk 4.6
industrial traumatism 4.34	W
injure 4.32	work environment 4.38
	working conditions 4.37
	workplace 4.43

ДОДАТОК В
(довідковий)
Абетковий показчик російських термінів

A	M
авария 4.19	мера защитная 4.9
акты по охране труда нормативные правовые 4.5	место рабочее 4.43
аудит системы управления охраной труда 4.3	место рабочее непостоянное 4.45
B	место рабочее постоянное 4.44
безопасность производственная 4.13	H
безопасность производственного оборудования 4.24	напряженность труда 4.50
безопасность производственного процесса 4.23	нетрудоспособность 4.57
безопасность промышленной продукции 4.22	норматив гигиенический 4.62
безопасность труда 4.10	O
B	объект производственный опасный 4.26
вещество вредное 4.51	опасность 4.16
вред 4.17	осмотр медицинский 4.54
Г	отбор профессиональный 4.53
гигиена труда 4.61	охрана здоровья работников 4.52
Д	охрана труда 4.1
деятельность трудовая 4.39	П
З	противопоказание медицинское 4.55
заболеваемость профессиональная 4.59	процесс трудовой 4.11
заболевание профессиональное 4.58	Р
знак безопасности труда 4.29	расстояние безопасное 4.46
значение вредного производственного фактора предельно допустимое 4.31	риск 4.6
зона дыхания 4.47	риск допустимый 4.8
зона опасная 4.42	риск приемлемый 4.8
зона рабочая 4.41	риск производственный 4.12
К	риск профессиональный 4.7
категория работ 4.48	С
	система управления охраной труда 4.2
	ситуация опасная 4.18

случай на производстве несчастный 4.35
 среда производственная 4.38
 средство индивидуальной защиты 4.66
 средство коллективной защиты 4.67

Т

травма 4.32
 травма производственная 4.33
 травматизм производственный 4.34
 требования безопасности труда 4.28
 требования гигиенические 4.64

трудоспособность 4.56
 тяжесть труда 4.49

У

условия труда 4.37
 условия труда безопасные 4.27

Ф

фактор производственный вредный 4.15
 фактор производственный опасный 4.14

Ц

цвет сигнала безопасности 4.30

ДОДАТОК Г (довідковий) БІБЛІОГРАФІЯ

1. ГОСТ 12.0.230:2007 Система стандартов безопасности труда. Системы управления охраной труда. Общие требования. (ССБП. Системи керування охороною праці. Загальні вимоги).
2. ГОСТ 12.0.002—80 Система стандартов безопасности труда. Термины и определения (ССБП. Терміни та визначення).
3. ГОСТ Р ИСО 9000-2001 Системы менеджмента качества. Основные положения и словарь. (Системи управління якістю. Основні положення і словник).
4. Технічний регламент засобів індивідуального захисту. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 р. № 761.
5. Трудовой кодекс Российской Федерации от 30 декабря 2001 г. № 197-ФЗ (Трудовий кодекс Російської Федерації).
6. Руководство Р 2.2.755-99 Гигиенические критерии оценки и классификации условий труда по показателям вредности и опасности факторов производственной среды, тяжести и напряженности трудового процесса. Утверждено Главным государственным санитарным врачом РФ 23 апреля 1999 г. (Гігієнічні критерії оцінювання і класифікування умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, тяжкості та напруженості трудового процесу).
7. РД 08-120-96 Методические указания по проведению анализа риска опасных промышленных объектов (Методичні вказівки з аналізування ризику небезпек промислових об'єктів).
8. Російсько-українсько-англійський словник з охорони праці та суміжних галузей. Під редакцією директора Національного науково-дослідного інституту охорони праці М. О. Лисюка. — Х.: Вид-во «Форт», 2005. — 212 с.
9. Российская энциклопедия по охране труда. В 3-х томах. Изд. 2-е. — М.: НЦ ЭНАС. 2006 г. — 1241 с. (Російська енциклопедія з охорони праці).
10. Терминологический словарь по промышленной безопасности. — М.: Госгортехнадзор России. 2004. — 376 с. (Термінологічний словник з промислової безпеки).
11. Файнбург Г. З. Терминология и понятийный аппарат безопасности труда. Толковый словарь-минимум. — Пермь: ПОЦОТ ПГТУ. 2001. — 120 с. (Термінологія і понятійний апарат безпеки праці. Тлумачний словник-мінімум).

МАЛЯР*

КТО ТАКОЙ МАЛЯР?

Это работник, который готовит поверхности деревянной мебели для окончательной обработки посредством выравнивания и чистки и обрабатывает подготовленные поверхности путем протравки, окраски, лакировки и шлифовки/вождения. Он может также украшать или обновлять старую, изношенную, неисправную или использованную эксклюзивную мебель согласно определенному цвету или отделке, используя свои знания о свойствах дерева, отделочных материалах и стилях мебели.

ЧТО ОПАСНОГО В ЭТОЙ РАБОТЕ?

- Маляры по мебели могут быть травмированы острыми инструментами или древесными щепками.
- Вдыхание паров и соприкосновение кожей с некоторыми материалами, используемыми малярами по мебели, может вызвать острое или хроническое отравление, повреждение кожи, вызывает сыпь и дерматит, приводит к аллергии.
- Маляры по мебели используют пожароопасные материалы и подвергаются опасности взрыва (древесная и другая пыль, воздушно-паровые смеси).
- Маляры по мебели могут страдать от усталости и травм спины, вызванных передвижением тяжелой мебели или банок с краской, а также длительной работой стоя.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ ОПАСНОСТИ

Несчастные случаи и травмы: 	Падения с приставных лестниц, особенно при чрезмерном растяжении, чтобы дотянуться до удаленных поверхностей, подлежащих окраске, при взбирании на приставные лестницы, держа тяжелые банки, при использовании поврежденных или неустойчивых лестниц, с фиксированных и мобильных мостков	1
	Поскальзывания и падения, особенно в загроможденных проходах или на поверхностях, скользких от пролитой краски, лаков и растворителей	2
	Повреждения ног и пальцев ног от падающих тяжелых предметов, например, банок с красками или растворителями	2
	Ушибы конечностей или других частей тела при работе в висащем положении	2
	Травмы глаз от летящих кусочков дерева или капель краски или других жидкостей	
	Удар током, вызванный контактом с неисправным электрооборудованием (особенно переносными распылителями краски), кабелями, контактом металлической приставной лестницы с проводами под высоким напряжением при работе с оборудованием для электростатической окраски под высоким напряжением	3
	Ожоги при использовании горелок тепловых пистолетов для снятия старой краски	
	Опасность пожаров и взрывов в результате работы с красками, содержащими горючие растворители, особенно во время разведения таких красок (смеси паров растворителей с воздухом могут загораться и взрываться с катастрофическими результатами [см. примечания 1, 2])	4 5
	Удушье в замкнутых рабочих пространствах из-за пониженного содержания кислорода, осложненное присутствием паров растворителя	6
	Рабочая одежда может загореться в помещении, где проходит окраска, если она пропитана краской или маслом	6
Физический риск: 	Впрыскивание красок в тело в результате неправильного употребления безвоздушных пистолетов-разбрызгивателей, работающих под высоким давлением	
	Контакт с тепловым излучением, используемым для сушки краски	
	Контакт с излишним шумом и вибрациями от механического оборудования (компрессоры, разбрызгиватели, инструменты для чистки песком, пылесосы и т. д.)	
Химический риск: 	Контакт с растворителями, закупоривающими и отделочными веществами и их парами, веществами для снятия краски, пигментами и другими химическими составляющими может вызвать сыпь на коже, дерматит, раздражение глаз и слизистой оболочки, острое или хроническое раздражение дыхательной системы, рак и т. п. [см. примечания 3, 4]	6 7 8 9
	Контакт с частицами древесной пыли от механических операций (шлифовка песком, сверление, выделка узоры и т. п.) может повлиять на глаза, кожу и дыхательную систему	
	Отравление может быть вызвано вдыханием пыли, образовавшейся при счистке старой краски (которая может содержать свинец, мышьяк, хроматы и т. д.)	
	Интоксикация, вызванная препаратами для снятия краски	
Эргономические, психосоциальные и организационные факторы: 	Острое (даже смертельное) отравление фосгеном, который может образовываться, если хлорированные растворители войдут в контакт с теплом (даже теплом от зажженной сигареты)	
	Травма повторного растяжения в результате повторяющихся движений рук, например, малярные работы кистью, счистка краски и т. д.	
	Мышечно-скелетные проблемы и усталость в результате продолжительной работы стоя, внаклонку, на коленях и т. д.	
	Напряжение глаз у маляров, занятых окраской миниатюрных предметов	
	Перенапряжение и растяжение в результате передвижения тяжелых и/или объемистых предметов, например, контейнеров с краской или другими жидкостями, деталей или сборных частей мебели и т. п.	

Биологический риск: 	Для маляров по мебели не было выделено специфических биологических опасностей, но старую мебель перед перекраской следует осматривать на предмет заражения	
--	---	--

МЕРЫ ПО ПРЕДОТВРАЩЕНИЮ ОПАСНОСТЕЙ
СТРАНИЦА 3

1	Осматривайте приставную лестницу перед тем, как взбираться на нее; никогда не взбирайтесь на неустойчивую лестницу или лестницу со скользкими ступенями; не перегибайтесь слишком сильно в сторону от лестницы
2	Носите спецобувь с нескользкими подошвами
3	Проверяйте электрооборудование на безопасность перед использованием; неисправное или подозрительное оборудование относите к квалифицированному электрику для испытания и починки; избегайте пользоваться искрообразующим оборудованием в атмосфере, насыщенной горючими или взрывоопасными парами
4	Не курите и не допускайте курения возле рабочего места
5	Используйте краски на водной основе вместо красок на основе растворителя
6	Установите и используйте эффективные системы вентиляции на всех рабочих местах
7	Носите соответствующий респиратор при контакте с парами растворителей, особенно при разбрызгивании краски
8	Не ешьте и не пейте в рабочей зоне
9	Не занимайтесь работой по окраске в замкнутом пространстве

СТРАНИЦА 4

Синонимы	Работник по отделке мебели, работник по перекраске/вторичной отделке мебели, маляр/отделочник по дереву				
Определение и/или описание	Отделяет или заново отделяет поврежденную, изношенную или использованную мебель или обновляет на мебели высокого класса конкретный цвет или отделку, используя знания о свойствах дерева, отделке и стилях мебели. Разбирает предмет, прикрывает места рядом с теми, что подлежат отделке, или снимает такие детали, как ручки и петли, используя ручные инструменты, чтобы подготовить предмет для отделки. Снимает с поверхностей старую отделку, используя стальную вату, наждачную бумагу или растворитель и шпаклевочный нож. Снимает лишний растворитель с помощью тряпки, пропитанной разбавителем краски или солью углекислого натрия. Накладывает пластиковую шпаклевку, деревянную шпаклевку или полиурет с помощью ножа или лопатки, чтобы заполнить щели, углубления, дыры и трещины. Разглаживает поверхность для обработки с помощью наждачной бумаги или электрический пескоструйный аппарат. Выбирает отделочные ингредиенты и смешивает их вручную или машинным способом, чтобы добиться определенного цвета или оттенка или соответствовать существующей отделке. Накладывает кистью или набрызгивает последовательные слои протравы, лака, шеллака, полиурет или краски на обрабатываемый предмет. Придает зернистую поверхность дереву или окрашивает багеты, используя валик для зерна, гребень, губку или кисть. Полирует и воштит обработанные поверхности. Может восстанавливать природный цвет дерева, используя обесцвечивающую кислоту и нейтрализатор. Может наносить зерновочные чернила на металлические части поверхности марлей, чтобы изобразить отделку, напоминающую зернение дерева (Согласно Словарю названий профессий)				
Родственные и более узкие профессии	Отделочник мебели, работник по повторной отделке мебели, работник по счистке краски, маляр, специализирующийся по конкретным товарам, например, маляр по шкафам, маляр по фортепиано, маляр по оружейным рукояткам и т. п.				
Выполняемые операции	Применять Отбеливать Красить кистью Комбинировать Чистить Покрывать Прикрывать Размонтировать Разбирать	Окрашивать Наполнять Отделять Прилаживать Фиксировать Клеить Зернить Передвигать Пропитывать Воштить	Устанавливать Соединять Покрывать лаком Сочетать по цвету Смешивать Двигать Управлять Красить Закупоривать Покрывать лаком	Полировать Готовить Вновь отделять Снимать Обновлять Восстанавливать Тереть Обрабатывать песком Скоблить	Завинчивать Зашивать Выбирать Размазывать Разглаживать Протирать губкой Разбрызгивать Распространять Протравливать Использовать
Используемые инструменты и оборудование	Кисти, компрессоры, сверла, сушилки, средства индивидуальной защиты (перчатки, очки, респираторы, спецобувь и т. д.), валики, оборудование для чистки песком и для полировки, скребки, лопатки, пистолеты для разбрызгивания				
Отрасли, где распространена данная профессия	Мебельная промышленность, мастерские по ремонту мебели, малярные мастерские, мастерские по повторной отделке				

Примечания: 	Тряпки, пропитанные маслом или растворителем, могут произвольно загораться в воздухе, и их надо хранить в специальных контейнерах. Лак, используемый для покрытия мебели, может содержать нитроцеллюлозу, взрывчатое вещество, которое может взорваться при ударах или нагревании, при сушке остатков лака. Некоторые растворители, например, н-гексан, могут иметь нейротоксический эффект. У маляров по мебели наблюдается повышенная частота возникновения некоторых типов рака, например, рака носа и рака мочевого пузыря	Литература: 	Энциклопедия охраны труда МОТ, 4 изд., МОТ, Женева, 1998, т. 3, стр. 96.18-96.19. Энциклопедия охраны труда МОТ, 3 изд., МОТ, Женева, 1983, т. 2, стр. 1583-1585. Руководство Кронера по производственной гигиене, изд. Кронер Лтд., Кингстон-на-Темзе, 1995, т. 2, п. 8.19
--	---	--	--

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ

(посада роботодавця і найменування підприємства)

№

(число, місяць, рік)

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____ ДЛЯ МАЛЯРА

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція з охорони праці маляра є інструкцією за професією (код професії 7141 за Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій») та встановлює вимоги безпеки при виконанні робіт з фарбування робочих поверхонь конструктивних елементів будівель під час проведення будівельних та ремонтних робіт (крім тих будівельних конструкцій, що утворюють замкнені або важкодоступні простори).

1.2. Інструкцію розроблено на основі Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15, та з урахуванням вимог ДСТУ Б А.3.2-7:2009 «Система стандартів безпеки праці. Роботи фарбувальні. Вимоги безпеки»; розділу 6.20 Правил охорони праці при будівництві та ремонті об'єктів житлово-комунального господарства, затверджених Мінжитлокомунгоспом УРСР у 1990 році; СП 991-72 «Санитарные правила при окрасочных работах с применением ручных распылителей»; розділу 2 Випуску 64 «Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи. Розділ 2. Робітники. Будівництво метрополітенів, тунелів та підземних споруд спеціального призначення. Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи» Довідника кваліфікаційних характеристик професій, затвердженого наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 21.02.2000 № 32; пункту 133 розділу II Норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 16.04.2009 № 62.

1.3. Роботи з фарбування робочих поверхонь конструктивних елементів будівель (крім тих, що проводяться на висоті та з використанням лакофарбових покриттів, ґрунтовок та шпаклівок на основі полімерних композицій (поліхлорвінілових, епоксидних тощо) та нітрофарб) не відносяться до переліку робіт підвищеної небезпеки. Роботи з фарбування дахів будівель (за відсутності огорож), нанесення лакофарбувальних покриттів, ґрунтовок та шпаклівок на основі нітрофарб, полімерних композицій (поліхлорвінілових, епоксидних тощо) відносяться до робіт з підвищеною небезпекою.

1.4. Технологічний процес фарбувальних робіт передбачає як ручне, так і механізоване ґрунтування, фарбування, побілення робочої поверхні лакофарбовими матеріалами, який визначається проектно-технологічною документацією (технологічною картою). Фарбувальні приміщення повинні розміщуватись окремо від інших виробничих приміщень. Стационарі фарбувальні приміщення не повинні розміщуватись у підвальних або цокольних приміщеннях.

1.5. Коротка характеристика матеріалів, що використовуються при малярних роботах. Для фарбування використовуються водні, масляні, емалеві та лакофарбові розчини. До водних фарбувальних розчинів відносяться клейовий, вапняний, казеїновий і силікатний. Клейовий розчин виготовляють з міздрового (кісткового) клею або крохмального клейстеру з наповнювачем (наприклад, крейда), використовуються при фарбуванні сухих поверхонь всередині будівель. Вапняний розчин виготовляють з води, вапна і лужних пігментів, використовуються при фарбуванні всередині та ззовні будівель. Казеїновий розчин виготовляють з казеїнового клею і лужними пігментами, використовують при фарбуванні всередині та ззовні будівель, але в порівнянні з вапняним розчином має більшу міцність, вологостійкість. Для фарбування фасадів використовують фарби силікатні, перхлорвінілові, полівінілацетатні, бутадієнові, полімерцементні, цементні з добавками полімерів. Столярні вироби фарбуються масляними і емальованими фарбами, емульсійними розчинами. Поверхні обладнання, сантехнічних трубопроводів фарбують масляними і емальованими фарбами, в окремих випадках допускається використання асфальтобітумних лаків і фарб.

1.6. До роботи зі шкідливими лакофарбовими матеріалами (наприклад, що мають токсичні властивості) допускаються особи віком не молодше 18 років, які не мають протипоказання за станом здоров'я до роботи з лакофарбовими матеріалами.

Особи, які виконують роботи з використанням синтетичних полімерних лаків, фарб, емалей, повинні проходити медичний огляд з періодичністю 1 раз на 2 роки (розділ 2.4 таблиці додатка 4 до Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 р. за № 846/14113). Вагітні та жінки, які годують немовлят, не допускаються до робіт з лакофарбовими матеріалами, що містять небезпечні розчинники та свинцеві сполуки (пп.7.2, 7.3 СП 991-72). Особи, які залучаються до проведення робіт на висоті, не повинні мати медичних протипоказань щодо допуску до проведення робіт на висоті.

1.7. Під час прийняття на роботу маляр ознайомлюється під підпис з умовами праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих чинників.

Функціональні обов'язки маляра під час проведення будівельних та ремонтних робіт (Випуск 64 «Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи. Розділ 2. Робітники. Будівництво метрополітенів, тунелів та підземних споруд спеціального призначення. Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 02.12.2005 № 9):

2-й розряд. Завдання та обов'язки. Виконує найпростіші роботи під час фарбування, обклеювання та ремонту поверхонь. **Приклади робіт.** Очищення поверхонь металевими шпателями, скребками, щітками, ганчір'ям, пілососом, повітряним струменем з компресора. Згладжування поверхонь подом, пемзою. Прооліфлювання поверхонь пензлем та валиком. Підмазування окремих місць. Протравлювання цементної штукатурки нейтралізуючим розчином з приготуванням розчину. Зіскрібання старої фарби з розшиванням тріщин та розчисткою вибою. Запобігання набризкуванню фарби на поверхню.

3-й розряд. Завдання та обов'язки. Виконує прості роботи під час фарбування, обклеювання та ремонту поверхонь. **Приклади робіт.** Вирізання сучків та засмолів з розшиванням тріщин. Приготування та перетирання шпаклювальних сумішей. Шпаклювання поверхонь вручну. Розрівнювання шпаклювальної суміші, накиданої механізованим способом. Грунтування поверхонь пензлями, валиками, ручними фарбопультами. Шліфування обгрунтованих, пофарбованих та прошпакльованих поверхонь. Покривання поверхонь лаками на бітумній основі вручну. Обрізання крайки шпалер вручну. Нанесення клейової речовини на поверхні. Обклеювання стін папером. Варіння клею.

4-й розряд. Завдання та обов'язки. Виконує роботи середньої складності під час фарбування, обклеювання та ремонту поверхонь. **Приклади робіт.** Шпаклювання, прооліфлювання та грунтування поверхонь механізованим інструментом. Фарбування поверхонь пензлями, валиками, ручними фарбопультами. Витягування фільонок без підтушовування. Фарбування за трафаретом в один тон. Приготування грунтувальних, фарбувальних сумішей, емульсій та паст за готовим рецептом. Обклеювання поверхонь стін шпалерами простими та цупкими або тканинами. Замінювання шпалер, що наклеєні внапусток. Фарбування скла олійною фарбою. Виведення плям на обклеєних поверхнях. Обрізання крайки шпалер на шпалерорізальній машині. Пакетне розкроювання шпалер на верстаті.

5-й розряд. Завдання та обов'язки. Виконує складні роботи під час фарбування, обклеювання та ремонту поверхонь. **Приклади робіт.** Фарбування поверхонь механізованим інструментом та агрегатами високого тиску. Торцювання та флейцювання поверхонь. Витягування фільонок з підтушовуванням. Фарбування за трафаретом у два та більше тонів. Декоративне оброблення поверхні в один або декілька тонів. Оброблення поверхонь під деревину та камінь. Оброблення поверхонь стін за ескізами клейовими речовинами у два–чотири тони. Копіювання та вирізання трафаретів будь-якої складності. Складання фарбувальних сумішей необхідного тону з кількістю пігментів не більше чотирьох. Оброблення поверхні набризком, кольоровим декоративним дрібняком. Обклеювання стін впритул високоякісними та деревними шпалерами, дерматином тощо. Замінювання шпалер, наклеєних впритул. Обклеювання стелі шпалерами.

6-й розряд. Завдання та обов'язки. Виконує особливо складні роботи під час фарбування, художнього (альфрейного) опоряджування та ремонту поверхонь. **Приклади робіт.** Рельєфне та фактурне фарбування. Аерографічне опорядження поверхні. Орнаментальний розпис у декілька тонів. Об'ємний розпис. Розпис за рисунками та ескізами від руки та за припорохом. Складання тональної гами особливо складних фарбувальних складів за зразками. Декоративне лакування, бронзування, золочення та сріблення поверхонь.

7-й розряд. Завдання та обов'язки. Виконує особливо складні та відповідальні роботи з фарбування, ремонту зовнішніх і внутрішніх поверхонь об'єктів соціально-культурного, житлового та іншого призначення, пам'яток архітектури, культури та історії. **Приклади робіт.** Виконання робіт з високоякісного фарбування зовнішніх і внутрішніх поверхонь об'єктів соціально-культурного, житлового та іншого призначення, пам'яток архітектури, культури та історії. Відновлення та підбирання кольорової гами пошкодженого або втраченого малюнка під час ремонту будівель. Високоякісне грунтування та фарбування поверхонь із застосуванням електричного фарбопульту, пістолета-розпилювача, агрегату безповітряного розпилювання масляними фарбами, емалями та лаками на основі синтетичних складових.

1.8. Основні шкідливі та небезпечні чинники, що діють на маляра:

- шкідливі компоненти у складі лакофарбових матеріалів (барвників, розчинників тощо), що діють через шкіру, органи дихання, шлунковий тракт, слизисті оболонки органів зору та нюху;

- термічний чинник (пожежі, вибухи) внаслідок загорання лакофарбових матеріалів;
- несправності засобів виробництва, що використовуються для фарбування;
- дія електричного струму (за наявності незахищених струмоведучих частин електрообладнання);
- забрудненість пилом або абразивним матеріалом під час очищення поверхонь перед фарбуванням;
- недостатня освітленість робочої зони;
- дія метеорологічних умов (висока температура влітку), протяги;
- важкість та напруженість праці.

1.9. Під час влаштування на роботу маляр проходить вступний інструктаж з питань охорони праці.

1.10. По цій інструкції маляр перед початком роботи на робочому місці проходить первинний інструктаж, а потім повторний інструктаж (у разі залучення маляра до робіт на висоті, із застосуванням пневматичного апарату або лакофарбових матеріалів із шкідливими компонентами, періодичність повторного інструктажу має бути 3 місяці). Результати інструктажу заносяться в Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці, в журналі після проходження інструктажу повинен бути підпис того, хто інструктує, та маляра.

1.11. Роботодавець повинен застрахувати маляра від нещасних випадків та професійного захворювання. У разі ушкодження здоров'я маляр має право на відшкодування заподіяної йому шкоди.

1.12. Маляр проходить навчання та перевірку знань з питань охорони праці в установленому на підприємстві порядку в обсязі інструкцій з охорони праці, інструкції з експлуатації засобів виробництва, з якими він буде працювати, технологічних карт та правил надання домедичної допомоги.

1.13. Перед допуском до самостійної роботи маляр повинен пройти стажування в установленому на підприємстві порядку. Термін стажування повинен бути достатнім для придбання практичних навичок, ознайомлення з технологією виконання робіт та технологічними пристроями, вивчення інструкцій з охорони праці та експлуатації засобів виробництва. Маляр ознайомлюється під підпис з технологічною картою на виконання малярних робіт.

1.14. Маляру забороняється виконувати будь-які роботи на діючому електрообладнанні, самостійно підключати електрообладнання до електрощитів.

1.15. Маляр забезпечується спецодягом, спецвзуттям та засобами індивідуального захисту, перелік та строки носіння яких встановлюється колективним (трудовим) договором підприємства з урахуванням нормативів (наприклад, загальних професій для різних галузей промисловості):

- костюм — 12 місяців;
- берет — 12 місяців;
- рукавички — 1 місяць;
- черевики — 12 місяців;

На зовнішніх роботах узимку додатково:

- куртка та брюки утеплені — 36 місяців;
- чоботи — 24 місяці;
- рукавички — 3 місяці.

Спецодяг та спецвзуття повинні бути відповідного розміру та зросту.

1.16. Маляр забезпечується засобами індивідуального захисту: респіратором газозахисним (для захисту від пилу, під час приготування фарб, очищення та промивання робочого інструменту) та окулярами захисними закритими (до зносу); фартухом з нагрудником та нарукавниками прогумованими (для приготування лакофарбових матеріалів) — строк використання 6 місяців. На об'єктах будівництва маляр додатково забезпечується каскою захисною з підшоломником та сигнальним жилетом. Для захисту шкіри рук маляр забезпечується змивальними засобами, захисною (гігієнічною) пастою або мазю.

1.17. Робочий інструмент для виконання малярних робіт: шпатель, щітка або валик для нанесення лакофарбового матеріалу, пневматичний апарат з фарборозпилювачем (пульверизатор) та насадками. Рукоятки ручного робочого інструменту повинні бути виготовлені з деревини твердих та в'язких порід. Робочий інструмент має бути справним та щільно насадженим на рукоятку. Не повинен застосовуватися ручний інструмент, що має у місцях затискання їх руками сучки, тріщини, вибоїни, відколи та гострі ребра. Для перенесення та зберігання ручних засобів виробництва маляр повинен мати індивідуальну сумку або портативний ручний ящик. Для стаціонарного зберігання засобів виробництва маляр повинен забезпечуватись окремим приміщенням (шафою, коморою).

1.18. Маляр забезпечується необхідною номенклатурою лакофарбових матеріалів, інвентарної тари та інших витратних матеріалів (обтиральними матеріалами (ганчір'ям), наждачним папером тощо). Тара, що використовується для приготування лакофарбових матеріалів, повинна бути виготовлена з матеріалу, що не розбивається. Інвентарна тара для лакофарбових матеріалів повинна мати бирку або ярлик з їх найменуванням. Для очищення тари маляр забезпечується інструментом, виготовленим з міді, алюмінію або іншого матеріалу, що не утворює іскор (скребком, щіткою). Маляр повинен забезпечуватись ящиком для зберігання використаного обтирального матеріалу, пристроєм для затискання наждачного або іншого затиального матеріалу, що використовується для підготовки поверхні під фарбування.

1.19. Маляр повинен:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, не перебувати на робочому місці у стані алкогольного, наркотичного та токсикологічного сп'яніння;
- не займатися сторонніми справами та не відволікати увагу інших працівників;
- користуватися справними засобами виробництва та засобами індивідуального захисту;
- виконувати лише роботу, доручену відповідальною особою роботодавця, та стосовно якої він проінструктований, дотримуватися вимог електро- та пожежної безпеки, технологічних карт та встановленого режиму роботи;
- не захащувати виробничі приміщення, робочу зону та проходи до них;
- проводити роботи при достатньому освітленні робочої зони;
- не допускати у робочу зону сторонніх осіб.

1.20. Допуск маляра до роботи з пульверизатором може бути здійснений після проведення інструктажу за Інструкцією з охорони праці при роботі з пневматичним інструментом. Відповідний інструктаж має бути проведений у разі залучення маляра до роботи з калориферною установкою, що використовується для сушіння до або після фарбування.

1.21. Перед виконанням робіт на висоті (на засобі підмоцування) маляр повинен пройти інструктаж за Інструкцією з охорони праці під час використання засобів підмоцування. Маляр повинен забезпечуватись інвентарним засобом підмоцування, робочий настил якого має рівну поверхню з просвітами не більше 5 мм. Просвіт між стіною і робочим настилем засобу підмоцування не повинен перевищувати 0,15 м. Для запобігання падінню матеріалу із засобу підмоцування на його робочому настилі має бути бортовий елемент висотою не менше 0,15 м. Робоче місце на висоті понад 1,3 м повинно мати перильне огороження висотою не менше 1,1 м з одним проміжним середнім елементом. Для виконання робіт на висоті на сходах сходових маршів маляр повинен застосовувати спеціальний засіб підмоцування з ніжками, розміри яких можна міняти залежно від кута нахилу маршу та висоти сходинки, забезпечуючи горизонтальне положення робочого настилу. Не повинні виконуватися малярні роботи із засобів підмоцування по одній вертикалі (у декілька ярусів без проміжних захисних настилів).

1.22. Перед залученням маляра до робіт з використанням верхолазного спорядження маляр повинен пройти спеціальне навчання та перевірку знань навичок безпечного використання верхолазного спорядження та пройти відповідний інструктаж з питань охорони праці.

1.23. Перед залученням до вантажно-розвантажувальних робіт вручну маляр повинен пройти інструктаж за Інструкцією з охорони праці при виконанні вантажно-розвантажувальних робіт вручну. Всі трудомісткі вантажно-розвантажувальні роботи повинні бути механізовані.

1.24. Маляр повинен пройти інструктаж за Інструкцією з пожежної безпеки. Забороняється палити в місцях використання лакофарбових матеріалів.

1.25. Лакофарбові матеріали повинні зберігатися в окремому ізольованому приміщенні з вентиляцією, у герметично закритій тарі та на відстані не менше 2 м від елементів системи опалення. Для зберігання добоових запасів лакофарбових матеріалів повинні улаштовуватись спеціальні комори, забезпечені припливно-витяжною вентиляцією та засобами пожежогасіння.

1.26. Приміщення для приготування лакофарбових матеріалів повинно бути обладнано витяжною вентиляцією не менш ніж з чотирикратним обміном повітря, забезпечено миючими засобами та теплою водою. Місця приготування фарбувальних розчинів, що містять шкідливі хімічні або пожежо-небезпечні речовини, повинні забезпечуватись тарою з хімічно стійких матеріалів. Забороняється об'єднувати між собою вентиляційну витяжну систему, пов'язану з проведенням робіт з використанням лакофарбових матеріалів, із загально-обмінною або вентиляційною системою інших виробництв.

1.27. Забороняється використовувати токсичні барвники (фарби, білила, емалі і ґрунтовки, що мають свинцеві сполуки (наприклад, свинцевий сурик, свинцевий крон), бензол і етиловий бензин як розчинник.

1.28. Ходити на території виробничих об'єктів встановленими для пересування місцями. У темний час доби ходити тільки по добре освітленій місцевості та за необхідності користуватися переносними засобами освітлення. Бути обережним і уважним під час пересування.

1.29. Маляр несе особисту відповідальність за якість виконаних малярних робіт та за порушення вимог, викладених у цій інструкції, в порядку встановленому правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

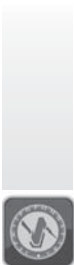
2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Маляр повинен отримати завдання на виконання робіт.

2.2. Маляр повинен одягти спецодяг, спецвзуття та засоби індивідуального захисту. Брюки одягати навипуск, черевики зашнурувати. Засоби індивідуального захисту (респіратор, захисні окуляри, захисну каску) оглянути на відсутність механічних пошкоджень.

2.3. Перевірити достатність освітлення в робочій зоні та справність припливно-витяжних вентиляційних систем у місцях проведення робіт з використанням лакофарбових матеріалів.

2.4. Робочу зону та проходи до неї очистити від сторонніх предметів і матеріалів. У разі виконання робіт поблизу діючого електрообладнання електромережа повинна бути відключена або вжиті заходи щодо захисту електрообладнання від механічних пошкоджень та дії матеріалів, що використовуються.

2.5. Підготувати необхідні засоби виробництва (робочий інструмент, тару тощо). У разі проведення робіт на висоті перевірити справність засобу підмоцвання.

2.6. Перед роботою з пульверизатором необхідно:

- перевірити справність запобіжного клапана та манометра пневматичної установки, наявність клею про випробування манометра;
- перевірити справність робочих частин (вудочки, форсунки, фарборозпилювача тощо);
- перевірити справність і надійність з'єднань шлангів до фарборозпилювача та ємності з фарбувальним розчином;
- у зимовий період з'єднувальні шланги, що замерзли, відігріти у теплому сухому приміщенні (забороняється відігрівати шланги парою).

2.7. Для підготовки робочої зони та засобів виробництва повинен надаватися на початку зміни необхідний час.

2.8. У разі виявлення порушень у роботі засобів виробництва інформувати керівника робіт і не приступати до роботи поки не будуть усунені виявлені порушення.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. Підготувати поверхні, що підлягають фарбуванню:

- очистити від бруду, пилу, плям тощо, а металеві поверхні очистити від ржавини та окалини (не слід здувати пил або змитати його руками з поверхонь);
- дрібні тріщини прошпаклювати;
- шорстку поверхню зачистити за допомогою наждачного паперу, затиснутого в спеціальному пристрої;
- столярні вироби під перше фарбування підготувати шляхом вирубки сучків та залишків смоли на глибину 2–3 мм з подальшим шпаклюванням цих місць;
- просушити поверхні, що підлягають фарбуванню; вологість штукатурки або бетону перед фарбуванням не повинна перевищувати 8%, а вологість дерев'яних конструкцій – 12%;
- металеві поверхні раніше покриті фарбами із свинцем очистити із зволоженням.

3.2. Під час роботи на засобі підмоцвання матеріали і робочі інструменти повинні розподілятися по всій площі робочого настилу рівномірно та не перевантажувати робочий настил, який періодично очищають від сміття та використаної тари. Не допускати скидання робочого інструменту та матеріалів із засобу підмоцвання. Не виконувати малярні роботи з неінвентарних засобів підмоцвання та приставних драбин.

3.3. Приготування фарбувальних розчинів проводити у забезпеченому вентиляцією приміщенні. Малярні роботи з використанням сумішей, що виділяють шкідливі для здоров'я пари, виконувати при відчинених вікнах або вентиляції, яка забезпечує не менше ніж двократним обміном повітря.

3.4. Під час проведення фарбування або приготування фарбувальних розчинів на фарбувальних дільницях або у фарбозаготівельних відділеннях повинно знаходитись не менше двох осіб.

3.5. Задля запобігання забруднення підлоги виконувати переливання лакофарбових матеріалів на металевих піддонах з бортами висотою не нижче 50 мм. Розлиті на підлогу лакофарбові матеріали прибирають із застосуванням сухого піску або тирси та видаляють із робочої зони. Під час пульверизаційного фарбування, переливання та перемішування фарб і розчинників використовувати респіратор, захисні окуляри та гумові рукавички.

3.6. Пульверизатор використовувати тільки у робочому положенні. Під час роботи з пульверизатором контролювати за манометром робочий тиск повітря, слідкувати, щоб шланги не були зігнутими та не торкалися гарячих поверхонь. Під час перерв у роботі або у разі виявлення несправностей пульверизатора, повітряним вентилям перекрити подачу повітря. Забороняється перегинати або зав'язувати з'єднувальні шланги у вузол для припинення подачі повітря. Після припинення подачі повітря можна роз'єднувати з'єднувальні шланги.

3.7. Під час пульверизаційного фарбування задля уникнення зайвого туманоутворення та забруднення робочої зони аерозолем і парами лакофарбових матеріалів фарборозпилювач тримати перпендикулярно до фарбованої поверхні на відстані не більше 350 мм від неї. Під час пульверизаційного фарбування забороняється застосовувати емалі, фарби, ґрунтовки та інші матеріали, які мають у своєму складі свинцеві сполуки.

3.8. Під час малярних робіт дотримуватись таких правил:

- забезпечувати безперебійну роботу припливно-витяжної вентиляції в місцях виготовлення лакофарбових матеріалів;
- лакофарбові матеріали наносити за допомогою призначених для цього засобів виробництва;
- не використовувати лакофарбові матеріали та розчинники за відсутності паспортних даних, сертифікатів якості з вказівками про дію шкідливих речовин, інструкцій заводу-виготовлювача з їх використання;

- заповнювати тару лакофарбовими матеріалами не більш ніж на 3/4 ємності;
- вживати заходів щодо запобігання перекиданню тари з лакофарбовими матеріалами;
- зберігати лакофарбові матеріали на робочому місці в кількості, що не перевищує змінну потребу;

- не залишати використану тару з-під фарбувальних матеріалів у виробничих приміщеннях;
- не зберігати харчові продукти біля лакофарбових матеріалів та не приймати їжу у місяцях використання лакофарбових матеріалів.

3.9. Малярні роботи з використанням нітрофарб, нітрошпаклівки або інших лакофарбових матеріалів, що утворюють вибухонебезпечні леткі пари, допускаються тільки поза межами приміщень або в приміщеннях з не менше ніж чотирикратним обміном повітря. У приміщеннях з використанням лакофарбових матеріалів забороняється палити і виконувати будь-які роботи з відкритим вогнем (іскроутворенням). Електроживлення в цих місцях повинно бути відключено або електропроводка має бути у вибухобезпечному виконанні.

3.10. Під час перерв у роботі тару для зберігання лакофарбових матеріалів закривати призначеними для цього щільними кришками. У міру використання лакофарбових матеріалів звільнену з-під розчинників і лакофарбових матеріалів тару прибирають з робочого місця у складське приміщення (комору).

3.11. У зимовий період внутрішні малярні роботи повинні виконуватися в опалювальних приміщеннях при температурі не нижче $+8^{\circ}\text{C}$. Під час виконання малярних робіт в умовах мінусових температур лакофарбові матеріали розігрівають у спеціальній підігрівальній установці з подвійним дном і стінками, проміжок між якими заповнений водою («водяній бані»). Конструкція підігрівальної установки повинна виключати можливість попадання лакофарбових матеріалів і вологі у підігрівальний пристрій. Не доводити розчинник до кипіння та добавляти розчинники в ємність, не знімаючи ємність з підігрівальної установки.

3.12. Про кожний нещасний випадок свідок, працівник, який його виявив, або сам потерпілий повинні негайно інформувати відповідального керівника робіт або іншу посадову особу та вжити заходів щодо надання необхідної допомоги.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Інвентарну тару для приготування лакофарбових матеріалів та засоби виробництва очистити спеціальним інструментом (скребком, щіткою) та промити розчинником. Перед очищенням інвентарну тару пропарити, промити та провітрити. Відходи лакофарбових матеріалів підлягають утилізації.

4.2. Прибрати робочу зону від сміття та матеріалів. Скласти невикористані матеріали у відведене для них місце. Обтиральні матеріали (ганчір'я) після застосування скласти у передбачений для них металевий ящик з кришкою, який винести з виробничого приміщення у відведене для зберігання місце.

4.3. Витерти засоби виробництва. У разі використання пульверизатора відключити його повітряним вентилям, продути шланги та тільки після зниження тиску повітря витерти робочий інструмент. Засоби виробництва скласти у відведене для зберігання місце.

4.4. Зняти спецодяг, спецвзуття, очистити його від пилу й іншого бруду, покласти у відведене для зберігання місце та переодягтися. Забороняється зберігати чистий (домашній) та робочий одяг в одній шафі. Спецодяг, забруднений лакофарбовими матеріалами, повинен здаватися у прання окремо від іншого спецодягу.

4.5. Витерти зі шкіри залишки лакофарбових матеріалів, вимити обличчя і руки водою з милом, за необхідності змастити руки захисною (гігієнічною) пастою або маззю. У разі попадання фарби на шкіру видалити її, протерши тампоном, змоченим у змивальному засобі (наприклад, ацетоні), після чого промити шкіру теплою водою з милом. Не рекомендується для миття рук та прання спецодягу використовувати розчинники.

4.6. Інформувати відповідального керівника робіт про всі несправності та дефекти, що мали місце під час роботи, та про обсяги виконаних робіт.

4.7. Для прибирання робочої зони та засобів виробництва повинен надаватися в кінці зміни необхідний час.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Причинами нещасних випадків та професійних захворювань можуть бути: отруєння шкідливими компонентами у складі лакофарбових матеріалів; відсутність, несправність або невикористання засобів індивідуального захисту, несправність робочого інструменту, засобів підмошування та інших засобів виробництва; падіння предметів з висоти; загорання лакофарбових матеріалів; неправильне перенесення та складування матеріалів; ураження електричним струмом через незахищені частини, що у робочій зоні перебувають під напругою; протяги тощо.

5.2. У разі отруєння парами лакофарбових матеріалів, характерними ознаками якого є нездужання, сонливість або надмірна збудливість, негайно припинити роботу, вийти із зони концентрації шкідливих парів на свіже повітря.

5.3. При погіршенні самопочуття та з будь-яких інших причин, що вимагають припинення роботи, інформувати телефоном керівника робіт та керуватися його вказівками.

5.4. Забороняється виконувати зовнішні малярні роботи у суху та спекотну погоду за температури в тіні $+27^{\circ}\text{C}$ і вище та прямої дії сонячного проміння, а також за несприятливих метеорологічних умов (грози, снігопаду, туману, швидкості вітру понад 15 м/сек) або зимою по насту.

5.5. Якщо під час виконання робіт сталася аварійна ситуація або нещасний випадок, то маляр зобов'язаний негайно припинити роботу та інформувати про ситуацію відповідальних осіб підприємства. При нещасному випадку зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку на робочому місці та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася. При обрушенні засобу підмоцування вжити заходів щодо визволення потерпілого з-під нього.

5.6. У разі виникнення пожежі (ознак горіння) викликати представників пожежної охорони телефоном та вжити можливих заходів щодо евакуації людей, гасіння (локалізації) пожежі наявними засобами пожежогасіння та збереження будинкового обладнання, дотримуючись порядку дії при ліквідації пожежі згідно з Інструкцією з пожежної безпеки. При цьому пам'ятати, що гасіння електро-технічних пристроїв, що горять і знаходяться під напругою, виконується тільки після їх попереднього відключення від електромережі, здійснюється за допомогою вуглекислотних або порошкових вогнегасників, а в окремих випадках — сухим піском. Викликаючи пожежну службу, слід назвати адресу об'єкта, місце виникнення події, обстановку, наявність людей, повідомити своє прізвище. Виконувати вказівки керівника робіт, представників пожежної служби щодо усунення аварійної ситуації.

5.7. При нещасному випадку надати потерпілим домедичну допомогу, дотримуючись порядку дій згідно з Інструкцією з надання домедичної допомоги. За потреби викликати машину швидкої медичної допомоги.

(посада керівника підрозділу (організації-розробника)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

УЗГОДЖЕНО:
Керівник (спеціаліст)
служби охорони праці підприємства

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Юрисконсульт

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Підготував **М. Федоренко**

ЗАПИТУВАЛИ? ВІДПОВІДАЄМО!

ДП «Редакція журналу «Охорона праці» на численні звернення читачів журналу листом від 21.07.2015 № 243 звернулася до Державної служби України з питань праці про надання роз'яснення з таких питань:

Пунктом 3.1.3 Правил будови і безпечної експлуатації атракціонної техніки, затверджених наказом МНС України від 01.03.2006 № 110, зареєстрованих у Мін'юсті України 07 квітня 2006 р. за № 405/12279, передбачено, що залежно від видів небезпек, що виникають під час користування, експлуатації та обслуговування, наведені у цих Правилах атракціони належать до об'єктів підвищеної небезпеки для життя відвідувачів і обслуговуючого персоналу.

1. Які документи дозвільного характеру повинні бути у роботодавця на експлуатацію та обслуговування атракціонної техніки, що видаються на державному та місцевому рівнях? Яку роль у цьому питанні займають обласні або районні держадміністрації?

2. Хто несе відповідальність за нещасні випадки, які трапляються з відвідувачами?

3. Хто має право проводити та проводить розслідування нещасних випадків, що сталися з відвідувачами?

4. Чи ведеться облік атракціонів центральним органом виконавчої влади або його територіальними органами?

5. Як часто здійснюються перевірки атракціонної техніки та хто їх здійснює?

6. Чи можливо розроблення Порядку проведення розслідувань, пов'язаних з експлуатацією атракціонної техніки (оскільки де-факто відвідувачі приймають участь в експлуатації) на зразок Порядку проведення технічного розслідування обставин та причин виникнення аварій, пов'язаних з використанням газу в побуті.

Обладнання (елементи) дитячих, спортивних та інших майданчиків, розміщених на територіях загального користування та інших об'єктах благоустрою, відносяться до елементів благоустрою (п.4.5 ДБН Б.2.2-5:2011 «Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій»)

Лист Державної служби України з питань праці
від 01.09.2015 № 2428/0/9.2-6/6/ДП-15

Державна служба України з питань праці розглянула ваш лист від 21.07.2015 № 243 та в межах компетенції надає роз'яснення з питань щодо необхідності отримання суб'єктами господарювання документів дозвільного характеру на експлуатацію та обслуговування атракціонної техніки, порядку розслідування нещасних випадків, які сталися під час їх експлуатації, ведення обліку атракціонів тощо.

Запитання: **Які документи дозвільного характеру повинні бути у роботодавця на експлуатацію та обслуговування атракціонної техніки, що видаються на державному та місцевому рівнях? Яку роль у цьому питанні займають обласні або районні держадміністрації?**

Вимоги до будови, виготовлення, установлення, монтажу, безпечної експлуатації, ремонту та реконструкції атракціонної техніки (далі — атракціони) визначено Правилами будови і безпечної експлуатації атракціонної техніки, затвердженими наказом МНС України від 01.03.2006 № 110, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 07.04.2006 за № 405/12279 (далі — НПАОП 92.7-1.01-06).

Відповідно до п.10 Порядку № 270 у разі не надходження повідомлення від лікувально-профілактичного закладу про нещасний випадок невиробничого характеру районна держадміністрація (виконавчий орган міської, районної у місті ради) приймає рішення щодо необхідності розслідування за зверненням потерпілого або особи, яка представляє його інтереси. Тяжкість отриманих травм визначається на підставі Класифікатора розподілу травм за ступенем тяжкості, затвердженого наказом МОЗ України від 04.07.2007 № 370

Згідно з пунктом 10.1 НПАОП 92.7-1.01-06 суб'єкти господарювання, які мають намір експлуатувати атракціони (стаціонарні, пересувні та мобільні), що відносяться до атракціонів підвищеної небезпеки, повинні отримати дозвіл територіального органу з нагляду за охороною праці згідно з вимогами Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 1107.

Технічний огляд атракціонів підвищеної небезпеки, відповідно до пункту 10.3.4 НПАОП 92.7-1.01-96, проводиться організацією, яка у встановленому порядку отримала дозвіл органу з нагляду за охороною праці на право проведення технічних оглядів атракціонів, або уповноваженою організацією.

Місця і строки проведення заходів з атракціонами погоджуються власниками цих об'єктів з відповідними місцевими держадміністраціями, власниками територій та споруд, що зазначено у пункті 11.2 НПАОП 92.7-1.01-96.

Запитання: *Хто несе відповідальність за нещасні випадки, які трапляються під час експлуатації атракціонів?*

Статтею 13 Закону України «Про охорону праці» (далі — Закон) визначено, що роботодавець несе безпосередню відповідальність за належне утримання будівель, споруд, виробничого обладнання та устаткування, здійснення контролю за їх технічним станом, вжиття заходів щодо усунення причин, які призводять до нещасних випадків тощо.

Також, відповідно до пункту 11.1 НПАОП 92.7-1.01-06, забезпечення цивільного захисту у сфері техногенної безпеки на об'єктах та в місцях атракціонів покладається на керівників (власників) цих об'єктів, організаторів проведення таких заходів та осіб, відповідальних за оренду даних приміщень (територій).

Згідно з пунктом 11.5 НПАОП 92.7-1.01-06, власники будівель та споруд, атракціонів, інших об'єктів такого типу повинні забезпечити, зокрема, підготовку та належний технічний стан споруд, атракціону й інших об'єктів.

Відповідальними за порушення вимог НПАОП 92.7-1.01-06, за безпечність конструкції, правильність вибору матеріалів, якість виготовлення, установлення, налагодження, реконструкції, ремонту, обслуговування, технічного огляду, експертного обстеження та експлуатації є підприємство, установа, організація (незалежно від форми власності та відомчої належності), що виконали відповідні роботи.

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці передбачена відповідальність винних осіб (дисциплінарна, адміністративна, матеріальна, кримінальна) згідно із законодавством, що визначено статтею 44 Закону.

Запитання: *Хто повинен проводити розслідування нещасних випадків, що сталися з працівниками під час експлуатації, ремонту, налагодження чи обслуговування атракціонів, та з відвідувачами атракціонів?*

Процедуру проведення розслідування нещасних випадків, що сталися з працівниками під час експлуатації, ремонту, налагодження чи обслуговування атракціонів визначено Порядком проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 (далі — Порядок № 1232).

Залежно від тяжкості отриманих працівником травм (легка, тяжка, з тяжкими або смертельними наслідками) розслідування проводиться комісією, яка утворюється наказом роботодавця, або керівника територіального органу Держгірпромнагляду за місцем настання нещасного випадку.

Механізм розслідування та ведення обліку нещасних випадків невиробничого характеру, які сталися з громадянами України, іноземцями та особами без громадянства на території України (у тому числі з відвідувачами атракціонів), визначено Порядком розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 № 270 (далі — Порядок № 270).

Рішення щодо утворення комісії з розслідування нещасного випадку невиробничого характеру (за винятком нещасних випадків зі смертельними наслідками) приймає районна держадміністрація (виконавчий орган міської, районної у місті ради), яка визначає організацію, що повинна проводити розслідування, та направляє її керівникові копію рішення.

Розслідування нещасних випадків зі смертельними наслідками, групових нещасних випадків у разі смерті хоча б одного з потерпілих тощо, проводиться органами досудового розслідування, що передбачено пунктом 8 Порядку № 270.

Основна мета розслідування усіх категорій нещасних випадків (які сталися під час виконання трудових обов'язків, або не пов'язаних з виконанням трудових обов'язків), є встанов-

лення причин, що призвели до такої події, та розроблення плану заходів щодо запобігання подібним випадкам.

Запитання: *Чи ведеться центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах промислової безпеки та охорони праці, облік атракціонів?*

Положенням про Державну службу України з питань праці, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96 (далі — Положення), визначено основні завдання та повноваження Держпраці.

Згідно з підпунктом 32 пункту 4 Положення Держпраці, відповідно до покладених на неї завдань, веде облік, у тому числі атракціонної техніки.

Свої повноваження Держпраці здійснює безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.

Запитання: *З якою періодичністю здійснюються перевірки атракціонів?*

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 413 (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2013 № 67) затверджено Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері промислової безпеки та охорони праці, і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) (далі — Постанова № 413).

Критеріями оцінки ступеня ризику (високий, середній та незначний) від провадження господарської діяльності — є певні види господарської діяльності або виконувані роботи, які можуть становити потенційну загрозу життю і здоров'ю людей.

Отже, суб'єкти господарювання, які експлуатують атракціонну техніку підвищеної небезпеки, відносяться до високого ступеня ризику.

Згідно з пунктом 7 Постанови № 413 планова перевірка суб'єкта господарювання, яка передбачає всебічну перевірку його виробничих об'єктів, проводиться:

- з високим ступенем ризику — не частіше ніж один раз на рік;
- із середнім ступенем ризику — не частіше ніж один раз на два роки;
- з незначним ступенем ризику — не частіше ніж один раз на п'ять років.

Також пунктом 8 Постанови № 413 передбачено проведення планових перевірок окремих об'єктів (атракціонів) суб'єкта господарювання, які проводяться:

- з високим ступенем ризику — не частіше ніж один раз на три місяці або один раз на шість місяців (залежно від виконуваних робіт, зазначених у пункті 4 Постанови № 413);
- із середнім ступенем ризику — не частіше ніж один раз на 12 місяців;
- з незначним ступенем ризику — під час планової всебічної перевірки суб'єкта господарювання.

Основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності визначено Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Запитання: *Чи можливо розроблення Порядку проведення розслідувань, пов'язаних з експлуатацією атракціонної техніки на зразок Порядку проведення технічного розслідування обставин та причин виникнення аварій, пов'язаних з використанням газу в побуті (оскільки де-факто відвідувачі приймають участь в експлуатації атракціонів)?*

Механізм розслідування та ведення обліку нещасних випадків, які сталися з відвідувачами атракціонів, визначено Порядком № 270, а процедуру проведення розслідування аварій на виробництві визначено Порядком № 1232.

Згідно з вимогами пункту 104 Порядку № 1232 розслідування аварії (першої або другої категорії), під час якої не сталося нещасних випадків, проводиться відповідними комісіями, що утворюються:

- у разі настання аварії першої категорії — центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство, чи місцевою адміністрацією;
- у разі настання аварії другої категорії — керівником органу до сфери управління якого належить підприємство, чи місцевою адміністрацією.

Разом з тим у пункті 100 Порядку № 1232 зазначено, що випадки порушення технологічних процесів, роботи устаткування, тимчасової зупинки виробництва засобами автоматичного захисту та інші локальні порушення у роботі цехів, дільниць і окремих об'єктів, падіння опор та обрив проводів ліній електропередачі не належать до аварій, що мають категорію, і розслідуються підприємством в установленому законодавством порядку.

Загальні вимоги щодо експертного обстеження визначає Порядок проведення огляду, випробовування та експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 № 687. Експертне обстеження атракціонів конкретизує ОМД 33497324.002-2005 «Методика проведення експертного обстеження атракціонної техніки»

При изменении штатной структуры предприятия приказом директора энергетический отдел был выведен из подчинения главного инженера и переподчинен заместителю директора. Последний не имеет инженерного образования, соответствующего опыта работы, группы по электробезопасности и других допусков (только собирается идти учиться). На предприятии имеются: сети и оборудование до и свыше 1000 В, газовое хозяйство, проводятся работы повышенной опасности.

Директор не считает такую ротацию ошибкой. Прав ли он? Является ли это нарушением? Существует ли нормативный документ, где бы прямо указывалось на то, что энергетическая служба/отдел/служба главного энергетика и т. д. должны подчиняться главному инженеру предприятия или другому руководителю технического звена? (В типовых инструкциях, касающихся организации энергетической службы, только рекомендации: «энергетическая служба, как правило, подчиняется главному инженеру».)

За зверненнями читачів журналу

**Лист Міністерства енергетики та вугільної промисловості України
від 27.07.2015 № 03/14-3872**

Міненерговугілля розглянуло лист ДП «Редакція журналу «Охорона праці» про надання роз'яснень стосовно підпорядкування енергетичного відділу заступнику директора, а не головному інженеру та повідомляє.

Відповідно до пункту 13 Загальних положень Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 № 336, похідні посади, назви яких утворено за допомогою додаткових ознак типу «заступник», «змінний» тощо, мають такі ж кваліфікаційні характеристики, що й базові. Завдання, обов'язки, знання та кваліфікаційні вимоги цих працівників під час розроблення посадових інструкцій визначаються на основі кваліфікаційної характеристики відповідної базової професії.

Разом з тим відповідно до пункту 1.3 Розділу IV, який встановлює вимоги до працівників, робота яких пов'язана з експлуатацією та обслуговуванням електроустановок споживачів, Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Мінпаливенерго від 25.07.2006 № 258 (у редакції наказу Міненерговугілля від 13.02.2012 № 91) та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1143/13017, для забезпечення безпечної та надійної експлуатації електроустановок, як правило, у споживача створюється електротехнічна служба (відділ, група) з необхідною кількістю електротехнічних працівників, залежно від класу напруги живлення, складності робіт з обслуговування електроустановок. Для безпосереднього виконання функцій щодо організації експлуатації електроустановок керівник споживача своїм розпорядчим документом повинен призначити особу, відповідальну за електрогосподарство, та особу, яка буде її замінювати у разі відсутності (відпустки, хвороба).

Розпорядчий документ щодо призначення особи, відповідальної за електрогосподарство, та особи, яка буде її замінювати, видається після успішної перевірки знань з питань технічної експлуатації електроустановок, пожежної безпеки та охорони праці і присвоєння цим особам IV групи з електробезпеки для обслуговування електроустановок на напругу до 1 кВ або V групи з електробезпеки для обслуговування електроустановок на напругу понад 1 кВ.

Особа, відповідальна за електрогосподарство споживача, повинна мати відповідну групу з електробезпеки та вищу освіту за відповідним напрямом (спеціальністю) енергетичного профілю, а також стаж роботи за цим напрямом.

У разі, якщо у споживача використовуються електроустановки II та III категорій з надійності електропостачання на напругу до 1 кВ, допускається, як виняток, призначити особу, відповідальну за електрогосподарство споживача, з числа працівників, які мають групу з електробезпеки не нижче IV та стаж роботи.

Керівники та спеціалісти технологічних служб, особа, відповідальна за електрогосподарство споживача, в межах своїх повноважень відповідають за належне виконання вимог, передбачених цими Правилами та відповідними посадовими інструкціями.

Заступник Міністра О. Светелік

Під час прямування з роботи працівник отримав травму ноги внаслідок нерівностей на тротуарі.

Чи підлягає такий випадок розслідуванню та обліку як випадок невиробничого травматизму?

Яка організація повинна проводити розслідування цього випадку — та, де працює працівник, чи та, за якою закріплено на обслуговування територію, де стався такий нещасний випадок?

Якщо нещасний випадок стався у неробочий час працівника, то він підлягає розслідуванню і обліку згідно з положеннями відповідних пунктів постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 р. № 270 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 21.11.2007 № 1356 та від 19.08.2009 № 885) про створення комісії з розслідування, проведення самого розслідування і обліку даного нещасного випадку.

Скільки років повинен зберігатися на підприємстві акт розслідування нещасного випадку невиробничого характеру (за формою НТ)?

Положеннями постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 р. № 270 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 21.11.2007 № 1356 та від 19.08.2009 № 885) не визначено конкретний термін зберігання на підприємстві акта за формою НТ. Проте, оскільки цей акт повинен бути доданий до листка непрацездатності, який видається у разі отримання такої травми, акт за формою НТ потрібно зберігати не менше, ніж листок непрацездатності.

На підприємстві в робочий час сталася бійка між робітником і охоронником, внаслідок чого останньому нанесено тілесні ушкодження середньої тяжкості, через які охоронник перебував на амбулаторному лікуванні протягом 28 днів.

Як потрібно визначити цю травму — як виробничу чи побутову?

Оскільки бійка сталася на виробництві у робочий час, травму потрібно вважати виробничою, тому на підприємстві потрібно скласти акти розслідування нещасного випадку виробничого характеру (за формою Н-5 і Н-1) у відповідності до положень постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» (із змінами і доповненнями).

До речі, витрати на оплату листка непрацездатності потерпілому підприємство може віднести за рахунок робітника. Для отримання відповідного рішення підприємству потрібно звернутися до суду.

*Відповіді підготовлено консультантом з питань безпеки і гігієни праці
Анатолієм Стовбуном*

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Просимо надсилати запитання до редакції у зручний для Вас спосіб за вказаною адресою. Ваші запитання розглянуть компетентні фахівці, а їхні відповіді буде опубліковано на сторінках додатка.

**Адреса
для письмової кореспонденції:**
Державне підприємство
«Редакція журналу «Охорона праці»,
вул. Попудренка, 10/1,
м. Київ, 02100.
Електронна пошта:
dnopop@gmail.com

**Під час оформлення
запитань та їх надсилання
до редакції поштою або на
електронну адресу просимо
дотримуватися вимог Закону
України «Про звернення
громадян».**

Редакція журналу «ОХОРОНА ПРАЦІ»

Ціни від виробника!

Знаки безпеки, що відповідають Технічному регламенту,
стандартні і на замовлення

Передплачуйте єдиний в Україні
державний науково-виробничий
журнал «Охорона праці»

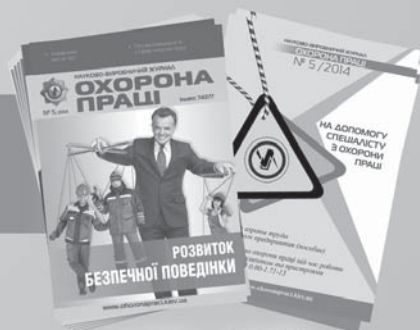
Індекси журналів:

«Охорона праці» – 74377

«Охрана труда» – 74378

Поліграфічні послуги:

знаки безпеки,
брошури, буклети,
календарі, грамоти, листівки
(044) 559-62-79

64 стор. + 64 стор.
КОРИСНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Плакати з охорони праці

Надаємо рекламні
послуги на сторінках
журналу та додатка
тел.: (044) 296-05-65,
296-82-56

mail@ohoronapraci.kiev.ua
www.ohoronapraci.kiev.ua

02100, Київ-100, вул. Попудренка, 10/1,
тел./факс (044) 559-19-51, тел. 558-74-27

ЛІТЕРАТУРА: НОРМАТИВНА, ТЕХНІЧНА,
НАВЧАЛЬНА, ДОВІДКОВА

НОВИНКА

- ОХОРОНА ПРАЦІ
- БУДІВНИЦТВО
- ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА
- ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА
- БЕЗПЕКА ГАЗОВИХ РОБІТ
- РОБОТИ НА ВИСОТІ
- РОБОТИ З ІНСТРУМЕНТАМИ
- ПЕРША МЕДИЧНА ДОПОМОГА
- БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ
- ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ РОБОТИ

Російською
та українською мовами

ЗНАКИ ДОРОЖНІ, ЗНАКИ БЕЗПЕКИ

- НА ПЛАСТИКУ ТА САМОКЛІЙЦІ
- СТАНДАРТНІ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ

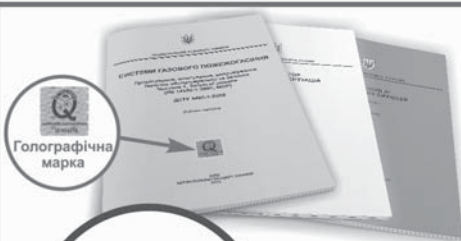

КОЛЬОРОВІ НАОЧНІ ПОСІБНИКИ:
СТЕНДИ, ПЛАКАТИ, ПЛАНШЕТИ

- СТЕНДИ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ
- ОФОРМЛЕННЯ КАБІНЕТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВСІ ЧИННІ В УКРАЇНІ ДСТУ, ГОСТИ

Голографічна
марка

Поштова адреса:
61023, м. Харків
а/с 10325
www.fort.kharkiv.com

Центральний офіс у Харкові:
пров. Театральний, 11/13, к. 518
Тел.: (057) 714-09-08, 714-20-57,
715-63-65, 760-17-08, 715-66-77
e-mail: fortsales@ukrpost.ua

Офіс у Києві:
вул. Саксаганського, 110, оф. 5
Тел.: (044) 229-09-84
Факс: (044) 234-94-63
e-mail: fort@kv.ukrtel.net